HENRIK
PONTOPPIDAN
FORTÆLLINGER

HENRIK PONTOPPIDAN:

FORTÆLLINGER

I. BIND

HENRIK PONTOPPIDAN:

FORTÆLLINGER

I. BIND

KØBENHAVN
DET NORDISKE FORLAG
BOGFORLAGET: ERNST BOJESEN
1899

KØBENHAVN — GRÆBES BOGTRYKKERI

FRA HYTTERNE.

SKYGGERIDS FRA LANDSBYEN.

Naadsensbrød.

Der stod en Eftermiddag et stort Spektakel omme i Smøgen bag Gadekæret, hvor fire-fem sorte Ind sidder-Rønner ligger sammenbyltede under Skolebakken.

Anledningen var vægtig nok; det var Stine Bødkers, der skulde paa «Kassen».

Dette er den folkelige Betegnelse for Herredets store, nyopførte Fattig- eller Arbejdshus, der er Egnens Stolthed og Pryd. Nu skal man i Sandhed ogsaa vanskeligt kunne tænke sig noget, der saa lidt minder om de gamle, smudsige og stinkende Sogne-Fattiggaarde, hvor man i gamle Dage stuvede Folk sammen paa maa og faa og lod dem leve efter eget Forgodtbefindende. Helt kongeligt ligger «Anstalten» paa Toppen af en kratbevokset Banke ud mod Fjorden — muret i rødt og graat, med Spir paa Gavlene og Majestætens Navnetræk funklende i Guld paa blaa Grund over Indgangsdøren.

Fremmede, der kommer forbi paa Vejen, vil sikkert ikke anslaa det til mindre end et kgl. Tugthus el. lign.; og mere end een besindig Mand, der har vovet sig indenfor det jernbespigrede Plankeværk og betragtet de mægtige Trappegange, Varmeapparaterne og de dekorerede Lofter, har ry-

stet betænkeligt paa Hovedet og ymtet om Overdrivelse.

Det skulde da netop være, at han er kommen op i en af de store Sale, hvor Lemmerne sidder rækkevis under Vinduerne og fletter Sivmaatter og binder Kurve — Mændene og Fruentimmerne hver i sin Fløj. Der er altid noget uhyggeligt ved Synet af en saadan Forsamling gamle, livstrætte Mennesker, hvem Tilværelsen intet længere har at byde — især, hvor Livets lange Kummer allerede har sat saa dybe Mærker af Tilintetgørelse som paa disse.

Det er de udslidte Kræfter, de forkomne Eksistenser fra Herredets Hytter og Huler, der samles herinde imellem disse Mure, naar Haanden bliver for svag og Ryggen for kroget til længere at bære Livets Byrder. De sidder nu her, ens i Dragt ligesom Søskende, med rent Linned og saa velkæmmede og renvaskede, som de næppe nogensinde har tænkt at skulle blive det i denne Verden — men tillige saa stille og underligt eftertænksomme, som var ogsaa allerede Evigheden begyndt for dem her i disse store, højtidelige Rum, hvor Lyset fra de høje Vinduer falder ind som med en overjordisk Glans, og hvor den mindste Hosten eller Harken giver Genlyd under Loftet som i en Kirke.

Tavse og andægtige flytter de deres stive, krogede Fingre, fæster Simen i Halmen, knytter paa og trækker til, Time ud og Time ind med mekanisk Regelmæssighed — kun nu og da skræmmet op ved Lyden af Inspektørens knirkende Morgensko, naar han nærmer sig op ad Trapperne. Der gaar da et ængsteligt Sæt ned gennem Rækkerne. Og idet hans store Gud-Fader-Skikkelse viser sig i Døren, dukker de gamle Hoveder endnu en Tomme dybere ned over Maatterne.

Det eneste, der bringer lidt oplivende Afveksling i den lange Dags Ensformighed, er Madklokkens Klemten. Saa saare denne lyder, rejser alle sig op, børster omhyggeligt Halmstumperne fra Skødet ned i den reglementsmæssige lille Bunke paa Gulvet og begiver sig ud paa Trappegangen, hvor en Opsynsmand ordner dem i Rækker paa to og to. Ved et givet Tegn afmarscherer de derpaa ned til Køkkenlemmen, hvorfra de lidt efter stiger op, hver med en Krukke forsigtig mellem Hænderne og med de stivnede Træk ligesom optøede af den liflige Damp, der staar dem op om Næsen.

Om Morgenen bestaar Maaltidet af en halv Pot kogt, brunt Vand — Øl kaldes det officielt — og et Kvartpund tørt Rugbrød, hvilket sidste de ihærdigt og begærligt sutter i sig med de tandløse Gummer, idet de flittigt bløder det i Vandet. Til Middag er det Vælling og en Sild, eller grøn Søbekaal med Roer og Kartofler — samt Duften af Inspektørens Bof, naar de paa deres Krukke-March stjæler sig til et Øjeblik at standse ud for Døren til det private Køkken. Flæsket serveres til Midaftensmaalet sammen med endnu en Skive tørt Rugbrød og en halv Krukke Mælkevand, hvorpaa Opsynet gør en Ronde gennem Stuerne for at paase, at intet overflødigt bortspildes eller forputtes.

Overhovedet gaar alt for sig med en Nøjagtighed og Orden, der maa kaldes mønsterværdig. Fra Lemmerne om Morgenen Klokken fire purres op af Sengene og indtil den reglementerede Aftenmønstring, hvor blandt andet Dagsarbejdet udmaales og bedømmes, hersker der en Punktlighed og Disciplin, der ikke kan være bedre paa nogen Rekrutkaserne. Det er helt forbavsende, med hvilken Adræthed disse gamle, skørhovede Mennesker overalt og ved enhver Lejlighed veed at finde deres Pladser og kende deres Pligter. Selv de gen-

stridigste Gemytter og urimeligste Særlinge — og hvor findes de hyppigere end blandt skrøbelige gamle! — slibes i Løbet af en fjorten Dages Tid til de føjeligste Led i Mekanismen og fremstiller sig straks den første Udgangssøndag for Omverdenen med dette ugengivelige Fællespræg af slunken og renvasket Tamhed, der karakteriserer dem alle fuldt saa vel som selve den graa Vadmelsuniform.

Nu maa det ogsaa af alle erkendes, at man i den nuværende Inspektør har fundet en Mand, der i en sjælden Grad er som skabt til den Stilling, han er sat til at beklæde. Stor og frygtindgydende, saa endog Gulvene skælver under hans Trin, med en gammel Underofficers hele fugtige Majestæt og upaavirkelige Koldblodighed, fører han fast og myndig Styret. Med en Holdning, som om han havde slugt et Spanskrør eller i det mindste holdt et saadant skjult under sin tæt tilknappede Frakke, vandrer han sine Rundture op gennem Trapperne og hen igennem Stuerne for med sin enestaaende Evne til at opdage hver mindste Uregelmæssighed eller ringeste Forsømmelse at udøve Anstaltens reglementsmæssige Justits.

Til den Ende findes nede i Kælderen en Række smaa, mørke, vel aflaasede Rum — «Brummerne» — hvor Synderne sættes ind til en Træbriks, en Halmsæk og et nyt Testamente for *der* et Par Dages Tid i Ro at overveje og angre deres Brøde . . . en Straf, for hvilken Inspektøren som gammel Militær har en naturlig Forkærlighed, og til hvilken han af egen krænket Pligtfølelse endnu føjer Afknapning paa Mad-Rationerne . . . til Fordel for sin navnkundige Præmieso «Gine».

Det kan nu efter alt dette umuligt vække Forbavselse, at Anstalten fra alle Sider berømmes som en virkelig Mønsteranstalt. Det er slet ikke Skryderi, naar Inspektøren med Selvfølelse betror den

interesserede fremmede, som han forekommende viser rundt i den vidtløftige Bygning, at denne har dannet Forbilledet for adskillige lignende Barmhjertighedsasyler i de omliggende Herreder. Ja, rundt om i Landet ligger der Broder- og Søsteranstalter, der ikke i noget Punkt staar væsentlig tilbage men Træk for Træk viser Oprindelsens Fællesskab — lige til dette med Majestætens Navneslyng som et betryggende Segl over Indgangsdøren.

Besynderligt nok synes nu Herredets Fattigfolk slet ikke taknemlige for dette Palads, hvormed man saa rundhaandet har betænkt deres gamle Dage. Det er endda næppe for meget sagt, at dets blotte Nævnelse kan faa den stærkeste Pundtærsker til at blegne af Skræk.

Hellerikke havde Stine Bødkers rettelig forstaaet at skatte dets sindrige Ventileringssystem og smukke arkitektoniske Linjer; og da man hin Eftermiddag kom for at afhente hende, og den enspændige Fjællevogn, der var tilsagt til at foretage Flytningen, holdt udenfor hendes Dør, var hun paa ingen Maade at formaa til at følge; og da man vilde bruge Magt, satte hun sig til Modværge med en saadan Lidenskab, at hendes Skrig kaldte Folk til overalt fra Byen.

Der blev et frygteligt Røre. Den halve Smøge stod tilsidst fuld af alle Slags tililende; og igennem Tilraab, Latter, Hundegøen og de netop hjemslupne Skolebørns Jubel hørte man Stine skælde, bande og skrige inde i sin Stue, saadan som kun en drukken og splittergal Kælling har Vejr til det.

En brøstfældig Slagbænk, en ormegnavet Kiste og forskelligt gammelt Smaaskrammel — hendes samlede Bohave — havde man med Møje faaet fravristet hende og praktiseret ud af Vinduerne. Man kunde

udefra tydeligt se, hvorledes hun med truende Fagter skridtede frem og tilbage inde i det tomme Rum.

Det havde forøvrigt i den senere Tid ikke været noget usædvanligt for Byens Folk at se Stine i en saadan Ophidselse. Hun havde forhen været en skikkelig og stræbsom Kone, der efter sin Mands Død havde ernæret sig selv og mange Børn ved redeligt Arbejde i Roe- og Kartoffelmarkerne og overhovedet overalt, hvor man havde Brug for en bred Ryg og et Par rappe Næver. Men siden hun forgangen Høst kvæstede sin Haand i et Damptærskeværk, var hun under den fortvivlede Kamp for Tilværelsen bestandig oftere tyet til Fattigfolks store Trøster, til Brændevinens Barmhjærtighed. Fra det Øjeblik, det blev hende klart, at hendes Modstand var forgæves, og at Arbejdsanstalten tidlig eller silde vilde blive hendes sidste Asyl, slap alle Tøjler hende afhænde; . . . og nu gik hun derinde over Gulvet som et vildt Dyr, skrækkeligt tilredt, med Huen gleden bagad fra den halvskaldede Isse og oversmurt med Skarn.

En Flok støjende Mænd og Karle, der havde samlet sig i Døren, søgte paa gemytlig Vis at tale hende tilrette. Men hver Gang en af dem nærmede sig eller blot strakte Haanden ud imod hende, krummede hun sig sammen af Raseri og stampede i Gulvet. Nu og da gik hun hen til Vinduet og spyttede ud paa Drengene, der skreg — og da vilde Skraalet ikke standse.

Endelig kom Sognefogden, som man havde skikket Bud efter.

Han kom lige fra Tærskeloen — hidsig og varm — med Avner hængende i Haaret og i hans nye graa Vadmelsbukser.

Hastig trængte han sig gennem Sværmen og gik ind i Stuen. Her blev han staaende midt paa

Gulvet med skrævende Ben og de udspilede Hænder hvilende paa Hofterne.

Da det gik op for Stine, hvem hun havde for sig, blev hun med eet stum. Langsomt og med et skulende Blik trak hun sig tilbage over Gulvet og anbragte sig i den inderste Krog som i en Forsvarsstilling.

Sognefogden fulgte hende med tunge, skræmmende Træskotrin.

»Du vil vel ikke lægge Haand paa Fogden, Stine!» sagde han, idet han smilte i en behagelig Følelse af sin Magt.

Der var nu fuldkommen Stilhed ude og inde. Stine var sunken i Knæ. Hun holdt afværgende de jordsorte, magre og rystende Hænder frem foran sig, mens Underkæben bevægede sig op og ned som for at tale. Men der kom ingen Lyd. Kun Øjnene — smaa, sorte, rædselsslagne under den rødplettede Pande — hvor de bad!

Det var et ynkværdigt Syn.

Fogden traadte endnu et Skridt frem for at tage fat i hende. I det samme lød det med en rusten Stemme ude fra Mængden:

«Aa — lad hende være, du!»

Og straks efter med tre-fire forskellige Røster det samme Tilraab:

«Lad hende være lidt!»

Sognefogden vendte sig ikke. Han havde formodentlig genkendt lange Zacharias Smeds Stemme. Med et pludseligt Hastværk fik han ved Hjælp af et Par hosstaaende Karle Stines Hænder og Fødder bundet, hvorpaa hun af fire Mænd og under Skolebørnenes fornyede Skingren bares ud gennem Døren.

Der er intet Maal for, hvor hun skreg. Det var et Skrig, der syntes at maatte naa ud til Verdens Ende og helt ind i Himmelens Riger. I Døren

brast Hyssingen om hendes Fødder, og hun begyndte rasende at sparke omkring sig. Da blev der Latter blandt de unge Karle, der stod hos. Men i en Fart fik Fogden hende smidt ned i Vognhalmen, et Par Mand sprang op, Kusken smækkede paa Hesten, . . . og Vognen rumlede afsted.

Saa var det forbi, og Folk skiltes roligt.

Fogden og den lange Zacharias Smed vekslede blot i Forbigaaende et Øjekast. Derpaa gik de hver til sit. — —

Lidt efter kom Provsten kørende gennem Byen i sin nye Landauer.

Formodentlig maa han have haft Fornemmelsen af noget usædvanligt; thi da han kom til Gadekæret, hvor Skolebørnene endnu stod forsamlede, lod han Vognen holde og spurgte, hvad der var paafærde.

Og som med een Mund og med Huerne i Hænderne svarede de smaa i deres Uskyldighed:

«Det var bare Stine Bødkers, der kom paa Kassen!»

Knokkelmanden.

Ude i Øst bag en lang, sammensunken Voldgrøft, der dannede Grænsen mellem Overdrevet og de egentlige Bymarker, laa et pynteligt lille Boelsted med grønne Vinduesrammer, Vinløv om Gavlen og Bikuber langs Havehegnet.

Ensomt og trist laa det paa de stenede Jorder, der skraanede ned imod Fjordindløbet.

Men i den lille Have foran Huset stod om Sommeren et pragtfuldt Flor af fine og sjældne Blomster. Navnlig i August, naar Rankerne og Slyngplanterne havde skudt sig højt op paa Straataget, og naar Frugterne paa de bugnefulde Dværgtræer begyndte at modnes mellem Løvet, saae det lille Hus helt eventyragtig ud der midt i de øde Stenmarker — en tusendfarvet Blomsterkurv, der blandede sin Vellugt med Havets bittersalte Aande.

Det var rent ud forbavsende, hvad der var bleven frembragt og opelsket paa denne lille Plet. I de lyse Sommeraftener, naar Solen var ved at gaa ned, drev gerne en og anden af Byens Folk op over Øster-Stien med sin Pibe eller Strikkestrømpe for fra Grusbakkerne at fryde sig ved Synet af den fremtryllede Rigdom.

«Boelfolkets Paradis» kaldtes tilsidst Huset Mand og Mand imellem; ja mange var ikke langt fra

virkelig at tro, at der hvilede en særegen Guds Velsignelse over det.

Boelsfolket selv kendte derimod ingen noget til.

For otte Aar siden var de kommen til Egnen fra Landet hinsides Fjorden med to rødmalede Kister, en Spinderok og en Ægtesengs Klæder; og de havde i al denne Tid holdt sig tilbage fra al selskabelig Omgang med Egnens Folk.

Fra Morgen til Aften kunde man se dem gaa uforstyrrelige i deres Arbejde ude paa Marken bag deres hvide, langskæggede Hors eller i Haven med Gartnerkniv og Spade. Men ikke ved nogen Lejlighed havde de blandet sig med Befolkningen, skønt denne oftere havde givet dem en Anledning.

Selv i Kirken, hvor de regelmæssigt mødte til Aarets tre store Højtider for at ofre, satte de sig sammen i en af de bageste Stole; og saa saare Degnen havde sagt det sidste Ord af Fadervor, rejste de sig og var alt langt paa Vej ud over Grusbakkerne, før det øvrige Kirkefolk naaede frem gennem Portalen.

Han var en lille, sammensunken og forslæbt Skikkelse med denne altfor store Højre-Skulder og den i det hele lidt skæve Figur, som er fælles for Folk, hvis Liv har været en eneste Trældom. Udtrykket i hans store, blakkede, troskyldige Øjne tydede paa en noget skrøbelig Forstand; og i Virkeligheden maatte ogsaa Konen bestandig træde til, naar noget alvorligt eller indviklet skulde afgjøres. Hun var et stort og sundt Bondefruentimmer af den Art, som nu er ved at dø ud. Man vilde vide, at det i sin Tid skulde have holdt haardt for dem at komme sammen; og man begreb, at det var derfor, de nu knyttede sig saa uadskilleligt til hinanden.

De var oprindelig et Par forladte, af det offentlige udsatte Børn, der først i en billig Sognepleje, senere — skilte fra hinanden, men begge besjælede

af samme Tanke og stræbende mod samme Maal — i kummerlige Tjenester omkring paa store Gaarde havde lært, hvad ondt var . . . indtil de efter næsten tyve Aars selvfornægtende Slid og den møjsommeligste Sammensparen var naaet saa vidt, at de kunde bestride «Redelighed» og den første lille Udbetaling for det Sted, de siden havde besiddet.

Men den Gang var Huset en sand Elendighedens Hule, og Haven en Stendynge, og Markerne lutter Kvikrødder. Nu — efter næppe otte Aars Forløb — var ikke alene hele Købesummen fuldt udbetalt og Jord og hele Pladsen tifold forbedret, men inde i Byen vilde man endog mene, at de lykkelige Mennesker sidste Terminsdag havde kunnet gøre et lille Indskud i Sparebanken.

Men ikke heller dette var naaet uden de utroligste Selvopofrelser.

Hver Dag i alle disse Aar var gaaet hen i en slidfuld Stræben for Opnaaelsen af det Maal, der havde været deres Ungdomsdages store, fælles Drøm: en Gang at blive frie Folk paa fri Jord. Deres lave, grønmalede Dør havde været den første, der aabnede sig før Daggry, den sidste, der lukkede sig for Natten. I Middagstimen, naar andre sov, i Regn og Storm, altid var de paa Færde, brød Sten, satte Gærder, puslede deres Blomster eller røgtede Bistaderne. Selv midt i den mørkeste og strengeste Vintertid kunde Folk, der kørte hjem fra Gildelag, allerede Klokken fire om Morgenen se det røde Lysskær fra deres Vinduer henover Sneen.

Derinde sad de i den lille lave Stue og gjorde sig Tiden nyttig, indtil det dagedes. Ane spandt paa Rok eller kartede. Simon bandt Sivmaatter eller snittede Træskeer. Og om Aftenen, naar den korte Dag var til Ende, tog de stilfærdigt fat igen

og læste tilsidst ved det tynde Lys et halvt Kapitel i Testamentet, førend de søgte Hvile i Alkoven.

Ude i Haven var hver Tomme Jord taget under den kyndigste og omhyggeligste Behandling. Her vrimlede det af smaa, pudsige Indretninger, som Simon med et mekanisk Snille, der ikke er ualmindeligt hos Folk af svag Forstand, havde sat sammen for at skærme Smaatræer for Blæsten eller skræmme Fuglene fra et Bær eller skaffe Sol paa en Blomst.

Men alt — Sivmaatter, Træskeer, Honning, Blomster og Frugter lige til det mindste Bær blev samvittighedsfuldt sanket sammen og hver Lørdag af Ane skillinget ud paa Torvet i den nærmeste Købstad for at øge Tyngden af den røde, hæklede Pung, der laa gemt i Sengehalmen.

I seks Aar levede de uden Børn.

Men i det syvende fødte Ane en Datter, som de nævnte op efter Dagen og kaldte Eulalia.

De havde netop paa denne Tid faaet samlet sammen til den sidste Afbetaling af Gælden paa deres Hus. Den lykkelige Dag, de saa længe havde drømt om, var forhaanden. I en tidlig Morgentime hen paa Sommeren gik Simon ind til Staden med de to hundrede Kroner forsvarligt indsyede i sin Vadmelsfrakkes rummelige Inderlomme.

Ud paa Eftermiddagen kom han tilbage og betydede Ane med et Nik og et Smil, at nu var det sket. Ane havde dækket Bord med stegt Sild og Surkaal for at gøre Dagen lidt festlig; men ingen af dem havde rigtig Appetit, og de talte kun lidt.

Efter Maaltidet gik de ud over Marken, saae til den dræende Rug, til Koen paa Kløveren og Faarene paa Bakken. Polle, den langskæggede Hest, stod

der ogsaa; og Ane tog et Stykke Brød op af sin Lomme og stak det til den.

Alt omkring dem stod saa frodigt, saa lykkespaaende og talte til dem om en overvunden Strid, et nyt Liv, en rig Naade, som de nu slet ikke syntes at have fortjent.

Om Aftenen satte de sig sammen paa en Bænk, som Simon i Anledning af det nye Liv, de nu skulde til at føre, havde sammentømret og anbragt udenfor Døren. Her stoppede han en ny Træpibe, som han om Formiddagen havde købt i Staden; og idet han forsigtig pustede Røgen fra sig, betragtede han opmærksomt de lavt hensvævende Tobaksskyer, saaledes som han vidste, det hørte sig til for Folk, der nød Tilværelsen.

Undertiden saae de paa hinanden og smilte. Ane havde plukket nogle Stikkelsbær, som hun sad med i sit Forklæde og nu og da spiste af, idet hun tvang sig til ikke at bryde sig om, hvad de kunde være gjort til i Penge paa Torvet i Købstaden. Simon lettede nu og da sit Hjerte ved et tankefuldt:

«Naa, ja ja . . . her sitter vi, Ane!»

Efterhaanden fik de dog Tungen paa Gled. Tilsidst begyndte endog Ane i Kaadhed at kaste Stikkelsbærskaller i Hovedet paa Simon. En Stund sad han og tog imod dem med sveden Rolighed; men snart begyndte han at give hende Svar ved sindigt at pirke hende i Siden med Pibespidsen. Hun slog ham over Haanden og kaldte ham en rigtig Somikkel. Men da greb han hende pludselig om begge Haandleddene og vilde vælte hende bagover. Hun værgede sig tappert og sparkede fra sig med Træskoene.

Dette morede dem. Den Slags Spøg havde de

aldrig før givet sig Stunder til. Og da Solen helt var under, og de var krøben op i Alkoven, favnedes de saa varmt og eftertrykkeligt, som om de for anden Gang havde fundet hinanden i en ny og lykkeligere Ungdom.

Det var en af deres mange Bestemmelser, at de fra denne Dag vilde ligge en Time længere i Sengen om Morgenen; men foreløbigt havde de al for megen Uro i Blodet hertil, og i det hele skete der ikke store Forandringer i deres Livs daglige Gang.

De anskaffede sig et rødmalet Klædeskab og en Seng til Eulalia, og Simon fik en ny Hat, hvortil han højlig trængte. Ogsaa blev det stampede Lergulv i Stuen brudt op og erstattet af et Bræddegulv, og istedetfor de sædvanlige Kartofler med Meldyppe fik de nu oftere Sulevælling, Ærtegrød med Mælk, Stegeflæsk eller endog Klipfisk med smeltet Smør. Men ellers forblev alt ved det gamle, og nede i Sengehalmen gjorde den røde Pung sig allerede tyk af det første lille Indskud til Sparebanken.

Saaledes gik et Aar.

Da kom det Ane for, at hun atter var begyndt at bære. Men efterhaanden som Tiden led, viste det sig til hendes Forundring, at hun maatte have taget fejl.

Denne Opdagelse, som hun forhen vilde have følt som en Befrielse, blev hende nu en Skuffelse. Nu, da de havde stridt sig frem, ønskede hun sig en Børneflok, der kunde dele Lykken med dem.

Men ud paa Høsten følte hun sig paa een Gang mindre vel; og en Dag, da hun stod paa Læsset og lagde Slodhalm, trykkede hun pludselig Haanden ind i Siden, idet hun undertrykte et lille Skrig.

«Vent lidt», sagde hun ned til Simon, der stod under og stak op.

«Hva' ska'r?» spurgte han og sænkede Tyven.

Men Smerterne overvældede hende, hun maatte sætte sig i Læsset.

«Herre Jøsses! . . . Hva' er der, Ane?»

«Jeg veed ikke, . . . det er i Maven.»

«Naa—aa,» sagde Simon beroliget. «Du maa ta' dig et Par Peberkorn til Midaftensmaden, saa linder'et vel.»

Da Ane kom hjem, tog hun tretten store Peberkorn i et halvt Glas Brændevin. Om Natten laa hun med sin Uldklokke over Maven, og yderligere havde hun i Smug lagt en flækket Ært i et nygnavet Musehul . . . saa det behøver ikke at fortælles, at hun kom sig.

Men helt rask blev hun alligevel ikke. Hele Efteraaret gik hun og smaaskrantede og frøs, og det skønt hun to Gange daglig gned sig over Lænderne med Uld, drak blodrensende Te hver Morgen og Aften og i det hele samvittighedsfuldt efterkom alle Distriktslægens Forskrifter — lige til at underskrive de danske Kvinders Kanonadresse.

Den gamle, spøgefulde Herre, der gerne kom fra en Middag eller Jagtfrokost paa en af Herregaardene, vidste ikke synderlig Besked og slog derfor det hele hen.

Men det blev alligevel slet ikke bedre. Bedst som hun stod ved Kærnen eller Gruen, kunde Smerterne komme som et Sting tværs igennem hende, saa hun ikke kunde holde sig oprejst.

En gammel Kone fra Byen, der undertiden kom og købte Grøntsager hos dem, gav hende det Raad at hugge Hovedet af en liggegal Høne og drikke Blodet varmt, mens hun endnu var fastende. Ane prøvede det, men det hjalp ikke noget.

En anden Kone, som havde hørt om hendes Tilstand, opsøgte hende en Dag ude i Marken og betroede hende en hel Række Midler, der alle skulde

være ufejlbarlige. Blandt andet skulde hun ved næste Næ, uden at nogen saae det, lade sit Vand paa et Stykke Flæskesvær og hænge dette op i Skorstenen indtil Nyet. Derpaa skulde hun grave det ned paa et Sted, hvor hun ellers aldrig kom, og tre Gange raabe sit Navn, inden hun forlod det. Allerbedst var det dog at stikke en Pilekvist ind under Taget og hver Nat gaa ud i bart Linned og svinge den over sit Hoved.

Ane forsøgte sig samvittighedsfuldt med det altsammen, men det viste sig lige resultatløst.

Da overtalte den samme Kone hende til at prøve en klog Mand, der boede i Nabosognet og havde hjulpet mange baade for Skæver og Modersot og faldende Syge og det, som endnu værre var. Ane vægrede sig i Begyndelsen; men en Søndag, da Vejret var godt, kørte hun og Simon derover og fandt let Mandens Hus, hvor en hel Række Vogne ventede udenfor Døren Hun blev signet og maalt, og tilsidst gav Manden hende en Krukke med Englefedt, som hun skulde smøre sig med over Maven. Straks syntes hun, det hjalp godt, men ikke længe efter var det omtrent det gamle igen.

Saa slog hun sig tiltaals med dette Resultat, indtil Julen var ovre og det nye Aar gik ind.

Det var den Vinter en streng Frost. Over Fjorden laa et fast Isdække; og Simon besluttede at benytte denne nemme Lejlighed til at komme ind til Hovedstaden med et Læs Sivmaatter og Riskoste, som han i Vinterens Løb havde bundet, og som han derinde kunde faa fordelagtigere afsat end paa Torvet i Staden. I samme Skynding kunde da Ane raadspørge en Professor, om hvem de havde hørt Tale, og faa ordentlig Besked paa Tingene, saa hun igen kunde blive rask og frisk, inden Klagen gik af Jorden og Vaararbejdet skulde begynde.

En Nat Klokken tre kørte de i Maaneskin over den islagte Fjord og drog de fire Mil ind til København.

De havde aldrig før tænkt sig, at der kunde være Tale om virkelig Fare. Naar de havde ymtet noget i den Retning for Distriktslægen, havde han altid paa sin spøgefulde Maade svaret:

«Kære Venner! Hvad er farligt? Man kan dø af et Knappenaalsstik og leve med et Sabelhug. Altsaa, kære Venner, — Godmorgen!»

Men da de nu stod i den berømte Professors store Venteværelse og saae al den Nød og Elendighed, der her sad bænket langs Væggene eller listede med vaklende Trin over Gulvet, betoges de pludselig af Angst. Den uhyggelige Stilhed i det høje Rum, de blege, forpinte Ansigter, Luften, der var mættet med Karbol som paa et Hospital — alt talte paa een Gang til dem om Død og Opløsning.

De havde trukket sig tilbage til en Krog, hvor de stod tavse og holdt hinanden i Haanden; — og hver Gang Døren til Professorens Stue aabnedes og en bleg Skygge gled ud eller ind, mødtes deres Blikke. Da deres Nummer endelig blev raabt op af Tjeneren, og de stod foran Døren ifærd med at gaa ind, greb Ane pludselig angstfuld om Simons Arm som for at holde ham tilbage.

«Værs'god! — træd ind — og luk Døren!» raabte Professoren, en lille ilter Mand, der stod midt paa Tæppet og pudsede et lille Instrument med sit Lommetørklæde.

«De fejler?» spurgte han, saasnart Døren var bleven lukket efter dem, idet han under sine mørke, buskede Bryn kastede et hurtigt undersøgende Blik hen paa dem.

Da Simon efter Ævne havde forklaret ham Aarsagen til deres «Besøg», puttede Professoren, der

hidtil ikke havde forandret Stilling, resolut Lommetørklædet i Baglommen og viste med en Haandbevægelse hen imod et lille Værelse i Baggrunden, idet han kort bad Patienten gaa derind og klæde sig af.

«Jeg skal da straks være hos Dem,» tilføjede han og gav det blanke lille Instrument et sidste Strøg med Pegefingeren, inden han satte det i et Etui paa Bordet.

Ane saae forfærdet paa Simon; hun var bleven blodrød. Men da Simon efter nogen Vaklen nikkede, gik hun med løftet Hoved over Gulvet og forsvandt ind ad Døren.

Professoren gav sig til at blade i nogle Blanketter, paa hvilke han nu og da gjorde en Optegnelse. Da han efter nogle Minutters Forløb tog et Par Briller paa og udenvidere gik ind til Ane og lukkede Døren efter sig, foer der et Stød gennem Simon.

Han greb med Haanden om en Stoleryg og lyttede aandeløs. Op fra Gaden steg der Lyd af Fodtrin og Vogne blandet med Sælgekoners skingre Stemmer. Men derinde var alt stille. Kun syntes han af og til at høre en Raslen af Instrumenter.

Hans Ben blev saa underlig tunge. En kold Sved piblede frem paa hans Pande. Da han tilsidst virkelig hørte et lille Skrig derinde fra, begyndte Stuen med Skilderier, Bøger, Tæpper og Vinduer at løbe rundt for hans Øjne, og han maatte sætte sig paa Stolen for ikke at falde.

Endelig viste Professoren sig.

Tilsyneladende uden at lægge Mærke til Simon, der straks havde rejst sig, gik han hen for at vaske sine Hænder bag et Forhæng i en Krog af Stuen. Men idet han derpaa, tørrende sig i Haandklædet,

gav sig til at gaa frem og tilbage over Gulvet, saae han hastigt hen paa ham under de sænkede Bryn.

Simon turde ikke spørge. Han stod og lod sine Fingre glide gennem det vaade Haar, mens Blikket flakkede raadvildt omkring i Stuen.

Omsider kom Ane. Hun var blaableg som et Lig. Tænderne klaprede i Munden paa hende, og hun undveg hans Øjne.

Simon vaklede et Skridt frem med Haanden i den indvendige Brystlomme.

«Hvor . . . meget . . .?» stammede han.

«Otte Kroner», svarede Professoren henne fra Vinduesfordybningen — med en Stemme, der intet lod ane om det medlidende Blik, hvormed han fra Siden betragtede dem, mens han lod, som om han pudsede sine Negle.

Simon famlede med sine tykke Fingre i Tegnebogen og talte Pengene op.

«Ifald De har daarligt Raad, koster det intet», sagde Doktoren meget stille.

Men Simon rystede paa Hovedet, og de gik.

«Den næste!» raabte Professoren og stillede sig atter ud paa Gulvtæppet for at tage imod.

. . . Nede paa Gaden stod Polle, den langskæggede, og ventede med Køretøjet, der straks skulde føre Simon og Ane hjem. De steg tavse til Sæde, og først da de var kommen langt udenfor Byen, fik Simon Mod til at tale.

«Det er vel ikke rigtig godt?» spurgte han uden at se paa hende.

«Nej».

Han daskede lidt paa Hesten.

«Det er kanske helt skidt?»

«Ja.»

Skønt han havde ventet Svarene, gik der efter

ethvert af dem et nyt Stød igennem ham. Hans tykke Læber skælvede, og han vovede ikke at fritte mere.

Men da de kom saa langt frem, at de over Fjorden kunde se Boelstedets grønne Vinduesrammer og Bistaderne langs Havehegnet, faldt Ane i Graad. Og da de naaede Hjemmet, og den fremmede Kone, der havde passet Eulalia under Fraværelsen, traadte ud med Barnet paa sine Arme, tog hun dette ind til sig med en Tavshed, der fortalte Simon alt. —

Det var Døden.

Langsomt men sikkert vilde den nærme sig og uden Skaansel tage hende med sig over i det store Mørke . . . .

I de første Par Timer efter Hjemkomsten gik de begge sanseløse omkring, bedøvede af Slaget. Men da den fremmede Kone var gaaet, og Eulalia bragt i Seng, satte de sig ved Bordet for at tale roligt om Sagen.

Ane genfortalte nøjagtigt, hvad Professoren havde forklaret hende angaaende Sygdommens sandsynlige Aarsag og Begyndelse. Om dens videre Forløb og navnlig om dens Farlighed havde han først intet bestemt villet sige; men da hun trængte ind paa ham og begærede fuld og klar Besked, havde han tilsidst erklæret, at hun ikke maatte gøre sig noget stort Haab om Helbredelse: allerede efter faa Maaneders Forløb vilde hendes Tilstand efter al Sandsynlighed blive uudholdelig. Han havde tilføjet, at hun da skulde lægge sig ind til Operation paa Amtets Sygehus; men paa hendes fornyede Begæring om at faa den fulde Sandhed at vide havde han ladet forstaa, at Resultatet efter hans Anskuelse næppe var tvivlsomt.

Da Ane saaledes havde faaet lettet sit Hjerte, fandt hun mere Ro; og i Løbet af et Par Dage genvandt hun næsten helt sin vante Fatning.

Blot kom der over hende en stundesløs Travlhed. Tidlig og silde gik hun rundt i Huset, i Kælderen og paa Loftet, endskønt hun allerede havde lidt Besvær med at bevæge sig. Der var saa mange Ting at udrette, saa meget at indhente, om hun skulde naa at efterlade alt, saaledes som hun ønskede det. Hun undte sig tilsidst næppe Søvn men sad langt ud paa Natten og eftersaae Simons og Eulalias Klæder, bødede deres Linned, optalte sit eget Tøj og samlede det Stykke for Stykke nede i Skuffer og Kister, for at alt kunde ligge tilrede og enhver finde sit, naar hun ikke mere var hos dem.

Imidlertid gik det i et og alt saaledes, som Professoren havde forudsagt.

Uden egentlige Smerter følte Ane sin Tilstand, som om der et Sted inden i hende laa en tung Klump Bly, der for hver Dag voksede. Hendes Mave svulmede op som paa en frugtsommelig, og Knæene blev ømme og svigtende.

Men aldrig kom der en Klage over hendes Læber. Da hun først var bleven fortrolig med Tanken om at skulle dø, fandt hun sig deri som i en Ting, der nu en Gang var saaledes bestemt og ikke kunde blive anderledes.

En Dag, da hun, lokket af den første Foraarssol, havde vovet sig alene ud i Haven og saae de brune Knopper og grønnende Skud, hvis Flor hun aldrig mere skulde glæde sig ved, løb dog hendes store Øjne over, og hun satte sig paa den Bænk, som Simon havde sammentømret, og faldt i heftig Graad.

Tilsidst svandt hendes Kræfter med rivende Hast. Hun blev ganske sammenbøjet, saadan som gamle Folk, Ansigtet gustent og Benene saa tykke

og svage, at hun kun med Nød og næppe kunde slæbe sig frem, naar hun støttede sig til Væggene. Men lige til det sidste ordnede hun med egen Haand alt i Køkken og Stue uden at ville tillade fremmed Hjælp, saa længe hun endnu var i Huset.

Endelig, en Aften i Maj efter en slidfuld Dag, sank hun tungt ned paa Stolen ved Kakkelovnen, trykkede Haanden ind i Siden og sagde stille:

«Nu — Simon . . . . nu tror jeg, at jeg maa lægge ner.»

De talte lidt sammen derom; hvorpaa Simon rejste sig og gik ud i Stalden for at ordne alt til Afrejsen den næste Morgen.

Om Natten laa de tavse og holdt hinanden i Haanden. De havde talt ud om alt. De var bleven enige om en Kone fra Byen, som skulde være hendes Stedfortræder i Huset, og Ane havde sagt ham, hvor alting var at finde, og hvorledes de i et og alt skulde forholde sig.

Hen paa Morgenen vendte hun Ansigtet om mod ham og kaldte hviskende.

«Simon . . . sover Du?»

«Nej — Ane!»

«Jeg har glemt at sige dig, at Eulalias røde Hoser . . . de nye, Du veed . . . de ligger ovenpaa Lagnerne i Dragkisten . . . de maa ikke vaskes i Sodalud — at Du husker det.»

«Det skal jeg nok, Ane!»

Ved Middagstid havde Simon Vognen forspændt. Den fremmede Kone var kommen; hun gav sig straks til moderlig at kæle for Eulalia, som stod i en Krog og surmulede med Fingren i Munden, fortrydelig over ikke at maatte komme med.

Ane sad fuldt rejseklædt paa en Stol i Stuen. Hun var rolig og fattet. Først da hun skulde tage

Afsked med Barnet, brød hun sammen. Simon og den fremmede Kone maatte tilsidst føre hende bort og løfte hende op i Vognen.

Endnu langt henne paa Vejen kunde hun høre Barnet græde. — —

Tredjedagen efter kom Simon tilbage fra Amtets Sygehus med et Gravkors og en lang, sort Kiste, hvori Ane laa.

Søndagen efter blev hun begravet oppe paa Kirkegaarden. Flere af Byens Folk fulgte, og Præsten talte varmt over det smukke Skriftens Ord: Herrens Naade er over al Maade.

Et Grundskud.

Der var — Aaret rundt — ikke mange Fest- og Hviledage for Husmand og Væver Kresten Jakob Hansen, Doller kaldet. Egentlig var der kun to. Men til Gengæld blev saa disse imødeset med des større Spænding og fejret med des større Højtidelighed.

Den ene faldt ved Kyndelmisse Marked, naar Grisen skulde anskaffes; den anden gerne lidt efter Mortensdag, naar samme Familjemedlem skulde slagtes.

Den første Begivenhed optog navnlig Børnene ganske. Fra det Øjeblik, de saae Faderen gøre i Stand og rede med Halm inde i Baasen mellem Tørvene, havde de ikke Tanke for andet end den ventede Gæst. Vilde den blive hvid eller sort eller broget? . . . Og hvad skulde den hedde?

Men ogsaa Forældrene var sig Dagens Betydningsfuldhed helt vel bevidst. Naar Manden tidligt i den mørke Vintermorgen trak i sin nye Vadmelsfrakke og de blanktpudsede Støvler for at tage til Staden, og mens Konen halvpaaklædt puslede omkring med Tællelyset fra Køkken til Kammers for betids at faa ham hæget færdig, var der over dem begge noget usædvanlig højtidsstemt og forventnings-

fuldt, der naaede Højdepunktet, naar Jakob satte sin lille runde Filthat paa sit store Hoved, tog Kæppen under Armen og for tyvende Gang gennemtalte Pengene, inden han puttede dem ned i en dyb, vel beknappet Lomme under Vesteforet.

Nu var det virkelig ogsaa en hel vovelig Sag med denne Grise-Handel, — ret et blindt Greb i Lykkens store Pose, der kunde blive skæbnesvangert for dem alle. Af en saadan lille fire Ugers Gris, dens Voksekraft og Evne til at sætte Fedt afhang saa at sige deres hele Eksistens. Paa *den* satte de saa godt som hele Aarets Velstand ind, lige fra Kartoflerne i Haven til Høstens Sædløn; dens Krop skulde fra Jul til Jul være deres fornemste Næring, og ingen Spiller kunde derfor med større Spænding iagttage Lykkehjulets Gang end disse Folk de første svage «Tegn» hos en saadan nysankommen.

Hverken Jakob eller hans Sidse-Marie havde endnu glemt . . . og de skulde *aldrig* nogensinde glemme hint Aar, da en Slughals af en rødbroget Galt aad Huld og Helsen fra dem allesammen — uden til sin Dødedag selv at blive stort federe end en skabet Kat.

— Sidstforløbne Aar fik de en lille lysegul en, som den ældste af Pigerne, der gik i Aftenskole hos Kapellanen, paa Forhaand døbte med Navnet «Sif».

Navnet kunde forresten have været heldigere valgt; thi nogen Skønhed var «Sif» ikke. Der blev ogsaa straks en uhyre Skuffelse blandt Børnene, da Faderen om Aftenen efter Hjemkomsten fra Marked løste op for sin Pose og den saa længselsfuldt ventede Kammerat viste sig paa Gulvet. Det var en lille tyk og styg, stridhaaret Tingest, der ganske rolig blev staaende midt i Stuen og derfra saae sig omkring med et adstadigt, gammelklogt Udtryk i sit lille gule Ansigt. Endogsaa Sidse-Marie iagttog den

helt betænkelig og sagde tilsidst ganske forknyt, at hun tyktes, den saae saa «indiotisk» ud.

Men Jakob rev sig grinende i sit lange Nakkehaar, — han var netop henrykt over Dyrets urokkelige Sindsligevægt, dette ubedragelige Kendemærke paa et ægte Fedesvin.

Og han blev heller ikke skuffet i sine Forventninger.

Næppe to Maaneder gammel gik «Sif» saa husvant og fornuftig som en aargammel So sin uforstyrrelige Gang frem og tilbage fra Ædetruget og ind til Halmlejet mellem Tørvene; og efter fire Maaneders Forløb hang Flæsket den ned ad Siderne, saa Tænderne maatte løbe i Vand paa enhver, der saae det.

Det var ganske ualmindeligt, som den trivedes. Alt, hvad den lille Familje ved forenede Anstrengelser kunde skrabe sammen af Affald, Emter eller Grønt, gled paa en besynderlig stilfærdig Maade i den som i en bundløs Sæk. Hele Sommeren gik Børnene omkring med store Vabler paa Hænder og Arme, som de fik ved fra Morgen til Aften at løbe rundt og skære Nælder til den langs Grøftekanterne. Og da den hen paa Efteraaret for Alvor fik Lov at tage for sig af Kartoflerne og Høstlønnens Sæd, svulmede den i den Grad op, at Byens Folk, som kom for at se den, enstemmig maatte erklære, at de aldrig havde set Magen.

«Det bli'er, hente mig, Sylte-Tøj», sagde de med en i Egnen staaende Vittighed.

Endog Sidse-Marie, der var en noget indskrænket og letforknyttet Person, hvem megen Fattigdom og mange Barsler havde gjort ydermere ørekørt og bekymringsfuld, begyndte at fatte nyt Haab til Livet. Det var nemlig saa, at hidtil havde Lykken langtfra tilsmilet disse Mennesker, der kun med yderste Be-

svær var sluppet tørskoet over Livets lumske Hængesæk. I den aarlige Kappestrid mellem Byens Husmandsfolk angaaende Grisene havde de bestandig trukket et endog meget kort Straa, ja hint ulykkelige Aar med den rødbrogede Galt havde de fra visse Sider været Genstand for en Hoveren, der var gaaet dem grumme nær til Hjertet.

. . . . Hen imod November Slagtetid ansloges «Sif» med et rundt Tal til 20 Lispund. Og skønt den nu var saa stoppet med Fedt, at den næsten ikke mere gad æde, svulmede den ikke des mindre daglig end yderligere op.

Det blev tilsidst helt uhyggeligt at se paa. Det var med Nød og næppe, at Dyret kunde røre sig, og det laa og gispede og stønnede paa sit Halmleje, som om Fedtet skulde kvæle det.

Det blev da ogsaa bestemt, at saa saare Frosten kom i Luften, skulde den højtidelige Slagtning foregaa.

Men en Morgen, da Jakob kom ind i Skuret, studsede han ved Synet af en underlig stor, rød Skjold, der havde bredt sig paa den ene Side af Dyrets Bug. Hastig skrævede han over Indhegningen og fandt nu ved nærmere Eftersyn hele den fede Krop besat med smaa og større lyserøde Pletter, der aabenbart smertede ved Berøring.

Han blev hed om Ørene men søgte at berolige sig med, at Halmen, hvorpaa Dyret laa, ikke længer var ganske ren og dertil meget varm, hvorfor han tænkte, at det mulig kunde være lidt Hedetøj, der havde «sat sig paa hende». Men Dyret laa saa besynderlig stille, med tungt tilfaldne Øjelaag og et gulligt Skum ud af Munden.

I Løbet af Dagen bredte Pletterne sig. Selv efter at Halmen var skiftet og Huden omhyggelig vasket med lunkent Vand, mylrede de op fra Snude til Hale ligesom Børnekopper. Og henimod Aften

begyndte Dyret en klagende Grynten eller Stønnen, idet det nu og da kastede sig urolig paa Lejet.

Der blev en frygtelig Fortvivlelse, da Bylderne Dagen efter for Alvor begyndte at bryde frem.

Sidse-Marie faldt øjeblikkelig sammen i altopgivende Jammer, mens Jakob gjorde Anstalter for at faa fat i en Vogn og køre efter Dyrlægen.

Denne, som boede en Mils Vej derfra, var en ganske ung og videnskabelig udseende Mand, der søgte ved Hjælp af et Par Næseklemmer og et hvidt Slips at skaffe sig saa meget som muligt af en Menneskedoktors Anseelse. Da han nu hørte, at Talen var om en Gris, foer der derfor en Grimace henover hans Ansigt; og det varede længe, inden han af Jakobs Bønner lod sig overtale til at følge med.

Hidtil havde Jakob ikke kunnet faa sig selv til at tro, at der kunde være Tale om virkelig Fare. Den Tanke, at de skulde kunne miste deres Skat, var saa forfærdelig, at han ikke havde kunnet tænke den til Ende. Men idet han nu ved Doktorens Side traadte ind i Skuret, og da han saae den unge Lærde sætte sin Næseklemmer fast og bøje sig over Dyret, gik der en Kuldegysen op gennem hans Ryg.

Han havde — uden selv at vide det — taget sin Hue af, idet de traadte ind, og han stod nu og knugede den mellem sine Hænder, mens han aandeløs fulgte den unge Mands Bevægelser og Minespillet i hans spidse Ansigt.

«Hvad har De givet dette Dyr at æde?»

«Hva' faler . . . .?»

«Hvad har De givet Dyret at æde?» gentog den unge Mand strengt.

«Det har . . . har faaet Kornskraa,» kom det hikkende fra Jakob.

«Har det ikke faaet andet?»

«Og alle vore Ærter og tre Tønder Kartofler . . . . og en halv Tønde Majs, som jeg endnu skylder for.»

«Ellers ikke noget?»

«Saa har hun jo faaet saadan Affaldet fra Huset, forstaar sig, og saa saadan, hvad Børnene har kunnet samle af grønt og et og andet — og saadanne — og paa den Maade. Det skulde da vel aldrig være tænkeligt, at hun kan ha'e faaet noget Forgift i sig?»

Den unge Lærde nedlod sig ikke til at besvare dette Spørgsmaal. Han opdrog fra Brystlommen en lille guldkantet Notitsbog, udtog et Blad og nedskrev et Par Linier, hvorpaa han forklarede, at dette var Opskriften paa en Salve, som Jakob skulde smøre paa Dyrets Tryne, idet han paa denne Maade skulde see at faa det til at slikke den i sig. Salven vilde ved Fremvisning af Seddelen blive ham udleveret paa Apoteket. Men — tilføjede han indtrængende — han maatte vise den yderste Forsigtighed med Medikamentet. Det var en for Mennesker meget farlig «Substans», sagde han, hvorpaa han med opløftet Blyant nævnte et Par latinske Gloser, idet han med Velbehag lukkede Øjnene bag Brilleglassene. —

Hen paa Eftermiddagen fik «Sif» sin Salve, og hele den mørke, regnfulde Aften stod Jakob ude i Skuret med en Lygte og ventede i angstfuld Spænding paa Virkningen. Men endnu ved Midnatstid var der ikke indtruffet nogen Forandring til det bedre. Dyret laa lige ubevægelig paa sit Straaleje, med Hovedet tungt mod Jorden, Øjnene fast tillukkede og Fraade om Munden.

Ganske svimmel satte Jakob sig tilsidst ned paa Kanten af Ædetruget og strøg sig mekanisk med Bagen af Haanden over sin koldsvedte Pande.

Kunde det være muligt, at de skulde miste

hende? . . . . Det syntes fast ubegribeligt, at Vorherre skulde kunne nænne det. Saa maatte han dog — naar ondt skulde ske — hellere have taget et af Børnene. For hvad skulde de gribe til, dersom dette gik tabt? Det var deres hele Velfærd, deres eneste Haab for den lange Vinter . . . .

Inde i Stuen sad Sidse-Marie med Forklædet for Øjnene og hulkede. En Nabokone, der var kommen for at trøste hende, sad ved et spruttende Tællelys og drak Kaffe, mens Børnene tittede blege og frygtsomme op fra deres Kistebænke.

— — Hen ad Morgenstunden rev Jakob Døren op og raabte ind i Stuen:

«Mutter! — Mutter! — skynd dig!»

Men netop som de begge kom ind i Skuret, strakte «Sif» Benene fra sig og var død. —

Hans og Trine.

Der laa tre gamle, brøstfældige Rønner i en Smøge — «Smutten» kaldet — omme bag Byens store Gadekær, i hvis møddingebrune Vand deres skæve Mure spejlede sig. De laa der — den ene mindre end den anden — med sammenbyggede Gavle i et stinkende Søle fra de omkringliggende Bøndergaarde; og den mindste, der laa nærmest Gaden, var saa lille, at man næppe vilde have antaget den for andet end et Fæhus eller en Tørve-Lude, ifald ikke en Stump sodet Skorstenspibe over Tagryggen havde fortalt, at den tjente til Bolig for menneskelige Væsner.

Her boede en gammel, fattig Enkekone, der bjærgede Livet og Føden ved ligesom Spurvene under Taget at sanke op, hvad andre kastede fra sig, pille sammen til Reden alle Smuler, hun kunde finde paa sin Vej, rapse lidt i Ny og Næ i al Uskyldighed og for Resten stole paa Gud og gode Mennesker.

Hun hed Mariane med Tilnavnet Per Søvrens efter sin afdøde Mand.

Ellers kaldtes hun af Byens Folk mest for Mariane Niels Husar, efterdi det formentes, at hun trods sin fremrykkede Alder vedligeholdt en Kærlighedsforbin-

delse med et gammelt, halt Lem fra Arbejdsanstalten, Niels Husar, der da ogsaa regelmæssig besøgte hende paa sine Udgangsdage.

Hun var en lille, rørig Tyksak paa et Par vraltende Ben og med en indtil det latterlige bred og flad Bag, der yderligere fremhævedes derved, at Skørtet aldrig naaede helt omkring hende, saa at et stort «Spejl» af den gule Vadmelsklokke grinte frem i Slidsen. Forresten saae hun altid ud, som om hun lige havde rejst sig af Fjerene med Klæderne paa. Fra en lille, sort og fedtet Hue hang det graasprængte Haar i tykke Tjavser ned over smaa, plirende, ikke meget kløgtige Øjne; og adskillige smaa, røde Pletter rundt om i Ansigtet tydede paa, at det ikke var alene for Elskovs Skyld, at Niels Husar fandt et saa gæstfrit Asyl i hendes Hule, naar han om Søndagen kom stavrende ved sin Stok for at opdrikke de Skillinger, han havde tigget sammen omkring i Byen.

Mariane havde i sin Tid haft mange Børn; de var nu alle voksne og spredt omkring i Verden — hun vidste for det meste ikke selv hvor. Ikke heller saae eller hørte hun noget til dem, uden naar nu og da et af Pigebørnene lagde sig hjem hos hende for at gøre Barsel. Dette var overhovedet den eneste Afveksling i hendes ensformige Liv. Naar Nedkomsten var lykkelig overstaaet, drog de glade Pigebørn atter afsted, mens Mariane godmodig tog det lille Liv i sin Forvaring og lod det dele hendes Fattigdom.

Paa denne Maade havde hun efterhaanden forskaffet sig en ret anselig Flok af skurvede Unger, der løb om i Byen til almindelig Forbandelse. Og endnu større vilde Flokken have været, ifald Mariane ikke et Par Gange med den hende egne Sindsro havde trykket en Pude fast for Munden af et saa-

dant stakkels, nyfødt Kræ og bagefter givet Vorherre Skylden.

En Dag i Slutningen af en kold November var der et usædvanligt Røre inde i hendes Hule i »Smutten«.

Allerede fra den tidlige Morgenstund havde man kunnet se hende færdes ivrig ud og ind af sin Dør; Ungerne havde hoppet omkring paa Gaden med Kringlestumper mellem Hænderne; og efter Mørkets Frembrud skinnede et festligt Lys fra hendes lille utildækkede Vindue ud i den skumle Smøge.

Derinde i den fattige Stue, hvor Loftet i Midten hang saa lavt, at selv Mariane næppe kunde staa oprejst under det, sad fire Personer bænkede omkring Bordet, mens Mariane selv stod henne ved den næsten rødglødende Kakkelovn med kulørte Baand i sin fedtede Hue og passede en Kedel. Paa Bordet stod et Par Lerskaale med Madlevninger, nogle Kaffekopper samt — anbragt i Flaskehalse — to tynde Tællelys, der kastede lange, sorte Slagskygger op ad de nøgne Lervægge.

En kvælende Hede bredte sig fra Ovnen udover det lille Rum, hvis Luft var graa af Tobaksrøg og tyk af de mætte Menneskers Uddunstninger.

Den ene af Mændene var en høj og mager, købstadklædt Person paa omkring fyrretyve Aar med et blegt Ansigt, et langt, brunt Skæg og et Par mørke, uhyggeligt skinnende Øjne. Ved hans højre Side sad et blegnæbet, ikke heller længer ungt Fruentimmer med blondt, krøllet Haar og ormstukne Tænder. Hun bar en grøn Krans paa sit lyse Lokkehoved og havde — for visse Aarsagers Skyld — knappet Kjolelivet op nedenfor Brystet.

Endvidere var der to Mænd fra Byen, søndagsklædte og vandkæmmede. Den ene var en svær-

lemmet, stortalende Aalestanger, der blandt Byens Fruentimmer gik under Navnet «Pilken», den anden en lille, stilfærdig Husmand ude fra Overdrevet.

Det var Marianes ældste Datter Jakobine — «Krølle-Bine» — der fejrede sit Bryllup med en døvstum Skræddersvend fra Købstaden, hvor hun sidst havde haft Kondition.

Man var om Eftermiddagen vendt noget forkommen hjem fra Kirken, der laa et Stykke borte fra Byen, og hvor Provsten havde skummet værre end en uvan Tyr, fordi Jakobines Fortid ikke var uden Lyde. Men ved Hjemkomsten havde Mariane modtaget dem med Mad og en skoldende hed Kop Kaffe, der hurtig havde optøet de frosne Lemmer.

Senere havde man faaet adskillige Kopper «med Gas»; og da Flasken tilsidst var tømt, havde Brudgommen — der i det hele bekostede Gildet — gjort Tegn til det ældste af Børnene, som lidt efter var vendt tilbage fra Købmanden med Favnen fuld af Bajere. Nu sad man paa tredje Time og drak Brudeparrets Skaal, idet man flittig klinkede med Flaskerne over Bordet og under Pilkens Ledelse istemte «Lever», som fik Lyseflammerne til at dukke sig helt ned i Tællen.

Henne for sig selv i Skyggen bag Ovnen sad en ung Pige med en rød Kat i Skødet og saae opmærksomt hen paa Brudeparret.

Det var Jakobines yngste Søster Trine, der tjente hos en Gaardmand der i Byen, og som nu efter Aftensyssel var kommen herover for at se sin nye Svoger og ønske Søsteren til Lykke i Anledning af Dagen.

Hun havde ikke Blikket fra dem hele Aftenen. Med opspilede Øjne saae hun paa, hvorledes Skræderens lange, hvide Hænder legede med Søsterens

røde Fingre, mens han smilte forelsket i sit store, smukke Skæg.

Hvad hun selv kendte til Kærlighed, var ikke meget, endda hun var fyldt atten Aar og dertil kraftig bygget med trivelige Kinder og sunde Farver.

I det hele lignede hun (Folk sagde af nærliggende Grunde) ikke meget sine ældre Søstre. I Stedet for disses lyse Krøller havde hun et glat, brunligt Haar, der var flettet i to korte, tynde Piske og fæstet paa Baghovedet i Form af en Kringle. I Stedet for Søstrenes smaa, forslagne Forglemmigejs-Øjne havde hun store, ærlige, mørkebrune, der altid havde et lidt enfoldigt og undertiden et sløvt Udtryk, fordi hun — under visse Forhold — var en Smule tunghør.

En Gang i sit femtende Aar, mens hun endnu var bortfæstet som Lillepige, havde hun tjent i Gaarde med en fremmed Karl, der ved enhver Lejlighed, hvor de var uden Vidner, havde søgt at bringe hende i Fortræd, skønt hun aldrig havde givet ham nogen Anledning. En Nat, da hun var bleven kaldt op for at malke en Kvie, der havde kælvet, og de var ene i Stalden, havde han slukket Lygten for hende og kastet hende omkuld paa nogle Knipper Halm henne i Krogen.

Det var ikke bleven hende rigtig klart, om han ogsaa naaede sin Hensigt med hende; og kort efter var Fyren rejst tilbage til sin Hjemstavn, uden at hun havde turdet nævne det forefaldne til nogen, fordi han havde truet hende med i saa Fald at ville gøre en Ulykke paa hende. Men hver Gang sidenhen en Karl eller Dreng begyndte at spøge lidt med hende, var det, som om Mindet om denne gamle Vold paany rejste al Modstand i hende. Skønt hun tildaglig kunde være mundrap nok, havde det

blotte Syn af en kælent udstrakt Arm kunnet gøre hende stum og bleg af Raseri.

Men som hun nu paa denne Aften sad her i det glade Festlag og blev Vidne til den Hyldest, den næsten ridderlige Ømhed, der blev hendes Søster tildel, følte hun sig højtidelig betaget. Synet af saa megen Lykke, af Jakobines nye, sorte Kjole, af Skræderens hvide Hænder, hans smukke Skæg og elskovsfulde Blik, . . . det satte altsammen hendes Sind i heftig Bevægelse og fik Hjertet til at banke i dump Uro.

Der vaagnede pludselig i hende en heftig Trang til Kærlighed, til at lære Lykken ved en Mands Favntag at kende. Det var ikke langt fra, at hun sad og forelskede sig i denne blege fremmede, der viste sig saa god mod hendes Søster, og hvis ulykkelige Legemsfejl straks havde vakt hendes Medlidenhed. Hun syntes, at Jakobine slet ikke med den tilstrækkelige Venlighed gengældte hans mange kærlige Tilnærmelser.

Hun blev skræmmet op af disse Tanker ved et mægtigt Brag. Det var Pilken, der slog Næven i Bordet og svor, at han Fanden annamme ham ikke vilde være Forlover ved et Bryllup, hvor Guds Ord ikke blev sunget. Deri gav de andre ham Medhold; Jakobine fik fat i Salmebogen, hvorpaa de alle trykkede sig sammen omkring Aalefiskeren, der straks havde bemægtiget sig den og flyttet Lysene hen foran sig for bedre at kunne se. Med stor Højtidelighed istemte de den første af Bryllupssalmerne.

Og da de først var begyndt, kunde de ikke holde op igen. Opflammede af Øllet og de hellige Ord blev de ved at synge. De havde næppe sunget den ene Salme til Ende, før de tog fat paa den næste; og særligt satte Pilken i med stigende Kraft.

mens Brudgommen maatte indskrænke sig til at bevæge Læberne med et saligt Smil.

. . . Da Trine ud paa Natten kom ud paa Gaden for at gaa hjem, skinnede Maanen over et tyndt Lag nyfalden Sne, der dækkede Jorden og Husenes Tage som et Brudelagen. Overalt var der stille. Ikke en Vind krusede det store Gadekær, i hvis morke Vand den stjærnebestrøede Himmel spejlede sig.

Da hun kom op til Gaarden, hvor hun tjente, foer hun let sammen. Lænet op til Portstolpen stod en Karl og røg af en Pibe.

Hun vidste straks, at det var Naboens Hans, en kon, blond Fyr paa en Snes Aar, der i den sidste Tid havde forfulgt hende med Kærlighedserklæringer, skønt hun gentagne Gange havde afvist ham med sin sædvanlige mutte Bidskhed.

Men idet hun nu kom ham forbi, og han hilste «God Aften», standsede hun uvilkaarlig. Og de kom i Snak.

—

Han udspurgte hende om Brylluppet, talte om hendes nye Svoger og om Jakobines Børn. Hun svarede aandsfraværende, med bortvendt Ansigt, idet hun saae udover Byen.

Tilsidst sagde han:

«Det er saadan et dejligt Vejr iaften — skal vi ikke gaa lidt ned i Engene, Trine?»

Hun svarede ikke straks. Hendes Bryst bølgede. Først da han gentog sit Spørgsmaal, sagde hun:

«Det kan vi jo gerne.»

De gik sammen ned over en Sti, der bag fra Byen førte ud i Engene. Han søgte at liste sin Haand ind under hendes Arm og mødte til sin Forundring ingen Modstand ved denne Tilnærmelse. Snart laa da hele Armen om hendes Liv, og han trykkede et Smækkys paa hendes Kind.

Ved Enden af Stien standsede de. Hendes Hoved

sank ned paa hans Skulder, — og da Maanen kort efter kom frem bag en Sky, lyste den sin mefistofeliske Velsignelse over et tætsammenslynget Menneskepar.

* * *

Omtrent midt i Byen, skraas overfor den Gaard, hvor Trine tjente, laa et pænt, gulkalket Hus med Gyldenlakker i Vinduerne og en lille, indhegnet Kaalhave paa hver Side af en blomsterbemalet Indgangsdør.

Foran denne laa — som Trin — en halv Mollesten bestrøet med Sand, og herfra traadte man gennem et lille Køkken ind i en net, rummelig, ligeledes sandstrøet Stue med blaat Tapet paa Væggene, gule Gardiner, en Fyrretræs Kommode med hvide Nøgleskilte, et Bord, en Bænk, to rødmalede Stole og to store Omhængssenge med blomstret Kattun.

Her boede en enlig Enkekone, Ellen Pers, som sammen med sin afdøde Mand ved Flid og gnieragtig Sparsommelighed havde lagt saa meget tilbedste, at hun kunde slaa sig igennem uden Sognets Hjælp, hvorfor hun ogsaa almindeligvis betragtedes som noget mere end de fleste andre af Byens Husmandskoner, med hvem hun da ikke heller holdt Omgang.

Hun var en høj, knoklet, duknakket Skikkelse med aldrende Almuekoners indsunkne Bryst og fremstaaende, stenhaarde Mave. Hendes lille graahaarede Hoved sad lidt skævt paa de optrukne Skuldre; og i god Overensstemmelse hermed talte hun med en grædende Stemme og klippede som en Høne med sine smaa, røde Øjne, hvis snu Blik hun i Samtale skjulte bag de betændte Øjenrande.

Uadskillelig fra hendes Person var en lang Bindehose, der ikke forlod hendes Hænder, uden naar hun spiste eller sov. I halve Dage kunde hun staa urokkelig som en Skildvagt udenfor sin Dør og mekanisk flytte de krogede Fingre over Staalpindene, mens hendes Blik gled spejdende udover Byen, hvor ikke en Dør gik op, ikke en Skorsten røg, uden at det tildrog sig hendes Opmærksomhed og i Stilhed blev Genstand for hendes Betragtninger.

Hun havde kun eet Barn, en Søn, der hed Hans. . . . en køn, blond Knøs paa tyve Aar, rank og velvoksen.

Blandt alle Byens unge Husmandssønner var han noget nær den fremmeligste. Naar han om Søndagen stod mellem de andre Karle ude ved Gadekæret i spejlblanke Kaptræsko, med Plysch-Kasket og lang Pibe, saa pillen og pudset som Moderens egen Dagligstue, stod Ellen i Skjul bag Blomsterne i sit Vindue og betragtede ham med Øjne, der lyste af Moderstolthed.

Om denne Søn kresede alle hendes Tanker. Til ham og hans Fremtid knyttede sig enhver Forestilling, der gik gennem hendes underfundige lille Hoved. Hun havde sine egne, dristige Planer med ham; og naar hun saaledes stod timevis udenfor sin Dør og nu og da gik et lille Slag ud ad Markvejen eller listede op paa Højen bag ved Byen, hvorfra man kunde overskue Egnen helt ned til Fjorden og Skovene, var det ikke mindst for at kunne holde Øje med sin Søn og værge ham mod ethvert Anslag, der maatte rettes imod ham.

Det var nemlig blevet hendes fikse Ide (der aldrig lod hende Ro), at alle Byens fattige Piger pønsede paa at forlokke hendes Hans for at komme i Besiddelse af de sytten hundrede Kroner, der tilligemed Huset

udgjorde hendes samlede Ejendom, og som hun havde anbragt i fem forskellige Sparekassebøger, forputtede i lige saa mange Sprækker og hemmelige Rum omkring i Huset.

Siden i Efteraaret, da Hans var kommen til at tjene hos Sognefogdens, havde hendes Mistanke særlig været rettet mod Marianes yngste Datter Trine. Det havde været hende paafaldende, saa ofte de to mødtes, naar de vandede Kvæget i Gadekæret; og en Nat, da hun var bleven holdt vaagen af Værk i sit ene Ben, havde hun hørt et Vindue blive aabnet ovre i Genbogaarden og lidt efter Lyden af listende Træskotrin, der fjernede sig ad den Kant, hvor Sognefogdens Gaard laa.

I sin Nød besluttede hun at forhøre sig hos Lillepigen, der delte Værelse og Seng med Trine; og da hun en Dag saae hende komme jankende henne fra Købmanden med en Kurv, lokkede hun hende ind til sig i sin Stue, hvor hun bød hende Plads paa Bænken og beværtede hende med Kaffe og et Stykke hengemt Kringle, alt mens hun foresnakkede hende saa sødt og venligt, at Pigebarnet af lutter Forbavselse ingen Modstand kunde gøre.

Men da Ellen kom frem med sit Ærende, blev Tøsen sprudrød og vilde ikke svare. Og da hun trængte ind paa hende og tilsidst i sin Iver tog fat i hendes Arm, rev Pigen sig løs og skubbede sig ud af Døren med en undertrykt Fnisen, idet hun blot mumlede, at «det vidste hun ikke noget om.»

Længe skulde Ellen dog ikke forblive i Uvished. Ogsaa Trines Madmoder var nemlig begyndt at nære Mistanke til hende; og da hun var en praktisk Kone, tog hun hende en Dag for sig inde i Spisekammeret og spurgte hende ligeud, om hun ikke var frugtsommelig.

Trine nægtede det først bestemt og lo endogsaa

deraf. Men da Madmoderen blev ved sit og forlangte at vide Besked for det Tilfælde, at hun skulde være betænkt paa at se sig om efter anden Pigehjælp inden Sommeren, og da hun tilsidst endog truede med at lade Doktoren hente, maatte Trine gaa til Bekendelse og fortalte desuden, at det var Ellens Hans, der var Faderen.

Endnu samme Eftermiddag kunde Kællingerne i «Smutten» og «Krogen» grinende fortælle hinanden, at Ellen Pers og Mariane Niels Husar var bleven besvogrede.

Hans selv gik paa denne Tid og pløjede et Stykke Brakjord udenfor Byen og fløjtede sorgløst omkap med de første Stære. Han vidste endnu ingenting. Trine havde nok et Par Gange sagt til ham, at det vistnok var galt fat med hende; men han havde ikke villet tro derpaa. Han havde været overbevist om, at hun blot vilde forskrække ham, eller at hun ved sin Paastand havde villet forsøge at lokke ham til at ringforlove sig med hende, hvad der aldrig havde været hans Mening.

Ovre paa Naboens Ager stod en anden Pløjekarl, der lige var kommen ridende inde fra Byen med sit Plovspand og nu — ligeledes fløjtende — satte sig i Bevægelse op imod Hans.

Idet han naaede Skellet mellem Lodderne, standsede han og raabte med et bredt Grin over til Hans:

«Til Lykke med Svogerskabet!»

Hans forstod ikke Meningen dermed før ogsaa han var naaet hen til Diget og nu af Karlen fik fortalt, hvad denne just havde hørt inde i Byen; — da blev han hed om Ørene og kold helt ned i sine Ben.

«Det er da vel Løgn?» slap det ham ud af Munden — saa betuttet, at den anden gav sig til at le af fuld Hals.

Hans' første Tanke galdt Moderen og de syttenhundrede Kroner. Det blev ham øjeblikkelig klart, at han nu vilde blive nødt til at gifte sig med Trine. Hun var jo en Pige, som der hidtil ikke havde været noget at sige paa; og trods Moderens Hus og Sparepengene var han ikke velstaaende nok til at turde efterligne Gaardmandssønnerne og lade hende blive siddende med Skammen.

Da han om Aftenen havde faaet fraspændt og spist sin Mælkegrøds-Nadvere, tændte han sin Pibe og gik ad Stien bag om Byen hjem til Moderen. Han havde først tænkt at ville undgaa hende og give hendes Vrede Tid til at lægge sig lidt. Men bagefter havde han ment, at det var bedst at tage Uvejret straks; saa var det overstaaet.

Han traf hende inde i hendes Stue, hvor hun stod henne ved Kakkelovnen og rørte i en Kasserolle. Det blev ham straks klart, at hun allerede vidste Besked. Hun saae ikke hen paa ham, da han traadte ind; ikke heller besvarede hun hans «Godaften».

Saa satte han sig hen paa Bænken under Vinduet med sin Pibe; og længe hørtes der intet andet i Stuen end den lille, klageligt snurrende Lyd fra Kasserollen.

«Det er saamænd kønne Ting, man skal høre om dig, Hans,» begyndte omsider Moderen med sin Grædestemme og holdt Forklædesnippen op til Øjnene.

Hans svarede ikke men gav sig til at fløjte sagte.

«At du nu ikke kunde nære dig længer, din lange Dreng! Jeg mener da, at den Slags Ting kunde du tidsnok rage dig ind i.»

Hans vedligeholdt haardnakket sin Tavshed og saae gennem Vinduet op paa den blaa Himmels røde Aftenskyer.

«Havde det saa endda været en skikkelig og or-

dentlig Pige, som man kunde være bekendt. Men saadan en Skidttøs, der knap og nap har en Særk til sin Krop . . . jo, det er saamænd kønt, er det! . . . Det skulde man ha'e tænkt, da man gik og sled sig sin Helsen fra for at samle lidt tilbedste, at du skulde bære dig saadan ad! . . . Hvad tænker du vel, at Provsten siger, naar han faar det her at høre, . . . han, som altid var saa god og nedladende imod dig. Jo, det er saamænd kønt, det!»

Ved Hentydningen til Provsten holdt Hans op med at flojte. Fra sin Konfirmationstid havde han forstaaet at indynde sig hos denne gamle Mand, og han vidste meget godt, at det ikke mindst var paa Provstens Bevaagenhed, at Moderen havde grundet sit store Haab: en Gang at se ham gift med en af Egnens Gaardmandsdøtre.

Endnu en Stund blev Ellen ved at grædesnakke, alt mens hun bestandig ivrigere rørte om i den syngende Kasserolle, hvis spæde Metalstemme ligesom istemte hendes Klagesang.

Men paa een Gang vendte hun sig imod Sønnen og sagde i forandret Tone:

«Er du nu ogsaa sikker paa, at du er ene om'et, Hans?»

«Det er jeg vel nok,» svarede han og blev lidt rød.

«Ja, Gud veed, hvad du er,» mumlede hun ligesom ved sig selv og tilføjede lidt efter: «Jeg tænker, de har dig til Nar oven i Købet. Marianes Tøse er ikke van at være saa nøjsomme. Jeg husker da nok, hvordan det gik med hende Krølle-Bine forgangen Aar. Da var der da ikke ringere end fire, som maatte være sammen om at betale til Barnet.»

«Ja men Trine er jo ikke Bine, Mo'er!» indskod nu Hans med et svagt Forsøg paa at formilde

hende. «Fordi den ene er et Skidt, kan den anden jo da være meget skikkelig.»

«Ja, du snakker, du! . . . Du kunde ha'e været ra hende, du Tosseknægt, saa var vi ikke kommen i den Fortræd . . . Men Trine har vel nok vidst, hvem hun kunde spille Abekat med.»

Hun tillagde de sidste Ord i en Tone, der vakte Sønnens Opmærksomhed.

«Da er der vist ingen, der skal sige hende noget paa,» sagde han og rynkede Brynene.

«Aa, det er vist ikke værd at være for højtalende.»

«Hvad mener du med det?»

«Aa — jeg tænker . . . ham, den store Povl, der rejste forgangen Aar . . . han kunde vel nok fortælle et og andet, om han ellers havde været her.»

«Povl Fynbo?»

«Ja, saadan hed han nok.»

«Det er en god Løgn, den!» sagde Hans og lo med en kort, haard Latter.

«Aa — Gud veed.»

«Hvor har du det fra, med Forlov?»

«Det var da ikke svært at se, at der var de to noget imellem, — saa det var kanske bedst, om man forhørte sig lidt først. Man har da ikke nødig at blive hængende for en Skøjes Skyld. Kan hun ha'e haft een, kan hun vel ogsaa ha'e haft flere. For den, som begynder paa de Dele, ligesom hun har sluppet Kirkegulvet — og stort videre kan hun da ikke ha'e været den Gang — hun bli'er vel ikke let forbedret med Aarene, mener jeg.»

Hans sad en Stund og saae mod Gulvet. Pludselig rejste han sig, greb sin Hue, sagde Godnat og gik.

Det var imidlertid bleven mørkt. Et tungt

Regnmulm havde sænket sig over Byen, hvor der hist og her saaes Lys fra Husmandshytterne. I Gaardene var man allerede gaaet til Ro. En Flok Ænder laa og sov midt ude i Gadekæret, og foran en lukket Port sad en Kat og mjavede.

Hans traf Trine omme bag det Gærde, hvor de plejede at sætte hinanden Stævne om Aftenen.

Hun havde allerede ventet paa ham en Stund; og da hun nu hørte hans Trin, gik hun ham lidt forlegen imøde, fordi hun nok tænkte, at han havde faaet Nys om, hvordan Sagerne stod.

De fulgtes stiltiende et Stykke ud ad Markvejen, hvor den stjerneløse Himmel og de nypløjede Agre gjorde alting sort omkring dem.

Da Hans mærkede, at Trine vilde have fat i hans Haand, stak han begge Hænderne i Lommen; og da de var kommen et Stykke fra Byen, vendte han sig brat om imod hende og spurgte uden Omsvøb, hvad det var, der havde været imellem hende og den store Povl.

Først blev Trine bleg. Hun havde aldrig omtalt dette Forhold for nogen af Frygt for, at det skulde komme ud blandt Folk, og fordi hun ikke selv skøttede om at erindre det. Nu gav hun sig rolig til at fortælle ham, hvad der i sin Tid var passeret, idet hun nøjagtig beskrev alt, saaledes som det var gaaet for sig, uden at lægge Dølgsmaal paa nogen Enkelthed, som endnu var bevaret i hendes Hukommelse.

Da hun havde endt sin Beretning, saae Hans ud til Siden og udstødte en langtrukken Fløjtetone.

«Naa, saadan!» sagde han og smilte indvendig. «Ja, den Sludder kender vi jo nok.»

«Du tror da ikke, jeg lyver?» spurgte hun og saae forskrækket op paa ham.

Men uden at svare vendte Hans omkring og gik med et muntert «Tak for Laanet» tilbage til Byen.

Der forløb nu flere Dage, i hvilke hun forgæves ventede ham. Da ogsaa Søndagen gik, uden at han lod sig se, slog hun om Aftenen, da det var blevet mørkt, et Tørklæde om Hovedet og satte sig paa et Dige ved Vejen, der førte op til Sognefogdens Gaard, for at vente paa ham.

Først henimod Midnat hørte hun hans Træskotrin nærme sig paa den nattefrosne Vej.

«Hvad er det?» udbrød han halvt forskrækket, da hun rejste sig i Mørket. «Er det dig? . . . Hvad Fanden bestiller du her?»

Hun traadte hen til ham og vilde tage om hans Haand.

«Hvorfor har du ikke været hos mig saa længe, Hans?» spurgte hun, idet hun saae bønfaldende op paa ham. «Jeg har ventet dig hver Aften hele Ugen . . . Har du været syg, min egen Ven?»

I Stedet for Svar skubbede Hans hende fra sig og vilde fortsætte sin Gang.

Men da stillede hun sig resolut i Vejen for ham og udbrød med vild Heftighed:

«Hvad er der i Stykker med dig? I snart en Uge har jeg ikke set dig, skønt du veed, hvordan det er fat med mig . . . Du har slet ikke været syg; kom ikke og fortæl mig det — for jeg veed, du var til Bibellæsningen hos Provsten i Onsdags — og igaar gik du ind til Søren Nilens uden at se til Vinduerne en Gang. Hvad skal det sige? Har du glemt, at jeg er din Kæreste, og hvad du har lovet mig?»

«Hør nu!» tog Hans sindig tilorde. «Du kan spare dig al videre Ulejlighed — for mig stikker du sgu ikke Blaar i Øjnene længer! Jeg kender nu dit Kærestesjov, min Pige — baade med ham

Povl og de andre . . . Ja, det nytter dig slet ikke, at du sætter det Fjæs op, for den er opdaget! . . . Og jeg vil nu bare be' dig, at du for Fremtiden holder dig lidt til en Side, hvad mig angaar. For kommer du een Gang til paa den her Maner, kunde det kanske hænde sig, at der vankede een paa Tuden oven i Købet.»

Med disse Ord gik han op mod Gaarden og ind ad den tjærede Port, som han slog i efter sig; hvorpaa han stængte indvendig fra med Skyderen.

Trine stod som lynslaaet. Hvad var det, han sagde? Hvad var det, han beskyldte hende for?

Hun gik hen til Porten; og da hun hørte ham rumstere i Karlekammeret lige indenfor, gav hun sig til at banke med Knoen og kalde paa ham med hviskende, indsmigrende Stemme:

«Hans! . . . min egen Ven! . . . Hører du mig ikke? . . . Jeg vil snakke med dig . . . Hans! . . . Jeg er slet ikke vred . . . Jeg vil bare . . . Hans! Hører du? . . .»

En Dør blev i det samme smækket i derinde, og alt blev stille.

Hun rettede sig i Vejret og knyttede Hænderne i Raseri. Et Øjeblik foer den Tanke hende igennem Hovedet at buldre løs paa Porten, vække Folkene i Gaarden og kræve dem alle til Vidne paa dette Forræderi. Men saa overvældede Sorgen og Skammen hende, og hun vendte sig om og gik hulkende bort med Hænderne for Ansigtet.

I flere Timer gik hun frem og tilbage paa et Stykke opkørt Markvej noget borte fra Byen. Hun var ude af sig selv af Fortvivlelse. Vinden tog fat i hendes Haar og førte løsrevne Lydstumper af hendes Graad ud over de tavse Enge og den maanebelyste Fjord, der — ligesom søvndrukken — væltede sig derude under en forreven Skyhimmel.

Hun havde puttet en Snip af sit Hovedtorklæde ind mellem Tænderne for at standse Graaden og tvinge sig til Rolighed. Men hun kunde ikke styre sine oprørte Følelser. Hun havde vel aldrig ventet, at Hans straks skulde gifte sig med hende. Hun vidste godt, at dertil var de endnu begge for unge. Men hvad hun sikkert havde haabet, var, at han rigtig vilde forlove sig med hende, og at da ogsaa hans Moder skulde vise sig venlig imod hende og - naar Tiden kom — tage sig af hende og hendes Barn.

Mangen Gang havde hun i Tankerne set sig selv gaa inde i Ellens pæne, hyggelige Stue, eller ligge med den Lille i Armen i en af de store Omhængssenge bag det blommede Kattun, strækkende Lemmerne i de bløde, varme Dun, mens Hans sad paa Sengekanten og holdt om hendes Haand, . . . og hendes Hjærte havde banket af Lykke.

Og nu vilde han lade hende skøtte sig selv, lade hende lide og pines hjemme i Moderens skidne Hule mellem Søstrenes Skarnsunger! . . . Og ikke nok dermed! Han vilde rent slaa Haanden af hende, forlade hende midt i hendes Elendighed, maaske endog forsøge paa at rende fra det hele ved at beskylde hende for at have haft flere Kærester! Men det skulde i alt Fald blive Løgn. Betale, det skulde han! Om hun saa tyve Gange skulde slæbe ham i Retten derfor og fortælle Dommeren alt - - han skulde ikke faa Lov at slippe!

Hun fandt tilsidst en Slags Trøst, en øjeblikkelig Tilfredsstillelse for sin Hævntørst i Tanken om de Kroner, hun herefter aarlig vilde kunne afkræve ham. Endnu længe efter, at hun var kommen hjem, og mens hun hvileløs kastede sig paa sit Leje, slap hun ikke et Øjeblik denne Tanke af sit Hoved. Betale, det skulde han! Og Hans skulde Barnet hedde,

om det blev en Dreng, og Hansine, dersom det blev en Pige. Hele Verden skulde vide, hvem der var dets Fa'er!

— — Til Majdag Skiftetid flyttede Trine hjem til sin Moder for at opholde sig der, indtil hun blev forløst.

I hele denne Sommer saae hun ikke noget til Hans. Han var ganske vist tilsidst gaaet ind paa at lade sig udlægge som Barnefader og betale det sædvanlige, aarlige Bidrag til Barnets Underhold, men han vidste ved enhver Lejlighed at undgaa hende.

Der var enkelte i Byen, der skumlede lidt over dette Forhold; men i Almindelighed mente man dog, at efter hvad der nu var oplyst om Trine og hendes Fortid, kunde der ikke siges noget til, om Hans, der dog var en Karl med Midler, holdt sig lidt tilbage.

Kun een Gang i Sommerens Løb stødte de paa hinanden ude i Byen.

Det var en Middagsstund i Høsten. Hans kom med sin Le paa Nakken oppe fra Sognefogdens, da han ved at dreje ned i et Gænge mellem Gaardene fik Øje paa Trine, der kom vraltende paa ømme Fødder og med opkiltrede Klæder — helt sammenbøjet af en tung Børing Brænde, som hun havde hentet ude i Skoven.

Da han indsaae, at han ikke kunde undgaa at møde hende, satte han i sin Betuttelse et lystigt Ansigt op, nikkede i Forbigaaende til hende og sagde:

«Go' Middag, Trine! . . . Den er ellers lummer idag!»

Men dette var dog Trine for meget. Skønt segnefærdig af Smerter og Udmattelse vendte hun sig omkring med sin Byrde og skreg efter ham:

«Din Svinehund!»

Han blev brændende rød og tænkte et Øjeblik paa at gaa tilbage og stikke hende een i Synet. Men han besindede sig og fortsatte fløjtende sin Gang. —

Kort Tid efter blev han indkaldt til Efteraarsmanøvre og forlod Byen. Da han efter Mikkelsdag vendte tilbage, havde Trine født en Søn og var rejst til Hovedstaden, hvor hun havde faaet en Plads som Amme.

* * *

En Dag i Eftersommeren, to Aar senere, vendte Trine tilbage fra København og var naturligvis igen frugtsommelig. Godtfolk i Byen og omkring i Sognet spyttede af Forargelse. Nu gik det snart over Skrævet med Marianes mange Tøse, der ikke kunde holde sig i Skindet men blev ved at bebyrde Kommunekassen med deres skurvede Unger.

Dog, Tonen blev en anden, da det opklaredes, hvorledes det denne Gang forholdt sig.

Der løb i nogle Dage de vildeste Rygter omkring i Byen. Man fortalte, at det var ingen ringere end den hovedrige Grosserer, hos hvem Trine havde tjent, der var Fader til hendes Barn. I Virkeligheden var det dennes Søn, en ung Laban, som havde adskillige andre Skarnsstreger paa Samvittigheden og derfor nu af Faderen var bleven sendt over Atlanterhavet.

Trine var bleven hjemsendt med en Skadeserstatning paa fire tusinde Kroner tilligemed et Tilhold om ingensinde eftere at vise sig for Familiens Øjne, det være sig alene eller med noget Barn. Købmanden havde selv set Sparekassebogen lydende paa

Trines Navn, saa der kunde ikke være nogen Tvivl om Sagens Rigtighed.

Et særligt Røre vakte Begivenheden blandt Egnens unge Husmandssønner. Mariane og hendes Datter blev fra disses Side Genstand for allehaande ærefulde Tilnærmelser. Trine blev med eet den mest ombejlede Pige i hele Byen.

Selv gik hun under alt dette stilfærdig, næsten lidt sky omkring og viste sig ikke ofte udenfor Moderens Stue. Mariane derimod forspildte ingen Lejlighed til at triumfere men rendte rundt blandt Byens Kællinger og snakkede sig fra Sans og Samling i drukkent Overmod. En Dag, da hun kom vraltende forbi Ellen Pers, der som sædvanlig stod opstillet foran sin Dør med sin lange Bindehose, slog hun sig med Haanden paa sin flade Bag under en hoverende Skogren.

For Ellen og hendes Søn havde de forløbne Aar nemlig ikke været gunstige. Med deres ærgerrige Planer var det endog gaaet grumme ilde. Skønt Hans var mødt i Kirken hver Søndag og til Bibellæsning hver Onsdag og i det hele paa enhver Vis havde søgt at bevare sin høje Stjerne hos Provsten, havde denne ganske slaaet Haanden af ham paa Grund af hans Forhold til Trine. Ingen af de rige Gaardmandsdøtre saae derfor længer til den Side, hvor han var. Endnu for ganske nylig havde han endog faaet Afslag hos et Par jævne Husmandsfolk med bare to Køer, fordi han havde Trines Barn at betale til.

Der var da heller ingen Steder, hvor Trines pludselige Velstand havde gjort et saa dybt Indtryk som i Ellen Pers' pæne, lille Stue. Af en Slags Undseelse holdt Hans sig længe borte fra Købmandsboden, hvor Byens Karle om Aftenen samledes, og sad tavs hjemme hos Moderen, der i disse

Dage heller ikke talte meget. Ingen af dem kunde slippe Tanken paa Trines Sparekassebog. Summen fire tusinde Kroner rullede paa sine runde, tunge Nuller ud og ind af deres Hoveder og gjorde dem tilsidst saa fortumlede, at de kom op og kives, saasnart de bare saae paa hinanden.

En Aften, da det var bleven næsten mørkt og Gaardportene var lukkede, stillede Hans sig paa Lur bag Gavlen af en Staldlænge i Nærheden af Marianes Hus. Han vidste, at Trine paa denne Tid af Dagen plejede at hente Vand ved Gadebrønden; og han kom da heller ikke til at vente længe, før den øverste Lem af Døren paa den lille Lerhytte aabnedes og Trine viste sig med to gamle, bulede Blikspande i et Aag over Skulderen.

Hun var i Underskørt og havde paa Hovedet en lille rød Nathue, hvorfra det løste, ikke meget lange Haar hang hende ned ad Ryggen. Det svindende Aftenskær belyste hendes kraftige Skikkelse med de hvide Særkeærmer og de nøgne Fødder. Hun var allerede noget svær men dog ikke saa meget, at det misklædte. Hans fandt da ogsaa, at hun i alle Maader var en Pige efter hans Hjærte.

Da hun havde naaet Brønden og stod i Begreb med at hisse den ene Spand ned, hørte hun hans sagte Træskotrin bag sig; og da hun ved at vende sig fik Øje paa ham, foer Blodet hende til Kinderne.

«God Aften, Trine», sagde han, idet han traadte hen til hende og med Piben i Munden lænede sig ud over Brøndkarmen.

Hun fik med nogen Famlen Jærnkæden halet til sig og Spanden gjort fast.

«Skal jeg ikke hjælpe dig?» spurgte han og nærmede sig tjenstvillig.

Men stadig uden at svare lod hun Spanden

falde, saa Haandsvinget smækkede ham over Fingrene.

Av!» sagde han sagtmodig og smilte.

Et Øjeblik stod han og saae paa hende med et tvivlraadigt Glimt i sine lyseblaa Øjne. Saa lænede han sig atter fortroligt udover Brøndkarmen og sagde:

Er du meget vred paa mig, Trine? . . . Jeg veed det nok, jeg bar mig ikke rigtig ad imod dig, og det har jeg mangen Gang saa inderlig fortrudt; du maa tro mig, naar jeg siger det. Men jeg var ikke rigtig i Ho'edet den Gang, — det var jeg ikke. Og saa var det jo det, at de snakked' mig saa meget for om dig . . . baade med ham Povl Fynbo og andre. Det var naturligvis bare Logn og Opspind; — jeg troer ikke længer en Vind af'et, det gør jeg ikke, Trine; du maa tro mig, naar jeg siger det. For dersom vi kunde blive Go'evenner igen, Trine, saa skulde du se, at jeg skulde nok blive anderledes imod dig; det sværger jeg dig til.»

I Stedet for Svar lagde Trine, der under hans Tale havde faaet begge sine Spande fyldt, Aaget paa sine Skuldre. Og uden et Ord, omend med bankende Hjærte, forlod hun Brønden og gik hjem, aldeles som om han slet ikke havde været tilstede.

Fra denne Dag var det forbi med Hans' Hjærtefred. Et paany opblussende Begær efter det kraftige Pigebarn og en grisk Attraa efter hendes Penge blandede sig hos ham til en Lidenskab, der var nær ved at berøve ham Forstanden. Han gjorde sig tilsidst til Latter for hele Byen ved overalt at luske angerfuld i Hælene paa hende. Han ydmygede sig paa enhver Vis i det Haab, at hun endelig skulde bønhøre ham.

Saa en Dag fik man at vide, at Trine nu havde

lovet sig hen. Den lykkelige var en halvgammel Enkemand fra Overdrevet, der var fjernt ude beslægtet med Mariane og undertiden havde hjulpet hende med en Skilling eller et Stykke Flæsk, naar det kneb haardest for hende. Han havde et Par halvvoksne Børn af sit første Ægteskab og sad lidt fortrykt paa et Boelsted med en Hest og et Par magre Køer. Det var en lavstammet, lidt hjulbenet Person, en af de gammeldags Slidere, der aldrig undte sig Hvile, næppe nok Føden, og som dog altid gik og smaasmilte velfornøjet med sig selv og hele Verden.

Ved Juletid stod Bryllupet, og Trine levede siden fredelig ude paa Ødemarken og fik i sit Ægteskab endnu fire Børn.

Regelmæssig hver Majdag mødte hendes Mand hos Ellen Pers for at opkræve Hans' Underholdningsbidrag til Trines ældste Søn. Den lille Mand var ved denne Lejlighed altid i sine Kisteklæder; og skønt Modtagelsen langt fra var festlig, satte han sig smilende til Borgeleje i Ellens Stue og kunde aldrig blive færdig med at fortælle om, hvor dejligt Drengen trivedes, og hvilken Velsignelse det var med «disseher Skillinger», der kom ham saa inderlig godt tilpas netop i den magre Foraarstid.

Men Hans ærgrede sig derover, saa han tilsidst, efter at Moderen var død, i Stilhed solgte Huset og forlod Landet.

En Fiskerrede.

Der laa et lille fattigt Fiskerleje — otte, ti smaa sorte Træhytter — yderst ude ved det aabne Hav. Halvt nedgravet i Sandet og med Gavlene opad hinanden krøb den lave Husrække sammen som en Larve bag den høje, nøgne Klit, hvorover den vrede Brænding kastede sin Fraade.

Paa stille Sommerdage, naar Solen smeltede Tjæren ud af Bjælkevæggene og gennemglødede Sandet, saa det brændte under Fodsaalen, kunde det lille Leje dog folde sig ud i sin Ensomhed og ligesom en Sommerfugl, der gennembryder sin Puppe, kaste et kortvarigt, sydlandsk broget Liv udover det triste Øde. Oppe paa Klitterne rejste sig Rækker af høje Stejler med flagrende Fiskegarn; Skarer af halvnøgne Børn larmede ude paa Forstranden, og hist og her saaes solbrunede Kvinder i røde Skørter, der sad paa Hug omkring et Baal i Sandet og kogte Beg.

Men under den første Jævndøgnsstorm, naar Himlen laa lavt nedover de øde Sandhøje; naar de store, hvide Maager trykkede sig sammen i den rullende Havstok, og Klitterne røg som en fygende Sne, — da krøb det lille Leje atter ind bag sin Klit; Lemme og Luger lukkedes, og Dørene stængtes;

da vilde end ikke Røgen ud af Lyrerne i de sortbrændte Rygninger men trykkede sig lavt og ligesom angstfuld ned over Tagene. Og Døgn efter Døgn laa den lille Fiskerkoloni hen som i en lang Søvn, mens Sand og store Skumflager hvirvlede hen over den.

Men da kunde det i mørke Nætter hænde, at der gennem Larmen fra Havet, som dundrede mod Klitten, hørtes Lyden af en Dør, der besværligt pressedes op og straks igen huggedes i af Stormen. En Mand kravlede op ad Sandskraaningen, lagde sig paa Maven deroppe og gav sig til at lytte med Haanden bag Øret. Efter en Stunds Forløb kom en anden Mand og lagde sig hos. En søvnig Samtale — afbrudt af timelange Pavser — førtes imellem dem.

Men pludselig rejste de sig begge og løb hastig ned til Husene, bankede paa en Dør hist, en Luge her, og raabte overalt det samme, korte Ord.

Brede Mænd med skæggede Ansigter dukkede efterhaanden frem i Mørket. I tykke, stive Kofter bevægede de sig imellem hinanden uden at tale, puslede med Reb, Stiger og Baadshager, indtil de omsider samledes omkring en lille Hornlygte og i sluttet Skare drog østpaa, bag om Klitterne.

Hist og her bag en halvaaben Dør saaes Overkroppen af et næsten nøgent Fruentimmer med Haaret uredt ned over Skuldrene. Men da Mændene var forsvundne, lukkedes Dørene, . . . og atter hørtes intet uden Havets hule, uafladelige Dundren.

Men i Øst, oppe paa Klitrækken, blussede lidt efter en Flamme op imod den sorte Himmel, . . . en Begfakkel, hvorfra mørkerøde Gnister fløj ind over Landet.

En Time eller to gik.

Da lyder pludselig et mangestemmigt Skrig ude fra Havet. I det samme slukkes Faklen. Alt er Mørke.

Men ude over Brændingen er det, som om Stormen har rejst sig i sin vildeste Styrke. Der lyder som Vingeklapren af en Kæmpefugl i Vaande. Liner sprænges; der trampes paa et Dæk, og Lyden af en stor Kommandostemme drukner i en forvirret Raaben af mange Munde og en Kvindes høje, skærende Angstskrig.

Inde under Klitten, ud mod Havet, sidder de smaa brede Mænd i Kres omkring Lygten, der kaster et rødt Skær hen over Sandet og op i de skæggede Ansigter. Rolig ventende sidder de med Hænderne omkring de optrukne Knæ eller med Hovedet i Haanden, som om de sov.

Ingen af dem taler. Af og til, naar Kvindens Jammerskrig derude og den enstonige Hylen af Matroserne, som klamres og bides i Rigningen, lyder altfor hjærteskærende, ser de lidt sky paa hinanden og forsøger at smile; og en gammel Fyr, der sidder yderst i Rækken, vender sig stjaalent bort og mumler noget over en Rosenkrans, som han har listet frem af sin Kofte.

Da er det med eet, som om Havet sitrende løfter sig i Vælde. En Række dumpe Brag lyder ind over Land som Skud af fjerne Kanoner. Derpaa bliver alt stille. Ikke et Skrig.

Men efterhaanden fyldes det sydende Vand mellem Klitten og Brændingen af splintret Skibsgods, der males rundt mellem hinanden som i en kogende Kedel. Noget kastes helt op paa Forstranden, andet skylles tilbage med Bølgen eller knuses paa Stedet. En stor Mastestump med indfiltret Linegods slynges paa Land, og et kort Raab undslipper en Skibbruden, der har klamret sig til den.

Han er frelst.

Men øjeblikkelig er en Kniv i Siden paa ham, og han vælter bagover. Mændene omringer ham, og Lygten sættes op for hans Ansigt, idet dette synker tilbage mod Sandet med et sidste, mat forundret Blik.

«Det er Vin!» mumler Manden med Lygten efter at have betragtet den døendes mørke Haar og olivenfarvede Hud.

De andre nikker samstemmende.

En hjulbenet Mandsling bøjer sig ned og føler henover den fremmedes Klæder og besigtiger et Par Ringe, der glimter i hans Øre. Hvorpaa han for en Sikkerheds Skyld stikker ham endnu et dybt, dampende Saar i Siden, inden han forlader ham og vralter ned mod Havstokken.

Her er de andre allerede ifærd med ved Hjælp af Baadshager og Rebslynger at redde ind fra Brændingen. Mens Morgenen langsomt melder sig derude i den graakolde Taage over Havet, hales Vintønder og splintrede Planker iland, efterhaanden som Bølgerne skyller dem op. Ligene trækkes ind og plyndres. Kister og Kasser med spraglede Silketøjer brækkes op og undersøges.

Imidlertid kommer Kvinderne ud fra Lejet med varmt Øl i store Trækander, der gaar rundt mellem Mændene. Rystende i Morgenkulden staar de i Klynge oppe paa Klitranden og stirrer med et grisk Glimt i Øjet nedover de opdyngede Herligheder.

Op ad Formiddagen, naar der ikke er mere at redde, og de nøgne Lig er bleven samvittighedsfuldt begravede under Klitten, trilles Tønderne under megen Lystighed ind i Hytterne; de store Trækander sættes paa Bordene, Mændene og de silkesmykkede Kvinder bænker sig omkring dem, — og Døgn efter Døgn tumler det lille Leje sig i en sanseløs Rus

med Syngen og Larmen i de lange, mørke Nætter, mens Sand og hvide Skumflager hvirvler hen over det.

* * *

Men alt dette ligger nu langt, langt tilbage i Tiden. Den lille Fiskerbys Saga er nutildags halvvejs forglemt deroppe i det tavse Øde, hvor Hav og Sand, Aar efter Aar, har slettet ud og jævnet til og begravet alt.

Paa smukke Sommeraftener, naar Solen synker ned i blodrøde Skyer og gennemgløder Havet, kan det vel en og anden Gang hænde, at en samvittighedsfuld Familjefader, der er paa Lystrejse i den naturskønne Egn, betagen af Synet lader standse udfor et halvt udskyllet Vrag i Strandkanten og for sine lyttende Børn opruller Billeder af hine Tiders blodige Optrin og natlige Rædsler.

Men han forsømmer da heller aldrig at minde om, hvor langt Menneskeheden er naaet frem siden da; hvorledes Civilisationen ogsaa paa dette Omraade har gjort sit store, menneskekærlige Arbejde. Og idet han samvittighedsfuldt udvikler dette for dem, peger han med Stolthed paa Redningsbaadens grundmurede Hus, der kigger frem bag Klitterne, eller han viser ud mod Øst paa den smalle, flade Odde, der skyder sig ud i Havet, og hvor det høje Fyrtaarn knejser mod Himlen som Landets sidste, vældige Milepæl.

Ogsaa Klitterne trindt omkring er i Tidens Løb bleven draget ind under Civilisationen og omsigtsfuldt beplantet med lange, snorlige Rader af Klittag og Marehalm, der skal beskytte mod Sandflugten. Inde imellem dem ligger nu lyngbrune Hedeflader og fredelige Moser, der damper i de tavse Sommernætter.

Selve Lejet har i Aarhundredernes Løb bevaret sin ejendommelige Ormeform; men det er nu en stor Fiskerby med Kirke og Præst, med Købmænd og Gæstgivergaard og en Mængde smaa Huse, hvis teglhængte Tage skinner dobbelt røde mellem de hvidgrønne Sandhøje.

Paa stille Sommerdage, naar Solen smelter Tjæren af de enkelte gamle Træhytter, der endnu er tilbage, og gløder Sandet, saa det brænder under Fodsaalen, folder Byen sig ud i sin Ensomhed ligesom i de gamle Dage, — breder sig ud over Klitterne med sorte Stænger for Næt og tørrede Fisk, med larmende Skarer af barbenede Børn paa Forstranden og Klynger af stærke, solbrunede Kvinder i røde Skørter, der sidder paa Hug i Sandet ved en dampende Gryde og skræller Kartofler.

Langs Stranden sidder Malere i Nakken paa hinanden under store gule Paraplyer som Tudser under Paddehatte; Digtere sværmer om med langt Haar og Notebog, og overalt i Byen sees Flokke af fremmede, der ivrig besigtiger den mærkværdige By og dens interessante Naturbefolkning.

— — Op ad Formiddagen blev Heden for Alvor trykkende. Der rørte sig ikke en Vind. Over Havet og Byen sænkede sig en Dis af tung Varme, der slog alt til Jorden.

Rundt om ved Husene laa Ænder, Svin og Børn og snorksov med Ansigtet mod det glohede Sand. Tunge og søvnige, med bare Ben og ophægtede Kjoleliv, gik Kvinderne ud og ind gennem Dørene og kastede vrantne Blikke hen imod en lille Dør i et lillebitte Hus, hvor en ung Turist med Myggeslør om Hatten stod og gantedes med et Par lattermilde Fiskerpiger.

Disse glade Pigers Latter var snart den eneste Lyd, der hørtes over Byen.

Endog de barbenede Smaapiger, der den hele Formiddag havde løbet om med opløftede Skørter og pjasket langs Strandkanten, var bleven trætte og havde sat sig hen i Skyggen under nogle optrukne Baade, hvor de sad med Hænderne i Skødet og saae paa de smaa, pibende Strandterner, der strøg henover Vandfladen og dykkede efter Fisk.

En ældre Herre med høj, graa Hat bag i Nakken, Støvfrakke og en vældig Rejsekikkert hængende foran Maven traadte ud paa Gæstgivergaardens Trappe og indsnuste med en vellystfuld Grimace den «højst interessante» Strandluft, der rigtignok efterhaanden havde faaet en noget lummer Tilsætning af Møddingeuddunstninger og Stank af halvraadne Fisk.

Oppe paa Klitranden sad Fiskerne med deres smaa Piber i Munden og bødede Garn. Enkelte havde allerede ladet Hagen synke ned paa Brystet og sov; de fleste sad og smaanikkede og kastede af og til et sløvt Blik ud over Havet — dette store, tomme, mælkeblaa Hav, der laa der saa blankt og stille, saa haabløst øde, at man kunde have troet det dødt, dersom man ikke havde hørt dets tunge, taktfaste Pulsslag inde under Stranden.

Derude i Nordvest gik en stor Damper med en tyk, ulden Røg i en milelang Stribe bag efter sig. Det var «*Two brothers*», en engelsk Fragtdamper, der skulde østen om Odden for at komme sydefter over Kattegat til en af Østersøhavnene.

Ombord var der stille. Man havde netop foretaget en Pejling og følte sig tryg for Kysten.

Rundt om i Forrummet, hvor der var mest Skygge, laa Matroserne — et irsk, tysk og svensk Skrabsammen — i røde og tærnede Uldskjorter og sov med Næsen i Dækket. Kaptajnen havde selv

Vagten. Han sad inde i sit lille hyggelige Indelukke oppe paa Kommandobroen, hvorfra han i al Mage-lighed kunde iagttage Skibets Gang og betragte den solbeskinnede Kyst, de sejlede forbi.

Han var en lille korthalset Englænder, stoppet med Bøf og Porter, og saa rød og skinnende som en Kobberkedel. De mælkehvide Øjne, der stod ganske stive i Hovedet, udtrykte en dødlignende Sløvhed. Der rørte sig ikke en Trækning i hans Ansigt, mens han sad der og røg sødtlugtende Shag efter den anden Lunch.

Men han var ikke alene. Op ad ham, halvt paa hans Skød, sad en ung, slank Kvinde og flettede med hvide, vævre Fingre i hans grove Skæg. Ingen af dem talte. Undertiden, naar hun kom til at hoste af den skarpe Damp, som han ganske ugeneret pulsede ned over hende, ruskede hun ham spøgende i hans laadne Ørelap. Men ved den mindste utaal-modige Knurren fra den tykke Kødvom, slap hun Øret med en pudsig Forskrækkelse og lagde sig krum som en Kat ind til ham med en indsmig-rende Spinden.

Dette var *little Mary*.

Saaledes kaldte hun sig selv herinde i Fortro-lighed. Kaptajn Charles — naar han overhovedet nedlod sig til at tale — kaldte hende slet og ret: Mary.

Ude mellem Folkene — hvor hun iøvrig kun sjælden viste sig — eller af Kok og Stewart tiltaltes hun blot med et høfligt «*Miss*». Og naar hun om Eftermiddagen gik sin daglige Tur op og ned ad Agterdækket — rolig, rank og engelsk korrekt — med Hænderne i Lommerne paa sin tæt tilknappede Jaket, bøjede baade Styrmænd og Matroser høfligt af for hende uden med en Mine at give tilkende,

at de meget vel vidste, hvorledes det forholdt sig med hende.

De havde faaet hende ombord for mere end to Maaneder siden i Liverpool, og Kaptajn Charles havde adskillige Gange slaaet Knoen i Bordet for hende og svoret, at nu vilde han sætte hende af i den første engelske Havn, de løb ind i, og sende hende tilbage til de Elendighedens Huler, hvor hun hørte hjemme. Men de sidste Ugers lune Sommervinde og heldige Farter havde gjort ham blød som en Vante. Bestandig havde der været noget bønfaldende i hendes Blik, som han ikke kunde modstaa, og hendes lille Haand havde lagt sig saa blødt om hans Nakke, at han regelmæssigt havde taget Ordet i sig igen og undertiden fornummet noget som et Hjerte røre sig i Fedtet under Vesten. Mary var kun sytten Aar.

Han sad netop nu, mæt og ubevægelig efter Frokosten, og henfaldt i mærkelige Drømmerier. Han tænkte paa, om han skulde beholde hende Resten af Sommeren . . . maaske Vinteren med . . . maaske ligefrem tilsidst gifte sig med Pigebarnet. Han var bleven saa vant til at have hende omkring sig, at han ligefrem daarligt kunde tænke sig at være hende foruden. Naturligvis vilde hans Kammerater grine ham ud, dersom han gik hen og giftede hende, og hjemme i Grangemouth vilde de jo lave en fæl Opstandelse. Men han kunde jo lade dem grine. Saa længe han var paa Søen, mærkede han det i hvert Fald ikke. Og forresten, — hvad Marys Fortid angik, saa undskyldtes hun dog virkelig meget af det Hjem, hun var kommen fra. Hendes Fader var en Drivert, der mere end een Gang i Drukkenskab havde slaaet hende halvt fordærvet, og Moderen var en gammel Tøjte, der selv havde lært hende Professionen. Desuden var Mary jo ikke stort andet

end et Barn og vidste knap, hvad det var for en Slags Levevej, hun var slaaet ind paa. — —

Som han nu sad i saadanne Tanker, og mens Mary laa med Hovedet paa hans brede Bryst og morede sig med at lade sig vugge op og ned af hans Aandedræt, gav det et Par lette Stød i Skibet, der faa Øjeblikke efter standsede, mens Stempelslagene nede fra Maskinrummet pludselig tog en rasende Fart.

Kaptajn Charles' tunge Krop havde i et Nu væltet Mary tilside; med en dundrende Ed foer han ud af Døren, slog «Stop» til Maskinen og strakte sig ud over Kommandobroens Rækværk. Jo — ganske rigtigt! Skibet stod. Under det klare, glasgrønne Vand blinkede Smaasten og Muslingeskaller frem af den riflede Sandbund, som de ganske blødt var gaaet ind i.

Hans Ansigt, der et Øjeblik havde mistet al sin Farve, blev ganske blodrødt; men da han havde set henad Skibssiden og ment at have Vished for, at der ingen Skade var sket, udslyngede han roligt et «*All right*» ud over Dækket, hvor Mandskabet fra alle Kanter var kommen paa Benene og hældte sig over Rælingen.

«Halv Kraft — bak! — halv Kraft!» kommanderede han derpaa ned til Maskinen. Og idet nu denne igen begyndte at arbejde, gik han et Par Gange hastigt frem og tilbage paa Broen og tog et Par vældige Drag af Shagpiben for helt at komme sig af Forskrækkelsen.

Men Skibet flyttede sig ikke. End ikke, da han havde kommanderet: «Fuld Kraft — bak!» rørte det sig af Pletten. Hvor meget Maskinen end pustede og hvæsede, og hvor sort og vredladen Røgen buldrede ud af Skorstenen, — det tunge Skib laa lige urokkeligt, stønnede blot saa smaat under Anstrengelserne med en klirrende Lyd af Jern.

Imidlertid var Ulykken bleven bemærket inde paa Stranden af nogle Fiskere, der stod med store Søstøvler midt i Havstokken og trak Vaad — for en Maler. Ihast blev der skikket Bud ind til den indslumrede By for at vække Folk op af Middagssøvnen.

Og nu blev der Liv. Først een for een, siden flokkevis, kom Mændene luntende gennem Klitterne med Latteren klukkende i Maven, og alle de højeste Klittoppe i Nærheden af Byen befolkedes efterhaanden af Kvinder og Børn, der stod med Hænderne skyggende over Øjnene og stirrede mod Nord. Fra alle Kanter færdedes Folk ilsomt over Heden, raabende og pegende til hinanden i Frastand. Strandingskomissæren og Politifuldmægtigen kom agende tilsammen i en Holstenskvogn, og alle de fremmede Tilrejsende baade Damer og Herrer — havde over Hals og Hoved forladt Gæstgivergaardens Frokostbord for at styrte ud imod «Strandingsstedet»: Manden med den graa Cylinder forud for dem alle, storkende afsted paa sine lange Ben med Servietten i Forvirringen stukket halvt ned i Baglommen.

Inde i Byen var alt i urolig, febrilsk Bevægelse. Man flokkedes udenfor Gadedørene, spurgte og gav Forklaring. Først da det var bleven uomtvistelig godtgjort, at Skibet sad fast — solidt, paalideligt fast — hævedes Beklemmelsen og slog ud i en løssluppen Munterhed, der smittede selv Børnene, saa de gav sig til at løbe hurraraabende gennem Gaden. Købmanden hoppede smilende op paa sin Kontorstol og gav Ordre til at hisse det store Brændevinsanker op fra Kælderen. Folk kiggede ind til Naboer og Bekendte, og overalt lugtede der af Kaffe. Om det saa var gamle Folk og Krøblinge, der næppe kunde gaa, saa rokkede de op paa den nærmeste Klit for at godte sig over Synet af det

store, dampende Søuhyre, der laa derude og sled og stønnede for at komme los.

. . . Udfor Strandingsstedet var den brede Forstrand efterhaanden bleven sort af Mennesker; og ude omkring Damperen — der sad paa tredje Revle flere hundrede Favne fra Land — laa en Skare af Baade med Fiskere af det saakaldte Bjærgningslag. der prajede Kaptajnen, hver Gang han viste sig paa Kommandobroen.

Kaptajn Charles lod imidlertid, som om han hverken saae eller hørte dem. Han havde gennem sin Styrmand nedlagt Forbud mod, at nogen fremmed betraadte Skibet, og i det hele halsstarrigt afslaaet ethvert Tilbud om Hjælp. Han havde sat sin egen Storbaad i Vandet og ladet nogle Mand ro to Ankere agterud med stærke Kættinger, der var fastgjorte til Spilbommen; Maskinmesteren havde faaet Ordre til at sætte Dampen op «lige til den røde Streg» — for los skulde de.

Under alt dette gik han op og ned ad Kommandobroen med Hænderne i Pjækkertlommerne, eller han sad inde i Indelukket og drak ublandet Whisky af et Ølglas. Marys runde Katteøjne fulgte frygtsomt enhver af hans Bevægelser og Minespillet i hans røde Ansigt. Hun havde et Par Gange prøvet paa at nærme sig ham, men han havde heftig skubbet hende fra sig med en Knurren.

De to Ankere var omsider bleven kastede, Maskinen begyndte igen at arbejde, Dampspillet hvæsede, Kættingerne strammedes . . . men Skibet flyttede sig ikke en Tomme . . . sank blot endnu lidt dybere ned i Sandet efter hvert frugtesløst Forsøg.

Der var imidlertid stadig kommen flere Folk paa Stranden og flere Baade i Vandet. Helt ude fra Odden og fra et Naboleje i Syd kom Fiskere trækkende med deres Joller langs Kysten. Det var

tilsidst en hel Flaade af smaa Fartøjer, der trængte sig om det strandede Skib og skubbede og hagede sig frem mellem hinanden under Mandskabets højrøstede Munterhed. Særligt var man optaget af at gætte paa Ladningen, idet man haabede, at det var en saadan, der kunde skrue Bjærgningslønnen ordentlig i Vejret, f. Eks. Bomuld eller Jern. Kul var det næppe, siden der ikke straks var gjort Anstalter til at losse.

Noget borte fra de andre laa en seksaarers Baad med Strandingskommissæren. Han var en anselig, sværlemmet Mand, der anstrengte sig for at betragte den hele Scene med overlegen Ligegyldighed. I Virkeligheden var dog ingen mere interesseret i Skibets og Ladningens Værdi end han, idet han havde et retmæssigt Krav paa for sin blotte Nærværelse at erholde en halv Procent af Bjærgningslønnen.

Toldassistenten — en fed Mand med Guldbriller — nærmede sig i en anden Baad og hilste.

«Hvad mener De, Hr. Konsul!» sagde han og lo inde i et ildrødt Skæg, der formelig luede i Solen. «At rende ind ved højlys Dag . . . i et saadant Vejr! Det kan man da, ved Gud, kalde en Foræring!»

Strandingskommissæren gjorde en Skulderbevægelse, der kunde udlægges efter Behag.

«Det er nok Jern, siges der,» vedblev Toldassistenten.

«Aa, Gud veed», svarede den anden med næsten præstelig Højtidelighed og saae ud for sig. «Han ligner en Kulslæber. Det er en Engelskmand».

Toldassistenten lo igen.

«En Engelskmand, ja! Og sejg og stædig som en engelsk Bøf! . . . Kan De begribe, Konsul, at han endnu kan bilde sig ind at slippe ud?»

«Aa jo. Maaske vil det virkelig lykkes ham», svarede Kommissæren med et skuffende Udtryk af kristelig Medfølelse. Kun lige i Mundvigene sporedes et Muskelspil, der røbede hans Sjæls Spænding.

«Undskyld mig, mine Herrer! Er det sandt, hvad der andetsteds er mig berettet, at der er telegraferet efter Bjærgningsdamper?»

Det var Manden med den graa Cylinder. Han havde lejet en Baad med fire interessante gamle Fiskere og sad — skælvende af Sindsbevægelse — ude i Agterstavnen med den udtrukne Kikkert i Haanden.

«Mon det virkelig skulde være Tilfældet?» vedblev han, da der ikke straks blev svaret. «Der blev sagt, at den efter sikkert Forlydende er i Vente.»

«Ja, vi har den vist om et Øjeblik», svarede Konsulen og saae ud imod Øst.

Der — drejende søndenfra omkring Odden — kom ogsaa kort efter en lille Damper tilsyne. Konsulen gav i det samme sine Folk et Vink, Aarerne kom i Vandet, og efter nogle Minutters Forløb lagde Baaden til Siden af det strandede Skib.

Til Styrmanden, som straks viste sig, opgav han, hvem han var, og spurgte, om der forlangtes Hjælp. Kaptajn Charles, der inde fra Lukaf'et paa Kommandobroen havde set den lille Damper stoppe op og lægge sig for Anker et Par Kabellængder borte, lod svare Nej.

«Nej!» gentog han med sammenbidte Tænder og slog Næven i Bordet, da Styrmanden nølede med at bringe Svaret. Han sad med en Whiskydunk foran sig og havde tømt det tredje Glas.

Konsulen stødte fraborde og roede sporenstregs til Land.

Der gik et Par Timer.

Inde paa Strandbredden blev Menneskemængden stadig forøget, idet nu ogsaa Konerne indfandt sig og bragte Mad og Drikke til Mændene. Man lejrede sig omkring i Sandet; Brændevinsflaskerne gik rundt. Man klinkede og morede sig som ved en Folkefest.

Henimod Solnedgangstid krusedes Havfladen pludselig, og de Baade, der endnu laa derude omkring Skibet, begyndte at vippe. Der var stadig ingen Skyer paa Himlen; men Solen var bleven saa underlig mat, og yderst ude i Horisonten højnede Havet sig.

Der gik ikke et Kvarter, før Søen blev saa høj, at Baadene maatte søge Land. Ved at stemme Skuldrene mod Rælingen fik man dem skudt op paa Stranden, og Kvinderne søgte efterhaanden Læ under de brede Forstavne.

Nu var Himlen ogsaa ganske overskyet, og Vinden steg i Styrke, saa det saae helt betænkeligt ud for Skibet. Det laa midt i den yderste Brænding, med Bredsiden til Søen, der allerede brød stærkt over det. Man kunde fra Stranden tydeligt se, hvorledes det ene Skumsprøjt efter det andet slog henover Lønningen.

Folk, der var forsynede med Kikkerter, bemærkede pludselig en stor Travlhed ombord. Folkene løb frem og tilbage paa Dækket; en Baad blev sat i Vandet, og man hørte en Ankerkætting ruse ud. Det var tydeligt, at der skulde foretages et sidste, afgørende Forsøg. Mægtige Røgmasser med Bunker af store Gnister væltede ud under den mørke Himmel, og Skruen begyndte at arbejde agter.

Det saae inde fra Land helt uhyggeligt ud. Nogle af Kvinderne begyndte at klage sig. Ellers var der ganske stille paa Stranden nu. Ude i Nord-

vest gik Solen blodrød ned bag store, opadskydende Skymasser.

Saa standsede igen Maskinen derude. Og efter endnu en lang Tøven, hvorunder alle paa Stranden havde rejst sig, saae man gennem det fremvældende Mørke Nødflaget langsomt blive hejst. Samtidigt lød der et hæst, svagt og langtrukkent Signal fra Dampfløjten.

«Nu græder han», sagde man og lo.

Distriktets otteaarers Redningsbaad, som imidlertid var bragt tilveje, blev skudt ud i Søen med Strandingskommissæren og Herredsfogdens Fuldmægtig, der skulde henholdsvis ordne og med Lovens Segl bekræfte Bjærgningsvilkaarene. Endnu en tredje Herre havde Plads i Baaden, en lille mager Mand i en graa Kavaj og med en sort Handske paa den venstre Haand, hvormed han holdt paa sin Hat. Det var Bjærgningsselskabets Agent, der var bleven sat i Land fra den lille Damper straks efter dennes Ankomst og siden havde opholdt sig paa Stranden.

Blæsten var allerede vokset til en halv Storm; men med taktfaste Aareslag førte det veløvede Mandskab Baaden gennem Bølgerne, og efter en Snes Minutters Forløb blev de tre Herrer sat ombord. Styrmanden tog imod dem og førte dem ned under Dækket og ind i Officersmessen. Her sad Kaptajn Charles — stærkt drukken — bag et Bord, hvorover Svinglampen var tændt. Fra den store Blikskærms hvidmalede Inderside kastedes Lyset ned over den polerede Mahogniplade; det øvrige Rum laa i grønligt Halvmørke.

Han modtog de Fremmede uden Hilsen og spurgte kort og godt, «hvad det kostede».

Bjærgningsselskabets Agent bad om at maatte gøre sig bekendt med Skibspapirerne. Da disse var bragt ham, og han derigennem havde erkyndiget sig

om Ladningens Værdi, Skibets Alder, Assurancesummerne etc., svarede han:

«Seks tusind Pund».

Det gav et Ryk i Kaptajn Charles; det var, som om han med eet blev ædru. Saa gled der et ejendommeligt, stolt Afmagtssmil over hans blaahvide Læber.

«Naa saaledes —» sagde han blot, halvt for sig selv.

Der blev nogle Øjeblikkes Tavshed. Lige bag Kaptajnens Ryg slog Havet uafladeligt ind mod Skibssiden, og Slagene drønede saa hult og uhyggeligt derinde i det trange Rum, at den unge Politifuldmægtig, der endnu var ny i Bestillingen, blev mere og mere bleg og idelig saae mod Udgangen. Ovenover paa Dækket mudrede det med tunge Søstøvler.

«Fire tusind Pund», sagde endelig Kaptajn Charles.

Agenten gjorde en beklagende Skuldertrækning.

«Umuligt!»

Strandingskommissæren, hvis Hværv det var at staa Kaptajnen bi og værge Rederiets og Assuranceselskabernes Interesser, traadte nu til for at lægge sig mæglende imellem. Men da han vidste, at Bjærgningsselskabet af Princip aldrig slog af paa et en Gang gjort Tilbud, og da det desuden var i hans egen Interesse at holde Bjærgningssummen saa høj som mulig, vendte han sig hurtigt udelukkende mod Kaptajnen, idet han med mange deltagende Ord paa taaleligt engelsk søgte at gøre ham indlysende, at der paa Grund af Skibets stadig vanskeligere Stilling næppe var andet at gøre, end at modtage Tilbudet.

Agenten, der ganske bifaldt denne Udtalelse, skulde for sit Vedkommende yderligere tilføje den Bemærkning, at dersom der ikke inden en Time var tilvejebragt en Overenskomst, vilde Bjærgnings-

damperen se sig nødsaget til at lette, da den under de forhaandenværende Omstændigheder ikke turde opholde sig her under Kysten Natten over. Endvidere maatte han meddele, at han ikke længere end i ti Minutter betragtede sig som bunden ved det gjorte, særdeles favorable Tilbud.

Kaptajn Charles forholdt sig stadig tavs. Han havde lagt begge sine korte, tykke Arme op paa Bordet og saae fra den ene til den anden af de to Herrer med langsomme, forstaaende Nik. Efter Agentens sidste Ord dirrede hans blege Læber et Øjeblik. Saa vendte han sig om mod Styrmanden, der havde overværet Forhandlingen som hans Vidne, og bad om Skrivemateriale.

To Timer senere var «Two brothers» slæbt af Grunden og befundet sejldygtig. I den mørke, stormfulde Aften, mens der skinnede Lys ud fra de mange Hytter i den lille Klitby, hvor man allerede var begyndt at gøre sig tilgode for den Tredjepart af Bjærgningslønnen, der var Fiskernes lovlige Part, og hvor Købmændenes Boder og Gæstgivergaardens Skænkestuer var stuvende fulde af højrøstede Folk, dampede det fremmede Skib ensomt Østen om Odden og videre ud over Havet.

Styrmanden havde Vagten. Kaptajn Charles havde lukket sig inde i sin Kahyt sammen med en ny Dunk Whisky — men uden Mary. Det stakkels Barn sad paa Kanten af sin smalle Køje i sit eget lille Lukaf og stirrede frem for sig i Mørket med sine runde Katteøjne. Hun havde læst sin Skæbne i det rasende Blik, hvormed hendes Herre om Eftermiddagen havde stødt hende fra sig. Hendes Frihed var igen forbi! I den første Havn, Skibet nu kom til, vilde han gøre Alvor af at sende hende tilbage,

– hjem igen til Elendigheden, Sulten, Smudset, Faderens Stokkeslag og Moderens Forbandelser.

Eller — — —?

Havet er dybt. Havet er barmhjærtigt. — — Da »Two brothers« den næste Morgen sejlede Sundet ind, var Mary ikke længer ombord.

En Bonde.

Per Bonde hed en Mand, der ejede en Gaard ved Navn Kildelunden — eller, som nogle sagde, Kildegaarden — tæt udenfor Landsbyen. Ejendommen var en af de mest velrøgtede i Sognet og havde ingensinde kendt hverken Fæstegæld eller Prioriteter. Jorderne bestod dels af et Kuld lermuldede Bakker umiddelbart omkring Gaarden, dels af side Engdrag og et Rørskær, der strakte sig ned til Fjorden.

Tilnavnet «Lunden» skrev sig fra to Rækker gamle Poppeltræer, der voksede rundt om de gulkalkede Bindingsværks-Længer. Deres høje Toppe var det eneste af Ejendommen, der kunde ses inde i Byen; thi Gaarden laa lunt gemt nede i Bakkernes grønne Skød, der kun aabnede sig mod Øst, ud mod Engene og Fjorden. Derfor sagdes der ogsaa inde i Byen, at den eneste Ulempe ved Kildegaarden var den, at Skorstensrøgen ved visse Vinde blev hængende nede over Straatagene og trængte ind i Staldene, hvor den fik Køerne til at nyse og «sætte af paa Mælken.»

Iøvrig skrev Navnet sig fra en Kilde, der fremsprang umiddelbart ved Gaarden, og hvis melodiske Nynnen paa Grund af Stedets Ensomhed og Stilhed

selv om Dagen kunde høres temmelig langt bort. Dens Vand havde i sin Tid haft Ord for at besidde lægende Kraft, og Kildegaarden havde den Gang været Valfartssted for Syge og Krøblinge langvejsfra.

Nu var Troen paa Miraklerne vel død; men Berømmelsen hvilede endnu over Gaarden, og dens Navn var kendt videnom.

Hertil bidrog dog ogsaa den Slægt, der nu i tre Led havde haft Ejendommen i Besiddelse. Om Per Bondes Farfader vidstes det, at han havde plantet Poplerne omkring Gaarden. Hans Fader havde bygget de nuværende Staldlænger, medens Per Bonde selv havde opført det gulkalkede Stuehus. Desuden havde han nu i mere end et halvt Aarhundrede trofast drænet, merglet, pløjet og harvet Gaardens Jord, saa denne var bleven til et Mønster for det hele Sogn.

Per Bonde var nu en Mand paa omkring de halvfjers. Han var en lavstammet, lidt ludende Skikkelse med et stort Hoved og et endnu ganske tæt busket, graasprængt Haar. Hjemme i Stuerne var han tavs og indesluttet, hans Ansigtsfarve graalig, hans Udtryk mut og mistænksomt. Her, hvor Fruentimmerne efter gammel Bondeskik regerede, følte han sig fremmed og utryg. Oftest satte han sig hen i en Krog for sig selv, som om han bestandig havde en Fornemmelse af at være i Vejen for nogen . . . og forresten kunde ogsaa hans Kone og især hans voksne Døtre se surt nok til ham, naar de fandt ham derinde i deres rene Stuer med snavsede Arbejdsklæder, der lugtede af Svinehus. Den næstældste, Olufsine, der et Aar havde tjent i et Herskabshus inde i Købstaden, brummede ganske lydeligt derved; og aldrig saasnart havde han forføjet sig bort, før hun svansede ind med Fejebakke og Støvekost for

— som hun en Gang rent ud havde sagt — «at muge» efter ham.

I Almindelighed opholdt Per Bonde sig derfor heller ikke længere inde i Stuerne, end Maaltiderne og Avisen krævede.

Det var ude i Agrene og Staldene, at han havde sit egentlige Hjem. Herude i Ensomheden, mellem sin Kløver og sin Byg, sin Mødding og sit Kvæg, blev han først sig selv. Hans Kinder blev rødmussede, naar han gik derude over Bakkerne bag sit sindige Plovspand. Hans Ansigt fik et helt fornøjet Udtryk, — ja, han kunde formelig gaa og smiske, mens han halvhøjt smaasnakkede med Ogene, som var disse et Par gamle, forstandige Venner, til hvem han med Fortrøstning kunde betro sine skjulte Tanker.

Det var nu ingenlunde, fordi hans Sind forlystedes af Lærkens Trillesange eller af Sol og Skygges Skiften over Engene. Ud over den lange Muldbølge, som han pløjede op for sin Fod, gik ikke hans Drømme, og i Sædekornet, som faldt fra hans Haand, nedlagde han alle sine Forhaabninger. Naturens Vekslen var for ham intet ophøjet Skuespil til Sindets Oplivelse; Regn og Sol og Storm var for ham kun gode eller onde Magter, der gav hans Korn Vægt eller gulnede hans Eng, alt efter Forsynets Naade. —

Per Bonde havde været sine Forældres eneste Søn. Han havde efter sin Faders Død arvet Kildegaarden uden anden Paahæftning end en ringe Udbetaling til en Søster, der var gift oppe i Landet. Han havde været henimod tredive Aar, den Gang Faderen døde, men alligevel havde han efter denne Tid levet endnu i femten Aar uden at «forandre sig.»

Naar han tilsidst giftede sig, var det heller

ikke, fordi et mildt Øjepar eller et Par blussende Pigelæber endelig havde faaet hans Hjerte til at fænge, men nærmest fordi en Kone nu engang hørte til i en veldreven Gaard. Altsaa friede han til Byens rigeste Pige, der var tyve Aar yngre end han. Og han fik ja, fordi han selv den Gang var Byens bedste Parti, og fordi han — trods sine femogfyrretyve Aar — endnu var en ganske pæn Mand, som der ikke var noget at udsætte paa.

I snart tredive Aar havde de to nu levet Side om Side, idet de samvittighedsfuldt havde passet hver sin Del af Gaardens Røgt, men uden at der forøvrigt nogensinde var vekslet et fortroligt Ord imellem dem.

Ikkedesmindre havde de i deres Ægteskab haft mange Børn. Tilsidst havde de otte levende foruden to, der vare døde som ganske smaa.

Inde i Byen var der bleven drevet nogen Spas med, at Per Bonde, skønt en aldrende Mand, blev ved at sætte Børn i Verden; og dog var det ikke saameget af denne Grund, at han med Aarene var bleven saa indadvendt og menneskesky, som han nu i sin Alderdom var. Den Mistro, han viste alle og ikke mindst sine nærmeste, havde en dybereliggende Aarsag.

Skønt hans Ejendom var baade stor og god, var det nemlig let for ham at skønne, at han med saa stor en Arveflok ikke længe vilde kunne bevare Kildegaarden i Familiens Besiddelse. Ingen enkelt af Sønnerne vilde kunne overtage den og svare Søskendelod til saa mange, selv om han gjorde et godt Gifte . . . og den Tid var allerede ikke fjern, da der med Rimelighed maatte tænkes paa at skaffe de ældste af Børnene Midler til at komme frem i Verden med.

Men rede Penge havde Per Bonde ikke kunnet samle sig. Dersom han skulde hjælpe Børnene til

Giftermaal og et selvstændigt Hjem, vilde han derfor blive nødt til at optage en Prioritet i sin hidtil skyldfri Ejendom, — men dette var for den gammeldags tænkende Mand allerede en bitter Ydmygelse; og — det indsaae han klart — det vilde endda kun være Galgenfrist, fordi Gaarden, efterhaanden som Børnenes Krav steg, ikke længe vilde kunne bære en saadan Rentebyrde.

Der vilde da i Virkeligheden tilsidst ikke blive anden Udvej end at sælge og lade den gamle Fædrenegaard gaa over i fremmede Hænder, . . . men det var netop denne Tanke, der næsten siden hans Bryllupsdag havde staaet for ham som et truende Spøgelse, og som nu aldrig lod ham Ro, hverken om Dagen eller i hans Drømme. —

Det første alvorlige Sammenstød med Børnene i Anledning af Arvespørgsmaalet foranledigedes af den iblandt dem alle, af hvem han netop allermindst havde ventet det, nemlig den ældste Søn, en lille sortsmudset Fyr, der efter to Aars Fraværelse var vendt hjem fra Hovedstaden, hvor han havde ligget i Garnison som «Dunk».

Denne Søn — Peter hed han — havde altid været Per Bondes Øjesten blandt Børnene, ja egentlig den eneste af dem, hvem han havde omfattet med virkelig Kærlighed. Han var jo ogsaa den førstefødte og kom til Verden paa en Tid, da alt endnu tegnede godt for Per Bonde, fordi ingen den Gang kunde ane, at der skulde komme saa mange efter. Desuden var Peter allerede som Barn et Stykke af en Jesuit, der forstod at gaa Faderen under Øjnene og snakke ham efter Munden. Han tilegnede sig i en tidlig Alder alle Faderens Talemaader om Hestene og Kvæget og havde som en lille Purk

paa en halv Snes Aar erhvervet sig det sindige Væsen, der i Per Bondes Tanker var en Borgen for et Menneskes Paalidelighed og indre Værd.

«Lille Peter bliver der nok noget godt af!» mumlede Faderen den Gang tidt for sig selv, naar han gik derude over Bakkerne bag sit Plovspand og drømte om en Gang at se Sønnen vandre i de samme Furer som Kildegaardens Ejer.

Men under sit lange Ophold i Hovedstaden havde Peter faaet Smag for Bylivets Behageligheder. Navnlig havde han forelsket sig i en Øltapperforretning, der var bleven ham tilbudt til øjeblikkelig Overtagelse mod nogle tusind Kroners Udbetaling; og det var nu hans Plan at faa Faderen til at skaffe disse Penge tilveje og give ham dem i Forskud paa hans Arv.

Han var dog saa forsigtig ikke straks at tale ligeud til Faderen derom. Men overalt, hvor de var ene sammen, gav han sig til at fortælle om den masendes Mængde Penge, der var at tjene for en paapasselig Mand inde i København — især i Øltapperfaget. Han kendte en Bondekarl, sagde han, som i faa Aar var bleven en velstaaendes Mand i den Forretning, og det endda der ikke var det allerbitterste at risikere ved den. Naar man bare havde et Par tusind Kroner at begynde med, saa kunde man ligefrem ikke undgaa at blive en hovedrig Mand.

Per Bonde, der var glad ved Yndlingssønnens Hjemkomst og holdt af at høre ham fortælle, lyttede i Begyndelsen i al Troskyldighed paa disse Historier. Men efterhaanden som Sønnens Antydninger blev mere aabenlyse, og især da Moderen — som Peter havde betroet og vundet for sin Plan — begyndte at ymte om, «at det vel snart var paa Tiden, at Peter fik sit eget», lugtede Per Bonde Krudtet.

Han blev med eet paafaldende tunghør, saasnart man i hans Nærværelse gav sig til at tale om Øltapperforretninger; og blev Samtalen for nærgaaende, fik han altid meget travlt og listede væk under et eller andet Paaskud.

Nu gik det efterhaanden ogsaa op for Peters Søskende, hvad denne gik og pønsede paa, og de besluttede hver for sig at være paa deres Post og tage Vare paa deres Interesser.

Saaledes Olufsine, der var forlovet med Nabobyens unge Hjælpelærer og længe utaalmodigt havde ventet paa at faa en Del af sin Arvelod udbetalt, saa hun kunde gifte sig. Hun var en køn, blomstrende Brunette med et Par spillende brune Øjne, kæk i Munden og rask paa Haanden; og naar hun hidtil ikke havde givet sin Utaalmodighed Luft paa kraftigere Vis var det alene, fordi hendes Forlovede — en bleg Missionsspire, lige udklækket paa Seminariet - saa mindeligt havde bedt hende om «ikke at foregribe Begivenhedernes Gang». Men nu gav Peters lumske Anslag hende Mod; og hun gjorde i Stilhed sin Salighedsed paa, at hun vilde være Madam Rasmussen, inden Aaret var omme.

Samtidigt begyndte den næstældste af Sønnerne, Ole — en mørk, bredskuldret Karl med et uroligt Vagabondblod — at fable om, at han vilde rejse til Amerika og købe sig en Farm, bare han fik sine Penge. «Hvad kan det nytte, vi gaar herhjemme og gnubber Sidebenene af hinanden!» udslyngede han regelmæssigt til sine Søskende, saasnart Faderen viste sig. «Nej, ovre i Amerika — der er der Plads for en rask Mand! Naar man bare kunde faa sine Penge, saa behøvede man ikke at tigge nogen om noget mere i dette Liv.»

Ja, om det saa var den ældste, svagelige Datter, Sofie, der altid led af Tandpine og Aaret rundt sad

med ynkelig Mine ved Kakkelovnen og vuggede Overkroppen frem og tilbage — saa begyndte nu ogsaa hun at klage højlydt over sin Skæbne og skyde hele Skylden for, at hun endnu hensad som uforlovet, paa den Omstændighed, at «ingen jo vidste, om hun havde noget, eller hvornaar hun fik noget».

Da Per Bonde imidlertid forblev døv for al deres Tale, gjorde Ole en skøn Dag Alvor af sin Trusel og pakkede sin Kiste for at rejse til Amerika. En anden Karl fra Byen, en Husmandssøn, der længe havde tænkt paa at udvandre, havde en Dag halvt for Spøg foreslaaet ham at gøre Følgeskab, og — hemmeligt understøttet af Peter - - greb Ole Lejligheden til at sætte Faderen Kniven paa Struben. Han bad blot Per Bonde om at forstrække ham med Rejsepenge, saa skulde han nok selv klare sig for Resten».

Dette kom som et Lynslag over alle i Kildegaarden. I tre Dage gik Moderen og Søstrene omkring og hulkede — især hver Gang Faderen nærmede sig; og Per Bonde selv blev i første Øjeblik saa forskrækket, at han begyndte at snakke godt for Sønnen for at faa ham til at opgive sit Forehavende. Men snart vaktes der helt andre Tanker hos den gamle Mand, der dunkelt følte, at han nu kæmpede for sit Liv. Han havde i Grunden slet ikke noget imod, at Ole blev skaffet af Vejen. Han havde aldrig ret kunnet lide, ja ligesom slet ikke villet vedkende sig denne store, urolige Dreng, der baade i Sind og Skind var ham selv saa ulig. Desuden var han fast overtydet om, at det var ham, der var Anstifteren af den hele Sammensværgelse og havde faaet lokket Søstrene, ja endog den skikkelige Peter til at gaa hans Ærinde.

Han følte jo nok det ydmygende i, at en Søn fra Kildegaarden rejste til Amerika, endog i Selskab

med en forarmet Husmandssøn, — og han anede, at der inde i Byen vilde komme til at gaa megen ondskabsfuld Snak i den Anledning. Men til Gengæld var han overbevist om, at naar Ole først var borte, vilde han snart igen faa Fred i sit Hjem — i hvert Fald i nogle Aar. Og en længere Frist turde han jo i det hele ikke mere haabe paa.

Saa kørte han da en Dag ind til Staden, idet han gav det Udseende af, at han skulde tale med sin Købmand om et Læs Foderstoffer. Men i Virkeligheden havde han andet Ærinde. Han vilde søge Samtale med Prokurator Lønborg.

* * *

Prokurator Lønborg havde sit Kontor i et indknebent Rum, der vendte ud til en mørk Baggaard. Aldrig trængte en Solstraale gennem Kontorets smaa Ruder ind til de Bunker af støvede Dokumenter, Skøder, Testamenter og Gældsbeviser, mellem hvilke den lille Mand sad velfornøjet i en fedtglinsende Slobrok og kløede sig paa Næsen, mens han skrev. Af alle Byens Sagførere var Prokurator Lønborg ubetinget den, der havde den mest udbredte Landbopraksis. Det var, som om Kontorets Mørke og Smuds og Hr. Lønborgs egen lille, skrutryggede Person straks indgød Bønderne Tillid og gav dem Mod til at tale frit om, hvad der laa dem paa Hjærte.

Forøvrigt var han en munter, ligefrem Herre med en ualmindelig Evne til at sætte sig ind i Bønders Tankegang, gætte sig til deres Meninger og samtidig bibringe dem overordentlige Forestillinger om deres egen Dømmekraft. Selv den ubetydeligste Tvist om et Hegn eller et optaget Lam gjorde han straks til en Sag af «almen Interesse», af «vidtrækkende

social Betydning»; og bestandig priste han sig lykkelig ved at have faaet «netop denne højst interessante Sag i sin Haand».

Hans Hovedstyrke som Sagfører var dog hans vidtstrakte Personalkundskab i Forbindelse med en Hukommelse, der tillod ham paa een Dag at trykke tyve forskellige af Omegnens Per Jensen'er i Haanden uden at begaa en eneste Forveksling. Skønt Per Bonde kun havde betraadt hans Kontor en eneste Gang for adskillige Aar siden i Egenskab af Vitterlighedsvidne for en Nabo, modtog han ham da ogsaa med et: «Ih, se Goddag, gode Per Bonde!» — og havde straks sin Viden baade om hans Formuesomstændigheder og Familieforhold paa rede Haand.

«Naa!» sagde han, da de var kommen tilsæde overfor hinanden. «Der er da forhaabentlig ikke noget alvorligere paa Færde. Et Dødsfald i Familjen maaske? . . . Naa ikke! Gud være lovet! . . . Hvormed kan jeg da være Dem til Tjeneste, kære Per Bonde?»

Den gamle Mand havde vanskelig ved at faa Ordene frem. Han sad foroverbøjet og saae ned paa sin lille runde Hat, som han langsomt glattede med sine stive Fingre. Hans Ansigt havde den graablege Farve, som det altid fik under stærke Sindsbevægelser; — men det var da ogsaa noget, han ingensinde før havde kunnet tænke sig, at han skulde blive nødt til at gaa op til Prokurator Lønborg for at laane Penge. For ham, hvis Livs Stolthed det havde været at sidde i skyldfri Gaard, var det den dybeste Forsmædelse at skulle begynde at tigge om Prioriteter og dele sin Ejendom med fremmede Mennesker. Da han for et Øjeblik siden tøvende gik op ad Trappen til Kontoret, havde det været med en Fornemmelse af, at han skulde til at miste en Del af sit eget Legeme.

Endelig efter mange Rømninger og andre saadanne Tilløb fik han da Ordet sagt. Det vil sige: han gik en Omvej og spurgte, om Prokuratoren mente «en Gang ved Lejlighed» at kunne skaffe ham et Prioritetslaan paa hans Ejendom.

«En Prioritet!» udbrød Hr. Lønborg med et lidt skuffet Udtryk. «Naa, det manglede saamænd bare! Hvor stor en Sum ønsker De?»

Per Bonde betænkte sig lidt. Saa sagde han:

«Otte hundrede Kroner.»

«Hvad for noget?» — Prokuratoren vendte Øret til ham med en Grimace, som om han ventede en Fortsættelse. Og da der ingen kom, sagde han: «Otte hundrede Kroner! Jamen — det kan jo umuligt være Deres Mening! — Otte hundrede Kroner! For en saadan Bagatel søger man dog ikke Prioritetslaan i gældfri Gaard . . . Er det virkeligt alt, hvad De har Brug for?»

«Ja», sagde Per Bonde afgørende.

Den lille Prokurator saae et Øjeblik meget opmærksomt paa sin snurrige Klient. Saa rejste han sig og gik et Par Gange frem og tilbage over Gulvet med Hænderne hvilende bagpaa under den løsthængende Slobrok. Derpaa stillede han sig hen foran ham og lagde fortroligt sin Haand paa hans Skulder.

«Kære Ven! Jeg forstaar Dem! Det er naturligvis ikke Deres Alvor med den Prioritet . . . De er kommen i en øjeblikkelig Forlegenhed for otte hundrede Kroner, ikke sandt? Maaske skal De anskaffe Dem en Hest, et Par Køer eller forbedre Deres Mejeri . . .»

«Det er til Mejeriet», svarede Per Bonde hurtigt; han kunde ikke faa sig selv til at sige, at det var til en Søn, der vilde rejse til Amerika.

«Udmærket! Fortræffeligt! En Landmand kan sikkert ikke paa bedre Maade varetage sine Inter-

esser end ved Forbedring af sit Mejeri. Det overordentlige Opsving, der i vore Dage har fundet Sted paa dette Omraade, har haft den allerstørste Betydning for Landmanden og derigennem for det hele Land. . . . Men indrøm mig nu, kære Ven, at det er meget simplere, at vor Landbosparekasse her forstrækker Dem med den ubetydelige Sum, De har behov. Jeg paatager mig at skaffe Dem den uden mindste Besvær for Dem — mod et ganske simpelt Gældsbevis og almindelig Bankrente. Der viser sig vel nok en Gang en Lejlighed, hvor vi kan faa Sagen afviklet. Jeg kommer iøvrig til at tænke paa — hvor gammel er De egentlig, Per Bonde?»

«Jeg? . . . Jeg bliver tooghalvfjers til Høsten.»

«Og De har jo, veed jeg, en større Børneflok, som vel inden ret længe skal have noget at tumle med, ikke sandt? Den Trang til Selvstændighed, som vor Tids Ungdom — —»

Han vilde have sagt noget til Forherligelse af denne Trang men brød pludselig af ved at opfange det mørke, næsten hadefulde Udtryk, hvormed Per Bonde skævede op til ham.

«Denne Uafhængighedstrang» — fortsatte han da — «der er saa karakteristisk for vor Tids Ungdom, men som jeg forøvrig ingenlunde absolut sympatiserer med, er jo ifærd med at fremkalde en hel Omvæltning indenfor vor Landbostand. De unge Mennesker i vore Dage er saa utaalmodige . . . saa grænseløs utaalmodige», blev han ved at gentage, mens han atter gav sig til at spasere op og ned ad Gulvet med Hænderne bagpaa under Slobrokken.

Alligevel var hans Tone adskillig mindre interesseret end før, og han fik hurtig de fornødne Dokumenter udfærdigede. Men Per Bonde gemte hans sidste Ord i sit Hjærte; og han gentog dem ofte for sig selv, mens han kørte hjem. —

Ugedagen efter rejste Ole afsted til Amerika.

Den gamle Mands Haab om, at han hermed havde tilkøbt sig Fred — i hvert Fald for en Tid — gik imidlertid ikke i Opfyldelse. Tværtimod. Fra denne Dag slog de tilbageblevne Børns Utaalmodighed ud i lys Lue, og inde i Byen begyndte man at tale højlydt om, at der skete Børnene Uret, naar Per Bonde saaledes i sin Stædighed blev ved at hænge ved Gaarden i Stedet for at skifte ordentligt med dem.

Hjemme i Stuerne gik Moderen og Pigebørnene omkring med rødgrædte Øjne. Især om Aftenen, og hver Gang det stormede, satte Moderen sig hen ved Kakkelovnen med Forklædet for Ansigtet og hulkede ved Tanken om Sønnen, der nu drev om for Vind og Vove.

Olufsine saae ikke længer til den Side, hvor Faderen var. Talte han til hende, lod hun, som hun ikke hørte det. Ja, om det saa var den sølle Sofie med de evige Tandbylder, saa søgte ogsaa hun at gøre den Gamle Dagene hede ved al Slags Opsætsighed. Naar Per Bonde om Morgenen bankede paa Pigekammerdøren for at kalde op til Malkning, svarede Sofie blot med et Grynt, medens Olufsine vendte sig mod Væggen med en Kraft, saa Sengebunden knagede under hende.

Smittet af denne Opførsel begyndte efterhaanden ogsaa de yngre, halvvoksne Børn at gaa omkring ved Arbejdet med surmulende Ansigter og slæbe paa Benene, saasnart Faderen viste sig. Men Per Bonde lod, som om han ingenting saae. Han, som i gamle Dage havde været et Stykke af en Hustyran og havde gaaet og brummet i Staldene og knubset Drengene i Hovedet for den mindste Forsømmelse, gik nu frygtsom omkring og gjorde stiltiende det Arbejde, de andre lod ligge, — fordi han hellere taalte

enhver Ydmygelse, end han vilde udsætte sig for paany at blive mindet om den Skilsmisse, som han næsten ikke længer turde tænke paa, fordi det mere og mere syntes ham umuligt, at han vilde kunne overleve den. Han var bleven som en fredløs i sin egen Gaard, gik og skulede til sine Børn med et aarvaagent Blik, som om de virkelig tragtede ham efter Livet. —

En mørk, regnfuld Aften, en Maanedstid efter Sønnens Afrejse, kom Per Bonde stavrende med en Lygte i Haanden nede fra Stalden, hvor han som sædvanligt havde rumsteret længe efter, at de andre var gaaet ind til Nadvergrøden. Han gik langsomt og tungt paa sine blikbeslaaede Træsko, hvis Klapren vakte en hul Genlyd i Hjørnerne af den indelukkede Gaardsplads. Udenfor Stuehuset slukkede han Lygten og steg derpaa ind i Bryggerset, hvor der var ganske mørkt. Kun to grønne Katteøjne lyste ham imøde inde under Vasken, hvor Affaldsspanden stod; og lige ved Gulvet i den ene Væg saaes en tynd Lysstribe under Døren ind til Stuen, hvor Familien var forsamlet.

Samtalen derinde var meget højrøstet men forstummede i samme Øjeblik, som Per Bondes Haand berørte Klinken. Den gamle Mand, der af den Grund straks anede Uraad, kom formelig til at skælve.

Henne i Armstolen ved Kakkelovnen sad Peter med fremadstrakte Ben og det halve af Armene begravet nede i Bukselommerne. En anden af Sønnerne, en opløben Knøs, stod op ad Væggen ved Døren, ganske glorød i Hovedet af bristefærdig Spænding, medens Sofie og Olufsine havde Plads paa Bænken bag den nederste Ende af det lange Bord under Vinduerne, hvor de sad og syede ved en lille Petroleumslampe. Den svagelige og forknytte Moder, der i det skjulte understøttede Børnene i deres Planer,

var straks ved sin Mands Indtrædelse forsvundet ind i Sovekammeret ved Siden af, hvor hun gav sig noget at bestille i Mørket bag den halvaabne Dør.

Da Per Bonde havde hentet sin Hornske frem af Skuffen og faaet sig anbragt foran Mælkegrødsfadet ved den øverste, uoplyste Bordende, brød Peter den lange Tavshed ved midt under en lydelig Gaben og ligesom tilfældigt at henkaste:

«Nu har da Anders Hansen i Øster-Vraa lagt ner, Fa'er.»

Da Faderen intet svarede, sagde Olufsine:

«Er det ogsaa virkelig sandt?»

«Ja, det er sikkert nok — Søren skal ha'e Gaarden. Sejler-Ole fortalte, at de havde været i Staden idag hos Prokuratoren for at skrive Redelighed.»

«Ja, saa er Maren lykkelig,» sukkede Sofie; hun havde lagt sit Arbejde i Skødet og sad som sædvanlig og vuggede sig frem og tilbage med Haanden for den indbundne Kind. «For saa skal de vel giftes».

«Det kan der vel ingen anden Mening være om. De skal ha'e Bryllup til Majdag.»

«Til Majdag!» udbrød Olufsine. «Ja, det er da godt, at der er nogen, der kan være heldige . . . En anden kan gærne gaa og vente, til man bliver rentud en Gammelsidse, — saadan er det saa forskelligt her i Verden.»

Faderen havde allerede lagt Skeen og saae sig om efter Avisen, bag hvilken han plejede at søge Dækning under Børnenes Angreb.

Saa spurgte igen Olufsine:

«Hvor gammel er han egentlig — Anders Hansen?»

«Anders Hansen,» gentog Peter og saae op mod Loftet med et undertrykt Smil. «Aa, han er vel snart de treds.»

«Ja, saa var det saamænd ogsaa paa Tiden, at han gav sig over,» sagde Olufsine uforsagt.

Ved disse Ord samlede de andres Øjne sig ængsteligt paa Faderen; — og Moderen stak lydløst sit lille voksblege Ansigt ind fra Sovekammeret og saae hen paa Datteren for at mane hende til Forsigtighed.

Imidlertid havde Knosen henne ved Døren samlet Mod. Efter at have skævet til Peter, der et Par Gange havde sendt ham opmuntrende Øjekast, sagde han: «Hør, Fa'er . . . Er det ikke tooghalvfjers, du bli'er til Høsten?»

Et sammenknebet Øje belønnede ham henne fra Armstolen. Pigebørnene dukkede sig over deres Sytøj, og Moderens Hoved kom atter advarende tilsyne i Sovekammerdøren.

Men i det samme rejste Per Bonde sig og mumlede nogle Ord om, at han vistnok havde glemt at lukke Lodøren.

Han fik dog næppe Huen paa Hovedet, før Hunden ude i Gaarden begyndte at gø. Et Øjeblik efter blev Yderdøren ude i Bryggerset revet op, og en buldrende Mandsstemme sagde «God Aften» derude i Mørket for at hidkalde Folk. Den halvvoksne Søn, der stod ved Døren, lukkede denne op, og ind skred en sværlemmet Skikkelse med et rødsprængt Ansigt, Skaftestøvler, Plydses-Kasket og Tobakspibe.

Det var en Gaardmand og Pranger inde fra Byen, hvor han — ikke uden Grund — gik under Navnet Øl-Sørensen.

Olufsine havde hastig rejst sig for at bortbære Mælkegrødsfadet, som hun ikke ønskede set af fremmede. Samtidig kom Moderen ind fra Sovekammeret og gjorde Undskyldninger for Stuens Udseende.

«Det skal du aldrig bryde dig om», afbrød Øl-Sørensen hende belevent. «Lidt Møg skal der nu en Gang til!»

Og da han derpaa var kommen til Sæde og som den Mand, der var fortrolig med det gode Selskabs Manerer og holdt af at vise det, havde udsendt en lille Straale Spyt fra den ene Mundvig uden at tage Piben væk, vedblev han, vendt mod Per Bonde: Jeg kommer henne fra Bunkeby af, hvor jeg har hentet to Aarskvier hos ham Anton Hansen . . . du kender nok ham med de hvidmankede Bæster. Og da jeg nu kom hjem i Aftningen, saa hørte jeg, at du vil sælge din Gaard, Per.»

Det var, som om den gamle Mand ved disse Ord havde faaet et Næveslag i Ansigtet.

«Hvad er det, jeg vil . . , si'er du?»

Ogsaa Pigebørnenes og Moderens Ansigter udtrykte den højeste Forbavselse. Derimod var Armstolen ved Kakkelovnen pludselig bleven tom. Straks, da den fremmede viste sig i Døren, var Peter sprungen op og havde bag hans Ryg listet sig ud af Stuen.

«Jeg hørte det, som sagt, lige som jeg kom hjem», fortsatte Øl-Sørensen uforstyrret. «Og vi kan jo ikke finde det andet end rimeligt. Det er jo netop, hvad vi allesammen har snakket om saadan mellem os selv, at du vel snart maatte tænke paa at skille dig af med Gaarden. Og nu er jo Priserne stigendes igen, saa det er jo kun fornuftigt af dig at tage Vare paa Lejligheden, som man siger. Se nu gik jeg straks herhen, fordi jeg har en reel Liebhaver til dig, Per. Du kan stole paa, at det er en, du kan være tjent med . . . ellers kunde det aldrig falde mig ind at komme til en Mand som dig med ham. Og han veed ogsaa godt, hvad en Gaard som Kildegaarden er værd, kan du tro.

For han er en lærd Mand og har studeret Landbovidenskaben derinde paa Universet i København —»

Men nu rejste Per Bonde sig til almindelig Forfærdelse og afskar ham brat Ordet. Hans Ansigt var graablegt og fordrejet; og med en Stemme, som Ophidselsen gjorde næsten ukendelig, fremhakkede han:

«Jeg har ikke haft Bud efter dig, Niels Sørensen, . . . og du skal ikke blande dig i Sager, som ikke angaar dig. Jeg vil ikke sælge min Gaard . . . det har jeg aldrig sagt . . . Det er Løgn og Opspind, og jeg vil ikke snakke mere med dig, Niels Sørensen. Jeg vil ikke snakke derom . . . Forstaar du det, Niels Sørensen!»

I de nærmeste Dage efter denne Begivenhed hvilede der en dyb Fred over Kildegaarden. Peters mislykkede Rænkespil i Forbindelse med Per Bondes Opfarenhed havde et Øjeblik taget Modet fra de sammensvorne. Om det saa var den ellers saa uforknytte Olufsine, saa forrettede hun i nogle Dage uden Kny sit Arbejde i Bryggers og Mejeri, og Peter var lutter smilende Tjenstivrighed, saalænge Faderen var tilstede.

Imidlertid kom der Brev fra Ole i Amerika. Brevet var skrevet til Moderen og fortalte vidt og bredt om alle hans Oplevelser. Han havde haft en god Overrejse, havde set Hvaler, Isbjærge og mange andre mærkelige Ting, som han beskrev i Skildringer, der gjorde et dybt Indtryk paa dem alle. I de første Dage i New-York havde det knebet lidt med Sproget og Pengene; men nu havde han faaet en vellønnet Plads som Pakhuskarl og var fuld af Henrykkelse over den nye Verdens Herligheder.

Dette Brev bidrog i Begyndelsen yderligere til den fredelige Stemning i Kildegaarden, og Per Bonde

begyndte allerede at glæde sig i den Tro, at han virkelig havde faaet Uvejret til at drive over for denne Gang.

Men en Morgen, da han kom over i Stalden for at sætte Folkene i Arbejde, kunde han ikke finde Peter; og da han tilsidst forhørte sig hos Smaadrengene, der var beskæftigede med Mugningen, svarede de forfjamskede, at Peter vist var gaaet til Byen «for at tale med nogen». Hele Formiddagen var Sønnen borte. Hans Heste stod i Stalden og var ikke engang striglede. Da Per Bonde ved Middagstid kom ind i Stuen, sad hans Kone ved Kakkelovnen og storhulkede i sit Forklæde.

«Hvad er her paafærde?» spurgte han med en Bryskhed, der skulde skjule hans Angst.

«Det behøver du vel ikke at spørge om,» sagde hun uden at tage Forklædet fra Øjnene. «Du veed jo vel nok, at Peter vil rejse over til Ole i Amerika».

Per Bonde følte med eet sit Legeme stivne helt nede i Træskoene. Det sortnede for hans Øjne. Han kunde ikke mæle et Ord.

Alt andet havde han været fattet paa. Alt andet havde han skullet bære. Men at ogsaa Peter forlod ham, . . . hans Stolthed, hans Øjesten . . .

Da kom han til at huske paa den Øltapperforretning, som Peter i sin Tid havde snakket om, . . . og der tændtes et Haab for ham.

Allerede den næste Dag kørte han ind til Prokurator Lønborg.

Han gav det ogsaa denne Gang Udseende af, at han skulde ind for at handle, og tog derfor et Par Tønder Sæd med sig i Vognen. Paa Vejen mødte han Øl-Sørensen, der kom kørende inde fra Staden

med sine store Knapstruppere og sit højhjulede Proprietærkøretøj.

«Naa, godt Ord igen, Per!» raabte den tykke Pranger og holdt Hestene an; men Per Bonde lod, som om han hverken kendte ham eller hans Heste, og rullede videre uden at standse.

Da han en Timestid efter kom ind hos Prokurator Lønborg, forlod denne ikke straks — saaledes som sidst — sine Papirer men fortsatte et Øjeblik sine Skriverier. Og da han endelig rejste sig og gik hen imod ham, var det med en næsten højtidelig Alvorsfuldhed, at han rakte ham Haanden og bad ham tage Plads.

«Jeg havde virkelig nær ikke kendt Dem igen», sagde han. «Har De været syg? . . . Det forekommer mig, at De har forandret Dem, siden vi sidst saaes. De ser daarlig ud.»

Prokuratorens Ord gjorde et dybt Indtryk paa Per Bonde. Han følte en inderlig Medlidenhed med sig selv men rystede dog benægtende paa Hovedet, mens han mumlede nogle uforstaaelige Ord.

«Værsgo', tag Plads!» gentog Prokuratoren og satte sig selv i sin Armstol foran Skrivebordet med Hænderne foldede over Brystet og korslagte Ben.

Der hengik en Stund i Tavshed.

«Som Prokuratoren jo nok erindrer» — fremstammede omsider Per Bonde, mens hans Læber endnu bævede af Sindsbevægelse — «saa fik jeg forgangen otte hundrede Kroner —»

Prokurator Lønborg nikkede blot.

«Nu var det jo, jeg gærne vilde spørge Prokuratoren, om De alligevel ikke kunde skaffe mig en Prioritet.»

«Hvor stor en Sum tænker De at andrage om?» spurgte Hr. Lønborg ganske forretningsmæssigt.

«Seks tusinde Kroner,» sagde Per Bonde. Han havde egentlig tænkt at sige otte tusinde Kroner for at kunne have noget i Behold til at møde fremtidige Krav med, — men Prokuratorens Tone ombestemte ham.

«Seks tusinde Kroner lagt til de otte hundrede er seks tusinde otte hundrede Kroner, en ikke ubetydelig Sum . . . Ja, misforstaa mig ikke,» vedblev Hr. Lønborg, da Per Bonde ved disse Ord saae op med en Studsen. «Jeg mener selvfølgelig ikke, at jeg ikke med Lethed vil kunne skaffe Dem denne Sum. Selv det dobbelte Beløb vilde ikke særdeles forskrække mig, skønt Kreditforeningerne er bleven forsigtige nu paa Grund af de sidste Tiders svære Tab paa Landejendomme . . . Der er derimod et andet Forhold, som jeg gærne vilde have Lov til at berøre for Dem, inden vi gaar videre. Vi taler jo her sammen i Fortrolighed, og jeg haaber ikke, at De vil tage mig mine Ord fortrydeligt op eller misforstaa min Hensigt med dem. Som De vist nok erindrer, omtalte De, da jeg for nogen Tid siden skaffede Dem det ubetydelige Banklaan paa otte hundrede Kroner, at De agtede at anvende dette Beløb til Forbedring af Deres Mejeri, ikke sandt? Kort efter afrejste imidlertid — efter hvad der er mig fortalt — den ene af Deres Sønner til Amerika, og jeg tager vist ikke fejl, naar jeg formoder, at det var til dette Øjemed, den lille Sum var bestemt. Det hele er naturligvis en Ubetydelighed. Og dog skal jeg ikke nægte, at det forundrede mig noget. Naturligvis skylder De ikke mig Regnskab, . . . men jeg føler det dog som min Pligt for en anden Gangs Skyld at sige Dem, at Landbosparekassen udtrykkelig gør en Forskel paa Sikkerhedsstillelsen for Driftslaan og et almindeligt Laan, der naturligvis altid er noget vanskeligere at erholde.»

Per Bonde var bleven blodrød og løftede ikke Øjnene fra Gulvet. Han havde intet at svare hertil.

«Jeg beder Dem, som sagt, ikke at blive vred,» vedblev Prokuratoren, medens hans Øjne aarvaagent vogtede paa den gamle Mand. «Paa en Maade kommer Sagen jo slet ikke mig ved. Jeg nævner den da egentlig ogsaa kun, fordi jeg netop i Dag har hørt, at ogsaa Deres ældste Søn tænker paa at udvandre i den nærmeste Fremtid.»

Der gik et Ryk gennem Per Bonde. Vidste han ogsaa det?

«Jeg tager vel altsaa heller ikke fejl, naar jeg formoder, at de seks tusinde Kroner, De nu ønsker at optage, staar i Forbindelse med Deres Søns Udvandring?»

«Det er til et Øltapperi», fremmumlede Per Bonde med Besvær.

«Hvordan? Et Øltapperi! . . . Aah! Til Deres Søn maaske?»

«Ja.»

«Naa, saa rejser han maaske alligevel ikke til Amerika?»

«Nej — det troer jeg ikke.»

Prokurator Lønborg nikkede, lagde Armene overkors paa Brystet og gjorde en lang Pavse. Han havde nu ført Samtalen derhen, hvor han ønskede den.

«Sig mig, Per Bonde,» sagde han endelig: «har De ogsaa ret overvejet denne Sag? Naar De saaledes tilfredsstiller et enkelt af Deres Børns Krav, vil de andre rimeligvis snart fremkomme med deres Fordringer; og hvad De tilstaar den ene, kan De dog vanskeligt nægte den anden. Men hvorlænge vil De kunne blive ved dermed? Ja undskyld . . . misforstaa mig endelig ikke . . . det er ikke min Hensigt at være paatrængende. Jeg spørger kun,

fordi jeg netop i Øjeblikket har en ualmindelig paalidelig Liebhaver til Deres Gaard . . . det er iøvrigt den samme, som Proprietær Sørensen for nogen Tid siden talte til Dem om, og som ogsaa Deres Søn oprindeligt havde indledet Forbindelse med.»

Per Bonde saae op.

«Min Søn?»

«Ja, Deres ældste Søn — ham, der tænkte paa at rejse til Amerika.»

«Min ældste Søn?»

«Han havde vistnok i det hele ladet forskellige Folk forstaa, at De ikke skulde være utilbøjelig til at sælge nu. Men det beroede jo paa en Misforstaaelse, efter hvad vi senere fik at vide.»

Det begyndte at løbe rundt for Per Bonde; han følte sig som et omringet Vildt, der er løbet lige i den opstillede Snare. At Prokuratoren vilde have ham til at sælge, for at han selv kunde faa des større Salarium, og at heller ikke Øl-Sørensens Interesse for Salget af hans Gaard var blottet for Egennytte, derom havde han aldrig tvivlet, og derfor beredte Hr. Lønborgs Tilstaaelse af at være i Ledtog med den anden ham heller ingen Overraskelse. Men at det var hans egen Søn — hans Peter! — der havde hidset disse to Blodhunde paa ham, og at hans Kone og de andre Børn maaske alle havde været Medvidere i dette Forræderi . . . det var mere, end hans Tanker paa een Gang kunde bære.

Pludselig rejste han sig og bad kort — med noget af sin fordums Selvejermyndighed — Prokuratoren gøre, som han havde sagt — «omend det ikke haster», tilføjede han betydningsfuldt ved Afskeden. Men da han lidt efter sad paa sin Vogn i Købmandsgaarden og tog Tømmerne af Gaardskarlens Haand, blev han atter saa bevæget, at Taarerne traadte ham i Øjnene. Ganske sammensunken kørte

han ud af Byen. Han følte, at hans Modstandskraft var brudt . . . det var forbi.

Allerede otte Dage derefter blev Kildegaarden med Besætning og Avlsredskaber solgt til Landbrugskandidat F. v. Frandsen af København mod Købesummens fulde Udbetaling.

Der var gaaet tre Aar.

Per Bonde boede i et lille Hus i Byens Udkant sammen med sin Kone og de to yngste Børn. Den øvrige Del af Familien var bleven spredt omkring i Verden, saaledes som den havde ønsket det. Peter havde faaet sin Øltapperforretning inde i Hovedstaden og viste sig hver Pinsedag med stor Glans i sin Fødeby, for hver Gang mere tyk og fornøjet. Olufsine var bleven gift med sin Skolelærer, hvem hun straks i det første Aar skænkede et Par fuldvægtige Tvillinger. Ja, selv den skutryggede Sofie havde faaet sig en Mand, en ældre Enkemand, der paa Grund af de sidste daarlige Høstaar havde været nødt til at gifte sig igen for at undgaa Eksekution.

Men skønt Per Bonde saaledes bestandig saae det bedste Resultat af sin Eftergivenhed, var hans Sind ikke bleven formildet. Tværtimod. Det var, som om al den Forbitrelse, han de sidste Aar i Stilhed havde maattet bide i sig, nu gav sig Luft. Han hadede sine Børn. Naar nogen af dem kom rejsende dertil i Besøg, var det knap nok, at han viste sig i Stuen; Peter vilde han endog slet ikke se.

Han var i Løbet af kort Tid bleven en Olding at se paa. Hans Haar var kridhvidt, hans Ryg kroget; og naar han bevægede sig udenfor Huset, maatte han støtte sig til en Kæp, — saa det var let at skønne, at han ikke kunde have langt tilbage.

Endnu havde han dog Kræfter til hver eneste Dag at stavre hen til et Dige, hvorfra han kunde

se ud over alle Kildegaardsjorderne. Ofte stod han der i timevis med begge de rystende Hænder ovenpaa sin Stav og fulgte Plovspandenes Færden op og ned ad de kendte Agre. Han vidste Besked med ethvert Arbejde, der blev gjort paa Gaarden . . . men saasaare han fik Øje paa den nye Ejer, naar denne kom spaserende over Markerne i lange Ridestøvler og fulgt af sine Hunde, vendte han sig om og humpede mumlende og spyttende tilbage langsmed Diget.

Undertiden kunde han komme hjem i grædefærdig Ophidselse, fordi han paastod, at den nye Ejer drev Rovdrift paa Gaarden, udpinte Markerne og skændede Besætningen.

«Han udperker Jorden!» kunde han blive ved at fremhakke, mens han gik frem og tilbage i Stuen og stødte sin Kæp mod Gulvet. Og altid løb hans Vrede ud i frygtelige Forbandelser over Børnene og især Peter, der havde «smidt ham paa Gaden».

Der var Dage, hvor han hverken vilde spise eller drikke; og der var Dage, hvor han sad i sin Armstol og græd, «fordi han var saa fattig». Og altid talte han om de Heste og Køer, han havde haft, og som han aabenbart ventede at gense i det hinsidige.

Han havde ikke længer Samling paa sine Tanker; mangen Gang kendte han næppe nok sine Omgivelser. Saa forbarmede Døden sig endelig over ham, og han blev givet tilbage til den Jord, hvoraf han var runden.

Ane-Mette.

Den Vej, der fra Lillelunde By fører i Vest, bugter sig først paa en Strækning af næsten en Fjerdingmil henover fladt Land med spredtliggende Gaarde og grønne Agre. Derpaa kravler den møjsommelig op ad en knudret og ufrugtbar Højderyg, der temmelig brat hæver sig fra Slettelandet. Først efter flere Svingninger naaer den Bakkedragets højeste og yderste Punkt, hvor en gammel Kampestenskirke ligger ensomt og frit med sin murindhegnede Kirkegaard.

Den ligger oppe paa den nøgne Pynt mellem Rævehuler og Lærkereder og synger daglig sine Morgen og Aftensange med en klar Røst, der i stille Vejr kan høres inde i Byen. Ved højtidelige Lejligheder, f. Eks. hvergang en af de Lillelunde Folk gør sin sidste, langsommelige Kirkefærd op igennem Hulvejene, falder den ind med stærkere og malmfuldere Stemmer . . . en stor (til 4 Mark og 8 Skilling) for Bønder og velhavende Haandværkere og en noget mere beskeden (à en Rigsort), til hvilken Husmænd og jordløse Indsiddere ager op til deres Fædre, . . . for nu slet ikke at tale om saadanne fattige Stympere, der ligesom ad en Bagvej listes over i Evigheden uden anden Musik end Præstens

Amen og Grusets tre hule Bump paa det tynde Kistelaag.

Selve Kirkegaarden er nøgen og uhyggelig — opreven af Vestenvinden, der uhindret kaster sig ind over Gravene. Men rundt omkring Aasen breder Landet og Fjorden sig i milevid Forening for ens Øjne, og i Vest — hvor Brinken sænker sig stejlt og vildt — svæver Blikket ud over en stor, inddæmmet, nu ganske tilgroet Fjordvig opfyldt med høje Rør og Siv, over hvis bølgende Flade der i det sildige Efteraar lægger sig de vidunderligste Toner af Gult og Rødt og Orange, og hvorfra der navnlig ved Aftenstid, naar Solen gaar ned bag de blaanende Højder i Vest, stiger et næsten øredøvende Spektakel af Fugleskrig, et Virvar af pibende, snadrende, fløjtende og skræppende Stemmer, der som en Helvedes Koncert stiger herop i Højdernes paradisiske Fred.

En meget varm Sommerdag sad en midaldrende Kone udenfor Kirkegaardsporten under en Hyldebusk, i hvis tynde Skygge hun havde søgt Ly for den bagende Sol. Hun var i Sørgehætte og sort Sjal og støttede den noget lange, fremskudte Hage i Hulingen af en knoklet, af Arbejde mishandlet Haand, mens hun — hensunken i Tanker — stirrede ud over Fjorden.

Det var en Kone, der var vel kendt i Egnen, hvor hun almindeligvis gik under det besynderlige Navn: Niels Nilens Brud. Hvorfra hun stammede, hvem hun oprindelig var, og hvad hun egentlig hed, havde man næsten glemt. Thi baade sit Navn og sin Berømmelse skyldte hun udelukkende sin for fire Aar siden afdøde Mand, Niels Nilen, der — endda han blot var en fattig Fjordfisker — havde opnaaet en Navnkundighed, der endnu længe vilde bevare hans Livs Bedrifter mod Forglemmelse.

Til Forklaring heraf vil det være nødvendigt men ingenlunde tilstrækkeligt at oplyse, at Niels Nilen drak; thi denne Egenskab havde han tilfælles med omtrent enhver uberygtet Lillelunder over Konfirmationsalderen. Der maa i hvert Fald tilføjes, at Niels Nilen saa godt som udelukkende levede af Brændevin, ja at hans lille indskrumpede, af Spiritus ligesom forbrændte Legeme tilsidst næppe var modtageligt for almindelig menneskelig Føde, saa det var en sand Ynk at se, med hvilket Besvær han pinte blot den mindste Krumme Brød ned gennem sit sammensnerpede Svælg. Kommer nu hertil, at han var et kvikt Hoved, i Besiddelse af en slagfærdig Tunge og et uopdrikkeligt Galgenhumor, og at han endnu efter sin Død fejrede en smuk Triumf, idet Distriktslægen yderst forsigtig udskar hans lillebitte, sejge Gummibolt af en Mave, hvilken derpaa som en kostelig Skat anbragtes i en Glaskrukke med Spiritus og senere nød den Ære at blive fremvist ved en stor Lægeforsamling i København, hvor den vakte almindelig Beundring, . . . saa kan det umuligt længer forbavse, at han af Lillelunderne dyrkes som en Slags Sognehelgen, en stedlig Heros, hvis Bedrifter endnu samvittighedsfuldt opbevares til beundrende Ihukommelse.

Det var nu virkelig ogsaa imponerende, saadanne Masser af alskens brændbart Stof der daglig kunde løbe igennem ham. Og hvilket Geni han kunde udfolde, for at komme i Besiddelse af dem, naar han gik omkring i Gaardene med Fisk, som andre havde fanget! Han havde blandt andet tilegnet sig en uimodstaaelig komisk Mine, med hvilken han «fløjtede» sig til den første Snaps, «hanegalede» sig til den anden, «græd» sig til den tredje o. s. v. For en halv Pægl hoppede han Gulvet rundt som en Skade, for en hel spiste han en Lus. Folk sagde

da ogsaa, at «det at give Niels Nilen fuld er lige saa godt som at komme paa Komædie».

Men paa hans store Dage, naar Drikkelysten var rigtig oppe i ham, blev denne Vej ham alligevel for trang. Da flaaede han den sidste Las af sine Børn og plyndrede Huset derhjemme indtil Bundbræderne i Sengene. Saadanne Dage saae man ham slingre rundt i Sognets Byer — enten med en gammel Stol, en Kaffekværn, en af Konens Særke, en Stegepande eller et Par Børnetræsko, hvilke Ting han med megen pudsig Snak og Gestikuleren falbød omkring i Gaardene . . . altid til en og samme Pris af 9 Øre, for hvilken Sum Købmanden nemlig solgte Pæglen i sin Butik.

Naar han saa paa denne Maade havde drevet om — undertiden i flere Døgn — og næppe længer kunde støtte paa Benene eller se ud af Øjnene, samlede han sig sluttelig sammen med en Kraftanstrengelse, strøg sig med sin underlig lille, visne Haand hen under den store, knoppede og mørkerøde Næse, der sad som et uhyre Jordbær midt i det blaa-violette Ansigt, og sagde hikkende til den hujende Ungdom, der gærne fulgte ham gennem Byerne:

«Nu si'er jeg god Nat, Godtfolk! Nu gaar jeg hjem til min Brud!»

Det var dette stadig tilbagevendende Udbrud, der havde givet hans Kone det Navn, hun endnu bar i Folkemunde. Iøvrigt havde ikke mange den Gang nogen Tanke tilovers for den stakkels Moder, som sad ude paa Marken med fire Børn i en faldefærdig Hytte og kæmpede en stum Kamp for Livet. Hun var fremmed der paa Egnen, og i sin Ærekærhed talte hun aldrig selv til nogen om, hvad hun led.

Men endnu sad der dybe Mærker af disse Aars forsmædelige Elendighed i hendes ejendommeligt

langagtige, maskestive Ansigt, hvis Udtryk Sorg og Slid og Sult tidligt havde ældet og sløvet.

Hun sad nu under Hyldebusken i sin fattige Højtidsdragt, og ved Siden af hende sad hendes yngste Barn, en bleg lille Pige paa elleve Aar. Ogsaa hun var pyntet i sin bedste Stads. Paa Hovedet havde hun en altfor lille, gul Straahat med skotske Baand, paa Fødderne et Par altfor store, graa Tøjstøvler, der tydeligt havde tilhørt en eller anden gammel Dame med svære Knyster. Paa hendes Arm hang en Blomsterkrans.

Inde fra Kirkegaarden hørtes Mandsstemmer og Lyden af en Skovl. Den lille Pige lyttede spændt navnlig til denne sidste Lyd og henvendte nu og da sagte et Spørgsmaal til Moderen.

Men Moderen svarede ikke. Hun sad stadig med Haanden under Hagen hensunken i tunge Erindringer . . .

Hun tænkte paa hin mørke, stormfulde Novemberaften for over tyve Aar siden, da hendes Mand havde faaet sit første Deliriumsanfald og var bleven bragt hjem fra Kroen af fire Karle, der næppe kunde holde ham. Den Aften laa der i et Hjørne af den fattige Stue mellem Halm og Pjalter en lille tre-aars Pige med feberblanke Øjne og stred med Vejret. I Løbet af Natten, mens Moderen og nogle Naboer tumlede med det vanvittige Menneske, døde hun stille . . . ingen vidste bestemt naar, ja ingen ænsede det rigtig i den almindelige Elendighed. Straks den næste Morgen blev det lille Lig bragt ud af Huset for ikke at være ivejen . . . og ingen tænkte mere derpaa. Først da Mandens værste Rasen var ovre, blev det den stakkels Moder rigtig klart, hvad der var sket. Men selv da — og mange Aar derefter — havde hun været saa fortumlet af Skam, og der havde i hendes bestandig dybere Nød aldrig

været levnet hende et Øjebliks Fred til ret at samle Tankerne om sit Tab og begræde det.

Siden havde hun vel undertiden søgt tilbage i sin Erindring for at kalde frem for sig et Billede af sin Førstefødte. Bestandig følte hun, at hun havde noget at gøre godt overfor dette Barn, ved hvis Dødsseng der ikke var fældet en Taare, og som var kommen i Jorden uden Følge og uden Klokkeringning; men hun kunde egentlig ingenting huske om det.

. . . Der lød en tør Hoste nede fra Bakkehældet. Barnet greb Moderen i Skørtet; og lidt efter fremdukkede en lille, hvidskægget Gamling med en Pilevaandskube over Nakken og en Stav i Haanden.

Paa gamle Folks Vis gik han og smaasnakkede med sig selv og saae hverken Moder eller Datter, før han befandt sig lige ud for dem. Men da standsede han ogsaa med et Forundringsraab og bøjede sig smilende frem over Stokken, som han ved sit Legemes Vægt trykkede dybt ned i Vejsandet.

«Ih, nej se dog! . . . Skal man træffe jer her, Elsebeth.»

Den gamle stirrede nysgerrig paa hende med et Par smaa, frittende Øjne.

«Der er da itte saadden . . . hændt no'et . . . hva'?»

«Næ», svarede hun uden at forandre Stilling.

«Der er itte no'en af jeres, der saadden er gaaet hen og er død, hva'?»

«Næ,» svarede hun igen og tilføjede, da han blev ved at stirre paa hende: «Det er en bitte Pige af vores, der skal graves op i Dag.»

«Naa—aa! Saadan! . . . Ja, se det er jo en Sag for sig. . . . Saa er det kanske Anders Jensens den smaa Kjesten, der skal puttes ner der?»

«Ja. Vi har jo ingen Ret over Graven længer, si'er de.»

«Nej, det er tænkeligt, det . . . Men se, der har vi jo den bitte Lotte. Naa, Goddav, min Pige. Saa du er ogsaa med.»

«Ja, man fik jo ingen Fred for hende, før hun fik Lov at komme herud med vi andre,» svarede Moderen og tog om Barnets Haand, der havde listet sig op i hendes Skød. «Hun vilde partout se sin bitte Søster, sa'e hun».

«Ja, det var jo da saa rimmelig. Og her bliver nok ogsaa Stads at se paa idag, . . . jeg mener med Anders Jensens Kjesten. Det er jo en hel Omstændighed med at faa det bitte Pus i Jorden, efter hvad der siges. Ane Klokkers var indenom Døren hos vor Mor iaftes, og hun fortalte, at de havde faaet Kokkemadam fra Staden. Mon det dog ogsaa kan ha' sin Rimmelighed?»

«Det kan'et kanske nok».

«Ja sikker og vis er det, at baade Provsten og Provstinden er buden til Gildes — og Doktoren med, kan jeg forstaa — for han har da hisset Flaget li'esom de andre. . . . Naa, Anders Jensen har jo Gaverne til'et. Men det er Pinedød itte alle, der kan gi'e deres Børn en saadden Begængelse.»

«Nej», sagde Elsebeth og saae atter ud over Fjorden.

I det samme blev der kaldt paa hende inde fra Kirkegaarden. Den Gamle bød Farvel. Selv tog hun Barnet ved Haanden og gik ind imellem Gravene.

Hun gik hen til en øde Plads bagved Kirken, hvor to Mænd var beskæftiget med at grave en Grav, idet den ene af dem stod nede i Graven og kastede Gruset op til den anden, der atter skovlede det sammen i høje Bunker langsmed Siderne. Da hun naaede derhen, sad denne sidste paa Hug ved Randen af

det næsten færdiggravede Hul og betragtede opmærksomt et stort brunt Dødningehoved, som Manden nede i Graven rakte op imod ham paa sit Skovlblad.

Denne — en brændevinsrød Lillelunder i Niels Nilens Lignelse — raabte helt fornærmet til Elsebeth:

«Hvad er det for noget Narreri? Du vil da itte fortælle os, at det skal være hende her, . . . hun var jo kuns et bitte en.»

«Ja, hun var tre Aar,» svarede Elsebeth.

«Jamen, saa ligger hun jo slet itte her, og det hele er noget Vrævl og Sludder.»

«Jeg veed ikke . . . det har dog Ane Klokkers altid sagt.»

«Jamen, se dog her,» tog den anden Mand sagtmodigere tilorde efter forsigtig at have taget det kuglerunde Hoved paa sin Skovl og baaret det hen til hende. «Det er jo af et helt voksent Menneske . . . og bare et Par gamle Tandstumper sidder der . . . og sikken et Bagho'ede!»

«Stop!» udbrød pludselig Manden i Graven og rakte en Finger i Vejret. «Nu har jeg det! Det er Dælen raspe mig . . . hm! . . . Jeg mener, det er sgu ham, den Gamle fra Lyngegaarden.»

«Hvem er'et?» spurgte begge de andre.

«Kan du itte huske . . . Anders Mortens Svigerfar, ham den gamle La's med Træbenet, som kom paa Fattiggaarden og døde af de her Kopper. Han kom i Graven her før jeres Tøs og kom derned igen etter hende . . . det er li'esaa bestemt, for jeg var selv med til at kaste Graven. Vent nu barestens et Øjeblik, saa kommer hun.»

Og dermed spyttede Manden i Næven og tog fat paany. Grus og Sten og Kistestumper blev ka-

stet op tilligemed brune, møre Knogler af et fuldvoksent Menneske.

Elsebeth stod rolig med sin lille Pige i Haanden og fulgte agtpaagivende — en Smule sky — Skovlens Bevægelser, mens Barnet hvert Øjeblik med frygtsom Nysgerrighed løftede sig paa Tæerne for at kigge ned i Graven.

«Hvad er dette her?» mumlede omsider Manden dernede og rakte et Stykke af et Halsbaand op, hvorpaa der sad en irret Knap.

Det gav et Ryk i Elsebeth.

«Ja, det er hendes,» sagde hun pludselig stærkt bevæget og tog tøvende Baandstumpen af hans Haand. «Nu husker jeg det. Hun fik det med sig i Kisten.»

Det var, som om Barnets Billede med eet blev levende for hende. . . . og nu kom der flere spinkle Knokler tilsyne mellem Kistestumperne i det opkastede Grus og tilsidst et lille Barnehoved, paa hvis Nakkeparti der endnu sad lidt Hud med en Lok rødligt Haar.

Elsebeth lagde sig hulkende paa Knæ ved Graven og samlede varsomt Stykke for Stykke af de smaa Ben op i sit Forklæde. Taarerne strømmede ned over hendes Kinder, og hun holdt krampagtig Forklædets Flige ind imod sig som for endnu engang at trykke Barnet til sit Hjerte.

«Mo'er,» hviskede den lille Lotte, blaa paa Kinderne. «Er det Søster Ane-Mette?»

Moderen nikkede blot. Hun kunde ikke faa et Ord frem for Sindsbevægelse.

Kort efter peb Kirkegaardsportens Hængsler. Ane Klokkers kom løbende med fire Karle, der bar Madkurv og Ølflasker.

«I maa skrubbe jer . . . nu kommer de!» raabte Klokkerkonen til Graverfolkene, idet hun aabnede ind til Taarnrummet, . . . og lidt efter rungede det

første Sæt Toner af den store Dødsklemten til fire Mark og otte Skilling ud over Dalen.

Dernede kom nu ganske rigtig Ligtoget dragende ud fra den flagsmykkede By . . . Vogn paa Vogn i en uoverskuelig Række. Først selve den blomsterdækkede Kiste paa en nymalet Fjedervogn, derpaa Provstens Kalesche og Doktorens lille Ponykøretøj. Skridt for Skridt drog det lange Tog frem mellem de grønne Agre. Der gik henimod en Time, inden det naaede op til Kirken.

Imidlertid havde Elsebeth henne i et afsides Hjørne ved Kirkegaardsmuren gravet Jorden op under en Græstørv og der samlet alle Benene af den lille Ane-Mette. Derpaa havde hun kastet Graven til og lagt Tørven over, og Lotte havde anbragt sin Krans ovenpaa. De var netop færdige hermed, da Følget strømmede ind gennem Porten.

Det var et stateligt Følge — og blev en statelig Jordefærd.

Den lille Degn vimsede omkring inde i Kirken som en Skade, hviskede og tiskede embedsivrig med Provsten, snoede sig med udtryksfuld Deltagelse om den sørgende Fader og den hulkende Moder og ledede endelig Salmesangen med et saa ødselt Forbrug af Stemmekraft, som om han var betalt for det . . . hvad han forøvrigt ogsaa var. Provsten holdt en Tale paa en stiv Klokketime foran Kisten, og efter Jordpaakastelsen ude paa Kirkegaarden blev han ved at tælle helt op til hundrede under den «stille Bøn» bagved Hatten. Ja, om det saa var Kirkeklokkerne, saa slyngede de tilsidst deres Toner op imod Himmelen med en Vælde, som om de indtrængende vilde minde Vorherre om, at det var selve den

rige Anders Jensens Barn, han nu havde taget i sin Varetægt.

Henne i Kirkegaardens Hjørne stod ubemærket Elsebeth med foldede Hænder og lyttede til disse stærke Klokker. Hun var saa let om Hjertet nu, følte sig som en, der havde betalt en gammel, tyngende Skyld. Og hun gik hjem med det trøstefulde Haab, at Vorherre nu ogsaa nok en Gang vilde tage godt imod hendes lille Ane-Mette.

Idyl.

Naar Høst er vel tilende og Sommerens Fugle draget bort og Sæden ligger godt gemt i Stakke og Lader, kan det undertiden hænde, at Folk, bedst som de gaar omkring og har travlt med at berede sig paa Vinteren, overraskes af en Række festligt skinnende Solskinsdage. Der kommer en Grøde i Luften, saa Bonden ganske ængstelig skotter til sin nye Rug, der skyder i Vejret som paa en Foraarsdag. Spirer og spildte Korn, der for længst har trykket sig ned under Mulde og givet sig Vinteren i Vold, farer paa een Gang op i lange Straa og ser sig som i glad Forundring omkring fra Grøftekanter og Stubmarker. Skovene svulmer i broget Fylde, og hist og her i Bondens Haver begynder Frugttræerne at skyde nye Blomsterknopper.

Men pludselig en Nat farer der en frostkold Vind henover Landet; og Folk, der om Morgenen kigger gennem Vinduet ud til deres Blomsterbede, ser Træerne hænge med Bladene, — Festglansen er som blæst bort. Engene falmer; Rugmarken sygner hen. I tunge Oktobertaager ruller Vinteren langsomt frem over rustbrune og ræverøde Skove.

Bonden skutter sig og gaar ind i sin lune Stue, hvor hans Kone pusler om paa bløde, varme Filt-

sko og rydder op efter den urolige Sommer. De har deres paa det tørre. De kan trygt sætte sig til Hvile til den gudsvelsignet lange Vinterdvale, som ikke forstyrres men tværtimod yderligere forsødes af Tærskemaskinens fornøjelige Snurren og den hyggelige Lyd af Husmandens travle Plejl ovre paa Logulvet.

Dog, endnu eet uopfyldt Krav har Sommeren efterladt dem: det er det store Mikkelsgilde.

Den rige Mads Monsens Søn, den kønne Olav, stod en Eftermiddagstime inde bag Karlekammervinduet og strakte sine Lemmer efter Middagssøvnen, da Tjenestepigen Ane gik over Gaardspladsen og ind i Stalden til en yversyg Ko, der skulde malkes hver tredje Time. Han fik sin Pibe stoppet, tog sin Hue fra et Søm paa Dørstolpen og slentrede ud.

Ovre i Stalden kom han bag paa Ane, der havde sat Malkespanden fra sig for at binde sit ene Hosebaand. Han vilde liste sig hen og gribe hende om Benet; men i det samme vendte hun sig om, og da hun saae, hvem det var, lod hun hastig Kjolen falde og blev rød.

«Du blev da ikke skræmt, Ane?» sagde han skratleende og blev staaende i Døren.

«Næ,» svarede hun mut, greb Spanden og skrævede over den gødningsfyldte Grebning, stak derpaa sine Skørter ind mellem Knæene og satte sig ved en stor rød Ko, der langsomt vendte Hovedet om imod hende med et lidende Udtryk, idet hun begyndte at trække i Patterne.

Ane var en lille attenaarig Tyksak, som Karlene

aldrig kunde lade være i Fred. Hun var en Husmandstøs nede fra «Aahusene» og saae saa forkuet og forpjusket ud, at alle mente uden Samvittighedsskrupler at kunne behandle hende saadan, som de helst vilde. Det var ikke til at tænke paa, at nogen af de unge Mandfolk kunde gaa hende forbi uden at nappe hende et af de Steder, hvor hun var fyldigst; og selv om denne Medfart endnu ikke havde haft slemme Følger for hende, saa havde den dog præget hendes Væsen og navnlig hendes Blik, der — sky og surmulende — vogtede paa alle de Mænds Hænder, der kom i hendes Nærhed.

Olav havde da ogsaa lige siden den Dag, hun fæstedes til Gaarden, betragtet hende som sin lovlige Ejendom, skønt han godt vidste, at hun var forlovet med en vis Mathias — et sølle Skrog, som lod sig benytte af Bønderne til al Slags Sjovearbejde som at tømme Latrinkulerne og oprense de mudrede Mosegrøfter.

Det var nu ellers ikke, fordi Ane var nogen Skønhed. Som hun sad der sammenbøjet under Koen med Hovedet indbundet i et gammelt Uldtørklæde, der var knyttet under Hagen i en uformelig Knude, lignede hun mere en Trold end et Menneske. Olav havde da ogsaa længe betænkt sig paa, om han skulde have noget at gøre med hende; men nu havde han bestemt sig. I de sidste Dage havde han gjort de indledende Skridt.

Han havde stillet sig op lige ved Siden af hende med Ryggen lænet mod den syge Kos Bagpart, med begge Hænderne i Bukselommerne og Fødderne langt fremme. Piben dinglede frit ned fra Munden.

Der var sommerlig lunt derinde under det lave Loft, hvor tretten ophedede Køer stod og daskede sig over Ryggen med de klistrede Haler. En Os af friskdampende Gødningevand gennemstrømmede af og til

det halvmørke Rum og blandede sig med den gennemtrængende Lugt af Gulerodstop og Roeblade.

De var ene i den store Længe; og ved hver nok saa lille Bevægelse, Olav gjorde, gik der et Ryk gennem Anes Legeme — helt ud i de tykke, røde Hænder — hvorved Koen atter vendte Hovedet i Baasen og saae paa hende med store, taalmodigt lidende Øjne.

Olav, som mærkede hendes Skyhed, kunde ikke lade være at trække paa Smilebaandet.

«Hun er nok blødmalkend',» sagde han saa med en Hentydning til Koen og uden at tage Piben af Munden.

«Ja.»

Han saae længe selvtilfreds smilende ned paa hende. Lyset fra et Staldvindue faldt i en bred Stribe henover hans gulkrøllede Haar, hvoraf en tyk Tot stak frem foran den tilbageskudte Hue.

Pludselig opdagede han, at Anes Overkrop rystede. Og da han skulde se nærmere til, gled et Par Taarer ned gennem Snavset fra hendes Kinder.

«Hvad Fanden! . . .» begyndte han og tog nu endelig Piben af Munden.

I det samme slap hun Yveret og kastede sit indbundne Hoved ned paa Armen. Lidt efter hørte han hende snøfte.

«Jeg tror, Gu' straf mig, du er gaaet fra Snøvsen, Ane. Hvad ska'r dig?»

«Du kan bare la' mig gaa» — mukkede hun nede i Forklædet. «Jeg har aldrig fornærmet nogen af jer. I skal bare la' mig gaa . . .»

«Herre Gud, bitte Ane — jeg har jo da ingen Fortræd gjort dig, veed jeg. Hvad er her at ta'e paa Veje for? . . . . Jeg vilde, mænte, bare ha'e spurgt dig, om vi ikke skulde ha'e en Dans sammen imorgen til Mikkelsgildet. Det er sgu da ikke

noget at skabe sig for, sku' jeg tro. — Men nu kan det være lige meget. Vi kan jo ogsaa være li'e go'e Venner for det, tænker jeg.»

Han lettede paa sig som for at gaa. Men Ane var pludselig bleven tavs og havde endog hævet Hovedet lidt op fra Armen for at høre bedre.

Men nu lød der Træskotrin ude i Gaarden.

Olav skridtede i Hast over Grebningen og listede bort gennem Bagdøren ud til Møddingen.

— — Det var Faderen, der endelig var kommen op af Middagssøvnen. Han blev staaende i en tankefuld Stilling med Hatten i Haanden paa det nederste Trin af Stuehusets temmelig høje Stentrappe og kløede sig bag det ene Øre med sin Pibespids. Rige Mads Monsen var en anselig Mand med et glat barberet Ansigt og svulmende røde Læber, der altid var ligesom fugtige af Fedt. Op over den lave Pande buskede der sig et tæt, graat, smaakrøllet Haar, der groede ham dybt ned i Nakken og langt frem over Ørerne, hvor det var sammenvokset med et Par smaa Bakkenbarter.

Han havde vel staaet en halv Snes Minutter hensunken i Betragtninger, om hvis Natur han dog selv kun havde højst uklare Forestillinger, da Gaardens Røgterdreng, «Lillelavs», kom ind gennem Porten med en Skovl paa Skulderen. Det var en lille bleg Fyr paa 12—13 Aar med en allerøde ganske sammensunken Figur og krumme Knæ. Hans Hoved var bedækket med en gammel Soldaterkasket, der hang ham helt ned over de store, blaafrosne Øren; de nøgne Fødder slæbte paa et Par tunge, jernbeslaaede Træsko, og hans Fingre var stive og sorte af at have rodet i den vaade Jord ude i Roekulerne.

Da han kom ind i Gaarden, stillede han Skovlen op ad Muren ved Porten og gik videre med

lange Skridt og Hovedet dybt mellem Skuldrene — ligesom en gammel Arbejder. Og da han i nogen Afstand hørte Skovlen falde, vendte han straks om og rejste den op igen.

«Det var Ret, Lillelavs! Saadan skal det være!» sagde hans Husbond opmuntrende og satte endelig sin Hat paa, mens Lavs rejste Hovedet, som om han først nu bemærkede ham.

Efter at Mads Monsen endnu en lille Stund havde staaet og summet sig ovenpaa den lange Middagshvile, tændte han sin Pibe og stillede sig ud i den aabne Port for herfra at holde Øje med sine Arbejdsfolk ude i Pløjemarken. Men Taagen laa i dette Øjeblik saa tæt over Byen, at man næppe kunde se tværs over Gadekæret. Kun i Syd skimtedes bag et Stendige et skraanende Husmandsvænge, i hvis stenede Jord en duknakket Gamling gik og stred bag en lille, svajrygget og krogbenet Hest, der lagde sig frem i Selen og efter bedste Evne slæbte Ploven gennem Rugstubben.

Byen laa i en forfærdelig Søle efter fire Dages Ruskregn. En Række fede Ænder kom vraltende midt ad Vejen nede fra Gadekæret og syntes med stort Velbehag at plaske gennem den jævne, graa Vælling, der laa over Kørebanen. Ovre hos Sognefogdens galede en Hane. Ellers var der ganske stille.

Pludselig var der nogen, der hostede inde i Taagen bagom Lo-Gavlen. Fire Fattigkoner med tunge Skovknipper paa Ryggen kom i en tavs Række — den ene bag den anden — dragende gennem Pludderet, der med en sjappende Lyd stænkede dem højt op under Klæderne.

«Guds Hjælp til Arbejdet!» sagde Mads Monsen, der altid var faderlig venlig mod Fattigfolk. Og der

svaredes med et fremmumlet «Tak» fra hver af Konerne, efterhaanden som de kom ham forbi.

Men netop som den sidste af dem var kommen ud for ham, lod hun sin Byrde glide ned ad Ryggen; og mens de andre tavst fortsatte deres Vej, satte hun sig forpustet ned paa Knippet, idet hun trykkede Haanden ind i Siden med en klagende Stønnen.

Det var Anes Moder, en høj, midaldrende Kone med et gulbrunt Mumieansigt, hvorover Sved og Taage drev ned. Pjalterne om hendes magre Krop var gennemtrukne af Vand; og ovenover et Par opblødte Tøjstøvler, der var snøret til Fødderne med Sejlgarn, saae man — saaledes som hun i Øjeblikket sad — det nederste af de tilstænkede, nøgne Lægge, der var knudrede af opsvulmede Aarer.

«Hva' . . . . er det dig, Maren An's?» udbrød Mads Monsen. «Du kommer fra Skoven?»

Konen nikkede blot; hun havde endnu ikke Vejr til at tale.

«Fra Vesterskoven?»

«Ja.»

«Naa — ja ja! Hvordan gaar det saa ellers derhjemme til jert?»

«Aa, Gu' hjælp os!» stønnede Konen og blev ved at tørre sig over det lille leverbrune Ansigt med en Flig af sit Skørt.

Men pludselig slap Mads Monsen Pibespidsen af Munden og saae med opspilede Øjne op og ned ad hende.

«Hvad for no'et? . . . Jeg troer, Gud straffe mig, Maren, at du nu er paa Gled igen.»

Konen holdt op med at tørre sig, snød Næsen i Skørtet og lagde Hovedet i Haanden uden at svare.

«Er det den ellevte, Maren?»

«Det er den ellevte — ja.»

«Men — Herre Jesu Død og Plage! — vil det da aldrig slutte med jer to? Der er jo dog Ræsonlighed i alting.»

«Ja, Gud veed, hvad der er — Mads Mon'? Jeg tykkes nu, det gerne gaar saadden her i Verden, at de, som har no'et at gi'e dere Bø'en, de faar itte no'en. Men bare Stodderen hænger Bøvserne over Sengestokken, saa —.»

Mads Monsen maatte atter tage Piben af Munden. Han kunde ikke lade være at le højt.

Men da saae Konen pludselig paa ham med et indædt arrigt Blik og sagde:

«Ja, du har let ved og snak', du Mads! Du kunde ha'e ladt mig i Fred den Gang — saa havde kanske baade et og andet været anderledes. Det skal du vide!»

«Naa, naa,» tyssede Bonden, rød i Hovedet, og saae sig ængstelig om. «Lad os ikke snakke om de gamle Sager. . . . Jeg har da ogsaa mangen Gang givet dig en god Haandsrækning, veed jeg.»

Konen mumlede nogle uforstaaelige Ord, rejste sig derpaa og fik igen med en Del Besvær Brændeknippet op paa sin Ryg.

«Naa ja, Farvel da, Maren!» raabte Mads Monsen efter hende. «Og saa sees vi jo imorgen til Mikkelsgildet. Kom bare med alle Rollingerne. I skal, min Tro, ikke komme til at lide Nød!» — —

Maren An's og hendes Mand havde deres Bolig i en Samling graa Lerhytter, kaldet »Aahusene», der laa nede ved en vidtstrakt Mosesump, hvori et Aaløb sivede ud. Selve Byen med Kirke og otte-ti statelige Bøndergaarde laa hyggeligt og lunt oppe mellem Bakkerne, der skærmede den for de barske Norden- og Vestenvinde. Især om Foraaret, naar

Frugttræerne i Bøndernes Haver stod i Blomst, og Bakkeskødet grønnedes, og Storken byggede paa Kirketaget, var Byen den yndigste Idyl at se til.

I umindelige Tider havde den ligget der i fredelig Ensomhed, borte fra Alfarvej og ganske uberørt af saadanne aandelige Strømninger, der andre Steder i Landet havde stiftet Ufred og avlet Nag og Fjendskab mellem Befolkningen. Nu og da i Tidens Løb var ganske vist en Gaard bleven flyttet ud; og efterhaanden som Jordværdierne var stegne og Markerne blev forbedrede, var Stuehusene opførte af brændte Sten og havde faaet Bræddegulve og oljemalede Vægge og fine Mahognimøbler; men det var altsammen sket lidt efter lidt, saa ingen egentlig mærkede Overgangen eller tænkte paa, at det i Virkeligheden var bleven en ganske anden By end den fattige og fortrykte, der for et Par Menneskealdre siden skjulte sig her mellem forsømte Agre, — den Gang, da dens Mænd og Kvinder endnu maatte frugtbargøre Herregaardens store Hovmarker med deres Sved.

«Aahusene» derimod havde ikke forandret sig. Deres Værdier var ikke stegne. De laa der i den samme lergraa Række og støttede sig i deres Affældighed til hinanden med en Lade hist, en Gavlvæg her — ligesom besjælede Væsner, der lagde Panderne mod hinanden for at grunde over deres Skæbne.

Rundt om paa Dørtærsklerne sad den Guds Velsignelse af blege, svampede Børn, der ruges ud i Fattigfolks mugne Halmsenge. Mens Slægten oppe i Bøndergaardene voksede sig bestandig større og rankere, opklækkedes der i disse Hytter Kuld paa Kuld af Vantrivninger med lange Arme og store, tomme Hoveder mellem uformelige Skuldre, . . . be-

stemte til at lægge deres «Værdier» rundt om i Bondens Marker og Moser.

Det kunde vel en Gang imellem hænde, især naar Vinteren nærmede sig, og Lemmerne var ømme efter den slidfulde Høst, og Bonden hyggede sig inde i sin lune Gaard mellem de tætfyldte Lader, at en og anden af disse Hyttefolk, der i Mørkningen, vaad og foraset, slæbte sig hjem til sin nøgne Stue, følte det værke inde i det tomme Hoved af stridbare Tanker eller stemme for Brystet med noget ubestemt noget — en nagende Smerte — et Skrig, der vilde frem.

Men det kom ikke frem; det kom aldrig frem. Det værkede blot et kort Minut og svandt saa stille bort i fornyet Slæb — ligesom Aaen, der sivede ud i den dybe Mosesump.

. . . Og paa den Tid var det saa ogsaa, at Bønderne bød ind til det store Mikkelsgilde paa Kroen.

* * *

Bordene var dækkede inde i de tilrøgede Gæstestuer ved Siden af den store flagsmykkede Dansesal, der foreløbig tjente til Opholdssted for dem, der enten havde spist eller ventede paa at komme til at spise. Skønt der var anbragt to Borde i hver Stue, maatte der nemlig spises i flere Hold. Alt, hvad der af Aahusenes Befolkning kunde kravle, lige til gamle Krøblinge og tre Ugers Pattebørn, havde indfundet sig. Selv dødssyge Personer rejste sig paa denne Dag af deres Seng for at deltage i det store Gilde, som man i Uger havde snakket om og i de sidste fireogtyve Timer forberedt sig til, forsaavidt som de fleste af dem i den Tid saa godt som ingenting havde nydt.

Tiltrods for den sammenstuvede Menneskemængde var der næsten stille i de Stuer, hvor der spistes. Man bare spiste. Store Lerfade med varm Suppe, Lammekød og dampende Kartofler blev baaret ind og tømtes i samme Nu som ved et Hekseri. Bøndernes Koner, som ikke deltog personlig i Opvartningen men gik rundt og gav Ordre, skyndte paa Pigerne, der bar ind. Frisk Stegeduft tilligemed Lugten af Brændevin og Øl trængte uafladelig ind til de ulykkelige i Dansesalen, der endnu ikke havde spist, og som gik blaablege omkring med Hænderne foldede over deres rumletomme Maver.

I gamle Dage var Gildet altid bleven holdt paa selve den hellige Mikkels Aften; men i de senere Aar med disses fremskredne Rodfrugtdyrkning havde Bønderne foretrukket at opsætte det, indtil Roerne var af Marken. Samtidigt havde de forlagt det hjemme fra Gaardene her til Kroen for at skaane deres egne, pæne Stuer og gjort det til et stort Sammenskudsgilde for at spare paa Omkostningerne.

Endnu efter tre Timers Forløb spistes der. Dog sad man nu noget mindre sammenstuvet omkring Bordene, hvorimod Trængselen inde i Salen og ude paa Gangene stadig øgedes, ligesom ogsaa Lystigheden var i hurtig Stigen. Alle, lige til Børnene, svinglede om i en Salighedstilstand, der dog, selv for de fleste af Mændenes Vedkommende, mindre var en virkelig Beruselse end, hvad man i Aahuse-Sproget kaldte for en «Maddonnert». Karlene gik omkring med Kasketterne bag i Nakken og omfavnede hinanden; og et Par smaa, stive Husmænd, der havde faaet fat i Cigarer, havde stillet sig udenfor paa Vejen, hvor de med fremskudte Maver og Hænderne dybt

i Bukselommerne medlidende betragtede de Køretøjer fra Nabosognene, der tilfældigt kom forbi.

Opad en Væg inde i Dansesalen og uden at tage Del i Lystigheden stod en gammel Mand og stirrede ud i Luften med et Par store, farveløse, halvblinde Øjne. Hans langskødede Vadmelsfrakke, der var hvid i Syningen af Ælde, sad ham højt op i Nakken og naaede ham næsten ned til Hælene, og de blaa Bukser hang som en Sæk omkring hans krogede Ben. Tiltrods for Alderen var derimod hans Haar endnu ganske brunt og kun falmet nedenfor den Rand, hvorefter Kasketten havde siddet.

Mads Monsen, der optraadte som en Slags Overvært, kom hen og slog ham gemytligt paa Skulderen.

«Naa, er I der, Jens Mathiesen! Har I faaet noget i Skrutten, hva'? . . . I var nok ellers ude med Kæresten igaar . . . Jeg siger, I var nok ude i Pløjemarken med Lotte.»

Den gamle, der var faret sammen, skyggede for Øjnene med en stor, malmbrun Haand og saae uforstaaende og med mimrende Mund paa den store Bonde.

En ældre, tarvelig, men net klædt Kone med blanke, brune Øjne kom ud fra en Klynge Kvinder tæt ved og lagde sin Haand paa hans Frakkeærme.

«Han si'er, Jens, at du var i Pløjemarken igaar med Lotte.»

«Ja — ja,» svarede han nu endelig med en hæs, næppe forstaaelig Stemme. «Det — det gik kun trøgt, Mads Mon'; det gik kun trøgt.»

«Naa ja; Lotte bli'er jo osse snart no'et tynd i'et, Jens Mathiesen.»

«Han si'er, at Lotte bli'er snart no'et tynd i'et,» gentog atter Konen, idet hun saae ham op i Ansigtet; hun var endnu en Smule mindre end han.

«Ok ja — ja; det maa I nok si'e,» svarede han saa igen og rystede paa sit lille Hoved. «Det gaar ner a' Bakke med hende, Mads Mon'; . . . nu vil hun ikke længer skyde Møget fra sig, stakkels Skrog. Og man har jo itte no'et at gøre hende tilgode med, Mads Mon'.»

«Naa ja, hun er jo kun lille og trænger ikke meget. Og I gi'er hende dog vel lidt Kærne nu tildags?»

«Tre Nævefulder, Mads Mon'! Tre Nævefulder; — og for Resten af Pisken,» føjede han til med en Trækning midt imellem Smil og Graad.

«Ja; hun er jo gammel, Jens. Man kan jo ikke vente stort andet.»

«Han si'er, at Lotte er jo gammel,» gentog Konen, da han atter saae spørgende frem og tilbage imellem dem. Men da han endda ikke syntes at fatte det, tog hun selv Ordet.

«Ja, aa ja — vi bli'er snart alle gamle og aflægs, Mads Mon'. Man maa jo ikke klage, nej; for Vorherre passer jo paa os allesammen, baade store og smaa; og selv om han nu ikke har øst op for En med den store Slev, saa har vi jo dog meget at være taknemlig for. Men det falder jo ligegodt lidt haardt, naar man bli'er gammel, og alting falder fra, og — og Alderdommen kommer, og man ikke veed, hvor det skal gaa, saa — saa . . .»

«Naa, naa — Mo'er Mette! — I har jo Mathis.»

«Mathis,» gentog hun, kun halvt højt, og saae uvis op paa ham fra den Forklædesnip, som hun uroligt havde drejet mellem Fingrene, mens hun talte. «Ja, Gu' veed.»

«Hva . . . Er der noget i Vejen med ham?»

«Jeg veed ikke; — men det er der kanske nok,» sagde hun og kastede atter hurtigt et halvt sky, halvt spejdende Blik op paa Bonden. «Jeg tykkes, han er

bleven saa underlig, er Mathis . . . Og saa — saa dette Brændevin, Mads Mon',» — der kom paa een Gang en saadan Angst i hendes Stemme. — «Og skulde der støde ham no'et til, saa — saa har vi jo kun ham, — for vor Fa'er der gør'et ikke længe — han gør'et ikke længe.»

«Naa, naa — la' vos ikke tabe Modet, Mette! Gaa nu ind og ta'e en Kop Kaffe eller et Glas Pons og vær bare muntre; saa klarer det sig nok i Enden!» sagde Mads Monsen. Og med dette sit Yndlingsudtryk klappede han dem nok engang paa Skuldren og førte dem med sig ind i den tilstødende Stue.

Imidlertid var Dansen saa smaat begyndt rundt omkring dem, og snart var den i fuld Gang over hele Salen. Lamperne under Loftet og paa Væggene blev tændt, og inde fra Skænkestuerne kom Folk med rygende Punscheglas. De ældre Mænd kastede Frakkerne, greb den første den bedste af Kællingerne om Livet og buldrede afsted med dem uden at bryde sig om deres Modstand. Oppe paa Forhøjningen i den ene Ende af Salen sad Tosse-Kresten og Per-Æg og gned Violinerne, saa Sveden randt af dem.

Midt paa en af Bænkene langsmed Væggen, klemt inde i den tætte Række, som saae paa Dansen, sad en løjerligt udseende Fyr af ubestemmelig Alder og stirrede med store, stillestaaende Øjne efter Ane, der dansede rundt med Mads Monsens Søn, den kønne Olav. Han var lille af Vækst, men paa hans Knæ hvilede et Par vældige, blaarøde Hænder, og mellem hans Skuldre sad et stort Vandhoved med tyndt, glatkæmmet Haar. Det var Mathias.

Paa Bænken ligeoverfor sad hans Moder og saae bekymret over paa ham. I hendes Skød laa Faderens Haand, over hvilken hun holdt med begge sine, mens han blundede lidt.

Paa en Gang blev der Bevægelse henne ved Indgangsdøren, hvor Provstens hvide Skikkelse kom tilsyne ved Siden af en svulmende Ægtemage og omgivet af Bønderne og deres Koner. Efter en Stund at have betragtet de Dansende i stille Henrykkelse ytrede Hans Højærværdighed Trang til at henvende et Par Ord til Forsamlingen, hvorpaa Mads Monsen stak ham et Punscheglas i Haanden, og der blev givet Tegn til Musiken, at den skulde tie.

Der blev stille i Salen. De dansende slap hinanden men blev iøvrig staaende paa samme Plet, hvor de standsede, uden at ytre synderlig Begærlighed efter at faa at vide, hvad Provsten havde paa Hjærtet.

Hans Tale var da ogsaa præcis den samme, som han nu i ti Aar havde holdt ved denne Lejlighed, og som ikke desmindre stadig bevægede ham selv saa stærkt, at hans Stemme bævede og Taarerne traadte ham i de smukke Øjne. Han talte om, med hvilken Fryd han skuede ud over denne store og herlige Forsamling, hvor rig ved fattig, høj ved lav i fælles Glæde samledes efter lykkelig tilendebragt Høst «for at takke den Højeste». Han bad til Gud, at han vilde bevare dette Fredens Hjem her mellem de yndige Bakker fra «Misundelsens og Tvedragtens Dæmoner» og styrke den Broderskabsfølelse, der igen paa denne Dag havde givet sig saa skønt og herligt et Vidnesbyrd.

Tilsidst gjorde han en Kunstpavse, traadte et lille Skridt frem og rettede sig i sin fulde ærkebiskoppelige Værdighed.

«Jeg har hørt . . . har ladet mig fortælle, at man . . . at visse Folk holder af at betegne dette Sted som en af Landets «døde Pletter» . . . Kære Venner!» sagde han og gjorde en højtidelig Haandbevægelse udover Forsamlingen. «Dersom dette er

Død, da Gud fri os fra Liv! Men er det Liv, da Gud fri os fra Død!»

Heller ikke denne Vending var fremmed for hans Tilhørere; og dog stirrede de saare opbyggede mod Gulvet, idet han nu gik rundt i Salen for at klinke med hver især.

Saa stemte Musiken atter op, og Dansen tog fat med fornyet Liv, mens Provsten og Provstinden tilligemed Bønderne og deres Koner trak sig tilbage til Kromandens private Værelser, hvor der var dækket et fint Aftensbord med Andesteg og kolde Kyllinger, Rødvin og Svedsketærte.

Under Provstens Tale var Olav og Ane forsvundne. Mathias' Moder sad paa Bænken og spejdede ængstelig baade efter dem og efter sin Søn, der ogsaa var borte.

Han gik — lidt svinglende af Drik og med rystende Hænder — omkring i Skænkestuerne og søgte; gik ogsaa ud i Haven og over i Rejsestalden og rundt om alle Længerne og ind i Havreboden. Han eftersøgte hver Krog, hvert mørkt Skjul. Men han saae ingen, hørte ikke en Lyd nogetsteds.

Saa gik han langsomt hjemad.

Paa Vejen kom han forbi Mads Monsens Gaard, der laa fornemt gemt bag de høje Stakke som bag en Række mørke Vagttaarne. Han knyttede sine kæmpestore Hænder; han bed Læberne sammen. Om man en Stormnat satte en Svovlstik til Straataget derhenne? . . . Hans tykke Læber lo tavst i Mørket. Tanken beredte ham et Øjebliks vild Glæde. Han saae for sig det luende Ildhav . . . de flygtende Kreaturer . . . hele Bondebyen som en Askehob.

Hum-hum. Han kendte godt til den Slags Tanker. Det var ikke første Gang, han følte det værke i Hovedet og stemme for Brystet med dette dumpe — ubestemmelige — der sved og brændte for at vælde frem.

Men det naaede ikke frem; det naaede aldrig frem. Han vidste det godt, allerede den næste Dag vilde det være ovre. Til Majdag vilde han gifte sig med Ane; og naar Olav en Gang fik Gaarden, vilde han kanske en Dag komme ind til ham paa sine Hosesokker og med Huen i Haanden bede ham om at unde ham lidt Arbejde med at køre Møg og oprense Muddergrøfterne og snitte Grise — —

Og netop saaledes skete det.

En stor Dag.

I en lille Indsidderstue i Udkanten af Byen boede et midaldrende Ægtepar. Konen var rød og oppustet af Drikfældighed, Manden bleg og mager af den samme Last. Begge levede de kun for eet: Brændevin. Naar de havde sammentigget sig saa mange Penge, at de kunde faa deres 2 Pots Flaske fyldt, lukkede de sig inde i deres Stue og lagde sig i Sengen med Flasken imellem sig. Saa længe denne endnu var nogenlunde fuld, var Forholdet imellem Ægtefolkene det bedste; men efterhaanden som de nærmede sig Bunden, blev der Krig. Da sloges de i Sengen og rev hinanden i Haaret — til stor Morskab baade for deres egne og andres Børn, der stod paa Taa udenfor Vinduet og kiggede ind.

En Gang under en saadan heftig Strid hændte det, at Manden foer ud af Huset med en blodig Rift paa Kinden, og siden var han ikke til at finde. Der gik en hel Uge, uden at man saae eller hørte noget til ham.

Da bemærkede kørende Folk, at deres Heste blev sky og veg til Siden, hver Gang de kom forbi en ubeboet Rønne, der laa ved Landevejen et Stykke fra Byen og vendte en indsunken Gavl ud mod Vejen. Huset blev undersøgt, og man fandt her de halvt

opløste Rester af den forsvundne Mand, der havde hængt sig oppe paa Loftet.

Han blev funden i en siddende Stilling, med Ryggen støttet mod Gavlbrædderne, og ganske uden Hoved; og i denne Stilling lod man ham sidde endnu halvandet Døgn, fordi Loven bestemmer, at Liget af et Menneske, der er død uden Vidner, ikke maa bortflyttes, før Øvrigheden har besigtiget det. . . . og det tog jo Tid at sende Bud til Købstaden, og endnu længere Tid for Øvrigheden at komme i Uniformen.

Imidlertid blev Huset et Valfartssted for den lille Landsbys opskræmte Befolkning, og hele Dagen var Landevejen foran det belejret af en støjende Flok af Smaahusenes Børn, der straks omringede de nyankomne for at vise dem, hvorledes man udefra kunde skimte en Del af Liget gennem Sprækkerne i de raadne Gavlbrædder.

Ogsaa en fremmed Tilrejsende, der i Kroen havde hørt om Begivenheden, kom hen paa Eftermiddagen drivende derud og stod et Øjeblik, omkreset af Børnene, og saae op mod de sorgelige Menneskelevninger.

Børnene forholdt sig i Begyndelsen ganske tavse, ligesom for ikke at forstyrre ham i Nydelsen. Men da han — hurtigt fordrevet af Stanken — havde vendt sig for at gaa, sagde et af dem:

«Det er den Drengs Fa'er!»

Den fremmede drejede sig hastig omkring.

«Hvad er det, du siger?»

«Det er den Drengs Fa'er!» gentog Barnet og pegede henimod sin Sidemand.

Der — midt i Klyngen, der fra begge Sider trængte sig omkring ham som en Slags Æresvagt — stod en lille, bleg og forvokset Dreng paa syv-otte

Aar og saae op paa den fremmede Mand med et Par skelende Øjne, der skinnede som i en Rus.

«Er det din Fa'er?»

«Ja», svarede han, — han stod med Hænderne i sine Bukselommer og satte selvbevidst den ene Fod frem.

Den fremmede havde løftet sine Bryn.

«Er det virkelig hans Fa'er?» spurgte han de andre Børn.

«Ja!» svarede Æresvagten i Kor og trykkede sig endnu tættere omkring den lille hæslige Krøbling, der pludselig var bleven Dagens Helt mellem Børnene paa Grund af den ualmindelige Bevægelse, hans Faders Selvmord havde vakt.

Da den Fremmede kom tilbage til Kroen, forblev han længe tavs. Han, der om Formiddagen havde moret sig over Kromandens Fortællinger om det fordrukne Ægtepars vilde Kampe i Sengen om Flasken, fortalte sletikke, hvor han havde været. Men da han satte sig ved det Bord, der imidlertid var bleven dækket for ham, og hvor den uundgaaelige Brændevinskaraffe tronede midt imellem Anretningens mange Smaatallerkener med røget og saltet Kød ligesom et Domkirketaarn paa et Slagtertorv, sagde han til Krokonen:

«Aa hør, go'e Kone — gør mig den Tjeneste at tage det Djævelskab der væk!»

En Vandringsmand.

Der gik en ung Mand henad en opkørt Markvej en Dag mellem Jul og Fastelavn. Han var fremmed der paa Egnen og havde længe gaaet i sine egne Tanker, da han pludselig standsede og til sin Overraskelse opdagede, at han befandt sig midt ude i et tavst og udstrakt Øde — en Herregaards store Hovmarker

Det var altid underlig sørgmodige Stemninger, der vaktes hos ham ved Synet af disse Bondens gamle Lidelses- og Kampladser. Og paa en saadan taaget Februardag, hvor en sortblaa Snehimmel hang som en Trusel over Jorden, hvilede der virkelig noget af Valpladsens storladne Tungsind over de vinternøgne Tomter med deres lange Stendiger og enlige Hybentorne.

Det var, som spøgede endnu de svundne Aarhundreders Liv i den bølgende, lavt svævende Jordrøg, der drev hen over Agrene. Man syntes at se dem for sig — de duvende, tavse Skikkelser, der havde slæbt sig frem her, aget med Plov eller sanket Sten, under Ladefogdens Stokkeslag. Ja, om disse Marker havde kunnet tale! Hvor vilde de ikke

have ringet med Stormklokker for Ørene af Nutidens Slægt, hvis Hæder og Hævn det skulde været at høste denne Jord, som Fædrene har pløjet! . . . Dernede i Lavden, hvorfra Herregaardens takkede Gavl kiggede op over Bakken, glimtede endnu den selv samme Rude, gennem hvilken for godt et Aarhundrede siden hin «dullherrige» Greve mønstrede sine Bønder, naar han hver Ugedag lod dem passere forbi under Træhesten med blottede Hoveder; og derovre bag Mosen langsmed den høje Række Popler, der halvt udviskedes af Taagen, gik den gamle Bygdevej, om hvilken der fortaltes, at ad den slæbtes om Natten Pigeofrene til Borgen med bagbundne Hænder, og om Dagen sprængte Naadigherren der forbi med sine Svende, mens Bønderne skælvende skjulte sig i Agrene.

Derovre paa den høje, golde Bakke havde Bondebyen ligget. De smaa Sænkninger hist og her i Jordsmonnet viste endnu Brøndenes Plads. Deroppe laa de lave Lerhytter klinede til Bakkehældet; og inde i de mørke, fugtige Rum sad et forarmet og forkuet Folk ved Rugmelsgrød og Vallesøbe, bøjet af Værk, gnavet af Utøj — spidsende Ørene som en frygtsom Hund ved hver Lyd, der trængte derop fra Dalen.

Hvor syntes det den unge Vandringsmand underlig fjærnt og ubegribeligt altsammen! Det var næsten ikke til at forstaa, at al denne Umenneskelighed virkelig havde fundet Sted saa nær op imod hans eget — Frihedens, Fremskridtets, Humanitetens — Aarhundrede

Pludselig standsede han foran et lille Hus, der hidtil havde ligget skjult for ham af et højt Stengærde, men som nu paa en særegen Maade tiltrak sig hans Opmærksomhed paa Grund af sin ualmindelige Ælde. Det havde et besynderlig højt,

ganske mosgroet Tag og ganske lave, næppe to Alen høje Mure med smaa, blyindfældte Ruder, der spillede i alle Regnbuens Farver. Der var tillige noget ejendommelig livløst, næsten spøgelseagtigt over det. Der var ikke en Lyd at høre derindefra, ikke menneskeligt Liv at spore bag de fuldkommen tomme Vinduer. Man kunde let komme paa den Tanke, at det var en forladt og forglemt Levning fra hine længst henrundne Tider, der paa denne afsidesliggende Plet havde faaet Lov til uforstyrret at smuldre hen.

Af Nysgerrighed gik han hen og kiggede gennem en Rude, og da han intet kunde se og stadig heller intet høre, trykkede han forsigtig paa Dørklinken.

Døren gik villigt op — og han stak Hovedet ind i et lille Forstuekøkken med et opblødt Lergulv, der udsendte en muggen Lugt. En Dør, som han ligeledes aabnede, førte herfra ind i et temmelig stort, lavt og mørkt Rum, hvor Støvet laa i et tykt Lag over et gammelt Egebord og en Bænk. En skimlet Rok og et Par henvisnede Potteplanter, der stod paa Bænken i en tør, askeagtig Jord, kunde for den Sags Skyld godt se ud til at have staaet saaledes urørt i et Aarhundrede. Men et svagt Spor af Tørveos samt de tydelige Mærker efter et Sæt Fingre, der var gaaet hen over Bordpladens Støvlag, viste, at Mennesker dog endnu havde Gang der i Hulen.

Han vilde just vende sig for igen at gaa, da han henne i Sengen — en Slags Fjællekasse med en gardinløs Himmel over — opdagede en Skikkelse, en graa, hentørret Mumie, der laa med Ansigtet ind imod Væggen og dækket af et slunkent Dynevaar, der faldt tæt om et lille bitte Legeme. Et rødt Tørklæde var bundet stramt omkring Hovedet, og oppe under Hagen saaes et Par tynde, voksblege Hænder

Han traadte forfærdet et Skridt tilbage . . . et Lig.

I det samme drejede Skikkelsen med Anstrengelse det lille Hoved en Smule om mod Stuen. Og med en Stemme, der fik ham til at fare sammen . . . en lille, hviskende, klangløs Stemme, der syntes at tale til ham fra en anden Verden, blev der sagt:

«Er det dig, Kathrine?»

Han blev saa forvirret ved pludselig at høre en menneskelig Røst og vidste saa lidt, hvorledes han i Hast skulde svare og forklare sig, at han efter en kort Betænkning foretrak ganske sagte at liste ud igen den Vej, han var kommen.

Forsigtig lukkede han Døren efter sig og lod Klinken falde lydløst til

Da han stod i det Fri, og endnu før han var kommen sig af sin Forbavselse, viste en pjaltet Husmandskone sig for Enden af det høje Dige, bag hvilket han nu blev opmærksom paa en hel Samling af Smaahytter, der stak et Par Skorstenspiber op over Hybentornene.

Konen, der havde et stort to-tre Aars Barn paa Armen, skreg af al sin Magt gennem den tunge, stødvise Vind:

«Vil han snakke med no'en?»

Tonen var saa vredladen, at han blev staaende uden at svare. Lidt efter raabte han dog tilbage:

«Sig mig, hvem boer i det Hus her?»

«Hvem der bor der?»

«Ja.»

Hun syntes at betænke sig lidt. Derefter kom det:

«Kan det ikke være ham ligemeget?»

«Aa jo. Men hvorfor ligger det Menneske der inde?»

«Hvad hun ligger der for,» hørte han hende mumle

for sig selv (thi Vinden bar med). Endelig satte hun sig langsomt i Bevægelse henimod ham men standsede igen i en halv Snes Skridts Afstand og mønstrede ham fra Top til Taa.

«Hvad hun ligger der for,» gentog hun. «Hvor skulde hun kanske ellers ligge?»

«Er hun da syg?»

«Næ.»

«Hvorfor ligger hun da i Sengen?»

«Hvorfor?»

«Ja.»

Hun syntes vedvarende utilbøjelig til at give ham nogen Oplysning. Hun var et tungt, karlehøjt Kvindfolk med et udtæret Ansigt og et magert, kobberrødt Bryst, der skimtedes nøgent inde bag det ophægtede Kjoleliv. Barnet, som hun slæbte paa Armen, var en uformelig Fedtklump med smaa, betændte, rødt opsvulmede Øjne, som kneb sig sammen for at taale Lyset. Dets Ben og Arme var nøgne. Ogsaa Hovedet var ubedækket; og mellem de tynde, krøllede, rødgule Haar saaes tykke Skorper af sort Arp, der dækkede hele den forreste Del af Hovedbunden.

«Naa, saadan,» sagde Konen og lo pludselig, da han havde forklaret hende, hvorledes han var kommen ind i Hytten, og hvad der var hændt ham derinde. «Saa har hun da faaet sig en ordentlig Forskrækkelse, det gamle Liv! . . . Men hun er ikke syg. Hun er sgu lige saa frisk som en anden, er hun. Men hun er 87 og har ikke været af Sengen i tolv Aar.»

«Ikke været af Sengen i tolv Aar!»

«Nej, Gu' om hun har! . . . . Naa, saa hun spurgte, om det var mig, det gamle Skrog!» vedblev hun og lo igen. «Der har hun sgu faaet sig en rigtig Forskrækkelse da! Spurgte hun saa ikke, om

det var Vorherre? . . . . Ja, for hun ligger jo og venter ham, siger hun — og hun er jo da heller ikke bedre værd for Resten, end at der blev løst op for hende. Jeg venter paa Vorherre, siger hun — han glemmer mig ikke, siger hun — og naar hun saa hører, at der kommer nogen ude paa Vejen, saa tror hun jo straks, at det er han. Giv mig nu Bogen her hen i Sengen, for der kommer Vorherre, siger hun saa . . . Hun er jo natyrlig ikke rigtig i Ho'edet, forstaar sig; og hun gør sig jo saa mange Spekulationer, naar hun ligger saadan der og spekulerer for sig selv.»

«Men ligger hun da altid saadan ganske alene? Er der ingen, der plejer hende?»

«Plejer hende? Jo, det gør jeg. Det er mig, der hedder Kathrine, som hun snakkede om. Jeg bor hernede i Husene og kigger jo saa op, naar det kan træffe sig, og gi'er hende Føden og holder hende med Renlighed og saadan noget . . . Forresten har hun været et forskrækkelig rapt Fruentimmer, det si'er alle de gamle, som kan huske det. Hun har en Gang løbet omkap med en Hest.»

«Med en Hest.»

«Ja, Gu' har hun saa. Det er løjerlig nok at tænke paa, men sandt er det ligefuldt. Og Børn har hun da ogsaa haft, og endda flere nok, end hun vil være ved. Men hvor er de henne i Verden? . . . Naa, du! — kan du nære dig, din Skidager!»

Den sidste Tiltale galdt Barnet, der under denne lange Passiar var bleven utaalmodigt og arrigt rev og sled i Moderens Kjoleliv for at komme til Brystet. Men hun tjattede ham over Fingrene og vedblev derpaa tungerapt:

«Dersom han har Lyst til det, kan han jo følge med ind — saa kan han jo selv snakke med hende.

Hun er saamænd ikke forknyt af sig, hvor gammel hun saa er. Hun kan sgu baade prate og sprate, naar det Sind falder over hende; især naar hun har faaet sig en Kaffetaar, saa kan hun saadan komme med saa meget Tjat og saa mange Gøge-ord, at man gerne kunde grine sig ihjel deraf . . . Tys! Kan De høre, hvor hun ligger derinde og spiller Kæve nu? Ja, rigtig i Ho'edet, det er hun natyrligvis ikke. Men hun bliver jo ogsaa 87 til St. Hansdag, Skroget!»

De fulgtes ad ind i Hytten, hvor de traf den Gamle siddende i halvt oprejst Stilling i Sengen og stirre forvildet hen imod Døren.

«Naa, naa! Hvad Fanden er der med jer, Else! I behøver ikke at se saa forskrækket ud. Det var bare denne her fremmede Mand, der var gaaet forkert. Han vil nu kigge ind til jer; det maa han vel nok?»

«Jeg . . . jeg tænkte . . . det var Vorherre,» stammede hun hviskende, endnu rystende af Angst.

«Aa, sikke no'et Sludder, Else! Læg jer nu bare rolig ned; I er jo helt fra'et,» sagde Husmandskonen; og med den Haand, hun havde fri, hjalp hun hende nu til Leje igen i Halmen og klappede Dynevaaret tættere sammen om det lille Legeme.

«Der er ikke stort med Sul paa den mere,» sagde hun til den Fremmede, idet hun løftede paa den ynkeligt afpillede, pibestilkstynde Arm, der laa over Dynen. «Og dersom De vil føle her paa Haanden, saa skal De mærke, hvor kold den er. Det er, ligesom man tog paa et Lig — ikke? For hun har det allerværst med den Kuld', det gamle Skidt! Og det er da endelig ikke saa underligt, for den Smule Dyne kan der da ikke være megen Varme i, og Ovnen der trænger ogsaa til Helbredelse, — men Sognet vil nu helst ha'e hende op paa Kassen,

skal jeg sige Dem; for de tænker natyrlig, at hun kreperer undervejs.»

Den Gamle laa nu ganske rolig og stirrede med sine smaa, sorte Øjne stift paa den Fremmede, idet hun uafbrudt mumlede for sig selv:

«Jeg tænkte, det var Vorherre.»

Han havde stillet sig hen for Enden af Sengen, og mens Husmandskonen vedblev at fortælle, saae han omkring paa den nøgne Stue — paa den skimlede Rok, den gamle, møre Seng og dens smudsige Halm. Tilsidst faldt hans Øje paa en Stok, som den Gamle havde liggende hos sig i Sengen; og da han spurgte Konen, hvortil hun kunde bruge den, lo hun og sagde:

«Den bruger hun sgu til Rotterne, de Skarnagtigheder, som er saa fæle ved hende om Natten, saa de er nær ved at æde hende op. Hele Diget derude er saa fuldt af det Skab; og saasnart det bli'er Mørkning, kommer de herind og rumsterer saadan rundt i hele Huset og i Sengehalmen, at hun ikke kan nære sig. Det er ikke længere siden end forgangen, at de aad et helt Brød op for hende og jeg havde endda lagt det herop paa Ovnen, for at det ikke skulde komme i Fortræd . . . er det ikke sandt, hvad jeg si'er, Else?»

Den Gamle forsøgte at nikke. Hun slap ikke et Sekund den fremmede Mand med sine stirrende Øjne.

Da han en Timestid senere stod oppe paa Fjordbakkernes fede Lerjorder, gik just Solen ned i Vest bag en smal Stribe gyldengult, der strakte sig langs Horisonten under det mørke, tunge Skytag.

Nede for hans Fødder laa den lille Bondeby med sit runde, svagt kobberfarvede Gadekær og sine otte-ti smukke Bøndergaarde, hvorfra den taktfaste

Lyd af Plejlene lød som et roligt, sundt Hjerteslag. Som smaa Herresæder løftede de deres Tage over de klinede Lerhytter, der klumpede sig sammen nede i Sølen med smaa, mørke, fugtige Rum, hvor forarmede og forkuede Væsner sad ved Kartoffelmad og Brændevin, bøjede af Værk, gnavede af Utøj, frygtsomt ventende den Dag i Alderdommen, da Bonden kastede dem ud af deres Huler, og «Sognet» tog dem i sin naaderige Varetægt . . .

Og langsomt og eftertænksomt gentog han for sig selv:

«Frihedens — Fremskridtets — Humanitetens Aarhundrede!».

ISBJØRNEN.

ET PORTRÆT.

Første Kapitel.

Forestil dig, kære Læser, et stort, luerødt Ansigt, ned fra hvilket der hænger et snehvidt og filtret Skæg, mellem hvis grove Haar der undertiden skjuler sig flere gamle Levninger af grøn Søbekaal, Brødkrummer eller lysebrun Snustobak, end det er strengt appetitligt. Sæt hertil en blank og knudret Pandebrask, bagtil bekranset af hvide Nakkehaar, der hænger i Krøller ud over Frakkekraven, et Par smaa, tykke, lodne Øren, tykke, bomuldsagtige Bryn og en mægtig, svagt blaanende Næse mellem store, vandblaa, stiftstirrende Øjne. Tilføj endvidere i dette Ansigt et uafladeligt, ligesom ubevidst Minespil, en hyppig Smilen i Tanker, en munter Kniben det ene Øje sammen eller en pludselig, umotiveret Hæven og Sænken af de svære Bryn ledsaget af tilsvarende Bevægelser af Arme eller Skuldre — og du vil nogenlunde kunne danne dig et Billede af Genstanden for Uggelejre Herreds Forfærdelse, for alle Præsternes Rædsel, Skolelærernes Harme og Bispens Fortvivlelse — Sognepræst til Søby og Sorvad: Thorkild Asger Ejnar Fredrik Müller.

Yderligere kan det anføres, at Pastor Müller var præcis tre Alen i Højden, at han havde mistet en Finger paa den venstre Haand, og at han Sommer

og Vinter viste sig for Verden i samme vidunderlige Dragt, der bestod af en mølædt Hundeskindskabuds med Skygge, et Par graatærnede Benklæder, der var stukken ned i et Par vældige, surt stinkende Transtøvler, samt en kort, blankslidt Jægerjakke, en saakaldet «Forkøler», der var knappet stramt om hans mægtige Kæmpekrop. End ikke i den strengeste Vinterkulde var han at formaa til at foretage nogen Forandring i denne Paaklædning. Naar det rigtig bundfrøs omkring ham, kunde han binde sit blaatærnede Bomuldslommetørklæde omkring Halsen men tog sig iøvrig blot en Ekstrapris af den røde Blæreskindspung, som han bestandig førte med sig og kaldte sin «Varmedunk».

Hændte det nu ved en saadan Lejlighed, at han paa sin Vej mødte en sammenkrøben Bonde, der — indbyltet i Uldtørklæder, med dryppende Næse og rindende Øjne — sneg sig forbi ham langs den modsatte Grøftekant, standsede han med sit allerluneste Smil, satte Haanden i Siden og raabte over Vejen: «Halløj, Du der! . . . Pas for Guds Skyld paa, at Du ikke fryser fast til Pelsen!» — — hvorpaa han fortsatte sin Vej med en øredøvende Latter, der satte Luften i Forfærdelse i vid Omkreds og fik de to store, gule, slunkne Hunde, der altid fulgte ham, til at springe op med Snuden i Vejret og hyle i vild Glæde.

Og Smilet blev liggende i hans Ansigt, og Læberne bevægede sig i deres muntreste Mimren, mens han lyttede til sin «Livmusik» — den knirkende Lyd af Sneen under Støvlesaalerne. Endnu paa den sidste Bakke foran Byen standsede han og rettede sine Bjørnelemmer for tilgavns at fylde Lungerne med Luftens Isnaale, inden han krøb ind under Taget paa sin mørke Præstebolig.

Herinde modtoges han nu ikke af nogen hyggelig

lille Præstekone, der huslig tog hans Stok og Hue, børstede Snestøvet af hans Frakke og med et mildt Smil klappede hans vaade Kind. End ikke den ellers allestedsnærværende lille muntre Præstegaardsfrøken var der til at kaste sig om hans Hals, rykke ham i Skægget og kalde ham sin «slemme, store, stygge, dejlige Bamsefa'er.» Der viste sig kun en gammel, rød Hankat, der kom oppe fra Loftet med en Rotte i Flaben og hurtig smuttede ind i en stor og tom Stue ved Siden af Gangen, hvor en nyslagtet Kalv hang midt under Loftet med opsprættet Mave for at faa Livvarmen af sig.

Det forholdt sig nemlig saaledes, at var Pastor Müller selv et Særsyn for de fleste, saa var hans Bolig — «Hulen», som den kaldtes af hans Sognebørn — det ingenlunde mindre. Man kunde umuligt tænke sig noget, der mindede saa lidt om den Slags lune, tæppebelagte Smaarum med Bogreoler og magelige Lænestole, i hvilke vore hyggelige Landsbypræster plejer at pusle om med deres Piber og Prækner. Her var der, selv i Præstens egen Stue, ikke saa meget som en Klud over Vinduet; Gulvet var sort som en nyvendt Ager, og det simple Bohave — en gammel Voksdugssofa, et Par Smaaborde, en tom Reol og en brøstfældig Trælænestol med Læderhynde — var spredt omkring i Værelset uden blot det tarveligste Krav til Hygge og Orden. Det eneste oplivende var en ejendommelig Samling af store Bjørnehuder, Sælhundeskind, Hvalrostænder, Rensdyrshorn etc., der var slaaet op paa den ene Endevæg som paa et Musæum. Men i Krogen ved Kakkelovnen stod der til Gengæld et alt andet end appetitligt lille Bord med Levninger af Søbekaal i en Lerskaal, en Humpel Rugbrød, en Kande med Fedt eller Smør og en Kniv.

Sagen var den, at Søbypræsten var en Eneboer og levede i et og alt som en saadan. Eller rettere:

hans Hjem var hele Egnen, hvis Skove og Lyngbakker, Kær og Moser han fra Morgen til Aften gennemstrejfede med sin Bøsse eller sit mægtige Egespir — skræmmende Børn og vejfarende Folk med sit Vildmandsudseende og sin overmodige Latter.

Rigtignok havde han i sit Brød et gammelt, sort Kvindfolk, der skulde gælde for en Slags Husholderske for ham og Præstegaardens øvrige Beboere. Men dette Menneske havde Pastor Müller straks fra den allerførste Dag erklæret Krig paa Kniven. I sin Egenraadighed tillod han hende ikke en Gang at lave hans Mad, endsige nærme sig hans Stue, og han kunde blive aldeles rasende over dette lille listende og forskræmte Fruentimmer, som Forholdene tvang ham til at have i sit Hus, naar han en enkelt Gang mente at spore hendes Fjed paa sine Enemærker.

Da han en Dag — i sit fortræffeligste Vinterhumør — traadte ind i sin Stue, blev han efter Sædvane et Øjeblik staaende paa Tærskelen for at forvisse sig om, at alt stod urørt derinde saaledes, som han sidst havde forladt det. Da intet mistænkeligt kunde spores, tog han sig med sine krumme, af Frosten stivnede Fingre en forsvarlig Snus af den røde Skindpung, og gav sig derefter til paa egen Haand at berede sig et Maaltid. Han satte Skaalen med Søbekaalslevningerne ind i Kakkelovnen, lagde et Par Fyrrepinde overkors til de halvt udslukkede Emmer og gned sig fornøjet i de valne Hænder, da Veddet begyndte at fænge, og den første, lækre Grønkaalsduft steg op fra Skaalens fedtede Rand.

Pludselig fik han en Ide. Han gik hen til et Hængeskab, der var anbragt paa Væggen i den modsatte Krog, aabnede det med et underfundigt

Smil og fremdrog af dets Dyb en papiromvunden Flaske, af hvis Indhold han under krampagtige Ansigtsfordrejninger fyldte to smaabitte farvede Glas, der stod paa Madbordet mellem Smørret og Brødhumplen. Derpaa bankede han op i Loftet med noget som Stødtanden af en Narhval, som han havde halet frem bag fra Sofaen, og lod sig synke ned i den gamle Lænestol, der knagede under Vægten af hans vældige Legeme.

Ovenover, hvor Kapellanen Ruggaard havde sine Værelser, hørtes en Stol blive skubbet tilbage. Et Par Filtsko gik over Gulvet deroppe — helt hen til den modsatte Ende af Huset, hvor de forsvandt ned ad en knirkende Trappe. En Del Døre blev lukket op og lukket i hele det tomme Hus igennem. Endelig bankede det paa Præstens egen.

Kapellan Ruggaard var en trediveaarig Teolog, plump af Skikkelse, med et skægløst Ansigt, der var rundt, fladt og fedtglinsende som en slikket Tallerken. Indhyllet i en graa Slobrok, som han paa ængstelig Vis holdt sammen over Maven, blev han staaende i Døren og saae spørgende hen paa Lænestolen gennem de runde, stærkt slebne Brilleglas.

«Det forekom mig,» sagde han endelig med bred, jysk Dialekt, idet han førte en udspilet Haand op til Brillerne: «det forekom mig, at Pastoren bankede.»

«Ja vist — ja vist!» foer den Gamle op, ligesom af Tanker. «Det var bare det . . . jeg vilde blot forespørge hos Ds. Højærværdighed, om De ikke skulde kunne lade Dem friste af et Par uskyldige Mavedraaber? Jeg har taget mig den Frihed at skænke Dem et lille Glas; for jeg mente, at dersom De muligvis ogsaa i Dag skulde være kommen for Skade og have spist for mange Klattekager, saa —»

«De veed jo meget godt, Hr. Müller», afbrød Kapellanen ham med en kun slet skjult Indignation, «De veed jo meget godt, at jeg aldrig nyder Spiritus udenfor Maaltiderne. Det forekommer mig virkelig, at den Spøg snart bliver for gammel. Det skulde i Sandhed glæde mig, om det var Dem muligt at finde paa noget andet at divertere Dem med.»

«Ak, ja — ja vist — naturligvis», sukkede den Gamle og rystede ligesom skamfuld paa Hovedet. «Men alligevel — skulde ikke Ds. Højærværdighed være at formaa til at trine indenfor i en ringe Broders Hi og gøre ham delagtig i Deres epokegørende, dogmatiske Granskninger? Om min høje Foresatte vil være saa god at træde nærmere, skal jeg øjeblikkelig lade hente en halv Tønde Kul og en Fodpose. For sig mig en Gang . . . Pneumatologi, ikke sandt? . . . Anthropologi, er det ikke saaledes? . . . Og hvordan er det nu — Petrus Lombardus, ikke sandt . . .»

Men Kapellanen blev staaende i Døren og saae ned paa den hvide Olding med et Udtryk, der skiftede mellem Medynk og Forbitrelse.

«Synes De virkelig, Hr. Müller», sagde han tilsidst, da Præsten endelig tav: «synes De virkelig, at det passer sig for os at tale om disse ophøjede Materier paa en saadan Maade? Det forekommer mig sandelig, at der i vore Dage er Folk nok til at spotte og haane det hellige, saa vi skulde vel vogte os for selv at give Anledning til Forargelse. Jeg vægrer mig virkelig ved at tro, Hr. Müller, at De finder dette at være en passende Anvendelse af Tiden, naar der allevegne hersker saa megen Vankundighed og aandelig Nød, der venter paa vor Hjælp! . . . Jeg kan saaledes fortælle Dem, Hr. Pastor, at der i Eftermiddags under Deres Fraværelse har været Bud fra Hjulmand Povlsen fra

Sorvad Overdrev, hvis gamle Fader — hvad De maaske erindrer — ligger for Døden; han skal i hvert Fald være meget daarlig og ligger sandsynligvis nu og venter i Nød og Pine. Pastorens Køretøj var — som sædvanlig — ikke i Orden; men jeg lovede at komme, saasnart det var muligt. Nu er det jo imidlertid bleven et forrygende Vejr, og Vejene er aldeles ufremkommelige. Desuden har De vist været af den Venlighed, Hr. Müller, at gemme min Rejsepels for mig. I hvert Fald har det ikke været mig muligt at finde den i de sidste Dage. Det skulde i Sandhed glæde mig meget, om De snart vilde bringe mig den tilbage.»

«Herre Gud, er den stakkels Mand syg — er han syg», sagde den Gamle, denne Gang i uforstilt Tankefuldhed. Men straks efter rejste han Hovedet, og det forsorne Smil spillede igen i hans Ansigt.

«Hør, veed De hvad, Hr. Biskop! — Veed De, hvad jeg idag har tænkt paa?»

«Nej — det veed jeg ikke.»

«De burde, ved Gud, gifte Dem, Hr. Ruggaard.»

«Gifte mig? . . . Hvad mener De med det?»

«Jo, ser De . . . . jeg læste forgangen Dag i Avisen om disse nye Patentkakkelovne — disse transportable, De veed. Sig mig: kunde De ikke ha'e Lyst til at gifte Dem med saadan en? Det maatte bestemt være noget for Dem! Tænk — transportabel! Den kunde De altsaa nok saa dejlig spasere med under Armen, naar De gik ud; og om Natten kunde den ligge og varme Dem i Sengen . . . Frisk Indfyring Morgen og Aften, som der staar i Annoncerne! Hvad siger De til det? Var det ikke en storartet Ide?»

«Maaske jeg saa, Hr. Pastor, maatte faa Lov at vende tilbage til mine Studier. Jeg vilde oprigtig

talt i saa Fald være Dem meget taknemlig», afbrød Kapellanen ham atter, bukkede med ironisk Høflighed og forsvandt ud af Døren.

Pastor Müller lagde sig tilbage i Stolen og sendte efter ham en af disse vældige Lattersalver, der fik Støv og Møl og Spindelvæv til at sitre i Stuens mørke Kroge og Rotterne under Gulvet til at fare sammen og spidse Øren. Oppe over Loftet hørtes atter Filtskoenes Trin og Stolen, der blev sat tilrette. Men endnu længe sad den Gamle og kluklo med fremstrakte Ben og Hænderne foldede over den hoppende Mave.

Pludselig sprang han op. Det var allerede mørkt. Skæret fra Kakkeloven faldt paa de to smaa Glas, der stod urørte paa Bordet. Resolut satte han to af sine jætteagtige Fingre om det ene og tømte det; derpaa om det andet og sendte rask dets Indhold samme Vej.

Saa snoede han sig omkring, greb Stokken i Krogen, Kabudsen fra Knagen — og var ude.

Det var tæt Snefog, Bælgmørke, Nordenstorm. Sneen røg fra alle Kanter og samlede sig i mandshøje Driver langs Gærderne og i alle Sænkninger. Men Præsten satte sin Pigstav i Jorden og lagde sig frem imod Stormen, fulgt af sine Hunde.

Langt paa den anden Side Bakkerne laa jo en gammel syg Mand og ventede.

Imidlertid dalede Støvet derhjemme i «Hulen» atter uforstyrret ned gennem den rolige Luft. I Aftenens Stilhed stak Rotterne deres spidse Snuder op af Hullerne i Krogene, løb over Gulvet, bedes, peb og væltede sig under Sofaen, mens Edderkopper, Møl og Mider færdedes lydløst oppe i Bjørnehuderne og i de gamle Spindelvæv under det røgbrune Loft. Og henne over Ilden i Ovnen stod

den forglemte Søbekaal og snorkede sørgmodigt hen til ingenting.

Om denne Præst, hans Liv og mærkelige Levned er det, at disse Blade skal berette.

Der eksisterede for et Par Menneskealdre siden — og sandsynligvis eksisterer der derfor endnu — en kongelig Anordning, et ministerielt Reskript eller noget lignende, ifølge hvilket fattige teologiske Studerende, der vilde forpligte sig til efter endt Eksamen i et længere, forøvrig ubestemt Tidsrum at virke som Præster oppe i vore grønlandske Besiddelser, kunde erholde en aarlig, ikke ganske ubetydelig offentlig Understøttelse til deres Studeringers Fortsættelse. Et menneskekærligt Reskript!

Alligevel var der — i hin paa Teologer ellers saa overvættes rige Tid — ikke mange, der fulgte Opfordringen. Og de faa, der gjorde det, hørte ingenlunde altid til de udsøgte; tværtimod. Det var, naar Sandheden skal siges, i Almindelighed endog temmelig forkomne Eksistenser, som Livet paa en eller anden Maade allerede havde taget haardt paa, — synkefærdige Vrag, der i Nødens Stund greb Statens udkastede Madding som en sidste Redningsplanke.

Sagen var den, at det «forøvrig ubestemte» Tidsrum, for hvilket man forpligtede sig, i Reglen strakte sig over saa godt som hele Resten af vedkommendes Liv. Kun i sjældne Undtagelsestilfælde kunde en tidligere Benaadning ventes.

Man forstaar da let de Følelser, med hvilke et ungt Menneske lod sig forskrive til denne livsvarige Forvisning, den stille Gysen, hvormed han maatte

tænke paa den Dag, da Kaldsbrevet vilde komme og Skibet lægge ud og Byens Spir og Taarne forsvinde under Bølgen med den Kyst, som han maaske aldrig mere skulde gense eller i det heldigste som en gammel Graaskæg med sneblændede Øjne — efter en livslang levende Begravelse deroppe i den evige Isørkens frygtelige Ensomhed. Hellerikke er det vanskeligt at forstaa, at disse «grønlandske Studenter» — som Staklerne kaldtes — med saadanne Udsigter for Øje ikke altid førte det mest eksemplariske Levned i den korte Tid, de endnu havde at leve i. Fortidens Ulykker, Skuffelser, Savn og Nød havde tilmed paa Forhaand løsnet Grunden under deres Fødder; og Bevidstheden om at have «solgt sig» dræbte snart den sidste Rest af Selvfølelse. De sank hurtig ned til en lyssky og menneskefjendsk Tilværelse i berygtede Smøger og i Kælderbeværtningernes Bagstuer, hvor de med en dyrisk Forslugenhed tog for sig af Livets Goder, mens der endnu var Tid . . . indtil en Nat, da de kom hjem til deres kolde Kvist og, idet de tændte Spiddelyset, blegnede ved Synet af et stort blaat Brev, det officielle Tilhold om at indstille sig til den teologiske Eksamen for med første Foraarsskib at drage op til — «Syndernes Forladelse, Kødets Forsagelse og den evige Is», som det hed mellem de ulykkelige.

Og Thorkild Asger Ejnar Frederik Müller, der hørte til iblandt dem, havde ikke været anderledes end de fleste.

Der lever maaske endnu dem, der fra hine Tider vil mindes en sværlemmet og enfoldig udseende Student, som vakte Latter overalt, hvor han viste sig; og rimeligvis vil man i saa Fald bedst huske ham fra nogle Forelæsninger i det teologiske Avditorium, til hvilket han et Par Gange havde forvildet sig, men hvor hans Tilsynekomst straks i Døren vakte en saadan

Munterhed, at han atter skyndsomst fortrak, . . . eller maaske endnu bedre fra en af hin Tids smudsige og uhyggelige Studenterbillardstuer, hvor han ofte sad hele Dage igennem i samme mørke Krog med Albuerne paa Knæene og Hagen hvilende i Hænderne, som sov han indvendig, mens han med et halvslukt Blik saae ud paa Vennerne omkring Billardet og blot nu og da trak Mundvigene op til et sløvt Smil, naar det nemlig behagede en af disse at hælde en Snaps Brændevin ud over hans Hoved eller paa anden Maade at være vittig paa hans Bekostning. Uden nogensinde selv at sige et Ord eller tage Del i Lystigheden men taalmodigt findende sig i at blive benyttet af Kammeraterne til en hvilkensomhelst Spøg kunde han sidde timevis uden at røre sig. — som en kæmpestor Skifting, et tungt, altfor godmodigt Troldmenneske, der forlængst var bleven enigt med sig selv og andre om, at det var kommen til Verden som en Umulighed.

I Virkeligheden havde der ogsaa hersket en rørende Enighed herom næsten fra samme Stund, den lille Thorkild første Gang aabnede sine store, vandblaa Øjne i Moderens Sovekammer. Slægt og Venner havde ikke højlydt nok kunnet forsikre, at han var og blev, hvad de med et formildende Ord kaldte «abnorm». Og hans stakkels bekymringsfulde Moder kunde under hans Opvækst ikke ofte nok tage hans store Hoved mellem sine Hænder for at fortælle ham, hvor ringe Haab han turde gøre sig for Livet, hvor lidet han maatte vente, at dette vilde bringe ham, og hvorledes han med Taalmod og Ydmyghed maatte bære det Aag, som Vorherre havde lagt paa hans Skuldre.

Thorkild saae Dagens Lys i en lille jysk Provinsby, hvor hans Fader, der var Adjunkt, døde kort Tid efter Drengens Fødsel og efterlod Moder og Barn i trange Kaar. Paa nogle Slægtninges Be-

kostning og under disses strenge Opsigt blev han fra sit tiende Aar anbragt i Byens Latinskole for efter et Ønske, som Faderen havde udtalt paa sit Dødsleje, og som de efterlevende derfor mente at burde opfylde, at uddannes for den studerende Stand.

Det var lange og kvalfulde Aar for det mislykkede Barn. Mere end een Gang var man lige ved i Fortvivlelse at opgive Forsøget; og da Thorkild endelig i sit tyvende Aar slap igennem Studentereksamen, lod man ham øjeblikkelig indskrive til grønlandsk Præst, idet Familien fik den svage og forknyttede Moder overtalt til at tro, at der ikke var nogen anden Udvej for ham.

Thorkild selv gjorde ingen Modstand men fandt sig i denne Afgørelse med den samme Taalmodighed, hvormed han efterhaanden havde vænnet sig til at modtage «Skæbnens» Tilskikkelser. Da det først var gaaet op for ham, hvor man havde anbragt ham, hvor han havde sin Plads — fulgte han trolig «Grønlænderne» i Hælene, baade til de mørke Smug og til Kælderbeværtningernes Bagstuer, tilsyneladende uden nogensinde rigtig at vaagne til Bevidsthed. I Virkeligheden var han dog hverken saa sløv eller ligegyldig, som han gav sig Udseende af. Den uforanderlige Sindsro, han bar til Skue under alle Ydmygelser, var nærmest en tilvant Grimace, bag hvilken han fra Barnsben havde skjult Sorgen og Skammen over at være født som et saa ynkværdigt og ubrugeligt Menneske; — det var en Slags Fortvivlelsens Ligegladhed, der undertiden i ensomme Øjeblikke kom Selvmordstanken nær. Mere end een Gang havde han virkelig tænkt paa at ende sit usle Liv; men Tanken paa Moderen havde bestandig holdt hans Haand tilbage.

Hvad hans Ydre angik, saa blev han nu hellerikke smukkere med Aarene, hverken i andres eller i sine

egne Øjne. Et vildt, rødligt Skæg groede ham ud af det fregnede Ansigt, og de plumpe Lemmer voksede indtil det latterligt uformelige. «Bjørnen» kaldtes han allerede den Gang blandt Kammeraterne; og virkelig mindede han, naar han sad imellem dem, hensunken i sin Dvaledøs, med de store, røde Labber for Munden og det lodne Hoved ludende ud over Brystet . . . virkelig mindede han da om en stor, tæmmet Vildbams, for hvis halvlukkede Øjne taagede Drømmesyner med skiftende Billeder af Barndomsegnens store Skove og Moser gled forbi.

Nu hændte det just i disse Aar, at en usædvanlig streng Vinter bortrev et Par af de danske Præster i det nordligste Grønland, og da Thorkild en Nat kom hjem til sin tomme Kvist, fandt han derfor — længe før ventet — sit «blaa Brev» under Spiddelyset paa Bordet.

Det var første Gang i sit Liv, at han følte Knæene vakle under ham. I tre Dage sad han indelukket paa sit Værelse uden at se nogen; en dobbeltløbet Rytterpistol laa paa Bordet ved Siden af ham.

Men under disse Dages Grublen fødtes en lysende Tanke i hans Hjærne, — en Tanke, hvis Snildhed overraskede ham selv paa samme Tid, som han ikke kunde forstaa, at ingen anden havde haft den for længe siden. Det gik nemlig op for ham, at man jo umulig kunde gøre ham til Præst. Han havde i de forløbne fem Aar næppe aabnet en Bog, og siden hine mislykkede Forsøg paa at trænge ubemærket ind i det teologiske Avditorium havde han ikke set Universitetets Mure Han var fuldstændig «bar» . . . Og nu var det, han havde regnet ud, at ifald han ved den skriftlige Eksamen afleverede alle sine Opgaver ubesvarede og ved den mundtlige Prøve ikke sagde et levende Muk, saa

kunde man umulig give ham nogen Karakter —- og følgelig vilde man blive nødt til, i hvert Fald foreløbig, at lade ham blive hjemme.

Da Eksamen kom, gennemførte han sin Plan for den skriftlige Dels Vedkommende uden en Blinken; der blev en sand Jubel mellem Studenterne, da Rygtet fortalte om den grønlandske Bams, der havde leveret alle sine Opgaver «isblanke» op.

Dog, Thorkild havde gjort Regning uden den egentlige Vært, Ministeriet. Paa en Forespørgsel hos dette fra Fakultetet indløb nemlig underhaanden det Svar, at Kandidaten nødvendigvis skulde have Eksamen, og det endog saa betids, at han som ordineret Mand kunde afgives til Kolonierne med først afgaaende Skib . . . Og saaledes muliggjordes da den Komedie, der endnu mange Aar efter skulde leve som et Sagn i det teologiske Fakultet.

For et propfuldt Avditorium af unge og ældre Præste-Emner, der var strømmet sammen for at overvære Forestillingen, maatte den arme Thorkild løbe Spidsrod gennem alle de teologiske Fag, af hvilke der var flere, han ikke en Gang kendte af Navn. Med en Haand paa hvert Knæ, Øjnene stift i Gulvet, — latterlig endog for sig selv i sin sorte, lejede Kjoledragt, der stumpede for Hænder og Fødder — sad han ubevægelig paa sin Stol som en Døvstum. Professorerne rasede; de snoede og vred sig som Orme, ruskede ham i Frakkekraven og raabte ham ind i Øret . . . men ikke en Stavelse kom over hans dirrende Læber.

Endelig, i det allersidste Fag, da Eksaminator — næsten under Avditoriets Jubel — ved en Overrumpling fik fremtvunget et «Ja» paa det Spørgsmaal, om det var mere end tre Aarhundreder, siden Luther levede, fik Sagen dermed en Ende. Nu havde han jo dog svaret! — Og med sit *vix non contemnendus*,

sit Præstebevis og Bispens strengeste Formaninger til flittigt og samvittighedsfuldt at indhente det saa sørgeligt forsømte, sendtes han op til det nordligste Præstekald i den vide Verden.

End ikke Moderen fik han sagt et sidste Farvel . . . Skibet laa sejlklart paa Reden, og en Eftermiddag i Begyndelsen af April lettede det Anker.

Ingen var der til at tage Afsked med ham; — og snart skjulte Mulm og Taage den hjemlige Kyst for hans stirrende Øjne.

Andet Kapitel.

Der, hvor Landet højnede sig og Fjældene — nøgne og sorte — traadte ud i det isopfyldte Hav, bøjede en Fjordarm sig ind mellem to skyhøje Klippebarme og trængte dybt ind i Kystlandet. I Mundingen var den vid og rummelig som et Sund, opfyldt af smaa, snedækkede Øer og klippefulde Skær, over hvilke Tusinder af snehvide Fugle kresede og fyldte Luften med Skrig. Men efterhaanden trængtes den i sit bugtede Leje bestandig snevrere sammen mellem høje, bratte, nøgne Fjældvægge, der — Tinde bag Tinde — løftede sig mod Himlen og forsvandt i dens Skyer. Men inderst inde udvidede Fjorden sig paany og endte som en næsten cirkelrund Indsø, der dækkede Bunden af en mægtig Klippekedel, hvis mere jævnt skraanende Sider og mosgrønne, gullige eller med Krægebærris bevoksede Klipperevner spejlede sig i dens stille Vande.

Det kunde af og til under den korte Sommer hænde — især imod Storm — at et Hvalfangerskib fandt Vej herind mellem Fjældene og vakte Ekkoet op med sine klirrende Ankerkættinger og sine Menneskestemmer, . . . eller at en af Storhavets Hvaler forvildede sig ind mellem Skærene og piskede Vandet i Vrede, indtil den med Sprøjt

og Larm slap ud igen. Men ellers laa Stilheden dyb og slumrende mellem de rolige Fjælde, Nat og Dag uden at brydes, . . . kun ligesom sat i Musik af Midnatssolens summende Myggesværme, der stod derude over det gyldenfarvede Vand som sorte, dansende Slør, hvorigennem Solstøvet sigtedes. Nu og da lød et lille Plask ude fra Dybet, hvor en sort blank Ryg skød sig op og forsvandt. Brede, buttede Snuder stak op hist og her i Vandskorpen for at drikke Luft og dukkede derpaa lydløst under.

Ned ad Fjældsiden kom den blaagraa Ræv med søvnige Skridt. Paa en Afsats i Klippen standsede den og gabede rødt . . . rystede derpaa Pelsen og gik videre, . . . fulgte saa et Stykke langsmed Søbredden, hvor smaa, mangefarvede Kiselsten glimtede frem fra Bunden af det klare Vand, snappede dovent efter en Myg og begyndte endelig med sin spidse Snude at rode om mellem en Bunke afgnavede Ben, der laa udenfor Indgangen til en forladt, halvt sammensunken Hule af Mostørv og Sten, ind i hvis Kølighed den tilsidst forsvandt.

Rundt omkring Søen, spredt under Klippeskrænterne, laa en hel lille Koloni af saadanne smaa, sammensunkne Jordkuler — de Indfødtes kummerlige Vinterboliger — som de ved første Glimt af Vaar og Sol havde forladt i Huj og Hast for at ty op til den glade Rensdyrsjagt inde paa de store Højsletter under Indlandsisen. Ogsaa et tarveligt Stenkapel fandtes her, bygget op mod selve Klippesiden og med et Trækors over Indgangen. Og oppe paa en Fjældskrænt hang en rødmalet Bjælkehytte med hvide Vinduesrammer, Brædde tag og en indhegnet Gaard for Hundene, — Præsteboligen.

Men ogsaa denne var nu forladt. Kun Ræven luskede ved Aftentid derop med Pelsen fuld af Myg for at gnubbe sig op ad Hjørnestolperne.

Men naar den lange Vinternat nærmede sig og Sneen begyndte at lægge sig over Landet, vaagnede der Liv i denne øde Stenkedel. Fra Øst arbejdede smaa, skindklædte Skikkelser sig ned over Fjældsiderne med Hundekobler og tungt belæssede Slæder. Nogle kom paa Ski — i strygende Fart ned over Skraaningerne! Samtidig kom andre vestfra, ind igennem Fjorden, i store, gule Skindbaade og smaa Kajakker . . . to, tre Familier i Følge, snakkende, kævlende og leende. Fruentimmerne sad ved Aarerne, gulbrune og sortøjede, nogle med Patteglutter bag paa Ryggen i Amauten. Og alle Baadene var fulde af Skindbylter, Spæk, Klumper af blodigt Sælhundekød, Fuglevildt, stinkende Huder og store, opspilede Rensdyrmaver fyldte med Blandinger af Mel, Gryn eller Ærter, som de havde tusket sig til paa Handelspladsen sydefter.

Hver Dag bragte nye Familier til Kolonien. Der blev et støjende Liv rundt om Søen af smaa, skindklædte Skikkelser, der endnu var som halvt berusede af Sommerens Sol og den vilde Jagt oppe under Højlandsisen. Vinterboligen skulde ordnes, Sten og Mos skulde samles, de nye Huder spredes ud over Klipperne for at vindtørres. Oppe i Fjældrevnerne, paa afsides Steder, blev Vinterforraadet nedlagt i Stendysser og omhyggelig tildækket med Huder og Sne. Og inde i Hulernes Mørke vraltede de gamle Koner snakkesalige omkring og bredte Skindene over Sovebrikserne, fyldte Tran i Vægstenslampen og hængte den store Kogegryde op under det lave, vaadtdryppende Loft.

Alt imens sank Solen dybere og dybere under Horisonten, og Mulmet gled ind fra Nord med tætte, kolde Snebyger og bidende Isvinde.

Men selv i Vinternattens maanedlange Mørke, naar Landet laa begravet under favnehøje Driver

og Havet stod ispakket og mørkt, saa langt Øjet naaede, saa levedes der dog, om ogsaa ofte fattigt nok, heroppe under Sneen. Hist og her faldt et rødligt Skær fra en Hules Tarmrude hen over det hvide Dække, der i Almindelighed havde sænket sig lidt over en saadan Plet paa Grund af det ophedede Rum nedenunder. Nu og da kom en Skindbylt krybende ud paa alle fire fra den lange, lave, stensatte Gang, der fra Hulen førte ud i det fri. Og altid gik de store, slunkne Hunde søgende omkring og hylede i de bitterkolde Nætter.

Ude paa Fjorden, skjult i Frosttaager, stod stivfrosne Fangere paa Vagt ved Sælhundenes Blæsehuller. Urokkelige stod de der i timevis med Harpunen parat i den højre Haand, . . . løftede kun nu og da varsomt en Fod for ikke at fryse fast til Isen. Andre færdedes ude mellem Skærene med Bue og Pil og vovede sig bestandig længere bort, efterhaanden som Vinterforraadet slap op og Frosten lukkede alle Sunde.

Og var end Sulten og Nøden mangen Gang stor paa denne Tid, saa døde man dog sjælden helt. Naar det sidste Stykke frosne Spæk var fortæret og Vægstenslampen under Loftet gaaet ud af Mangel paa Næring, rullede man sig sammen i Mørket over Stenbrikserne og laa der tavs og ventede taalmodigt paa den Stund, da Sneen paa Tinderne atter første Gang tændtes af hint blege Guldskær, der bebudede, at Solen var i Frembrud.

Da kom de alle krybende ud fra Hulerne — store og smaa Skindbylter — rejste sig paa vaklende Knæ og stirrede med de matte Øjne op imod det fremmede Lys, der ligesom legende kom og svandt paa Fjældkammene. Gamle Folk og de, hvem Sulten havde udmattet, saa de ikke kunde støtte paa Benene, bleve baaret ud i det fri, for at ogsaa de kunde

se paa, hvorledes Skæret Dag for Dag krøb længere ned ad Klippesiderne. Endelig kiggede den første smalle, rødglødende Rand af Solen op over de blaanende Fjælde i Syd. Store Glædestaarer randt ned ad de udhulede Kinder. Man raabte og klappede i Hænderne, humpede om paa de kluntede Lemmer og faldt hinanden om Halsen af Sindsbevægelse. Mødre rakte deres Børn frem paa Armene og skreg i vild Henrykkelse, ogsaa Børnene strakte deres smaa, magre Hænder ud imod den store Varmekilde og blandede deres Stemmer i det fælles Halleluja-Raab:

Sekinek! Sekinek!

For hver Dag hævede den røde Kugle sig et Stykke højere op paa den blaa Himmel og lagde et Liv af Farve og Glød over Landet, hvor Sneen svandt i skummende Strømme ned ad Fjældsiderne. Og da den tilsidst sletikke mere forlod dem, og Døgnet blev en lang, solsitrende Dag, begyndte det at myldre op fra alle Klipperevner og Spalter med ungt, glinsende Mos og rødligt Lav, der skød sig frem og hagede sig fast og dækkede som et festlig spraglet Blomstertæppe alle Skrænter og Dale. Krægebærrene pippede frem, Bøllebuskene og de tommehøje Pileris satte smaabitte Blade . . . alt til disse frygtelige, ligesom underjordiske Drøn rundt om fra Kysten — Skud paa Skud — hver Gang et Isfjæld brød sig løs fra Landet og satte Kursen ud over det genaabnede Hav.

Rolige, majestætiske gled disse Polarhavets mægtige Sejlere hen under den vinfarvede Himmel . . . som Æventyrslotte . . . . som svømmende Krystalpaladser, med Tinder og kuplede Taarne, solrøde, azurblaa eller ligesom dryppende af Blod og Guld.

Der var noget paa Færde nede omkring Søen. Folk løb frem og tilbage paa Strandbredden, halede ud af Hulerne de Pjalter af Huder, Skind og sammensyede Tarme, som de i Vinterens Løb ikke havde fortæret, samlede deres Fangstredskaber og pakkede det altsammen paa de kajakformede Hundeslæder eller i de store, gule Konebaade, der i Række stod opskudt paa «Fjøren.»

Vinterkolonien var i Færd med at bryde op. Nu, da Solen endelig var kommen, hastede man for at komme op til den glade Renjagt paa de vide Højsletter under Indlandsisen. Enkelte af Hulerne var allerede tomme, Beboerne draget tilfjælds. Og de, der var tilbage, tænkte blot paa hurtigst mulig at gøre sig færdig for at følge efter.

Oppe paa en Bænk udenfor den lille, højtliggende Bjælkehytte, der tjente til Præstebolig, sad Thorkild. Han sad i sin vante, foroverbøjede Stilling med Hagen i Hænderne og fulgte med stigende Spænding den travle Opbruds-Færd dernede omkring Søen, saae paa Slæderne, der blev pakket og snøret, Hundene, der blev koblet, de syge og svage, der blev baaret ud og lagt tilrette ovenpaa Skindbylterne. Han skulde selv tilbringe Sommeren paa en Handelsplads ved Kysten nogle Mil sydefter og ventede netop paa Bud fra det Baadmandskab, der skulde sejle ham derhen

Hele Dagen havde han siddet saaledes og holdt Udkig. Han havde med Blikket fulgt hver Familie, der omsider var bleven færdig til Afrejse og under Latter og Snakken begyndte den besværlige Vandring op over Klippebrokker og stejle Mosskrænter, indtil de efter Timers Forløb forsvandt som smaa, mørke Prikker bag de hvide Fjældkamme. Og selv naar de forsvandt, var han bleven ved at stirre efter dem, som om Bjærget havde aabnet sig for

hans Øjne, og han bag Klippetinderne skuede ud over de vide, frodige Højsletter . . . saae Teltene, der blev rejst under Skrænterne med deres lange Træstager og det smukke Tarmskindstæppe foran Indgangen; saae de store, rygende Tranbaal, hvorom de brune Kvinder sad lejrede under aaben Himmel; saae den flygtende Ren med sine Kalve; hørte Hundeglam, Hallo og Skrig, mens Solen sitrede over det bløde, glinsende Mos . . .

Saa havde han — pludselig angstfuld — taget Øjnene til sig, presset Ansigtet ned i sine store, fregnede Hænder og siddet hensunken i hæftig Sjælekamp.

Det havde været en lang og tung Vinter for ham — denne første. Hele den lange Frostnat havde han siddet derinde under den døsige Tranlampe i sin lille ensomme Bjælkestue, med det værkende Hoved presset fast mellem sine Hænder, og læst og læst i «Kristendom og Hedenskab», «Præk Jesus mellem de Vankundige», «Gylden Skatkiste», «Gangbare og anvendelige Metoder til højst nødvendig Indpodning af den kristne Læres Sandheder» — Skrift efter Skrift, en hel Kiste fuld, som Missionsselskabet havde givet ham med paa Rejsen.

Men hvor meget han end havde bestræbt sig for at bøje Tankerne under sin Vilje — det havde ikke været ham muligt at holde dem fængslede ved Bøgerne. Ved hver Lyd, der naaede op til ham fra Søen, rejste han lyttende sit buskede Hoved, og inden han vidste et Ord deraf, sad han fortabt i Gisninger over, hvorfra Lyden vel kunde skrive sig — om det kunde være Kajakkerne, der vendte hjem fra Fangst, eller Flænserne paa Stranden, eller maaske Ungdommen, der dansede *Pingasut* i Maaneskinnet foran Hulerne? Hørte han saa Kajakmændenes kendte Raab, naar de stod Fjorden ind med Fangst, var det ham umuligt at holde sig rolig længer; han

maatte ud og se, hvad der var paafærde, og hvad de bragte hjem.

Han havde kunnet gribe sig i at have staaet timevis udenfor sin Dør og fulgt de vilde Jagtskrig ved Sælhundemyrderierne ude paa Isen eller den rasende Forfølgelse af en anskudt Bjørn . . . med en Lidenskab som den, der i hans første Drengeaar havde været hans stakkels Moder til saa megen Bekymring og bragt alle Slægtningenes Afsky over hans Hoved. Endnu for ikke mange Dage siden havde han en Morgenstund gaaet i Tanker paa et ensomt Sted nede ved Søbredden, da han paa een Gang aandeløs standsede ved at faa Øje paa en Sælhund, der laa og vuggede sig i Vandet bag en solbeskinnet Isflage nær ved Kysten. Pludselig grebet af en uimodstaaelig Drift var han krøben paa alle fire hen bag en Klippeblok og havde her givet sig til at skrabe med Stenene, der laa paa Strandkanten, og samtidig fløjtet sagte og blidt, saaledes som han havde set og hørt de Indfødte gøre det. Sælen begyndte ogsaa at lytte og se sig om og lod sig lidtefter plumpe ned i Vandet. Men straks efter viste den atter sit store, runde, lyttende Hoved i Vandskorpen og nu tættere ved Land. Med bankende Hjærte skrabede han da atter med Stenene og frembragte med Læberne en ny Række bløde, langtrukne Lokketoner. Dyret stak sin brede, børstede Snude i Vejret, spilede Næseboerne op og forsvandt saa paany. Og da det nu for tredje Gang dukkede frem, og denne Gang ganske nær ved Land, listede han sig frem og slyngede med al sin Kraft en nævestor, skarpkantet Sten mod dets Hoved. Stenen ramte Dyret midt i Pandebrasken; Vandet omkring det farvedes rødt, da det dukkede under. I det samme vaagnede han skamfuld til Besindelse. Og fortvivlet over sig selv og sine ulykkelige Lidenskaber

gik han hjem og begravede sig atter mellem sine Bøger.

Ofte i denne Tid havde han maattet tænke paa sin Fa'erfader, som han aldrig havde set, men om hvem en af Moderens gamle Tjenestepiger mangen Gang, mens han var Barn, havde fortalt ham skrækindjagende Æventyr. Han havde den Gang dannet sig den Forestilling om ham, at han havde været en berygtet Krybskytte og levet halvvejs som en Vildmand inde i de store Rold Skove nær ved Thorkilds Fødeby. Han havde ogsaa senere altid tænkt sig ham som en Kæmpeskikkelse med et vildt, rødt Skæg; og at han virkelig havde været Familien til megen Sorg, sluttede han blandt andet deraf, at hans Moder aldrig nogen Sinde havde omtalt ham. Kun en eneste Gang havde han hørt hende nævne hans Navn, idet der i et af hendes bekymrede Øjeblikke var sluppet hende det Udtryk ud af Munden, at han — Thorkild — lignede ham. Han huskede endnu det forfærdende Indtryk, det havde gjort paa ham.

Han hævede Hovedet. Nede fra Stien, der langs Fjældskrænten førte op til hans Bolig, hørtes Menneskestemmer; og lidt efter opdukkede to skindklædte Skikkelser — en Mand og en Kvinde — i hvilke han genkendte den gamle Ephraim og hans Datter Rebekka eller «Solen», som hun kaldtes paa Grund af sit milde Udseende. Han vidste ogsaa, at de kom for at tage Afsked; han havde hørt deres Hunde gluffe af glad Forventning nede ved Fjøren.

Ephraim var en lille, lidt duknakket Person med et langagtigt, mørkebrunt Ansigt, i hvilket et Par usædvanlig udviklede Øjenbryn og et Sæt velbevarede Tænder var de eneste synlige Prydelser. Øjnene viste sig nemlig kun som to smaa, lidt skæve Streger højt oppe under Brynene, og Næsen var saa flad og uudviklet, at den tog sig ud som en lille

tilfældig Hudlap mellem de brede og fremstaaende Kindben.

Han havde i sin Tid hørt til Koloniens voveligste Fangere og regnedes endnu blandt dens ædrueligste Familjeforsørgere. Men de sidste strænge Vintre, i hvilke han undertiden — som saa mange andre forøvrigt — havde maattet ernære sig af Tang og nogle gamle Angmasæthoveder, som han gravede op under Sneen fra Affaldsdyngerne, havde taget haardt paa ham, og han saae svag og lidende ud.

Thorkild bød ham sidde ned, og den Gamle gav sig til at fortælle om sine Rejseforberedelser og Sommerplaner. Han og Datteren skulde slaa Følge med et Par andre Familjer, med hvilke de havde haft Vinterbolig tilfælles; og saasnart Hundene havde faaet Mad, skulde de bryde op for at være over det første Fjæld inden Aften. Thorkild, der endnu kun daarligt forstod de Indfødtes Sprog, hørte temmelig adspredt efter ham men skottede til Gengæld ofte hen til Datteren. Hun havde stillet sig op ad en Klippeblok et Stykke fra dem og sendte herfra stjaalne Øjekast til den underlig sky og tavse Præst, som ingen ret kunde blive klog paa. Naar deres Blikke mødtes, blev de begge røde paa Kinderne og saae bort.

Rebekka var et lille buttet Pigebarn paa atten Aar med en noget lysere Hudfarve end Faderen og et livslystent Udtryk i sine smaa, skæve Øjne. Hun bar en Dragt af rødfarvet Skind, der sluttede godt om hendes stærke, sammentrængte Krop. «Toppen» — Haartoppen — af blaasorte, stride Haar var bundet op i et Kvarters Højde og omviklet med et spraglet Skindbaand, og paa Fødderne havde hun et Par splinternye, med hvidt broderede Kamikker, som hun tydeligt umagede sig for at henlede Præstens Opmærksomhed paa.

Endelig rejste Ephraim sig og tog Afsked. Thorkild gav dem begge Haanden men paa en saa tøvende, urolig og fraværende Maade, at Fader og Datter forundrede saae paa hinanden. Og da de var gaaet, blev han staaende i sin Dør og fulgte dem med Øjnene, mens de vraltende gik nedover Stien. Ved en Drejning af denne vendte Rebekka sig om for at se efter ham. Og hver Gang, Stien derefter svingede, vendte hun sig paany for at se, om han endnu stod der.

Thorkilds Hjærte var kommen til at banke; Blodet steg ham voldsomt til Hovedet. I et Par Minutter stod han med Haanden krampagtig omkring Dørkarmen i heftig Kamp med sig selv. Pludselig traadte han nogle Skridt frem, satte sine store Hænder for Munden og raabte med skælvende Stemme:

«Ephraim! . . . Ephraim!»

Dernede paa Stien vendte de to smaa Skikkelser sig om og saae op.

«Palase! . . . Oi!» svarede Mandslingen.

— — Henimod Aften, da et Par af de Folk, der skulde sejle Thorkild ned til Handelspladsen, kom for at afhente hans Tøj, fandt de til deres Bestyrtelse Huset tomt, Døren stænget og Vinduerne tilspigrede.

Præsten var draget tilfjælds med Ephraim og hans Følge.

* * *

Han var blandt de første, der kom tilbage, da Sneen faldt. Paa Ski foer han ned over Fjældtragtens Sider, fulgt af sine Hunde. De, der ikke havde set ham siden Foraaret, kunde næppe kende ham igen. Ikke alene havde hans Hoved løftet sig, hans Øjne

faaet Liv og Kinderne Farve; men der var kommen ligesom noget af Sletternes Uendelighed i hans Blik, noget af Jagtens gjaldende Hallo i hans stærke Stemmes springske, hastige Tale.

Han var bleven et nyt . . . et genskabt Menneske. Han havde selv mærket, hvorledes nye Livskilder var sprudlet frem i hans Indre, mens han sanseløs fartede omkring, — han vidste ofte ikke selv, hvor eller med hvem. Snart i eet Følge, snart i et andet havde han, efterhaanden som han lærte Folkene og Sproget at kende, tumlet sig ved Laksefangsten langs Elvene og paa Jagten under den blinkende Højlandsis, ja endog en Gang vovet sig op paa selve denne sammen med Ephraim og hans Sønner for at søge en Rudel Rener, hvis Spor man havde kendt. Og da Folkene først ret havde mærket, af hvad Spæk deres nye Præst var skaaret, havde det ikke varet længe, før de betragtede ham som en af deres egne. Han havde sovet i deres Skindtelte mellem Kvinder og Børn, med et Bjørneskind over sig og en Bylt Huder under sit Hoved. Han havde spist sammen med dem omkring den store Fællesgryde — Rensdyrskinker, Krægebær kogt i Spæk, Edderfugleæg og frem for alt Sommerens skattede Herreret: de store, fyldte Rensdyrmaver med deres Indhold af halvfordøjet Planteføde og Spyt. Til Gengæld havde han lært dem at skyde med en gammel Bøsse, som han havde haft med sig fra København, og som havde vakt deres himmelnedstyrtende Forbavselse. Og naar Dagen hældede, og man sad lejret omkring de rygende Tranbaal, havde han bidraget til Underholdningen ved at fortælle Sagn og vilde Æventyr, som han huskede fra sine Drengeaar, og havde da faaet dem til at lytte med maabende Munde.

Og nu standsede han ikke. Nu, da han havde

vovet Springet, lukkede han Øjnene, stoppede Ørene til for Samvittighedens Røster . . . og lod sig glide.

Endnu inden Vinteren havde islagt Fjorden og lukket Sundene, havde han lært sig at styre en Kajak og sigte med en Harpun. Han lærte at gennembore Rypen i Flugten med en Fuglepil og træffe den springende Hare langt borte. Tiden fløj fra ham ude mellem Skærene ved Utokfangsten eller i en Slæde med seksten halsende Hunde til Forspand . . . i dagevis gik det op og ned over Fjældene efter Ræven! Undertiden var han næppe kommen hjem om Aftenen og havde faaet lagt sig under Skindtæppet i Sengen, før der blev banket paa hans Rude.

«Hvad godt?»

«Bjørn i Fjorden, Præst!»

«Hejsa! — Bjørn!» . . . Bøssen fra Væggen, Pelsen paa, og ud igen i Natten.

— — Han gled, han gled.

Det kunde vel endnu af og til hænde, naar Blodets vilde Fart sagtnede for en Stund, at han da ligesom saae sig selv i Ansigtet — og slog Øjnene ned. Han kunde da blive næsten bange for sig selv, . . . for Synet af sin egen Haand, naar den endnu var blodig efter den sidste Flænsning, eller for sit uklippede Skæg og Klangen af sin dybe Stemme. Han saae da atter for sig sin Bedstefaders afskrækkende Billede, mindedes den Tavshed, der havde hvilet om hans Navn, og det rædde Glimt i sin bekymrede Moders Øje den eneste Gang, hun havde taget det paa sine Læber.

Saaledes sad han en Aftenstund angrende udenfor sin Dør med Hovedet mellem sine Hænder. Dødtræt var han vendt hjem ude fra de yderste Skær, hvor et stort Drivaadsel af en Kæmpehval Dagen i Forvejen var indstrandet og siden bragt i

Land. Hver Mand i Kolonien havde i den Anledning været paa Benene for at sikre sig sin Part af Byttet. Thorkild havde med sædvanlig Iver deltaget i den besværlige Indbjærgning og senere forestaaet saavel Sønderhugningen af det store Dyr som Uddelingen mellem Parthaverne; og efter i over et Døgn at have færdedes mellem disse uhyre Stykker blodigt Kød saae han nu overalt kun rødt for sine Øjne.

Over hans Hoved hvælvede sig den dybblaa Himmel tæt besat med store gyldne Stjærner. Ude i Øst steg Maanen langsomt op over Fjældkammen og lagde et ejendommeligt mælkeagtigt Skær henover den nyfaldne Sne. Nu og da kastede et Nordlys sig hen over Himlen.

Nede omkring Søen, hvor Tarmruderne over Hulerne skimtedes som rødligt lysende Prikker i alt det hvide, lød Lystighed og Sang i Anledning af den uventede Velstand, hvori Kolonien ved den rige Fangst var bleven stedet. Travle, mørke Skindbylter krøb ud og ind. Endog Hundene legede af Glæde.

Med eet hørte Thorkild Skridt lige ved Siden af sig.

Han saae op. Der stod — i det fulde Maanelys — Rebekka og lo ned til ham. Hun var klædt i en hvid, ganske ny Anorak, kantet for Hals og Haandled med sort Hundeskind og pyntet med røde Baand; dertil havde hun spraglede Sælhundeskindsbenklæder, broderet med rødt op ad Forsiden, rødfarvede Kamikker og et guldindvirket Baand viklet om Haartoppen.

Han saae længe paa hende, som vaagnede han af en Drøm. Maanen skinnede ind paa hendes hvide Tænder og gav hendes smaa Øjne en spillende, grønlig Glans.

«Men . . . Er det dig, kære!»

Ja, vist var det hende! Hun lo med sin tørre, knebrende Latter og ruskede ham i Skæget. Havde han ikke hørt, at hun kom?

«Men — men min sødeste Pige! . . . Du er saa fin! Du er pyntet! . . . Kom og sæt dig her!»

Nej, nej, hun kunde ikke blive idag. Hun skulde bare hilse og sige, at Fa'er havde fanget Ulk, saa dersom han havde Lyst, saa var Mo'er netop nu i Gryden.

«Hvad siger du? . . . Har din Fa'er fanget Ulk?»

Ja vist havde han saa. Og han skulde bare skynde sig lidt, for de ventede paa ham. Og uden at ville høre paa de Indvendinger, han begyndte at komme med, kravlede hun ind i hans Stue, slukkede Tranlampen, der brændte derinde over en opslaaet men støvbelagt Bog, lukkede hans Dør og rakte ham derpaa smilende Haanden.

Men i Stedet for straks at følge drog Thorkild hende til sig med opbrusende Voldsomhed, tog hende i sine Arme, bøjede hendes Hoved tilbage og trykkede hende et, to, tre Vildmandskys paa hendes Mund.

Hun blev vel straks noget forbavset over disse uforberedte, glubske Kærtegn; men da hun laa i hans Arme, saae hun op paa ham med en stille Jubel i sit Blik.

Nede foran Ephraims Hule kunde man alene paa Grund af de mange dybe Fodspor i Sneen skønne, at der maatte være noget usædvanligt paa Færde indenfor. Den lange, lave Indgangs isbedækkede Vægge var ogsaa ganske blankslidte af de mange stive Skindklæder, der i Dagens Løb havde presset sig frem imellem dem, og naaede man paa alle sine fire hen til Enden af Gangen og stødte den lave Dør op, fandt man den indknebne Hule fyldt af

Mennesker — hovedsagelig Medlemmerne af de tre Familier, der beboede den. Rundt omkring langs de vædedrivende Stenvægge laa de paa Brikserne: Mænd, Fruentimmer og Børn i Flæng — alle nøgne; thi Heden og Osen herinde var forfærdelig.

En gammel, hjulbenet, fed og ganske skaldet Kone, sort af Sod og Snavs, og med en Skindpjalt omkring de laskede Lænder, stod ved den sorte Gryde, der hang i Loftet over Tranbaalet midt i Stuen. Henne i en Krog sad en Flok stilfærdige Børn og suttede ivrigt paa store Kødstykker, hvis Spæk drev dem ned over Fingrene.

Man havde opgivet at vente paa Thorkild. Enhver havde med Fingrene taget sig et Stykke af Gryden og sad eller laa nu og snittede det itu med sin Kniv, mens Hulen fyldtes af Larmen fra disse mange snaksomme og smaskende Munde og af den tykke Em, der steg op fra de brune, ophedede Legemer, som Baalskæret belyste.

Endelig hørtes Skraben udenfor, og Thorkilds kendte, hule «Ohøj!» lød fra Indgangen, idet han kravlede igennem. Dørlemmen stødtes op, og under glade Velkomsthilsener fra alle Brikserne krøb han ind i Hulen, mens Rebekka ubemærket sneg sig ind bag hans Ryg. Han smøgede Pelsen og Undertrøjen af sig, strøg sig gennem Haaret, der var varmt og uredt, og gav sig straks i Lag med Fisken, som den gamle Kone med sine sorte Fingre trak op ved Halen fra den spilkogende Gryde.

Henne i Hulens mørkeste Krog havde allerede Rebekka taget Plads. Hun sad paa Hug, halvt nøgen, kun indhyllet i et Skindtæppe . . . ikke et Sekund slap hun Thorkild med sine af Forelskelse tindrende Øjne.

— —

Han gled, han gled.

Han mærkede det tilsidst ikke længer selv. Dagene gik, og Aarene svandt, og han holdt næppe Tal paa dem.

En skøn Dag giftede han sig endog — med Rebekka naturligvis.

Han vidste jo nok, at hendes Ansigt kunde have været regelmæssigere, Øjnene mere sjælfulde, Kroppen mindre firkantet. Men han saae ogsaa den taknemlige Glæde, der lyste ud af disse Øjne, blot han lod sin Haand glide over hendes Kind, den Trofasthed, hvormed hun ventede ham derhjemme i deres lille Stue og i Døren spejdede efter hans Komme, naar han var ude paa sine Langfarter med Slæden og Hundene. Og han mærkede den barnlige Tryghed, hvormed hun kunde lægge sig ind til ham under Skindtæppet i de mørke Vinternætter, naar Snestormen foer over Huset og rystede Væggene.

Han var lykkelig. Og Rebekka var lykkelig. Og hveranden Sommer oppe ved Renjagten sprang en lille, buttet Grønlænder frem af hendes Skød.

Forbindelsen med Hjemlandet havde han efterhaanden ganske afbrudt. Han smilte, naar han kom til at mindes den Spænding og Uro, hvormed han i den første Tid havde ventet paa, at Kajakposten — een Gang aarlig — skulde dreje ind fra Fjorden. Nu var alt derhjemme bleven ham fremmed og for Alvor ligegyldigt, Kammeraterne havde glemt ham, hans Slægtninge spurgte end ikke til ham; og da der endelig et Aar heller intet Brev kom fra Moderen men kun en kort Meddelelse fra en Prokurator om hendes Død, glemte han Hjemmet helt.

Men heroppe under Ispolen levede han et langt og glæderigt Liv. Mellem disse fattige, nøjsomme Mennesker lærte han en Lykke at kende, hvorom han ikke havde drømt, den Gang han sad med Selvmordstanker paa sin tomme Kvist i København.

Her fandt han, mens hans Haar graanede, det Hjem, der var bleven hans Barndom nægtet, de Venner, han i sin Ungdom havde maattet savne, den Gærning, der blev forstaaet og gjorde ham elsket. Han blev tilsidst en Fader for alle disse Naturbørn, deres fælles Raadgiver og Trøster. Og naar han om Vinteren i den lille Stenkirke eller om Sommeren under den aabne Himmel samlede sine Skarer omkring sig og paa sin egen, djærve Maade og efter fattig Evne søgte at løfte Sløret for Livets og Dødens Gaader, kunde han faa Hjærterne til at banke inde i de stive Skindbylter, fordi han selv var saa fuld af Taknemlighed, at Lovsange til Livet og dets Herre af sig selv fødtes paa hans Læber.

— Heroppe blev Thorkild en gammel Mand.

Tredje Kapitel.

Hvorfor han ikke blev deroppe? Hvorfor han alligevel tilsidst drog hjem? — Ja, vidste han det rigtig selv?

En Sommer oppe ved Renjagten mærkede han med eet, at han begyndte at ældes. Det havde været en usædvanlig vedholdende og streng Vinter. Snøen laa paa Klipperne til langt ind i Sommeren, og Isen stod endnu sammenskruet i Fjorden, den Gang han brød op med Familien og drog tilfjælds. Han havde mellemstunder skrantet lidt, og nu, da Sommervarmen meldte sig, led han af en let Aandenød, der ofte tvang ham til at blive hjemme omkring Teltene og pusle om mellem Fruentimmerne og Børnene, mens de andres muntre Hallo og Skud hørtes ude fra Sletterne.

Dette passede ham ikke ret. Han kunde undertiden blive lidt umedgørlig; og en Dag, da Rebekka kom ud i Teltaabningen, saae hun ham sidde tankefuld paa en Sten med Haanden under Kinden. Hun nærmede sig stille, og idet hun varsomt lagde sin Haand paa hans Skulder, gik der som en Gysning igennem ham, og han saae adspredt op. Og da hun spurgte ham, hvorfor han sad der saa alene, rejste han sig og svarede undvigende.

Dette gentog sig nogle Gange i den følgende Tid, og Rebekka blev meget bedrøvet. Naar han da kom ind i Teltet til hende og saae hendes bekymrede Mine, klappede han hende mildt og smilende paa Skulderen men undgik hendes spørgende Øjne.

Tilsidst mærkede ogsaa Vennerne med Sorg, at der var noget i Vejen med ham. De spurgte ham, om han var syg. Han svarede: Maaske!

Men Sandheden laa dybere. Han var begyndt at længes . . . længes som den bjærgtagne, der i en Drøm har hørt sin Hjembys Klokker ringe.

Undertiden naar han havde siddet for sig selv og tankefuldt ladet Blikket vandre hen over de høje, nøgne Fjældtinder, som hans Fod ikke længer kunde naa, — undertiden var der da vaagnet i ham en Længsel efter endnu en Gang at hvile i Skyggen af sit Fædrelands store Skove, efter at strække sine Lemmer i en saftig Kløvereng og høre Suset af en bølgende Kornmark . . . eller ligge stille oppe paa en grøn Banke, med Haanden under Nakken, paa den solvarme Jord, og føle Vinden stryge gennem Haaret, se ud over Kær med rødbenede Storke og broget Kvæg, over straatækkede Byer og støvhvide Veje, hvor strikkende Koner gik med Malkespanden paa Hovedet og Høstfolk kom med blinkende Leer over Nakken.

Og naar han saa var kommen til at tænke paa sin Moder, sin stakkels, svage Moder, — saa var der opstaaet hos ham et Ønske om dog en Gang at se hendes Grav og plante en Blomst paa den som et Tegn paa hans sønlige Kærlighed og som en stille Bøn om Tilgivelse for al den Sorg og Bekymring, hvormed han fra sin Fødsel havde fyldt hendes lille skrøbelige Hjærte.

Maaske var der ogsaa endnu en og anden gam-

mel Ven, som vilde blive ganske glad ved at se ham igen, og til hvem han kunde fortælle om hele dette sit forunderlige Liv heroppe under Ispolen . . . Peter Brammer, Kristoffer Birch, Anton Hansen, og hvad de nu allesammen hed! Hvor de vilde blive forbavsede, naar han en skøn Dag traadte ind ad deres Dør og sagde: Hvem er jeg? Kan I huske Bjørnen? For her ser I ham! . . .

Vinteren derefter døde Rebekka, og han kunde da ikke længer bekæmpe sin Længsel. Med første Sommerpost skrev han hjem til Ministeren, og Aaret efter stod han med Udnævnelsen i sin Haand. Der blev Jammer og Sorg blandt alle de smaa skævøjede Skindbylter i den lille Koloni, da de fik at vide, at deres gamle Ven og Fader vilde forlade dem, og Thorkild selv fortrød da ogsaa sin Gerning i samme Øjeblik, han saae, at den havde baaret Frugt. Men nu maatte det ske. Sine Børn lod han foreløbig blive deroppe; først Sommeren efter, naar han havde faaet sig indrettet i sit nye Hjem, skulde de følge efter.

— — Saaledes skete det da, at «Bjørnen» en Dag i Eftersommeren dumpede ned som en himmelsendt Forskrækkelse til Søby og Sorvads blideligt henslumrede Menighed.

Der fortaltes, at Bispen nær havde faaet et af sine apoplektiske Anfald den Dag, da han saae ham træde ind ad hans Dør i sin fedtede Pjækkert og med Skægget hængende som Istapper ned over det brede Bryst. Det traf sig dertil saa uheldigt, at den lille pertentlige Bisp ikke var nogen anden end hin Kristoffer Birch, Thorkild Müllers gamle Byesbroder og Skolekammerat, hvis Billede oftere i hans Udlændigheds sidste Tid var dukket op i hans Erindring; og da Thorkild nu genkendte ham, slog

han sine mægtige Haandflader sammen og udbrød med et Glædesbrøl:

«Nu har jeg mine Bukser fulde! . . . Er det dig, du gamle Stoffer, der er bleven Bisp!»

Hvorledes Avdiensen endte, meldte Beretningen ikke, men baade Bisp og Provst blev hurtig enige om, at han var komplet umulig; — de satte sig straks i Bevægelse for paa en eller anden Maade at faa dækket over det beklagelige Misgreb og skaffet ham bort, inden han vakte altfor aabenbar Skandale.

Imidlertid løb Rygtet om den ankomne «Isbjørn» i Hast over det hele Herred. Rundt om i Præstegaardene kunde man fortælle om, hvorledes han, den første Gang han kom vandrende gennem Landsbyen med sin Hundeskindskabuds og store Pigstav, havde skræmmet Børn og Fruentimmer, saa de var flygtet ind i Husene, og hvorledes en gammel Mand var gaaet halvt fra sin Forstand af Skræk, fordi Thorkild pludselig var standset foran ham og havde lagt sin tunge Haand paa hans Skulder med de Ord:

«Her ser du for dig, min blege Ven, en gammel Ishavsfarer og Bjørnejæger, der har set og kendt Ting, min Fa'er, som hverken du eller nogen af jer allesammen her har saa meget som drømt om . . . Se frisk op! Her er ikke noget at ryste i Kamikkerne for. Vi to skal nok komme ud af det sammen, det kan jeg se paa dit ærlige Ansigt!»

Thorkild Müller mærkede jo nok den Forfærdelse, han vakte omkring sig, men i sin Enfoldighed betragtede han den som et Udtryk for Ærefrygt, en naturlig Respekt for den Mand, der havde levet et saa langt og mærkeligt Liv saa fjærnt fra sit Fædreland. Han havde glemt, hvad han i sin Ungdom havde gaaet igennem her, og var efter fyrretyve Aars Fraværelse bleven altfor vant til Hyldest paa Grund af sine personlige Fortrin til nu at forstaa,

at man ikke ogsaa hernede maatte beundre og misunde ham hans kraftige Skikkelse, hans Haardførhed og stolte Skæg. I Stedet for som i Ungdomstiden at føle sig trykket af sin «Umulighed», spaserede han frejdigt og selvtillidsfuldt omkring og hjemsøgte navnlig straks alle omliggende Præstegaarde i Haab om at træffe gamle bekendte, og ved alle folkelige eller kirkelige Forsamlinger, hvor der var mange Mennesker, anbragte han sig dristigt — endikke uden en vis Forfængelighed — paa de mest iøjnefaldende Pladser og stillede sin Vankundighed og sin blaanende Næse til Skue med en Ugenerthed, der satte selv Skolelærerne i Forargelse.

Der gik tilsidst næppe en Dag, uden at Rygtet løb med et eller andet, som fik hans Kaldsfæller til at rødme af Skam paa Standens Vegne. Saaledes havde han ved et stort Bondebryllup, hvortil han som Sognets Præst var indbuden, pludselig smøget sine Benklæder op over Foden for at fremvise sine Lægge; derefter havde han løftet Bruden i strakt Arm op mod Loftet, idet han triumferende havde set sig omkring og opfordret Ungdommen til at gøre ham det efter. Byens Skolelærer — en lille vissen Familiefader — havde ved denne Lejlighed endelig taget Mod til sig og foreholdt ham det upassende i hans Opførsel. Men i sit Overmod svarede Thorkild Müller ved at vende Mølle med Fyren, hvorved en Mængde Kager, Cigarer, Sukker etc., som denne i Aftenens Løb havde stukket til sig og anbragt i sine rummelige Baglommer, trillede ud paa Gulvet, — og han havde derved opnaaet for den Gang at faa Latteren paa sin Side.

Hans fortvivlede Kaldsfæller vekslede Brev paa Brev for at blive enige om en fælles Optræden overfor ham; og da han en Gang ved et Præstekon-

vent pludselig efter Diskussionens Afslutning viste sit frygtede Ansigt paa Talerstolen og begyndte at fortælle om sine grønlandske Æventyr — i et Sprog og en Tone, saa Ordstyreren hurtigt maatte fratage ham Ordet — blev det enstemmigt besluttet at tage alvorlige og kraftige Forholdsregler for endelig at sætte en Stopper for Forargelsen.

Imidlertid var Ulykken den, at Thorkild Müllers Sognebørn efterhaanden var kommen til at holde af ham. Da den første Forskrækkelse havde sat sig, saae de nemlig, at der bag hans mærkværdige Ydre og forbavsende Væsen skjulte sig en Mand, der forstod dem, saadan som de ikke var vant til at blive forstaaet af deres Præster, — en Mand nemlig, der ikke var fremmed for nogen af de Følelser, som rørte sig i dem selv, og til hvem de derfor kunde henvende sig med deres smaa Bekymringer og store Sorger som til en af deres egne. Han kunde komme ind i deres Stue som deres Jævninge, sætte sig ved deres Bord og stille sin Sult ved deres daglige Retter, drikke en Snaps med dem uden Forlegenhed og befinde sig selv-fjerde i en Stue uden straks at føle sig forpligtet til at holde Foredrag eller prædike. De syge og døende fyldte han ikke med Bibelsprog og højtravende Forklaringer men han satte sig stille ned paa Sengekanten og talte jævnt og beroligende til dem, læste et Stykke for dem af Testamentet eller et Par Salmevers og sørgede for Resten for paa bedste Maade at mildne deres Smerter og gøre deres Sind let og fortrøstningsfuldt.

«I skal ikke være forknytte,» plejede han at sige. «For I har jo ikke saadan gjort noget videre ondt, vel? Og dersom I har, saa er jeg sikker paa, at I fortryder det nu. Vorherre er saamænd heller ikke saadan en gammel Gnavpotte, der sidder deroppe

og regner den saa nøje ud paa Regnebrædtet. I skal se — han er saamænd helt skikkelig og vil nok tage godt imod jer.»

Ikke heller kunde jo selv Thorkild Müllers bitreste Fjender benægte, at der virkelig var kommen Liv og Bevægelse i Søby-Sognets døde Masser, der hidtil havde været ligefrem berygtede blandt embedssøgende Præster paa Grund af deres ringe Sans for alt, hvad der laa udenfor deres timelige Velfærd. Disse Folk, der hidtil havde ment at skøtte deres Salighedssag ved nøjagtig at betale Præsten hans Tiende til den fastsatte Termin og forøvrig møde til Aarets tre store Højtider for at ofre, de begyndte nu i bestandig tættere Masser at strømme til de Kirker, som forhen ofte havde staaet lukket mange Søndage i Træk af Mangel paa Tilhørere. Og naar saa Thorkild Müller steg op paa Prædikestolen med Skægget bølgende nedover den sjælden ganske propre Pibekrave og straks paa sin joviale Maade begyndte: «God Dag, kære Venner! Ja, saa er vi altsaa nu forsamlede her igen! . . . Hvad er forresten Klokken bleven? Er der nogen af jer, der har Uhr paa jer? . . . Halv elleve! . . . Naa! Ja, saa var det jo forresten, at jeg idag skulde fortælle jer noget om den Gang, da Jesus kom hen til denne her Enke — hvad var det nu, hun hed? — naa, det kan være lige meget . . . Skønt, vent lidt! — lad mig se efter i Bogen; det kan jo dog alligevel være ganske morsomt at vide, hvad den Dame har heddet,» — — saa kom der Liv i de mange velnærede Ansigter, Ørene spidsedes, ikke en Sætning gik tabt for dem. Undertiden kunde han i Talens Løb blive saa humoristisk, at man sad i højlydt Latter over hele Kirkegulvet; men til andre Tider og især under de lange Bønner, hvormed han regelmæssig afsluttede sin korte Præken, kunde han blive greben af

saa hæftig Bevægelse, at ogsaa hans Tilhørere betoges, og Lommetørklæderne kom i Virksomhed baade paa Mands- og Kvindesiden.

Efterhaanden strømmede Folk til hans Kirker endog fra helt andre Sogne, hvor man begyndte at faa Smag for denne Art Gudstjeneste, — og da kendte hans Embedsbrødres Forbitrelse ingen Grænser. Selv en grundtvigiansk Nabopræst, der holdt af at spille Friskfyr og hidtil havde behaget sig med at tage ham i Forsvar, begyndte nu at indse, hvilken farlig Person han var, og hvor nødvendigt det var for Standens Anseelse at faa ham fjernet.

Paa dette Tidspunkt var det, at der tilflød Sognet det lille Stykke Velærværdighed, der bar Navnet N. P. Ruggaard.

Han skyldtes et i meget venskabelige Former affattet Tilhold fra den lille, diplomatiske Bisp, der havde sine Grunde til ikke at gaa altfor haardhændet frem imod en gammel Kammerat, som havde haft Lejlighed til at lære hans Ungdomsliv nøje at kende. «Paa Grund af Sognets ikke almindelige Udstrækning og Hr. Pastorens fremrykkede Alder» — hed det lemfældigt i Skrivelsen, mens Bispen i sit stille Sind og med aabent Blik for Hr. Ruggaards særegne Evner fortrøstningsfuldt tænkte: Med ondt skal ondt fordrives!

Thorkild Müller tyggede længe paa den lange Skrivelse med dens mange omhyggelige Omskrivninger og dunkle Talemaader. Han havde allerede i nogen Tid forstaaet, at hans kære Kollegers Generthed overfor ham alligevel ikke grundede udelukkende i Ærefrygten for hans muskelstærke Legeme; og da han først var kommen saa vidt i Forstaaelse, havde Minderne fra hans Ungdom hurtig aabnet hans Øjne for mere. Nu — under Læsningen af Bis-

pens Skrivelse — forstod han endelig den hele Sammenhæng.

«Tag mig det Leverspæk!» udbrød han med et grønlandsk Kraftudtryk og huggede Næven i Bordet. «Man vil snigløbe mig!»

Men da «Snigløberen» omsider ankom, og Thorkild første Gang saae det lille blege, bebrillede Individ, der krøb ud af Fodpose og Kavaj og forestillede sig som hans Kapellan, gik hans Vrede med eet over, — han maatte le himmelhøjt. At sende ham en saadan Stumpegumpe af et Mandfolk paa Halsen forekom ham saa grundkomisk, at han øjeblikkelig maatte ud i Byen og fortælle Vennerne om sin «gefærlige» Banemand. —

Imidlertid gav denne sig uanfægtet til at indrette sig oppe i sine Værelser og pakke ud af det Vognlæs fuldt af Kister og Kufferter, som han havde ført med sig. Han hængte egenhændig nye, blomstrede Gardiner for Vinduerne, anbragte sine treogtyve velholdte Piber i en dobbelt Række paa Væggen og en Kristusfigur af Gibs over sit Skrivebord. I en Krog skjulte han sit medbragte Forraad af Tobak (to Heltønder Posemelange og tre Kasser af de billigste Cigarer), og over Sengen fæstede han et selvlysende Kors med en gudelig Inskription. Med særlig Forkærlighed dvælede han ved Opstillingen af sit «Bibliotek», der bestod af en Samling gamle og værdiløse Ting, som han havde købt i pundevis hos en Boghøker for at have noget at fylde op med; og da han med Skønsomhed havde faaet dem anbragt i Reolerne saaledes, at de ikke stod for tæt, dækkede de ogsaa næsten en hel Væg ligesom i Bispens eget Studerekammer.

I det hele manglede han intet til Værelsets Udstyr; han havde en grøn Skærm til at hænge over Studerelampen, en Kvast med Fidibusser, en Voks-

stabel og en splinterny Stang Lak; ja, selv en Spyttebakke og en lille Dug til at lægge under Vandkaraflen havde han ikke forsømt at tage med sig.

Da saa alt omsider var paa Plads, slog han sin graa Slobrok omkring sig med en Bevægelse som en Flaggermus, der folder sine Vinger sammen, satte sig paa en Stol midt paa Gulvet og lod Blikket drage langsomt beskuende rundt i Stuen med et lykkeligt Smil, der fortalte, at han her stod foran Virkeliggørelsen af en længe næret Drøm, ved Enden af en lang og møjsom Bane, paa hvis lykkelige Fuldendelse han næsten ikke havde turdet tro.

Kapellan Ruggaard hed oprindelig beskedent nok Niels Peder Madsen og var en velhavende Bondes Søn fra de fede, østjyske Egne, hvor Børnene — som der siges — fødes med en Sølvskilling i Haanden. I sit femtende Aar blev han sat i Købstadens lærde Skole og havde her foretaget den første Forandring med sit Navn ved Tilføjelse af Stedbenævnelsen Ruggaard. Senere havde han ladet det undergaa en Ombytningsproces fra Ruggaard-Madsen til Madsen-Ruggaard, indtil han ganske havde bortkastet det besværlige Madsen og alene bevaret Navnet Ruggaard.

En ganske tilsvarende Forvandling var samtidig foregaaet med hans Person. Den rødmussede og firskaarne Bondedreng var efterhaanden bleven blegladen og fed; det store, runde Hoved var sunket dybere ned mellem Skuldrene, og de farveløse Øjne stirrede frem med et nærsynet, stikkende Blik. Som han sad der indhyllet i den graa Slobrok med sit hvidgule, ganske kortklippede Haar, sine store, runde Briller, sin flade Næse og fuldkommen blodløse Hud, lignede han en Maddike, en af disse blege, lyssky Ormeskabninger, der indfinder sig overalt, hvor Raaddenskaben begynder, og som — set i

Mikroskop — synes at stirre En i Møde med et Par store, dumme og graadige Hornøjne. —

Skønt der fra de overordnedes Side naturligvis ikke var bleven Kapellan Ruggaard noget særskilt betydet, havde han haft en fuldkommen klar og korrekt Forestilling om, hvad hans Opgave her i Sognet foreløbig var, og hvad man ventede sig af ham. Han indsaae, at der her aabnede sig en fortrinlig Lejlighed for ham til at erhverve sig sine høje Foresattes Gunst, — foruden naturligvis til at virke til Gavn for Kirken og dens Anseelse. Han havde dog været klog nok til i Begyndelsen at gaa frem med største Forsigtighed overfor en Befolkning, der allerede var sunket saa dybt i Forblindelse. Han begyndte sin Mission med meget beskedent at fremstille sig for Egnens formaaende Folk som Pastor Müllers ringe Medtjener og oprigtige Ven. Først lidt efter lidt forsøgte han — dog altid kun paa Tomandshaand og i de varsomste Udtryk — at vække Tvivlen om hans Tilregnelighed.

«Ak ja — vor kære Pastor Müller!» kunde han vemodig sige paa det brede Maal, der var bevaret som et uforgængeligt Minde om hans Bondefødsel. «Bare han dog vilde unde sig lidt Hvile, lidt Fred! Hans mange fortræffelige Egenskaber tiltrods — dem ingen kan skatte i fuldere Maal end jeg — saa lader det sig vel næppe længer nægte, at der begynder at vise sig Tegn til en højst beklagelig Svækkelse af Aandsevnerne. Naa — alt staar i Guds Haand! Maaske er det kun en ganske forbigaaende Tilstand!»

Men med al sin Bondesnuhed havde han aldeles intet opnaaet. Det var saa langt fra, at den Bevægelse, Thorkild Müller mere og mere vakte rundtom, havde virket afskrækkende paa hans Sognebørn, at de tværtimod sluttede sig til ham med des større

Stolthed, jo mere Modstand og Opsigt han vakte. Kapellanen var da efterhaanden bleven rasende. Han havde tænkt at vinde en let og hurtig Sejr over den uvidende Grønlænder, der — han vidste det bestemt! — end ikke kunde sine tre Troesartikler helt nøjagtigt. Men Sognets Bønder vilde slet ikke høre paa ham, naar han begyndte at udkramme sin Universitetsvidenskabelighed for dem, og lod sig ikke i mindste Maade imponere af hans store Bogsamling. Det var tilsidst end ikke langt fra, at de, smittede af Müllers Eksempel, begyndte at behandle ham paa en overlegen Maade og gøre sig lystig paa hans Bekostning. De kaldte ham oftest blot «Madsen», alene for at drille ham, — ja ved en Lejlighed, hvor ogsaa Pastor Müller var tilstede, havde en ung Fyr raabt til ham, da han kom:

«Der har vi saamænd Hr. Kapellan Madsen-Rugbrød!»

Denne dumme Vittighed havde de saa alle let af; og Müller havde sendt en Lattersalve op mod Loftet og senere ved alle Lejligheder gjort sig en Fornøjelse af med Højtidelighed at forestille ham med de Ord:

«Min højærværdige Foresatte — Hr. Biskop Madsen-Rugbrød!»

Men Hævnens Time skulde komme. Hin mørke Vinternat, da Thorkild Müller — trodsende Snebyger og Vinterstorm, kun fulgt af sine Hunde — drog afsted over Ødemarkerne for at komme tidsnok til at berette en gammel, syg Mand, gød han den Draabe i Forargelsens Bæger, der fik det til at flyde over.

Den gamle Mand, som den Nat laa for Døden, havde langtfra levet noget eksemplarisk Liv. Han havde blandt andet aldrig sat sine Fødder i Kirken, fordi han — som han sagde — «aldrig havde haft Tøj dertil».

Han havde nu sendt Bud efter Præsten for dog at faa lidt at vide om det Liv, han skulde indgaa til; og Müller satte sig ved hans Seng og gav sig som sædvanlig til at fortælle, hvad han ifølge Bibelens Ord mente at vide derom.

Da han var færdig, laa Manden en Stund og grundede. Derpaa sagde han:

«Ja, men — faar vi da hverken Ædelse eller Drikkelse deroppe?»

Müller maatte benægte dette.

«Og der er hverken Koner eller Kærester, si'er I? —»

Nej — deroppe toges ikke til Ægte.

«Faar man da itte saa meget som en Bid Skraatobak heller?»

Men da Müller ogsaa hertil maatte svare benægtende, vendte den Gamle Hovedet om mod Væggen, som om han vilde sige, at det Himmerig brød han sig ikke om at komme i.

Müller, som saae denne Bevægelse og forstod dens Betydning, blev med eet eftertænksom. Efter en Stund at have stirret mod Gulvet rejste han beslutsomt Hovedet og sagde, at det var noget Snak, han før havde fortalt ham, for i Himmerig fik alle det præcis saaledes, som de selv ønskede det. Og for at gøre sin Tanke rigtig forstaaelig for den gamle Mand, udviklede han nu nærmere, hvorledes man i det hele deroppe i Himlen bare behøvede at udtrykke et Ønske for at faa det opfyldt. Dersom han derfor skulde føle Sult deroppe, saa vilde Englene sikkert nok straks dække et Bord for ham med de kosteligste Retter, som han selv kunde vælge imellem. Ifald han fik Lyst til en Kone, vilde han heller ikke i den Henseende komme til at lide Nød, — ja, selv om han virkelig deroppe skulde føle Trang til Skraatobak, saa vilde saamænd Vorherre selv med

Glæde række ham en Ende, for han kunde ikke nænne at sige nej til sine kære Børn, som var døde i Troen paa ham som deres ejegode Fader; han vilde netop, at hos ham skulde alle føle sig som hjemme.

Efter denne Forklaring vendte Manden atter tilfreds og beroliget sit Hoved. Derpaa foldede han de runkne Hænder, modtog det hellige Sakrament og sov lidt efter ind i sine Fædres Tro.

Men da denne Historie blev bekendt, rejste der sig et Forargelsens Skrig fra alle omliggende Præstegaarde og Degneboliger. At fremstille Vorherre som en almindelig Skænkevært og Sjælenes Hjem som en smudsig Beværtning — det gik over alle Grænser! Provsten satte sig straks ned for i en fortrolig Skrivelse at meddele Bispen det passerede. Han sluttede med den Bemærkning, at man vel herefter kun kunde gribe til den Forklaring — som (tilføjedes der i Parentes) ikke heller var ualmindelig saavel i som udenfor Sognet — at Pastor Müllers aandelige Evner ikke længer var usvækkede, men at han maatte siges at lide af allerede i høj Grad udviklet Sjælsforstyrrelse.

Efter Modtagelsen af denne Skrivelse slog Bispen utaalmodigt Knoen i sit Skrivebord og tog en længe ventet Beslutning: han meldte gennem Provsten sin Ankomst til Sognet.

Fjerde Kapitel.

—

Allerede før Klokkerne begyndte at ringe sammen, var den lille Kirke stuvende fuld af Folk. Hver Plads — lige op til de to Rækker Rørstole og den højryggede Kurvestol i Koret, som var bestemt til Bispen og hans Følge — optoges af en højtidelig og højtidsklædt Forsamling, der i Bekymring og Spænding ventede paa, hvad denne Dag vilde bringe. Nogle sad ganske skrutryggede af Benauelse og stirrede ned paa de foldede Hænder i Skødet, som om de i Stilhed ransagede deres Samvittigheder; og det blev almindeligt bemærket, at flere af Thorkild Müllers nærmeste Venner sletikke havde indfundet sig.

Nu var denne Bispevisitats ogsaa fra de overordnede Kirkemyndigheders Side sat i Scene paa en Maade, der tydelig havde til Hensigt at skræmme Befolkningen. Kapellan Ruggaard og Sognets Skolelærere havde sneget sig omkring med betænkelige og hemmelighedsfulde Miner, som om der forestod noget forfærdeligt. Der blev fortalt, at ikke alene skulde Sognets Skoler inspiceres og Kirkebygningerne, Kirkegaarden og overhovedet alle Forhold, Kirke og Skole vedrørende, nøje undersøges; men Bispen vilde

ved en særlig Gudstjeneste forlange de sidste fem Aargange af Sognets Konfirmander fremstillede paa Kirkegulvet for personlig at overhøre dem.

Dog, heller ikke Thorkild Müller havde ligget paa den lade Side. Han forstod meget godt, hvortil alle disse Anstalter sigtede, og han havde sagt til sine Venner: «Nu vel, vil de have Krig, saa skal de faa den!» Allerede i nogen Tid havde han — opirret af sine Nabopræsters vedvarende Chikanerier — følt Lyst til en Gang at rejse sig paa Bagbenene for ligesom en rigtig Bams, naar den forfølges af bjæffende Hunde, at skaffe sig Respekt ved at gribe en af Køterne i Ørene og ruske den lidt. Paa sine lange, ensomme Spasereture gennem det foraarsgrønnende Land, hvis bløde, tungt blundende, taagetilslørede Natur var ham som et Billede paa hans egen daadløse Ungdoms henflydende Drømmeliv, havde han endog kunnet tumle med dristige Planer om at rejse en almindelig Kamp i Folket for at bryde Velærværdighedernes Tyranni. Han kunde undertiden formelig fnyse af Stridslyst. I hans Syner vrimlede det med smaabitte, arrige Præsteskikkelser, der skreg op imod ham med truende Fagter; og idet han i sin Fantasi saae den hele sorte, pibekravede Bande troppe op, Geled bag Geled, med de fløjlsmavede Bisper paa Fløjene, kunde der tændes det samme vilde Glimt i hans Øje, den samme Glød paa hans Kind som i gamle Dage under de hidsige Renjagter paa de store Højsletter under Indlandsisen.

Meddelelsen om Bispens Ankomst, der — af ham som af alle andre — opfattedes som et Forbud paa hans Afsættelse, havde gjort det af med den sidste Rest af hans Besindighed. Uden iøvrigt at være synderlig klar over sit Maal vilde han præke Revolution, plante Oprørsfanen i den danske Menig-

hed. Som han med sin rungende Latter havde sagt til sine Venner: «D'Hrr. Velærværdigheder skal dog faa at fornemme, at de virkelig har sluppet en Bjørn ind i Faarefolden!»

Aldeles uden at mærke den Uro, som Rygtet om Bispens Komme straks havde vakt i den før saa tillidsfulde Menighed, havde han allerede besvaret sine Embedsbrødres Udfordring med en Række egenhændige Foranstaltninger af langtrækkende Betydning. Blandt andet havde han ved sidste Kirkestævne ladet kundgøre, at alle Tiendeydelser til hans Embede saavelsom Offer, Akcidenser og lign. for Fremtiden skulde bortfalde, idet han gjorde gældende, at den frie Afbenyttelse af Præstegaardens Tilliggende var endog rigelig Betaling for det Arbejde, en Præst forrettede, og at denne idelige Beskatning af Befolkningen ved Bryllup, Daab og Konfirmation kun var egnet til at ødelægge Forholdet mellem Præsten og hans Menighed.

Men netop denne usædvanlige Uegennyttighed var bleven skæbnesvanger for ham under disse Dages Kamp mod Kapellan Ruggaards pludselig voksende Indflydelse i Menigheden. Den Mistanke til Thorkilds Tilregnelighed, som denne Herrens Tjener hidtil forgæves havde søgt at indsmugle hos Befolkningen, havde nu fundet Næring. At en Præst ikke vilde tage mod Offer og Tiende, — Penge, som han havde lovlig Hævd paa — det kunde da enhver forstaa, var Galmandstanke!

Der blev en almindelig, forsigtig Trækken-sig-tilbage fra Thorkild efter denne Dag; og da han mærkede, at Vennerne begyndte at svigte, foer han frem imod dem med en Voldsomhed, der kun gjorde ondt værre. Med eet Slag var det bleven alle klart, at de havde en gal Præst.

I de sidste to Uger havde han raset omkring i

Byerne som et vildt Dyr for snart ved Trusler, snart ved Overtalelser at rejse sin sunkne Anseelse; men hvor han kom hen, havde han enten fundet Gaardportene lukkede, eller Mændene var smuttet bort og havde gemt sig i Staldene for at blive fri for at tale med ham, mens de lod Konerne tage imod ham inde i Stuen og sidde og snakke ham efter Munden, indtil han gik. Enkelte Steder havde man endog i Forskrækkelse pudset Hundene paa ham, naar han kom til Døren med sin Pigstav og sine af Vejsølen tilstænkede Klæder, med uredt Haar og Skægget strittende vildt ud fra det blege, af Ophidselse fordrejede Ansigt. Bagefter havde man omhyggelig pudset Dørlaasen med Trippelse, — for gal Mands Haandsved gav Sygdom i Leveren.

Endnu til den foregaaende Aften havde han indbudt sine Venner til et Møde i Præstegaarden; men der var ingen mødt.

Derfor sad man nu i Kirken og ventede med Angst og Spænding paa, hvad denne Time vilde bringe. Derfor sad der inde i Stolestaderne saa mange duknakkede Skikkelser og stirrede ned paa de foldede Hænder i Skødet, som om de angergivne befriede sig for enhver Samhørighed med den Mand, over hvem Dommen nu skulde fældes.

Egnens Præster begyndte at indfinde sig. Med snehvide Pibekraver anbragte de sig paa de to Rækker Rørstole i Koret og kastede herfra strenge Blikke udover den vildledte Menighed. Oppe i det lille Rum bagved Alteret gik Kapellan Ruggaard frem og tilbage med Hænderne paa Ryggen og talte højt med sig selv af Spænding. Han formelig skinnede af Triumf og Forventning. Han saae sin Fremtid for sig i et dybt og straalende Perspektiv, der endte

i selve Slotskirken i København, hvor han — Landsbydrengen, den foragtede og latterliggjorte Bondestudent — stod for Alteret i Bispeornat, med Guldbrokades Messehagel og Kommandørkorset om Halsen. Og hans Sjæl var fuld af Taknemlighed, hans Øjne af fromme Taarer.

Uden for Kirkeporten stod Sognets Skolelærere i sorte Kjoler og med hvide Slips for at give Vink til Klokkeren og sende Bud ind til Præsterne, saasnart Provstens Vogn — med hvilken Bispen vilde komme — viste sig over Bakkerne. Bispen havde meldt sin Ankomst til Kl. ti præcis, til hvilken Tid Gudstjenesten skulde begynde. Senere paa Dagen vilde han indfinde sig i Skolerne og derpaa tage tilbage med Provsten inden Aften.

Men endnu var Thorkild Müller ikke kommen.

«Det manglede bare!» sagde den lille visne Skolelærer, som Thorkild i sin Tid havde endevendt ved Bondebrylluppet, og som siden havde forfulgt ham med et tænderskærende Had. «Det manglede bare, at han skulde lade Bispen vente! Det kunde saamænd ligne ham, den — um — Sjover — rent ud sagt. De har vel hørt, hvad han vilde have givet til Præstemiddagen idag, dersom Bispen ikke havde frabedt sig al Servering. Gule Ærter og Flæsk! Hvad gi'er De mig? . . . En saadan Haan og Opsætsighed! . . . Den — um — Møgbonde!»

Hans Kollega, den tykke Mortensen, gryntede samstemmende.

«At tænke sig en Frækhed!» vedblev den anden med en Stemme, der slog over af Arrigskab. «Nu mangler Klokken kun to Minutter i ti, og endnu viser han sig ikke! De skal faa at se, Mortensen, — han vil lave Skandale. Han nærer sig ikke, før han faar lavet Optøjer inde i Kirken. Han skal nok

have været aldeles rasende derhjemme i Nat, har jeg hørt. Kapellanen fortalte, at han hele Natten havde hørt ham rumstere nedenunder, saa det var forskrækkeligt. De kan tro, han har haft noget for! Han nærer sig saamænd ikke, før han — — Men, Gud bevares! Mortensen . . . der er jo Vognen! . . . Jakob! Ring! Ring — for Fanden! — —»

Klokken begyndte at lyde, den lille Degn foer ind i Kirken, og straks efter kom alle Præsterne forvirrede og raadvilde ud. Hvad skulde der gøres? Pastor Müller var endnu ikke kommen! Det var jo uhørt! Der maatte øjeblikkelig sendes Bud efter ham — —

I det samme holdt Vognen foran Kirkeporten.

Bispen var en lille, mager Mand med et klogt, skarpt tegnet Ansigt og fornemme Manerer. Han hilste tavst, en Smule køligt, paa de tilstedeværende Præster, saae sig derpaa omkring og spurgte forundret:

«Er Pastor Müller ikke til Stede?»

Kapellan Ruggaard kom nu krybende ud fra Præsteklyngen — med de farveløse Øjne formelig væltende ud over Brillerne af ydmyg Tjenstivrighed. Han meddelte, at Hr. Pastor Müller desværre endnu ikke havde indfundet sig, men at der øjeblikkelig skulde blive sendt Bud efter ham.

Bispen saae koldt paa ham med et Udtryk, der i det hele ikke tydede paa Forelskelse.

«De skal ingen Ulejlighed gøre Dem. Pastor Müller veed, at Gudstjenesten er berammet til Klokken ti. Den mangler endnu et Minut . . . Lad os gaa ind!»

I det samme fik han Øje paa den tykke Skolelærer Mortensen, der paraderede ved Indgangen — ganske bleg og forpustet af den Anstrengelse, som den uvante oprejste Stilling voldte ham.

Efter at have betragtet ham lidt spurgte Bispen temmelig hvast:

«Hvad er Deres Navn?»

Mortensen fik af Forfjamskelse sit eget Navn forkert i Halsen, saa den anden Degn, der i dyb Ærbødighed stod ved Siden af ham med en Cylinderhat foran paa Maven, tilsidst fandt sig foranlediget til at svare for ham.

Bispen flyttede da hurtig sine gennemtrængende Øjne hen paa denne og sagde endnu mindre blidt:

«Kan den Mand ikke svare for sig selv? Hvad hedder da De selv?»

«Mikkelsen!»

«Ja saa,» sagde Bispen med en foragtelig Betoning; hvorpaa han gik ind i Kirken, fulgt af sit pibekravede Følge.

Mikkelsen og Mortensen saae spørgende paa hinanden og derpaa forbløffede ud i Luften.

«Hvad mente han med det?»

«Ja — Gu' veed.»

«Hvad var det egentlig, han sa'e?»

«Sa'e han noget?»

«Næ.»

«Det var da løjerligt.»

* * *

Der rejste sig en mægtig Bevægelse inde mellem Kirkens tætpakkede Skarer, da den lille Bisp i Silkekjolen og med Kommandørkorset om Halsen traadte ind i Koret og — efter at have kastet et hastigt mønstrende Blik ud over Forsamlingen — satte sig tilrette i den højryggede Kurvestol. Præsterne anbragte sig i Tavshed paa Rørstolene bagved ham, og et Øjeblik blev der saa stille i Kirken,

at man kun hørte Klokken summe højt oppe i Taarnet.

Saa tav ogsaa den.

Den lille Skolelærer stak Hovedet ud af sit Aflukke og saae spørgende hen paa Kapellan Ruggaard. Denne saae igen paa Provsten, og denne igen paa Bispen, der imidlertid sad utilgængelig med Hænderne foldede i sit Silkeskød og saae stift frem for sig.

Først i dette Øjeblik gik det op for Folk nede i Kirken, at Thorkild Müller endnu ikke var kommen, og at det var ham, man ventede paa.

Der blev almindelig Bestyrtelse. Skulde han virkelig have til Hensigt at holde Bispen for Nar? Det vilde dog, ved Gud, være at drive Spasen lovlig vidt! . . . Alles Øjne rettedes paany mod Bispen. Over hele Kirken strakte man Hals og løftede sig paa Tæerne for at iagttage det bestandig mørkere og mere tillukkede Udtryk i hans magre Ansigt.

Endelig stak han Haanden indenfor Kjolen, trak et Guldur frem og gav derpaa et Vink til Kapellan Ruggaard, der stod som paa Kattespring ved Siden af Alteret. Kapellanen lod Vinket gaa videre til Degnen, der derpaa traadte frem og indledede Gudstjenesten.

Alle bøjede Hovedet; Bønnen blev holdt, og Salmesangen begyndte. Men for hvert Vers steg Spændingen i Forsamlingen; thi Thorkild Müller lod sig vedvarende ikke se, og Pladsen foran Alteret stod endnu tom. Man kunde nede fra Kirken iagttage, at Kapellan Ruggaard gennem Provsten førte en Underhandling desangaaende; men Bispen rystede blot paa Hovedet, og Præsterne saae spørgende paa hinanden.

Da Salmen var til Ende, ventede man endnu en lille Stund, i hvilken der igen var saa stille i hele

Kirken, at der formelig gik som et Suk gennem Forsamlingen, da en Mand nede i et af de bageste Stolestader tabte en Salmebog paa Gulvet.

Med ect rejste Bispen sig fra sin Stol og gik op til Alteret, tog sit Lommetørklæde frem, tørrede sig om Munden, vendte sig derpaa mod Forsamlingen og begyndte Altertjenesten.

Men dette rørte Menigheden, saa mange fik Taarer i Øjnene. Idet hans smukke, velskolede Stemme lød hen over deres Hoveder, grebes de af en egen Højtidelighed, en Følelse af Tryghed og Fred, som de ikke længe havde kendt. Det var, som om milde Engle igen tog Bolig herinde under de genlydende Hvælvinger, fra hvilke Thorkild Müller havde skræmmet dem bort med sin frygtelige Bas.

Da Mesningen var forbi, begyndte Salmesangen igen. Det var en Salme med mange og lange Vers, men der var næppe en eneste i Kirken, der længer kunde fæste Tankerne ved Ordene. Man fik at vide, at der nu var sendt Bud efter Müller; men Sangen forstummede, uden at han havde vist sig.

Pludselig blev der Røre henne mellem Præsterne, Provsten rejste sig op og nikkede til Degnen, der fik travlt og smuttede ud. Lidt efter hørte man Døren op til Prædikestolen blive aabnet og Trappen knirke under Trin . . . Endelig! — Nu var han der! . . .

Men da man i Stedet for Thorkild Müllers Vildmandshoved saae Kapellan Ruggaards maddikeblege Ansigt dukke op over Prædikepulten, anede man, at der var hændet noget afgørende, og der gik et stille Gys gennem Forsamlingen.

Først da Gudstjenesten var forbi og man strømmede ud af Kirken, erfarede man Sagens Sammenhæng: «Bjørnen» var om Natten pludselig rejst bort. Han havde kun taget sine Hunde og sit Egespir

med sig: og paa hans Dør fandt man skrevet med Kridt hans Afskedshilsen i de Ord:

I har de Tyranner, som
I fortjener.

I Soby og Sorvad har man siden intet hørt fra Thorkild Müller. Man fik blot at vide, at han straks var rejst tilbage til Grønland.

Maaske lever han deroppe endnu.

KRØNIKER.

Menneskenes Børn.

En skyfri Sommermorgen blev to Mænd færget over en bred og spejlklar Fjord.

Den ene var en høj, krumbøjet Olding af et ærværdigt Udseende med et langt, gullig-hvidt Skæg, der i Enderne var næsten grønt af Ælde. Han sad med de knoklede Hænder paa Haandtaget af en Stav og stirrede frem for sig under de buskede Bryn med et stort, uudgrundeligt Blik. Den anden var baade yngre og meget mindre af Vækst, havde et pluskæbet, rødsprængt Ansigt med to Totter sort Kindskæg under Ørene og store, mørkeblaa, hvælvede Briller for Øjnene. Begge vare de fattigt klædte i gamle, sorte Klæder, havde bredskyggede Hatte paa Hovedet og en Voksdugsransel over Ryggen.

Det var Vorherre og Skt. Peder.

Færgemanden, en bjørnebred, rødskægget Fjordfisker, stod oprejst i Bagstavnen af Baaden, som han førte frem gennem det blanke Vand ved Hjælp af en Vrikkeaare, mens han med et Smil betragtede de to løjerligt udseende Fremmede.

«Fanden, om jeg kan faa i mit Ho'de, hvad I vil derover for, go'e Mænd,» genoptog han en nylig afbrudt Samtale. «Som jeg siger Jer — der er ikke andet end forbandet Død og Djævelskab derovre.

Der er ikke faldet saa meget som en Taare Regn i fem Guds Maaneder, saa I kan da begribe, hvad for en Elendighed I kommer til. Om I derfor vil lyde mit Raad, saa vend heller Næsen en anden Vej — for ellers kommer I kanske til at ligge med den i Vejret, før I faar læst over paa jeres Fadervor. De kreperer derovre som Fluer i Frost, og ikke er der saa meget som en Skillingskringle at faa i hele Sognet.»

«Ja, saa passer det just for os at komme derover,» svarede Skt. Peder; han sad med Hænderne paa Knæene og vuggede sig frem og tilbage, mens han kiggede paaskøns over Brillerne. «Saa trænger jo de ulykkelige mere end ellers til Guds Ords Trøst.»

«Fanden med Guds Ord, go'e Mand — dem bliver de Godtfolk sgu ikke fede af! Nej, Vorherre skal bare give dem en god Bløde Regn, saa kan han Pinedød spare sig sin Trøst.»

«Nu taler du jo bespotteligt!» sagde Skt. Peder strengt; — han havde hørt sin Herre sukke dybt ved Fiskerens Ord. «Tænk dog paa din evige Salighed, Menneske!»

«Min Salighed? Aa! Den giver jeg syv Traad i en Hose, Fa'er! . . . Naar Vorherre er af den Slags, at han kan lade Menneskene ligge og lide og pines værre end Ormekryb og af Dødsenshunger æde baade Rotter og Lus og deres eget Skarn — saa er han ikke den Mand, jeg har anset ham for! Og jeg siger bare, at naar han kan have Sind til at bære sig saadan ad imod os det bitte Stød, vi lever her paa Jorden, — ja, saa kan En sgu aldrig vide, hvad han kan hitte paa at pine og plage os med deroppe i Evigheden.»

Skt. Peder sitrede af hellig Harme. Hans Ansigt var sprængrødt.

Endnu beherskede han dog sin Vrede og sagde mildt formanende:

«Lad ikke din Tunge forføre dig, min Ven! Glem ikke, at din himmelske Fader kan høre ethvert af dine Ord.»

«Saa—aa? Kan han det? Det troer jeg ellers ikke noget paa. Jeg tænker nu, at Vorherre maa være mere døv end min gamle Spindemoster, siden han ikke hører alle de Jammerskrig og Bønner, der sendes op til ham i disse Dage. For havde han bare saa meget Hjærte i Livet som en Sild, skulde han vel ynkes over al den Elendighed, han har lavet sammen her paa Jorden.»

«Formastelige!» raabte nu Skt. Peder og vilde springe op, — men Vorherre lagde Haanden paa hans Arm og mumlede sagtmodigt:

«Stille, Peder!»

Saa sank han atter tilbage paa Toften og begyndte at bede sagte.

Lidt efter naaede Baaden Fjordbredden, og de to Vandringsmænd steg i Land.

* * *

Vorherre og Skt. Peder fulgte en Sti, der drog sig tværs igennem Landet, og de var ikke kommen mange Skridt frem, før de rundt om sig saae de uhyggelige Spor af Tørkens og Hungersdødens Ødelæggelser. Paa de nøgne Marker var der ikke levnet et Straa. Det saae ud, som om Ildsluer var gaaet hen over dem. Over den lerfede Muld laa et tørt, rødbrunt Støvlag, der ved det mindste Vindpust sattes i hvirvlende Bevægelse og fyldte Luften med et askeagtigt Støv. Det hele Land var som indhyllet i en brandrød Taage, hvorigennem Solen skimtedes som en blodrød Maaneskive. Spredt

omkring paa Markerne laa stinkende Aadsler af styrtede Kreaturer. Nogle var allerede halvt sammenfaldende Skeletter, blegede af Solen; andre laa med fire stive Ben i Vejret, opsvulmet Mave og dødningegrinende Mund. Ovenover dem flagrede Flokke af store, tavse Fugle med forpjuskede Fjer og matte Vingeslag.

Der hørtes ingen Lyd. Det var, som om Jorden strakte sig i den sidste, stumme Dødskrampe. Fra en afbladet Skov slæbte en Ræv sig frem paa Bugen med Tungen hængende som et Stykke bleg Tarm ud af den ene Mundvig. Tre Skridt krøb den frem; saa vaklede den og faldt; -- krøb atter tre Skridt, vaklede og faldt.

Efter en Tids Forløb naaede de to Vandringsmænd en Landsby, hvis Straatage var bleven ganske hvide af Solbranden, og hvis Gadekær var udtørret, saa Bundens stive Ler havde slaaet dybe, gabende Revner. Her mødte dem et endnu frygteligere Syn. Mange af Hytterne stod tomme, og gennem Døre og Vinduer bredte der sig en forfærdelig Stank af de ubegravede Lig, der laa derinde og raadnede op i Sengene. Fra andre Huse lød hjærteskærende Jammerskrig, Stønnen og Hulken. Et Sted laa en Familje midt paa Gaden og strakte de matte Hænder mod Himlen, anraabende om Barmhjærtighed; det var halvnøgne, mørkebrune Menneskeskeletter, bedækkede med Saar og Skarn: en Moder med et døende Barn ved det hentørrede Bryst, et Par Oldinge og en ung Pige, hvis Hovedhaar Tørken ganske havde afsvedet.

Da Skt. Peder saae denne Elendighed og hørte disse tryglende Bønner, smeltede hans Hjærte, og han vendte sig mod sin Herre og sagde:

«Kære Mester! Vend din Vrede fra disse ulykkelige! Hør, hvor de angrer og beder!»

Men Vorherre stirrede frem for sig med sit store, uudgrundelige Blik. Det var, som hørte han ikke Skt. Peders Ord, — og de vandrede videre mellem uddøde Huse og halvt fortærede Menneskeaadsler.

Efter nogen Vandring kom de op til Kirken, der laa lidt udenfor Byen, og hvis Malmklokker i de sidste Maaneder havde kimet Dag og Nat for at paakalde Herrens Naade.

Allerede udenfor Indgangsdøren saae de en sammenstimlet Skare af udhungrede Stakler, der havde slæbt sig herhen paa Haand og Knæ for at slippe ind i Helligdommen. Indenfor Murene var der stuvende fuldt helt op til Alteret. Det saae ud, som om alle Kirkegaardens gustne Døde var stegen op af deres hensmuldrende Kister og havde samlet sig paa Kirkens Gulv. Fra alle Stolestaderne straktes visne Knokkelarme mod Himlen. Luften under Hvælvingerne genlød af de ulykkeliges Anraabelse og var mættet af Stanken fra deres Urenhed og Saar. Kun Præsten, der stod paa Prædikestolen, og Degnen, der sad og sov inde i sit lukkede Stade, struttede af Fedme. Thi til Kirken havde alle bragt deres sidste Kande Most og ofret deres sidste Simle for at formilde Gud og bortvende hans Vrede.

Og Præsten tog sig en ny Pris, slog Næven i Prædikepulten og raabte:

«Thi jeg siger Eder, I ugudelige! I frække! — saalænge I ikke giver Gud Herren alt, lige til Eders syndige Kød, skal den Eviges Forbandelse hvile over Eder — —»

Men Skt. Peder ynkedes over denne Nød, og han vendte sig atter mod sin Mester og sagde:

«Herre! Herre! Forbarm dig dog over dem! Hør, hvor de angrer og beder!»

Men Vorherre stod, som hørte han ikke hans Ord; og mens Larmen af de ulykkeliges Bønner steg alt højere under Kirkebuen, saae Skt. Peder et saligt Smil glide hen over hans Mesters Aasyn.

Da forfærdedes Peder i sit Hjærte, og han raabte:

«Herre! Herre! Er du den Miskundhedens Gud, som du siger — da vis Barmhjærtighed her! Thi ellers troer jeg dig ikke længer og vil ikke tjene dig, . . . Hører du ikke, hvor de raaber? Seer du ikke deres blødende Anger?»

Da saae Vorherre bedrøvet paa Skt. Peder og sagde:

«Peder! Peder! Nu taler jo din Mund bespotteligt som Færgemandens før. Men denne Gang skal din Vilje ske — thi din Tvivl vil jeg afvende, og du skal blive seende!»

Med disse Ord forlod han Kirken; og da de havde naaet Toppen af en Høj udenfor Byen, opløftede Vorherre sine Hænder, — og se! — fra Horisonten steg store, sorte Skyer, og Solskiven formørkedes, og Regnen strømmede ned.

Og Regnen blev ved at strømme — —

* * *

I fire Uger strømmede Regnen ned over det udtørrede Land.

Da begyndte det at grønnes nede langs med Moserne. Bække og Aaer gav sig til at svulme, og Skoven skød Knopper. Snart pippede ogsaa Grønsværet frem rundt om paa Bakkernes fede Muld, som Hungersdødens Aadsler havde gødet; Lærkerne vendte tilbage, Stær og Irisk begyndte at fløjte . . . Da Høsten kom, stod det hele Land og bugnede af en Rigdomsfylde, hvortil man aldrig havde kendt Mage.

Paa denne Tid vendte just Vorherre og Skt. Peder tilbage til Egnen.

Overalt var man i travl Beskæftigelse med Indhøstningen af Himmelens rige Gaver, og paa alle Vejene mødtes de to Vandringsmænd af svingende Kornlæs med fuldbarmede Høstpiger og tykhovedede Karle, der lo og gantedes i Halmen.

Karlene løftede Brændevinsdunken højt i Vejret, idet de foer forbi, og skreg: «Skaal, I Gamle! . . . Skal det være en Go'taar?» Og Pigerne rakte ømt Armene ud imod dem og sang:

«Kom, du søde, kys mig varm,
Se, jeg ligger i din Arm!»

Men af ingen Mund hørtes Herrens Navn nævnet eller hans Gærninger lovpriset.

«Forstaar du nu, Peder?» spurgte Vorherre.

Skt. Peder svarede ikke, og de gik ind i Landsbyen.

Her sad Konerne ude paa Stenflisen foran de smukke, nyopførte Huse, med trinde Patteglutter ved de mælkespændte Bryster, og drak Kaffe, sladrede, fjasede og lo. Midt i Byen var der bleven bygget en ny Kro med Keglebane, Gynge og en stor Dansesal, og Værten og hans Folk havde travlt med Forberedelserne til det store Høstgilde, som en af Dagene skulde afholdes her. En Flok drukne Mænd sad inde i Skænkestuen og bandte og skændtes.

Men intetsteds hørtes Vorherres Navn nævnet eller hans Gærninger priset.

«Forstaar du nu, Peder?» spurgte Vorherre.

«Herre!» hviskede Skt. Peder og saae mod Jorden.

Tilsidst kom de op til Kirken, hvor Malmklokkerne netop kaldte Menigheden sammen til Andagt og Guds Lovsyngelse. Men kun et Par frugtsom-

melige Koner og en Krøbling sad og halvsov inde i Stolestaderne; og Præsten, der stod paa Prædikestolen, og Degnen, der sad og nikkede sørgmodigt inde i sin lukkede Stol, saae begge helt spøgelseagtige ud i deres gustne Magerhed.

Og Præsten foldede sine Hænder og sukkede ud i den tomme Kirke:

«Thi jeg siger Eder, kære Venner — o, mine kære Venner! — Herren forlanger intet, slet intet af Eder. Blot I ikke vil glemme ham, — blot I vil huske paa, at han er Eders ejegode, himmelske Fader — —»

Da de to Vandringsmænd var kommen ud af Kirken, sagde Vorherre:

«Nu, Peder?»

Da sank Skt. Peder hulkende til sin Mesters Fødder:

«Herre! Herre! — Tilgiv mig!»

Ørneflugt.

Dette er Historien om den unge Ørn, der som gulnæbbet Unge blev funden af nogle Drenge og bragt ind i den gamle Præstegaard, hvor nænsomme Mennesker tog sig af den og fik den kær, saa man ikke senere formaaede at skille sig ved den. Ligesom Eventyrets «grimme Ælling» voksede den op her mellem skræppende Ænder og kaglende Høns og brægende Faar, og saa vel befandt den sig efterhaanden i disse Omgivelser, at den blev baade stor og bred, ja — som Præsten sagde — «formelig lagde sig Mave til.»

Den havde sit Stade oppe paa et gammelt Plankeværk ved Svinehuset, hvor den sad og passede paa, naar Pigen kastede Affald ud fra Køkkenet. Saasnart den fik Øje paa den store Dorthe, kastede den sig ned paa Stenbroen og vraltede det fyldte Fad imøde i det burleske Sækkeløb, hvori Æterens Kongebørn bevæger sig paa Jorden.

Det kunde vel en og anden Gang hænde, især paa stormfulde Dage eller naar et Uvejr trak op, at der vaagnede en ubestemt Længsel, en taaget Hjemvefølelse i den fangne Himmelætlings Bryst. Den kunde da sidde i halve Døgn med Næbet trykket ned i Brystets smudsige Fjerklædning, uden at røre

sig og uden at ville æde. Og pludselig kunde den da sprede Vingerne ligesom favnende ud i Luften og kækt svinge sig i Vejret, . . . men det blev altid kun en stakket Flugt, Vingerne var forsvarlig stækkede; efter et Øjebliks ubehjælpsom Flagren faldt den ned paa Jorden, hvor den i sin Fortumlelse først gjorde et Par smaa sidelæns Hop og derpaa med fremstrakt Hals løb hen og forputtede sig i en mørk Krog ligesom for at skamme sig.

Paa denne Vis havde den levet i et Par Aar, da det hændte, at den gamle Præst blev syg og døde; og i den Forvirring, som deraf opstod i Præstegaarden, glemte man efterhaanden at tage Vare paa den kongelige Fugl — «Klavs», som man ganske borgerligt havde døbt den. Den vraltede som sædvanlig omkring mellem de andre Husfugle, altid fredsommelig, næsten lidt ængstelig, fordi den var vant til at faa over Næbet af Præstedøtrene, naar den engang imellem fandt paa at gøre sin medfødte Overlegenhed gældende overfor Smaakravlet. Men saa hændte det en Dag, da en frisk Sønden-vind blæste Foraar og Varme ind over Landet, at den pludselig befandt sig oppe paa Mønningen af den store Ladebygning, uden at den selv forstod, hvordan den var kommen derop.

Den havde — som saa ofte før — siddet og drømt vemodigt oppe paa sit Plankeværk og i et Anfald af ubestemt Frihedslængsel udbredt Vingerne til Flugt; men i Stedet for som ellers at dratte ned paa Stenbroen var den bleven løftet op i Luften med en saadan Fart, at den ganske forskrækket havde skyndt sig at finde Fodfæste.

Og nu sad den deroppe paa den høje Tagryg, aldeles fortumlet af, hvad der var sket. Aldrig før havde den set Verden fra saa højt et Stade. Ivrig drejede den Hovedet, nu til den ene Side, nu til

den anden, indtil den — uimodstaaeligt draget af Himmelblaaet og de sejlende Skyer — paany bredte Vingerne ud og lod sig løfte, . . . først forsigtigt prøvende, snart dristigere, sikrere, . . . hvorpaa den pludselig med et vildt Frydeskrig svang sig i en stor Bue højt op i Luften. Den følte med eet, at den var Ørn. —

Landsbyer, Skove og solbeskinnede Søer gled bort under den. Højere og højere steg den imod den klare Himmel, beruset af den vide Horisont og sine Vingers Styrke.

Men pludselig standsede den. Det store, tomme Rum omkring den gjorde den urolig, og den saae sig om efter et Hvilested.

Lykkeligt naaede den en fremspringende Fjældkant højt oppe over Floddalen. Men idet den her — endnu lidt svimmel — kiggede sig om efter Præstegaarden og Ladelængens høje Mønning, grebes den af en ny Bestyrtelse. Udover et fuldkommen fremmed Land svævede dens Blik til alle Sider. Ikke en kendt Plet, ikke en Tilflugt, saa langt dens Øje rakte.

Over dens Hoved løftede sig Fjæld bag Fjæld — bratte, nøgne Klippevægge uden et Plankeværk til Læ for Stormen. Og derude i Vest bag det aabne Land gik just Solen ned i blodrøde Aftenskyer, der varslede Uvejr og mørke Nætter.

En beklemmende Følelse af Forladthed sneg sig ind i den unge Kongeætlings Bryst, alt som Aftenens gulblege Taager indhyllede Dalen nedenunder. Ganske modløs stirrede den efter en Flok Krager, der drog skræppende forbi paa Vejen hjem til deres Reder dernede omkring de lune Menneskeboliger. Med Næbet trykket ned i Brystet, Vingerne tæt sammenfoldede sad den ensom og stille paa det øde, tavse Fjæld.

Da suser det med eet i Luften over dens Hoved. En hvidbrystet Hunørn kredser deroppe under den flammende Aftenhimmel.

En Stund sidder den med fremstrakt Hals og besinder sig paa dette fremmede Syn. Men pludselig er det forbi med al Raadvildhed. Under et mægtigt Brus af de udspændte Vinger svinger den sig i Vejret og er i næste Øjeblik oppe hos hende.

Og nu begynder en vild Jagt ind over Bjærgene . . . Hunørnen bestandig forrest og højest til Vejrs, «Klavs» lidt anstrængt bagefter, gumpetung og stakaandet.

Snart er de oppe mellem Højfjældene. Endnu skinner Solen paa de højeste Toppe, mens de sejler frem over Bjærgenes Rygge i Aftenens Skumringstaager.

Klavs hører under sig det mørke Sus af store Skove og Drønet af Elvene i de dybe Slugter.

«Mon hun dog ikke vil sætte sig?» tænker han, uhyggelig tilmode ved dette uforklarlige Bulder. Han har næsten heller ingen Vejr mere og føler Vingerne saa matte, saa tunge.

Men højere og højere stiger Hunørnen, videre og videre sejler den frem over rødmende Bjærgrygge, — lokkende, kaldende.

De er kommen ud over en endeløs Stenørken, hvor mægtige Klippeblokke ligger kaotisk væltede over hinanden som Resterne af et omstyrtet Babelstaarn. Da aabner med eet Udsigten sig foran dem. Højt oppe over de drivende Skyer svæver som et Drømmesyn de evige Snetinders overjordiske Rige, ubesmudset af det levendes Færden, kun Ørnens og den store Stilheds Hjem. Det sidste Dagskær ligger og ligesom blunder deroppe paa den hvide Sne. Bagved staar den mørkeblaa Himmel fuld af rolige Stjerner.

Skrækslagen har Klavs standset sin Flugt og sat sig paa et Klippestykke. Rystende af Kulde og Uhygge sidder han der og stirrer op paa dette hvide Dødningeland, paa disse store Stjerner, der blinker ned til ham gennem Mørket ligesom onde Katteøjne.

Og atter vender hans Tanker vemodigt tilbage til det Hjem, han har forladt. Han tænker paa sin lune Plads paa Plankeværket og paa den hyggelige Andegaard, hvor hans smaa Venner nu sidder paa deres Rækker og sover sødt med Hovedet under Vingen. Han tænker paa de smaa, trinde Grise, der nu ligger i en Klynge hos Moderen og drømmer med Pattevorten i Munden, og paa den tykke Dorthe, der vil komme ud fra Køkkenet med det dampende Fad, naar Kirkeklokken har ringet Solen op.

Oppe fra den frostklare Luft bliver Hunørnen ved at kalde. Men Klavs breder tyst Vingerne ud og lister bort den Vej, han er kommen, . . . først nølende . . . tvivlraadigt flakkende fra Klippeblok til Klippeblok . . . men snart hurtigere, utaalmodigere, jaget af sin Skræk, sin Uro, sin søde Længsel — hjem — hjem — hjem!

Først den næste Morgen naaede den tilbage til Præstegaarden fra sin ubetænksomme Flugt. I nogle Øjeblikke holdt den sig svævende over det kære Barndomshjem, ligesom for at forvisse sig om, at alt dernede endnu var ved det gamle.

Saa dalede den langsomt ned.

Men en Ulykke skulde ske. Avlskarlen, som tilfældig havde faaet Øje paa den, og som endnu intet havde hørt om Klavs's Forsvinden, var hastig løbet ind efter sin Bøsse og havde stillet sig paa Lur bag en Træstamme for at fyre paa den formodede Hønserøver, saasnart den var dalet tilstrækkeligt langt ned.

Skuddet faldt.

Man saae nogle Fjer flyve ud i Luften, — og som en Sten sank den døde Klavs lige ned i Møddingpølen. —

For det hjælper alligevel ikke, at man har ligget i et Ørneæg, naar man er vokset op i Andegaarden.

En lille By.

Det var efter Høsten, ved Skoleaarets Begyndelse, at en ung Mand ved Navn Andreas Ursin kom til Byen som konstitueret Adjunkt i Historie og klassiske Sprog ved Latinskolen. Han var filologisk Kandidat og allerede et Stykke af en Videnskabsmand, forsaavidt som han fornylig havde faaet Universitetets Guldmedaille for en Afhandling om Cassiodorus. Men han var lige saa lidt en Pedant af Væsen som en Bogorm af Udseende.

Han var en køn ung Mand med blond Helskæg, frisk og fornøjelig, underholdende i Samtale, beleven overfor Damer, høflig overfor alle. Vistnok var han sig sine Fortrin vel bevidst; han havde endog en — ikke heller ganske ubegrundet — Anelse om, at han af sine højeste Overordnede var udset til engang at spille en Rolle i den lille By som Skolens Rektor Men han var klog og forsigtig nok til ikke at lade sig mærke med sin Selvtilfredshed. Han vidste, hvor aarvaagen Kritikken og hvor prikken Æresfølelsen var i en saadan Ravnekrog, og hvorledes navnlig den ringeste Mistanke hos dens Beboere om, at han følte sig dens smaa Forhold overlegen, øjeblikkelig vilde give ham Naadestødet.

Altsaa hilste han alle Byens Borgere og deres Damer med samme udsøgte Artighed, idet han hastig førte sin stivpuldede Hat ud for sig i Arms Længde og satte den tilbage paa Hovedet med en Bevægelse, der paa een Gang udtrykte Ærbødighed og Energi. I Selskabslivet optraadte han med nøje beregnet Anstand, ganske fordringsløst, endog en lille Smule usikker — som en fremmed, der er ængstelig for at overtræde Stedets hævdvundne Former. Han hørte taalmodigt paa den vrøvlevorne Politimesters uendelige Deklamationer og forsømte aldrig at bevidne Toldforvalteren sin Beundring for hans store danske Hund og Apotekeren for hans Abrikosespalier. Med Byraadets Medlemmer talte han interesseret om Vandværket, om den nye Havnemole, om Rendestenenes Udskylning o. s. v. Om sig selv derimod talte han principmæssig aldrig; og saasnart nogen vilde begynde at underholde sig med ham om hans Guldmedalje eller hans store Stipendierejse til Grækenland og Rom, afbrød han regelmæssig vedkommende med et Smil, som om han vilde sige: Lad os nu ikke tale om Bagateller! Kort sagt, han vilde gøre Lykke og paa Forhaand indtage den lille By, hvis aandelige Fører han følte sig bestemt til at blive.

Det var da med en velbegrundet Forbavselse, han efter et Par Maaneders Forløb maatte gøre sig selv den Tilstaaelse, at han langtfra havde naaet sin Hensigt. Han vidste ikke, hvad der var i Vejen; men han kunde ikke undgaa ved enhver Lejlighed at mærke, at han var Gjenstand for Byens Kritik, ja, at man rentud havde ham tilbedste. Det var, som om der fødtes en dulgt Lattermildhed overalt, hvor han viste sig. Om det saa var hans Kolleger paa Skolen, disse ellers saa alvorsfulde Mumier, saa kæmpede de med et lystigt Smil, saasnart de saae

ham. Naar han om Middagen kom fra Skolen, stod Kommiserne i Butiksdørene og bukkede med udsøgt Artighed — for derpaa, saasnart han var kommen dem forbi og havde hilst, at stikke i en Fnisen eller tilkaste hinanden betydningsfulde «Hum!» og «Hu-Hu!» og «Mjav!» over Gaden.

Han følte sit Uheld saa meget mere nedtrykkende, som han netop var begyndt at blive forelsket i en af Byens unge Piger. Det var Politimesterens Datter Cecilie, i hvis mørkeblaa Øjnes stille Dyb saa mange andre unge Mænd i Forvejen var forulykket. Der sagdes ligefrem om disse Øjne, at de ligesom visse af Landets skønneste Indsøer hvert Aar krævede et Menneskeliv.

Andreas havde virkelig havt nogen Grund til at mene, at han ikke var hende ligegyldig. Han havde endog smigret sig med at tro, at hun alene stod udenfor det ravnekrogsagtige Skumleri, hvorfor han var bleven et Offer. Men saa hændte det en stormfuld Dag, at han mødte hende sammen med en Veninde paa «Promenaden» udenfor Byen. Allerede paa Afstand saae han dem puffe til hinanden med Albuerne; og da han gik dem forbi og med sædvanlig Ærbødighed blottede sit Hoved, holdt de Mufferne op for Munden for at skjule Smilet. Og dette var endda ikke alt. Da de var kommen saa langt fra ham, at de troede sig udenfor Hørevidde, brast de i en hjærtelig Latter; og Stormen, der førte deres Ord videre, end de anede, bragte nu følgende Brudstykker af et Ordskifte til Adjunktens krampagtig spidsede Øren:

«Nej, det er ved Gud for komisk . . .»

«Ja, vil du nu sige mig, er det nu muligt at bare sig . . . Og du har virkelig ikke vidst det før?»

«. . . Fa'er . . . men troede . . . bare Løjer . . .»

«Aa, Gud . . . hele Byen . . . Ottilie sa'e . . .

søger bare at komme til at møde ham . . . For man kunde jo, ved Gud, tro det værste.»

«Mange . . . saadan videre . . .»

«. . . alene . . . den allerstørste . . .»

Andreas Ursin var bleven ligbleg. Han gik lige hjem til sin ensomme Bolig, satte sig i sin Hestehaarssofa og sank sammen. Hvad var det dog for et Kogleri, der her drev sit ubarmhjertige Spil med ham? Hvad i Himlens Navn kunde det dog være, som alle i denne By fandt saa latterligt hos ham, at det var paa Veje til at gøre ham Opholdet her umuligt? For det maatte jo være noget, som alle kunde se, en Egenhed, som sprang selv Børnene i Øjnene! . . . Hans Ydre? Han vidste dog, at var han ingen Adonis, saa var han da hverken skæv eller halt eller pukkelrygget. Hans Væsen? Men var han da ikke overalt optraadt saa fordringsløst som muligt; havde han ikke — —

Det bankede i dette Øjeblik frygtsomt paa hans Dør, og paa hans «Kom ind» indsneg sig paa indadvendte Taaspidser en lille rundhovedet Purk med en Pakke blaa Hefter under Armen. Det var Karsten, Kæmnerens Søn fra nederste Latin, der som Klassens Ordensduks bragte ham de latinske Stilebøger.

Ved Synet af Drengen fødtes der en lysende Tanke i Andreas Ursins forpinte Hjærne.

«Hør lidt, min Dreng — læg Stilebøgerne der paa Bordet og kom herhen til mig, jeg vil tale med dig . . . Naa, kom nu!» gentog han utaalmodig, da Drengen nølede. «Kom helt herhen . . . saadan. Og tag saa den Finger af Munden. Og op med Hovedet, — du skal ikke være bange! Jeg vil blot vide, — — hm! — Hvordan har din Fader det, min Dreng? Er han kommen hjem fra København?»

«Ja,» hviskede den fortumlede Dreng, mens hans Blik flakkede vildt omkring i Stuen.

«Og er din lille Søster nu bleven rask?» vedblev Adjunkten, idet han lagde sin Haand beroligende paa hans maskinklippede Hoved.

«Ja.»

«Og hvordan gaar det saa med dig selv, — jeg mener paa Skolen? Ja, med Latinen kniber det jo lidt . . . men nu de andre Fag? Kommer du godt ud af det med dine Kammerater? . . . Naa, det var jo rart. Og nu dine andre Lærere? . . . Sig mig forresten, . . . I har naturligvis Øgenavne til jeres Lærere, I smaa Gavtyve! Har I ikke? Naa, naa — bliv nu ikke forskrækket, jeg skal saamænd ikke røbe Jer. Men lad mig engang høre . . . hvad kalder I f. Eks. mig? Sig det kun frit ud! Jeg veed dog, I har et Navn til mig . . . Hvad kalder I mig?»

Det var, som om al Drengens Blod ved dette Spørgsmaal pressedes ud i hans tykke Kinder. Trods alle Adjunktens venlige Overtalelser vilde han ikke svare. Men da blev Andreas Ursin vred; han begyndte at true og befale, ja gav sig i sin Iver til at ruske i den grædefærdige Dreng, . . . for han følte, at nu havde han endelig fundet et Spor.

Men Drengen var fremdeles tavs som Graven.

Adjunkten rejste sig op, gik et Par Gange op og ned ad Gulvet og satte sig igen. Han indsaae, at han havde forløbet sig, og lagde derfor atter sin Haand beroligende paa Drengens Hoved. Men Fyren, som misforstod denne Bevægelse og troede, at nu skulde han have Prygl, blev pludselig ganske ude af sig selv.

«Knækkerten!» næsten raabte han i sin Angst.

«Knækkerten!» gentog Ursin halvhøjt og slap ham. «Hvad skal det sige? Hvorfor har I givet mig det Navn? . . . Nu, hvorfor? Svar mig!»

Men skønt han atter gav sig til at ruske i Drengen, fik han hurtig en Fornemmelse af, at Knægten nu vilde lade sig radbrække, før han røbede mere, — og han lod ham da gaa.

«Knækkerten! . . . Knækkerten!» blev han ved at gentage for sig selv, efter at han var bleven ene. «Det maa jo være noget ved min Figur. Har jeg da skæve Ben, «knækkede» Haser?» — han rejste sig op og saae ned ad sig. — «Jeg har dog aldrig vidst andet, end at jeg tværtimod var ganske velskabt. Eller er det min Næse?» — han lod Pegefingeren glide ned ad den. — «Man har dog altid sagt mig, at den var ualmindelig velformet. Men hvad er det da? Mine Arme? Min Ryg? . . . Knækkerten! Knækkerten!»

Da han den næste Morgen efter en søvnløs Nat gik hen paa Skolen, syntes han i alle Folks Ansigter at se de smilende Læber bevæge sig under en tyst Udtale af dette gaadefulde Ord. To opløbne Skoledrenge fra øverste Klasse, der gav sig til at fnise, da de havde hilst paa ham, bragte ham i en saadan Ophidselse, at han nær havde vendt sig om og tildelt dem en Afrøfling midt paa Gaden.

I Nærheden af Skolen mødte han den gamle Overlærer Asmussen, der kom trissende hen ad Fliserækken i sin sædvanlige Slæbegang med den ene Haand paa Ryggen. Og da han nu endog i dette gustne Mumieansigt saae Læberne bevæge sig i en lun Mimren mellem de høje Flipper, kunde han ikke længer styre sig. Ganske ude af sig selv gik han hen til den gamle Mand, fordrede Forklaring, spurgte ham med udfordrende Ord, hvorfor han havde smilet, og gav sin Fortvivlelse Luft i en højrøstet Tale midt paa den aabne Gade.

Den gamle Overlærer havde i Begyndelsen set noget forbløffet paa den ophidsede unge Mand; men

efterhaanden som han af dennes forvirrede Tale forstod, hvorom Sagen drejede sig, smilede han atter lunt mellem sine Fadermordere og klappede ham faderligt paa Skulderen.

«Unge Ven!» sagde han. «Tag Dem dog ikke den Sag saa nær . . . det er jo bare en Bagatel.»

«Men hvad er det da? Hvorfor finder man mig latterlig? Hvormed har jeg forskyldt denne Forfølgelse?»

«Tys! Tys! Tag dog ikke saadan paa Vej! Her er jo Folk i Gaden. Det hele er, som sagt, ikke noget at snakke om.»

«Men jeg maa dog vide, hvad det er!»

«Ja vist, ja vist, . . . det er for Resten underligt, at De ikke selv har mærket det. Det er jo ikke andet end det, kære Ven, at . . . naar De hilser . . .»

«Min Hilsen? Er der noget i Vejen med den? Hilser jeg maaske ikke ligesom andre?»

«Jo — jo vist! — giv Dem dog tilfreds, Menneske! — Det er da egentlig heller ikke Deres Hilsen, men . . . nu ja . . . Deres Hat . . .»

«Min Hat?» gentog Ursin og tog uvilkaarlig sin Stivpuldede af Hovedet og saae paa den. «Det er jo en ganske almindelig Filthat, aldeles som dem, de fleste andre Mennesker for Tiden gaar med.»

«Ja, ja, ja,» tyssede den Gamle. «Men sæt dog for Guds Skyld Hatten paa Hovedet . . . der kunde jo komme nogen af Skolediscipleне. Det er jo egentlig heller ikke Hatten . . . det er blot, naar De saadan hilser og fører Hatten frem, saa — har De ikke mærket det? — saa giver det saadan et morsomt lille Knæk i Pulden . . .»

«Knækkerten!» røg det Adjunkten ud af Munden.

«Se, det er der nu en, der engang har lagt

Mærke til. Saa har han tilfældigt fortalt det til andre, og tilsidst har vi allesammen moret os lidt over det, naar vi mødte Dem — for det lød virkelig ganske pudsigt,» sagde den Gamle og smilte atter ret hjærteligt i Erindringen derom. — «Ja, det er saamænd det hele, kære Ven. Herregud, Folk i en saadan lille By finder jo altid lidt at more sig over, veed De nok.»

Hvilke Dumheder! Hvilken Ravnekrog! — tænkte Andreas Ursin og gik med Stormskridt ind i Skolen.

Da han ved Middagstid kom hjem, stillede han sig op midt i sin Stue og tog sin Hat af, saaledes som han plejede at gøre det, naar han hilste paa en Bekendt. Han førte den rask ud for sig i Arms Længde og — ja — det gav virkelig et lille Knæk i Pulden. Og dette var altsaa det hele! Det var slet ikke andet, man havde let af!

Han prøvede igen, og endnu en Gang, og een Gang til . . . og kom til at smile. Det lød virkelig ganske pudsigt! Knæk, knæk, sagde det. — Og det var virkelig det hele!

Endnu samme Dag købte Adjunkt Ursin sig en ny Hat. Det var en fin, blødpuldet, der klædte ham fortræffeligt, og hvormed han, forinden han viste sig paa Gaden med den, i en halv Time havde hilst Sokrates' Buste hjemme i sin Stue for at forvisse sig om, at der ingen mistænkelige Lyde gemte sig i den.

Og efterhaanden som Folk i Byen vænnede sig til Adjunkt Ursins nye Hat, glemte de Historien med den gamle. Og skønt han fra nu af ganske opgav al diplomatisk Forsigtighed og endog ofte optraadte temmelig udfordrende overfor den provinsielle Befolkning, steg hans Anseelse Dag for Dag. Den smaaborgerlige Kritik havde faaet sit

Offer og var tilfredsstillet. Ogsaa Politimesterens Cecilie kom ham snart imøde med al sin gamle Elskværdighed; men om de fik hinanden eller ej, det maa man gætte sig til eller søge Oplysning om andetsteds; — dette er blot Historien om Adjunkt Ursins Hat, og da denne nu er ude af Verden, er dens Saga heller ikke længer.

Morgendug.

En meget tidlig Sommermorgen kørte to unge Mennesker ud fra et landligt Gæstgiversted.

Det var deres Agt at opsøge en Skov nogle Mil derfra, hvor der de Dage afholdtes et saakaldet Kildemarked paa gammeldags Vis med opslaaede Telte, Boder, Lirekasser, Dans, Drik og al Slags Lystighed.

Solen var endnu ikke staaet op; og skønt det var i Slutningen af Juni Maaned, var Luften kold som paa en Vinterdag.

En tæt, sølvhvid, bølgende Engdamp indhyllede Egnen. Det var ofte kun med Nød og næppe, at de to Rejsende kunde se Vejen, ad hvilken de kørte frem; og henad Grøfteskraaningerne og paa alle nordligt affaldende Skrænter laa Rimen og tindrede over Græsset.

De kom igennem et Par Landsbyer, hvor alt endnu sov trygt. De smaa, hyggeligt udseende, stærkt farvede Huse med de duftende Smaahaver. Humlerankerne og de blomstrende Potteplanter bag Vinduerne — alting saae ud, som om det smilte i lette Morgendrømme. Kun Hanerne var vaagne og galede med en halvkvalt Lyd inde fra deres Aflukker; og man kunde akkurat høre Lærkerne, der

højt, højt oppe over Taagen jublende bebudede, at Solen var i Frembrud.

Kort efter meldte den sig selv derude i Øst som en uhyre Ildebrand, der bestandig greb videre om sig. Vognen havde netop forladt Dalen og var kommen op paa Toppen af en høj Bakke, da den bloddryppende dukkede op af Taagehavet.

Rundt omkring — milevidt omkring — bølgede ligesom en virkelig, fraadeskummende Sø, hvorover blot enkelte højtliggende Punkter, hist en Skov, her en Landsby, dukkede op som smaa, solbeskinnede Øer.

Men trods Solens Stigen blev det ved at være bitterlig koldt. De Rejsende svøbte sig ind i deres Kapper og stak Hænderne længere og længere ind i Ærmerne. Ogsaa en lille bidsk Tingest nede paa den enes Ryg - - en Erhvervelse fra Gæstgiverstedet — begyndte paa en energisk Maade at tilkendegive, at den frøs.

Imidlertid havde de forladt Hovedlandevejen og var drejet ind mellem nogle nøgne Lyngbakker. Vognen begyndte at skumple paa den knortede Vej; og mens de to unge Mennesker gav sig til at tale om Nowaje Semlja, hvor der skulde kunne være saa koldt, at Ilden frøs i Kakkelovnen, og om Sahara, hvor Sandet var saa gloende, at det kunde stege Fedtet af en Neger, naaede de atter en hyggelig Landsby, hvis hvidkalkede Skorstenspiber Solen netop havde naaet at forgylde.

Omtrent midt i Byen, foran en lille Høkerhandel, stansede pludselig Kusken — en lille, halvgammel Bondemand — og spurgte paa skælmsagtig Maade, idet han kneb det ene Øje lidt til, om ikke de Rejsende muligvis trængte til en lille Opvarmer.

De kunde ikke fragaa, at Varme, i hvad Form den kunde bydes, i Øjeblikket vilde være dem højst

velkommen; og Bonden bankede da med den tykke Ende af sit Piskeskaft paa en lillebitte, grønlig Rude, bag hvis tykke Glas man skimtede en Kop med Sukkerstænger, en Kardus Gyldenblad og en Rulle Skraatobak.

En Stund efter aabnedes Døren, og en lille, graahaaret Mandsling med et mut, rødnæset Ansigt og Skødskind over et Par uldne Underbukser dukkede frem i Aabningen, lettede lidt paa sin strikkede Hue, mumlede Godmorgen med søvnrusten Stemme og vendte derpaa, saasnart han havde forstaaet de Rejsendes Ønske, tilbage til Stuen, hvor han derefter i henimod et Kvarter rumsterede med nogle Flasker og Glas.

Imidlertid kom ogsaa andre af Byens Folk paa Benene og betragtede maabende de Rejsende fra Døre og Gadeporte. Hundene foer ud og omringede Vognen, og et Par Piger i bart Særkeliv kiggede frem bag et Kammersvindue for at se, hvad der var paafærde.

Ved Synet af disse sidste gav den yngste af de unge Mænd — en uforbederlig Galgenfugl — sig til at kysse paa Fingeren og lægge Haanden smægtende paa Hjærtet. Pigerne trak sig grinende ind bag Gardinet, og i det samme vendte den gamle Krofa'er tilbage. Han kom sjokkende paa sine Tøfler med en Flaske fuld af en mørkebrun Vædske forsigtig i Favnen og med tre smaa, tommetykke Glas mellem sine rystende Hænder.

Langsomt og draabevis fyldte han Glassene lige til Randen; hvorpaa han af Vestelommen under Skødskindet fremdrog tre smaa Stykker Kandissukker, som han først med Haandbagen rensede for Fnug og gamle Skraatobaksblade, inden han rakte dem op i Vognen.

De Rejsende indtog koldblodigt Miksturen; og

straks efter rullede de videre under Pigebørnenes fornyede Skogren.

Optrinet med Pigerne virkede i Forbindelse med Bittersnapsen kraftigt oplivende paa den unge Spøgefugl. Han rettede sig op i den knirkende Agestol, smilede over hele sit friske, kønne, rødmussede Ansigt, svang sin Stok i Luften og nikkede overgivent ind til alle de Vinduer, de kom forbi, idet han i Tankerne allerede nød de Triumfer, han om Aftenen skulde fejre blandt de glade, buttede Landsbypiger derude under Skovens grønne Kroner.

Tilsidst begyndte han at synge. Med en af lyksalig Forventning bævende Røst sendte han en Række stærke Toner ud i den klare Juniluft. Folk paa Vejen, ja selv Køerne paa Marken stirrede forbavsede efter den bortrullende Vogn, naar han af sine Lungers fulde Kraft udslyngede Ordene:

Og der vil jeg hvile
ved Blomsternes Bryst!»

Men ogsaa Landskabet var begyndt at smile rundt omkring — omend gennem Duggens Taarer. Solen var kommen til Højstols paa den skyfri Himmel og bagede efterhaanden ret kraftigt over de grønne, friske Marker, hvor Blomsterne ligesom mylrede op af Jorden mellem det dugbesprængte Græs. Koblomme, vild Kløver, Hundetand, Marens Sengehalm, Smørblomst, Fandens Mælkebøtter og Blaaklokker slog deres smaa gule, hvide, blaa og røde Faner ud for Solen mellem flimrende Traade af syvfarvet Edderkoppespind.

Paa een Gang — bedst som de kørte forbi et lille, enligt liggende Hus, der laa lige ved Vejen, med Gavlen ud mod denne — rejste den lystige Ungersvend sig op i Vognen, greb hastig Kusken i

Skulderen, saae sig ligesom forskrækket omkring og udbrød:

«Holdt, Mand! — Holdt! Vi er paa Vildspor! Vi er kørt forkert! Dette kan umuligt være rigtigt! . . . Det er bedst, jeg løber ind i det Hus der og forhører mig om Vejen. Vi er absolut paa galt Spor!»

Kusken, der var gammelkendt paa Egnen, vendte sig om mod den unge Mand med et Udtryk, som om han vilde spørge ham, om han var rigtig i Hovedet.

Men Fyren var allerede hoppet af Vognen og forsvandt smilende ind i Hytten.

«Hva' . . . hva' var det, han sa'e . . .?» spurgte Bonden forstyrret og saae om paa den anden, mere sindige Rejsefælle.

Men denne, der kendte sin Vens kaade Luner, og som tilfældigt havde opsnappet et Glimt af et blondt Pigebarn bag Vinduet inde i Hytten, rystede blot paa Hovedet og gav sig med et resigneret Suk til at stoppe sin Pibe for at afvente, hvad der vilde ske. Derpaa begyndte han at snakke fornuftigt med Kusken om Høstudsigterne, Politiken og de daarlige Tider, alt mens han adspredt betragtede den nydelige lille Have, der laa foran Huset, de smaa runde, af Potteskaar indrammede Bede, de smalle, slyngede Gange, de blomstrende Buske og de allerede fyldige Humleranker, der groede op over Taget, saa de næsten skjulte Vinduerne, og som sammen med Levkøjer, Reseda og nogle vilde Æbleroser, der voksede paa Gærdet, udbredte en næsten bedøvende Duft.

Men der gik fem Minuter, og der gik ti Minuter . . . . og han begyndte for Alvor at blive utaalmodig.

Han skulde dog vel ikke give sig til at gøre

Dumheder? tænkte han tilsidst og beredte sig paa at stige ned, da Døren i det samme aabnedes.

Vennen kom ud med Hatten i Haanden, fulgt af den unge, blonde Pige, der — idet hun holdt Døren aaben bag sig — et Øjeblik blev staaende paa Stenflisen, mens hun hørte efter nogen, der blev ved at tale til hende inde fra Stuen.

«Jo, Mo'er . . . ja, jeg veed det nok,» svarede hun. Hun var lidt rød i Kinderne og saae ikke op fra Jorden. «Det skal jeg nok . . . ja . . . ja vel . . . jo . . .»

Da Stemmen derinde endelig tav, gik hun hen til Gavlen af Huset, tæt ved Vejen. Uden at se paa nogen af de Rejsende gav hun sig til nøjagtigt at forklare, hvad Vej de skulde følge, idet hun pegede ud over Markerne mod en Skov langt borte, over hvis lysegrønne Kroner der vajede et Flag, som betegnede Festpladsen.

Den unge Galgenfugl havde imidlertid nærmet sig hende. Idet han lod, som om han opmærksomt lyttede til hendes Forklaring, slugte han hendes Skikkelse med sine smukke, spillende Øjne.

Hun var nu ogsaa ualmindelig nydelig, som hun stod der, — næppe atten Aar gammel, med den ene, blottede, solbrændte Arm hævet til Skygge over Øjnene, den anden fremstrakt mod den grønne Humlevæg saaledes, at den viste det hvide Sted i Albubøjningen, hvor Aarerne blaanede frem. Hun var klædt i et hvidt Underliv og et falmet, mørkegrønt Skørt. Det lyse, lidt rødlige Haar var glatkæmmet over Panden men bagtil flettet og opheftet med et sort Baand. Fødderne var nøgne.

«Hør, sig mig . . . var det ikke Ane, De hed?» begyndte han saa, da hun var færdig med sin Forklaring. «Det var jo Ane, ikke sandt?»

Hun svarede ikke men bukkede sig i sin Forvirring ned og tog en Kvist op fra Jorden.

«Sig mig, Ane . . . De skal naturligvis ogsaa til Festen iaften.»

«Jeg?»

«Ja, jeg kan se det paa Dem. Jeg er sikker paa, at De skal med. Skal De ikke?»

«Nej.»

«Er det sandt? . . . Det var da underligt. Men det er vist ogsaa bare noget, De vil bilde mig ind. . . . Holder De maaske ikke af at danse? Gør De ikke?»

«Det gør jeg vel nok.»

«Hvad for noget? Veed De det ikke bestemt? Har De aldrig prøvet det?»

«Det har jeg vel nok.»

«Ja, er det ikke det, jeg siger . . . De gør Nar af mig, Ane. Men det skal De have Lov til, bare De vil komme i Aften. Og det vil De, ikke sandt? naar jeg beder Dem saa pænt om det. De kan vel nok for en Gangs Skyld faa en anden til at passe Deres Mo'er. Har De ikke en lille Søster eller en Nabokone eller saadan noget? Jeg saae jo en Dukke ligge derinde paa Bænken . . . Jeg er sikker paa, at De har en lille Søster. Har De ikke?»

Hun havde et Par Gange skottet hen til ham med et hurtigt, sky Blik. Nu saae hun atter til den anden Side, mens hun smilte ganske lidt.

«Det kender De vist ikke noget til.»

«Tror De ikke? . . . Ja, det gør nu ogsaa lige meget, naar jeg bare kan faa Dem til at komme. Jeg vil saa gærne danse med Dem hele Natten? Hører De? Dersom De ikke kommer, saa hænger jeg mig.»

Hun havde lænet Skuldren op til Muren og stirrede i denne Stilling op mod Himlen, mens hendes

ene, nedhængende Haand sønderbrød den lille Kvist og lod Stumperne falde paa Jorden. Skønt hun stadig smilte lidt, laa der et fraværende Udtryk over hendes Ansigt. Det var tydeligt at se, hvorledes hun brød sit lille Hoved for at begribe, hvad i Alverden det kunde være for et taabeligt Menneske, der kom ind til hende lige fra Landevejen og gjorde hende alle disse Spørgsmaal og absolut vilde have hende med til Dans i Skoven.

«Nu?» gentog den Uforbederlige. «Kan jeg saa ikke faa Dem til at love at komme? Vær nu flink og sig ja. Jeg maa have Lov til at danse med Dem . . . hører De? Nu gaar jeg ind til Deres Moder og siger hende, at De tager med . . . Ikke sandt? Saa er det afgjort . . . Skal det være det?»

Hun svarede ikke. Men idet hun flyttede Øjnene mod en anden Himmelkant, strejfede hendes Blik ham undervejs et flygtigt Nu, og der skød langsomt en ny Rødme op i hendes Kinder.

Han blev bestandig ivrigere. Han havde ligefrem ondt ved at holde sig fra at være nærgaaende. Der var kommet noget foruroligende febrilsk over ham, hvorfor Vennen paa Vognen nu ogsaa fandt, at det kunde være paa Tide at faa Spøgen standset.

Han rømmede sig et Par Gange utaalmodigt og erklærede tilsidst, at dersom han nu ikke kom, vilde de blive nødt til at køre uden ham.

«Nu kommer jeg,» sagde Vennen.

Men det var, som kunde han umuligt løsrive sig. Han blev ved at ville overtale hende, forsikrede, at han skulde tale med hendes Moder, at han — om hun ønskede det — skulde lade hende hente med Vogn og bringe hende tilbage, inden det blev mørkt, . . . og altsammen med en Stemme, et Minespil, en Bevægelse, der slet ikke lignede ham.

Hun rystede tavs paa Hovedet men smilte ikke længer.

«Nu kører vi,» raabtes der fra Vognen.

Saa rakte han hende endelig Haanden.

«Farvel,» sagde han.

Hun tøvede lidt, gav ham saa hurtigt sin Haand — og gik bort i det samme.

«Og Tak, fordi De viste os Vej!» raabte han efter hende.

Men det var, som om hun ikke hørte det. Uden at se sig om forsvandt hun ind ad Døren og lukkede den lydløst efter sig.

«Hvad Pokker havde du gjort ved Pigebarnet?» spurgte den anden, da Vennen var kommen til Sæde i Agestolen.

«Jeg? Hvad mener du?» sagde han noget mut. —

De kom til Festen, og i Dagens Løb strømmede Skarer af Vogne og Folk sammen fra alle Sider. Der var fuldt op af Telte, Boder, Lirekasser, Dans, Drik, struttende, muntre Piger og al Slags Lystighed; og om Aftenen blev hele Festpladsen oplyst med kulørte Lamper som et Feslot.

Alligevel fandt ingen af dem den Morskab, de havde ventet. Allerede ved Midnat — længe før oprindelig bestemt — tog de bort.

Efterhaanden som de atter nærmede sig det lille, ensomme Hus med Humlerankerne, blev den muntre Ungersvend, der forøvrigt i Løbet af Dagen havde været usædvanlig ordknap, mere og mere urolig. Og da de kørte det forbi, — Maanen stod just over det mellem mørke, tunge Skyer — kunde Vennen ved hans Side mærke, hvorledes Vognsædet formelig rystede under ham. Ingen af dem talte.

Først langt paa den anden Side, da de havde naaet en dyster Granskov, som de skulde igennem, lod den unge atter høre fra sig.

«Sig mig,» sagde han, «kender du Eventyret om Svend Morgendug, der rejste sin Lykke forbi uden at kende den?»

«Jeg veed ikke . . . Er der et saadant Eventyr?»

«Aa nej, — det er der vist ikke. Det er vist bare noget Sludder, jeg sidder her og laver . . . Aa, giv mig en Cigar . . . Og skal vi saa ikke en Gang igen have en lystig Opsang?»

* * *

De to unge Mennesker blev begge gamle, satte Mænd og lykkelige Familjefædre. Den ældre henlevede sin Alderdom i en stille Præstegaard paa Landet, den anden i Hovedstaden som pensioneret Toldembedsmand og virkelig Etatsraad.

Med Aars Mellemrum besøgte de hinanden, og ved de lange Piber opfriskede de Minderne fra Studenterdagene med deres Fryd og Trængsler. Ud paa Natten, naar de endelig begyndte at blive trætte, og Piberne var gaaet ud, sagde da regelmæssigt den yngre efter nogen Tids tankefuld Tavshed:

«Og kan du saa huske den Morgen derovre paa Fyen . . . da vi kørte til det Kildemarked?»

«Ak ja, ja vist,» svarede Præsten lige saa regelmæssigt og rokkede smilende med sit store Hoved. «Jeg havde faaet en Loppe paa mig i Gæstgivergaarden, kan jeg huske.»

«Kan du ogsaa huske, at vi standsede udenfor et lille Hus for at spørge om Vej, og at vi der saae en ung Pige —»

«Ja, javist . . . Hun var smuk, ikke?»

«Ja — hun var smuk,» gentog Etatsraaden stille efter en ny, tankefuld Tavshed; — han sad med det fine Hoved støttet paa sin hvide, velplejede Haand

og saae drømmende ud for sig. Saa lykkelig og forelsket han end som Ægtemand havde været, og saa højt han ogsaa paa andre Maader var bleven begunstiget af Skæbnen — han kunde aldrig slippe Forestillingen om, at hans sande Lykke hin dugbesprængte Sommermorgen havde krydset hans Vej.

Den stærke Skrædder.

En Landsby fik engang en ny Skrædder.

Han var baade halt og skrutrygget; og da han tilmed var fra en By ved Navn Stumperup, var det ikke underligt, at han blev en Skive for Byens Vittighed. Især var Pigerne slemme imod ham. Og allerværst var den store, smukke Abelone, som alle Byens Karle nappedes om; . . . men uheldigvis var det netop ogsaa hende, den lille Skrædders Hjærte allerheftigst begærede.

Man hvad han manglede i Benene, det havde han i sit Dværgehoved; og ved flittig Læsning i Verdenskrøniken og i navnkundige Mænds Historie havde han lært, hvorledes man blev æret og frygtet i Verden; og han besluttede nu selv at forsøge en Genistreg.

En Aften var der Juledans paa Kroen. Der blev drukket tæt, og ud paa Natten begyndte nogle øre Karle, der sad bænkede i Skænkestuen, at prale af deres Styrke.

«Jeg kan bære en Plov paa Nakken fra Kirketaarn til Kirketaarn!» raabte En og huggede Brændevinsglasset i Bordet med en Ed.

«Hvad er det at skryde med!» sagde en anden haanligt. «Jeg kan tage en Otting Øl paa min flade

Næve og drikke den ud af Spunsen! Gør mig det efter, hvem der kan!»

«Aa, Fanden!» skreg en tredje. «Jeg kan ta' en Tønde Rug under Armen ligesom en Visk og danse en Sekstur med den!»

«Jamen jeg kan tage to,» lød det stilfærdigt fra den lille Skrædder, der sad for sig selv henne i en Krog, hvor ingen havde lagt Mærke til ham.

«Hvad er det, han siger?» raabtes der fra alle Kanter. «Vil du bære to Tønder Rug, bitte Skrædder?»

Han nikkede roligt bekræftende.

Karlene saae paa hinanden. Da raabte En:

«Det Ord skal du staa ved, Skrædder! Kom an! Vi rydder inde i Salen!»

Nu blev der Storlatter. I Hast gjordes Dansesalen ryddelig. Fra Tærskeloen blev to fyldte Tøndesække baaret ind paa Gulvet, og under Karlenes Hujen og Pigernes Fnisen samlede man sig i en stor Rundkres omkring dem.

Men da den pukkelryggede Skrædder koldblodigt trak sin Frakke af, spændte Bukseremmen fastere om Livet, løste sin Halslinning og tilsidst stillede sig ind imellem Sækkene, blev der efterhaanden stille i Forsamlingen.

Han kastede sit lange Haar bort fra Panden, aandede paa sine Haandflader og trak tilsidst Vejret tre Gange langsomt og dybt — alt mens Tilskuerne i stigende Spænding fulgte enhver af hans Bevægelser.

Kunde det være muligt? Skulde han virkelig kunne udføre det?

Endelig trak han op i sine Bukser oven over Knæene og bøjede sig ned imod Sækkene. Med stor Omhu anbragte han en Arm omkring hver af dem, stemmede Fødderne kraftigt mod Gulvet og trykkede Tungespidsen ud imod den ene Kind —

ligesom for med et eneste, overmægtigt Ryk at løfte Sækkene fra Jorden.

Der var i dette Øjeblik en aandeløs Stilhed i Salen. Nogle af Kvinderne, der stod fremmest i Kresen, blev blege, og en af dem raabte:

«For Guds Skyld! Hold op! . . . Han sprænger sig selv!»

Sækkene blev da ogsaa ganske roligt liggende paa Gulvet.

Da lod Skrædderen, som om han blev forbitret, lagde det ene Knæ mod Jorden, bed Tænderne sammen, pressede Blodet til Hovedet og fik Lemmerne til at sitre. Det saae ud, som om han var fast bestemt paa hellere at ødelægge sig selv end at give tabt.

«Hold op! Hold nu op!» raabte flere, ogsaa blandt Mændene, — og Kvinderne vendte sig bort.

Og skønt Sækkene bestandig stod lige urokkede, og skønt Skrædderen tilsidst virkelig opgav Forsøget, rejste der sig ingen Haanlatter. Alle saae de paa ham med Øjne, der var stive af Ærefrygt, idet han brød sig Vej gennem Kresen og gik bort.

Og overalt, hvor den lille Skrædders Navn efter denne Dag kom paa Tale, hed det:

«Det er en Helvedeskarl! Hvem skulde nu have tænkt det! . . . Han er s'gu lige ved at kunne løfte en Tønde Sæd under hver Arm!»

Ja, da han nu friede til den smukke Abelone, slog hun straks til med Kyshaand og levede siden lykkeligt i stolt Forvisning om, at hun ejede den stærkeste Mand i hele Herredet.

Den kloge Mand.

Det hændte engang — lad mig sige: engang i gamle Dage – at en forstandig Mand, der var paa en vigtig Forretningsrejse til den store Leipziger-Messe, en Aften ankom med Postvognen til en lille By, hvor han skulde overnatte.

Til hans store Ærgrelse viste det sig næsten umuligt at faa Logis. Med sin Vadsæk i Haanden maatte han gaa fra Gæstgivergaard til Gæstgivergaard, indtil han endelig ved grove Ord tiltvang sig Besiddelsen af et elendigt lille Kammer i «Det blaa Pigeøje», der var beliggende langt inde i en mørk Smøge bagved Domkirken.

Sagen var, at man den næste Dag ventede en ung Prins af Blodet og hans Gemalinde, der agtede at tilbringe Sommeren paa et Lystslot der i Nærheden. Fra hele Omegnen var Folk strømmet dertil for at se det høje Par, naar det paa sin Rejse kørte gennem Byen. Den hele Stad var i Festdragt; paa Torvene var der rejst Æreporte, fra alle Husene vajede Flag, ja — takket være den længe imødesete, betydningsfulde Begivenhed — havde Byens Hovedgade endelig faaet den nye Brolægning, som Befolkningen i mere end en Menneskealder havde sukket efter.

Det maa nemlig stadig erindres, at det foregik i gamle Dage, i hine uoplyste Tider, der nu synes os at tilhøre Menneskehedens Barndom.

Den fremmede Rejsende, der — som udtrykkeligt bemærket — var en saare forstandig og derfor ogsaa fremskreden Mand, blev grebet af en fribaaren Borgers Harme, da han erfarede Grunden til Røret i Byen.

«Hvilken Latterlighed!» sagde han til den gamle Kældersvend, der havde fulgt ham op paa Kammeret for at tænde Lyset paa hans Natbord. «At tænke sig sligt! I vort Aarhundrede!»

Ikke desmindre tog den bedagede Svend nu nogle Bliktegn op af sin Lomme og sagde, som om han slet ikke havde forstaaet ham:

«Herrens Postvogn afgaar imorgen Klokken et fra «Det bugede Krus». Det høje Herskabs Ankomst er berammet til Klokken elleve. Herren har altsaa god Tid til at se Indtoget, før De tager afsted.»

Bliv mig fra Livet med det Indtog! Tror han, Mosjø, at jeg lader mig imponere af en Smule forgyldt Karosse og et Par skrammererede Lakajer!»

Men saasnart han tav, tog det bedagede Tyende lige uforstyrret tilorde:

«Om Herren skulde ønske en Billet til den store Tribune paa Torvet, saa har jeg her endnu et Par tilbage. De koster en Rigsdaler Stykket. Der er ikke andre at opdrive i hele Byen. Der har været en voldsom Rift om dem i de sidste Dage.»

Men nu var den Fremmedes Taalmodighed tilende.

«Vil han se, han kan komme afsted. Har man hørt Mage! . . . Herut, siger jeg!»

Sagtmodig rystede den Gamle paa sit graa Hoved og trissede afsted.

Den næste Morgen skinnede Solen over den fest-

smykkede By, og den Fremmede fik rig Lejlighed til at ærgre sig, da han skred gennem de menneskemylrende Gader, hvor Husene var behængte med Guirlander, Vaabenskjolde og kostbare Tæpper. Flere Steder stod Folk allerede taalmodig opstillede langs den Vej, som den fyrstelige Vogn skulde passere, og fra alle Gadehjørnerne skreg Visekællingerne med en i Dagens Anledning forfattet Festsang:

«Salige Stund, da vor naadige Fyrste os gæsted.»

«At tænke sig! . . . I vore Tider!» blev han ved at mumle hen for sig.

Intet oprørte ham dog mere end den glade Selvtilfredshed, som dette Molbofolk bar tilskue midt i sin nedværdigende Trældom. Og i denne Harme blandede der sig efterhaanden en Række bitre Følelser af en mere personlig Art.

Idet han saae paa disse enfoldige Mennesker i deres kostbare Silke- og Fløjlsdragter og betragtede deres store Butiker og prægtige Privathuse, der tilsammen vidnede om en Velstand, som han med sin udviklede Intelligens hidtil forgæves havde eftertragtet, paakom der ham — som saa ofte før — en mørk og knugende Følelse af, at en uafværgelig ond Skæbne forfulgte alle fribaarne og fremskredne Aander her i Verden, medens Lykken alene var forbeholdt Tosserne og de vindige Narre.

Bombommelom! . . . Trateratra!

Trommehvirvler og Messingmusik vakte ham op af disse bitre Tanker. Han var naaet hen til Byens Akseltorv, hvor en Kæmpetribune var rejst mellem fire vimpelbehængte Mastetræer. Her skulde den egentlige Modtagelse finde Sted med en Tale af Borgmesteren og Sangpræstationer af Kirkens Kordrenge. Den store Plads var allerede sort af Men-

nesker, og i de omliggende Huse var alle Vinduer og Altaner overfyldte af hvidklædte Damer og Børn.

Men nu aabnede Menneskemassen sig ud mod den Sidegade, hvorfra Hornmusiken lød. I skarlagensrøde Uniformer, med alenhøje Læderchacot'er og lilla Pompons marscherede Borgervæbningen ind paa Pladsen, livlig hilst af den militært begejstrede Befolkning. Senere ankom en Afdeling højtidelige Magistratsembedsmænd med skinnende Kalvekrøs og Pergamentsruller under Armen. Efter dem fulgte en Forening af gamle gemytlige Krigere, der bar eet Erindringstegn paa Brystet og et andet i Form af en violblaa Næse midt i Ansigtet. Saa kom der mere Musik. Efter denne fulgte et langt Tog af Haandværkere med deres ærværdige Lavgsfaner, dernæst en Skare nyklippede Skolebørn og sluttelig det populære Brandkorps med Byens Sprøjter, Spande og Stiger, hvilket altsammen skulde paradere ved Indtoget.

Med Haanden i Siden og støttet til sin Stok havde den Fremmede medynksfuldt betragtet dette Optog fra det øverste Trin af en Stentrappe. Idet nu den sidste Brandmand svingede ind paa Torvet, og da samtidig Borgervæbningen i Forening med Byens Vægtere begyndte at trænge Folkesværmen tilbage for at gøre Passagen fri, steg han ned af Trappen og gik med majestætiske Skridt ad nogle Sidegader hjem til Gæstgivergaarden.

Han havde besluttet alligevel at skaffe sig en Billet til den store Tribune. Da Tilfældet nu engang havde ført ham hertil paa denne Dag, vilde han dog sikre sig en Plads, hvorfra han uden at risikere Liv og Lemmer kunde følge denne latterlige Komedie i dens videre Forløb.

Straks, da den gamle Kældersvend fik Øje paa den Fremmede, udbredte han, endnu før denne selv

havde ytret et Ord, beklagende sine tynde Arme og fortalte, at han for et Øjeblik siden havde solgt den allersidste Billet til den store Tribune. Derimod havde han tilfældigvis en Billet til den lille Tribune, der ellers var forbeholdt Byens Honoratiores. Dersom Herren maaske — —

«Spar den Snak!» afbrød han ham kort. «Hvormeget koster den?»

«Fem Rigsdaler!»

«Fem Rigsdaler! Er han gal! Fem Rigsdaler! Bring mig øjeblikkelig et Blækhorn og Papir op paa mit Værelse. Og vil han saa være saa god at sørge for, at mit Tøj bliver bragt til Postvognen i god Tid?»

Dermed gik han op paa sit Kammer, tog sin Skrivemappe frem og satte sig til at arbejde.

«Fem Rigsdaler!» mumlede han hen for sig, idet han dyppede Pennen. «Har man hørt Mage!»

Han vilde nytte de tilbageværende Timer til at skrive et Par Forretningsbreve. Men heller ikke heroppe fik han Ro. Først var der en Sangforening, som drog i Procession ud til Festpladsen under Afskraalelse af Nationalsangen; og bagefter dreves han til Vinduet ved Lyden af en Kareth, der hastig rumlede ind i Gyden og stansede foran en ærværdig Hjørnegaard ligeoverfor Kirken for at afhente Domprovsten. I skinnende Silke-Ornat og med Kommandørkorset dinglende under Pibekraven blev den gamle Herrens Tjener ved sin Kapellans Arm ledet gennem Porten og løftet op i Vognen, hvor han, fortumlet af Øjeblikkets Alvor, gav sig til at raabe — først paa sin Hat, som han havde paa Hovedet, derefter paa sin Snustobaksdaase, som han havde puttet i sin Lomme, og endelig paa sin Salmebog, som han virkelig havde glemt.

I det samme dundrede det første Kanonskud oppe

fra Højderne bagved Byen og forkyndte, at den fyrstelige Vogn var bleven synlig i det fjerne.

Den overlegne Mand gik hovedrystende bort fra Vinduet og satte sig atter tilrette ved Bordet for endelig at fuldføre sine Breve. Men skønt ingen nu forstyrrede, var det ham ikke muligt at holde sine Tanker ved Arbejdet. Han gned sin Næse, han kradsede sig i Haaret, men der kom ikke en Stavelse paa Papiret.

Tilsidst smed han rasende Pennen og gik ned i Restavrationslokalerne.

Allevegne var der tomt; endogsaa den gamle Kældersvend var nu forsvunden. Endelig inde i det allerinderste Værelse traf han en enlig Mandsperson, der sad rolig ved et Krus Øl og drejede Tommelfingrene om hinanden.

Lykkelig over dog at træffe een Retfærdig i dette Enfoldighedens Sodoma satte han sig hen ved Siden af ham og indledede en Samtale.

«Det er virkelig et ejendommeligt Optrin, man bliver Vidne til i Deres By,» begyndte han. «Man veed sandelig ikke, om man skal le eller græde. De gode Folk har saa travlt, som om det i det mindste gjaldt deres Salighedssag. Hvad siger De?»

Den Tiltalte rystede langsomt paa sit store, vandkæmmede Hoved.

«Ja, De maa nok sige det!» sagde han med en fed Tunge, der hindrede ham i at tale rent. «At Folk dog aldrig kan blive klogere!»

«Ja, det er — ved Gud! — det sande Ord! Her kommer jeg iaftes, og straks begynder man at bombardere mig med Billetter, som om jeg var en Nar, der —»

«Og hvad forlangte man saa for Billetten?»

«Fem Rigsdaler! Har De kendt Magen!»

«Ja, det er storartet! Se, jeg var nu saa for-

nuftig at købe en Billet til den store Tribune straks den første Dag, da Salget blev aabnet. Dengang var Prisen bare fire Mark, og saa fik jeg en af de numererede Pladser paa allerførste Række. Derfor kan jeg nu sidde her ganske rolig, indtil det andet Skud lyder, istedetfor, at man skal puffes og trænges eller staa flere Timer langsad Gaden for at komme til at se noget.»

«Naa saaledes! Hm!»

«For jeg kan nu ikke for min Død fordrage at blive skubbet. Saa vil jeg saamænd næsten ligesaa gærne blive hjemme og slet ingenting faa at se. For det er nu mit Princip, at naar man skal nyde noget, saa skal man ikke trædes paa Tæerne eller skubbes ned i en Rendesten. Som nu f. Eks. Borgmesterens Tale — —»

I dette Øjeblik drønede det andet Kanonskud højtideligt over Byen og fik Ruderne til at klirre. Det meldte, at Fyrstevognen havde overskredet Broen over Aaen, der dannede Stadens Grænse.

«Nu maa jeg afsted!» sagde den omsigtsfulde Mand og drak ud af sit Krus. «Ja, De har altsaa ogsaa faaet Billet, kan jeg forstaa.»

«Jeg? Nej, aldeles ikke!»

«Herregud! Det var da kedeligt. Det gør mig virkelig ondt for Dem. Bare De saa faar noget at se.»

«De skal ingen Bekymringer gøre Dem angaaende mig!» bed den anden ham hurtigt af, og et Øjeblik efter var han alene.

Og nu begyndte Kirkeklokkerne at kime. Først Domkirkens vældige Bryggerkedel, og straks derefter Byens øvrige Klokker. Festligt og frydefuldt lød dette himmelske Orkester ned gennem den stille Luft.

Imidlertid sad den fremmede Mand med sammenkneben Mund og trommede med Fingrene paa Bord-

pladen, alt mens han blev mere og mere bleg. Pludselig raabte han:

«Halloj! Er her nogen? For Pokker! Er her ingen Betjening! . . . Hvor er Kældersvenden? . . . Er der ingen Kældersvend? . . .»

En gammel, tyk Kælling viste sig i Køkkendøren.

«Hvad er paafærde, go'e Herre?»

«Hvor er Kældersvenden, spørger jeg?»

«Kældersvenden? . . . Aa, det er kanske den fremmede Herre, der vil ha' den Billet. Tøv lidt, go'e Herre, her har jeg den!»

«Billet? Hvad for en Billet?»

«Ja, han sagde det, gjorde Kældersvenden, at Herren kom nok efter den. Jeg skulde bare bie, sa' han, saa kom Herren nok og hentede den.»

«Hvad for noget? Hvad sagde han?»

Men der blev ikke Tid til Forklaringer. Det tredje Skud havde allerede lydt og efterfulgtes nu af en dundrende Kanonade, der ganske overdøvede Klokkernes Klemten. Han kastede en Femdalerseddel paa Bordet og gik bort.

Dog forhastede han sig ikke. Han konstaterede udtrykkelig for sig selv, at han gik sin sædvanlige, rolige og afmaalte Gang, med den ene Haand i Vestelommen, den anden bag sin Ryg. Som han i Tankerne sagde: han kom altid tidsnok til det Gøgl!

Da han naaede Hovedgaden, hvor Folkemasserne nu stod opstillet i alenbrede Mure langs begge Fortovene, fremviste han sin Billet for at komme gennem Afspærringen og naa hen til Torvet. Men Vægteren vilde ikke lade ham slippe igennem. Det var forsilde, sagde han. Gaden skulde være fri. Fyrstevognen var allerede kørt gennem den første Æreport og kunde ventes hvert Øjeblik.

«Men jeg har jo Billet!» skreg Manden ude af

sig selv af Raseri. «De skal lade mig passere, naar jeg har Billet!»

Men Vægteren vilde intet høre. Han satte ham sin Morgenstjerne for Brystet og stødte ham uden videre ind i Menneskesværmen. Her fik han ingen blidere Modtagelse. Han blev puffet og knubset og trængt tilbage mod Husrækken, . . . thi virkelig kom endelig den fyrstelige Karosse tilsyne for Enden af Gaden. Skridt for Skridt, med højtidelig Langsomhed, bevægede den sig frem mellem Folketrængslen med sine rødkjolede Forridere og to Haidukker ragende op bag Karmens gyldne Krone. Luften fyldtes af øredøvende Hurraraab, Hattene svingedes og Damerne kastede Blomster, mens det unge Fyrstepar naadigt nikkede og smilede til alle Sider.

Imens stod den kloge Mand trykket flad op ad Muren og rasede. Han var lille af Vækst og kunde derfor slet ingenting se for de opløftede Hatte. Han strakte sig paa Taaspidsen; han raabte, at man skulde tage Hattene ned; ja saa fuldstændig tabte han tilsidst Besindelsen, at han af lutter forbitret Iver for at komme til at se greb med begge Hænder om en Nedløbsrende og løftede sig tilvejrs. Men uheldigvis glippede Taget for ham, og han faldt tungt ned paa Stenbroen.

Den næste Dag laa han i «Det blaa Pigeøje» med to knækkede Ribben og en forstuvet Fod. Mens den lille Byes enfoldige Beboere atter passede deres Dont i Butikerne og Kontorerne, og mens hans Konkurrenter alle kom ham i Forkøbet ved den Leipziger-Messe, levnede Forsynet ham rundelig Tid til at anstille nyttige Betragtninger over Grunden til den onde Skæbne, der vitterlig forfølger saamange forstandige og fribaarne Foregangsmænd her i Verden, mens Lykken mildeligt tilsmiler Tosserne og de vindige Narre.

Havfruens Sang.

En blikstille Sommeraften havde et Selskab Damer og Herrer efter et livligt Aftensmaaltid i det grønne ladet sig ro ud paa Havet for at se Solen gaa ned.

I over en Time drev de om derude paa Strømmen, mens de betragtede Havspejlets Farvespil, der blev ved at veksle, længe efter at den glødende Kugle var forsvundet i Dybet. Først var Vandet bleven dybt vinrødt, derpaa blommefarvet, ja et Øjeblik endog ganske brunt, som om det var bestrøet med Bark. Nu var Farverne omsider blegnet, og Havet laa ubevægeligt som en Flade af matlysende Glas.

Det var bleven silde, og Samtalen var lidt efter lidt gaaet istaa.

Midt i Baaden sad en ældgammel Lods med langt, trevlet Skæg og hvilede Armene paa et Par tunge Aarer.

Nogle af Selskabet laa langs Rælingen og stirrede ud over Havfladen, som om de endnu ventede en Fortsættelse af det pragtfulde Farveskuespil. To unge, sommerklædte Piger sad med hinanden om Livet

helt ude i Forstavnen og saae drømmende op paa et krumt Stykke Maane, der ligesom skamfuldt listede sig over Himlen med sit blege Skær. Paa en Tofte for sig selv sad et Par unge Ægtefolk indsvøbt i samme Sjal og holdt hinanden fast i Haanden.

Skønt Strømmen allerede havde ført Baaden et godt Stykke fra Land, var der ingen, der talte om at vende hjem. Alle var de saa fortabte i Drømmerier, at de ingen Magt havde til at rive sig løs.

Alt var stille rundtom dem. Ogsaa en Flok Strandfugle, der en Tid havde skreget et Sted i deres Nærhed, var tilsidst falden til Ro. Langs Himmelranden til alle Sider hævede sig rødlige Taager, hvorimellem Havets mathvide Flade laa udstrakt som et uhyre Troldspejl.

Pludselig hørtes ude fra Søen en mærkelig Lyd, en mild, melodisk Klang.

Alle løftede Hovedet. Næsten samtidigt udbrød de — henrykt smilende:

«Hør! . . . Musik!»

I det samme forstummede Klangen. Men Selskabet blev siddende med spidsede Øren og ventede paa, at den skulde komme igen.

Det gjorde den ogsaa — stille, klagende, omtrent som et fjernt Harpeslag.

«Det var da forunderligt,» sagde En. Og alle saae de forbavsede paa hinanden.

Der var ingen Baad eller overhovedet noget Tegn paa menneskeligt Liv at spore vidt omkring, og Kysten havde de altfor fjern til, at Lyden kunde skrive sig derfra.

«Hvad i Alverden kan dette dog være?» spurgte flere, den ene efter den anden.

Men Tonerne blev ved at klinge. Det syntes endog, som om de efterhaanden nærmede sig — og Damerne

rykkede uvilkaarligt tættere sammen og tog hinanden i Haanden.

De blev tilsidst alle helt underlig tilmode ved denne uforklarlige, natlige Musik. En af Herrerne vækkede Lodsen, der var falden i Søvn, og spurgte ham, hvad han mente, det kunde være. Men den Gamle, som var døv, og hvem Deltagelsen i det livlige Aftensmaaltid havde gjort utidig, løftede blot et Øjeblik sit søvntunge Hoved og mumlede noget om Hejrer — hvorpaa han atter blidelig sank ned over sine Aarer for at sove videre.

«Tys!» udbrød nu en af Herrerne, en ung Læge, og rejste sig. «Lad os nu allesammen paa een Gang høre rigtig godt efter, saa finder vi nok ud af, hvad det er.»

Derom blev de enige.

Og da Lyden næste Gang lod sig høre, sad de alle aandeløse i flere Minuter og lyttede.

«For Pokker! Der maa jo alligevel være en Baad et eller andet Sted i Nærheden,» afbrød Lægen den lange Tavshed og steg op paa en Tofte. Derpaa satte han en Haand for hver Side af Munden, og under Dødsstilhed raabte han ud over Vandet:

«Halløj! . . . Er der nogen? . . . Halløj!»

Intet Svar; intet Tegn. Saa langt Øjet rakte, intet uden denne selvlysende Havflade. Under hele den stille, blaahvide Himmelhvælving ingen anden Lyd end disse gaadefulde Harpeslag.

Nogle af Damerne begyndte at klynke og forlangte tilsidst bestemt at komme hjem.

«Væk Lodsen, og lad os komme hjem!» lød det rundtom fra; og da den unge Ægtemand vilde rejse sig for ved Selvsyn at forvisses om, at de befandt sig ene paa Havet, greb hans Hustru ham krampagtigt i Armen.

«Gør det ikke, Anton! Gør det ikke!» udbrød hun bleg og rystende af Skræk. — «O Gud, hvad er dog dette!»

Kun den unge Læge bevarede Koldblodigheden og sagde strengt: «Herre Gud! Vi er da ikke Børn! Det er jo klart, at det hele har en ganske naturlig Aarsag. Lad os dog endelig ikke blive forfjamskede. Der er dog vel ingen af os, der for Alvor tror paa Havfruer og saadan noget Spøgeri. Lad os bare være rolige, saa opklares det hele saamænd nok!»

«Nej, vi vil hjem! . . . Lad os hellere komme hjem!» lød det nu fra alle Sider.

Faa Øjeblikke efter fløj Baaden mod Kysten under Lodsens og et Par Reserveaarers kraftige Tag.

Man havde dog ikke roet ret længe, før en Herre, der hele Tiden havde siddet ganske stille for sig selv henne i Bagstavnen af Baaden, brød ud i en Skoggerlatter.

«Aa Gud!» sagde han. «Hvor har jeg let! Jeg var lige ved at sprække! Her skal De se den hele Hemmelighed!»

Med disse Ord berørte han med Fingeren noget usynligt i Luften foran sig. Det var Stormsnoren paa hans Hat, som han lumskelig havde fæstet med den ene Ende paa et Søm i Bagmasten. Ved at trække i den tynde, elastiske Snor havde han faaet den strammet stærkt. Og det var paa denne Streng, at Nattevinden havde spillet sine underfulde Melodier.

Efter denne Forklaring steg man tavst og noget slukøret i Land. Kun Doktoren triumferede. Alle de andre derimod var vrede. De fandt, at det havde været en grumme uheldig Spøg. Naturligvis troede de ikke det mindste paa Spøgeri; men man skulde — som der blev sagt — alligevel ikke drive Løjer med «den Slags Ting».

Og skønt de nu alle var overbeviste om, at alt var gaaet naturligt til, bevarede de dog haardnakket en uhyggelig Fornemmelse af at have været i Berøring med det overnaturlige. Især Damerne tilgav aldrig den unge Spøgefugl, der havde været Mester for Forskrækkelsen; men ogsaa adskillige af Herrerne var senere ikke at formaa til at tage med ud paa Søen, naar Solen var gaaet ned.

Digterliv.

Der stod en ung, syttenaarig Digter i den store Forlæggers Venteværelse. I hans mørke Øjne luede Flammer af Kunstbegejstringens hellige Ild.

Han holdt under Armen en Pakke sirligt beskrevne Blade.

Det var Digte, fødte af hans Længsel, hans Tungsind, hans unge Trods — natteblege Drømmebørn, som han nu vilde lade flagre ud i Livets Lys og Tummel.

Ængsteligt og dog beslutsomt bankede han paa Døren og traadte ind i den store Forlæggers Privatkontor, ind i Digtekunstens Allerhelligste, hvorigennem Vejen gik til Parnasset og Udødeligheden.

I det høje, med Bøger og Digterbuster stilfuldt udstyrede Rum sad Forlæggeren ved et rigt udskaaret Skrivebord af Størrelse som et Kirkealter. Han var en lille Mand med langt, mørkt Skæg, Guldlorgnet og spejlblank Isse. Med en alvorsfuld Haandbevægelse hilste han paa Ynglingen og bad ham tage Plads, hvorpaa han straks gav sig til at gennemblade hans Manuskript.

Imens sad den unge Mand med bankende Hjærte paa sin Stol og lod Blikket flakke omkring i Værelset. Og da var det med eet for ham, som om alle de gamle Digterbuster begyndte at smile medynksfuldt ned til ham.

«De har Talent, unge Mand!» udbrød pludselig Forlæggeren. «Sligt ser jeg med et halvt Øje! . . Men tillad mig, hvad er det dog for nogle underlig gammeldags Ting, De her har skrevet. Alene denne Titel! «Alfeleg». Hvad vil det sige? Og saadanne latterlige Æmner! «Til Maanen», «Nattesuk», «Hendes Lokker» . . . . Veed De hvad, saadan noget er dog virkelig altfor antikveret! Ifjor kunde det maaske endnu være gaaet, . . . nu er det aldeles umuligt! Publikum er forlængst bleven ked af den Slags Sværmerier . . . De har ikke fulgt med Tiden, unge Mand! De har ikke set, at Digtekunsten har brudt sig nye Baner, at den har taget de store Samfundsspørgsmaal op til Drøftelse, at den skaanselløst afdækker Tidens Brøst og uden Sky skildrer Hverdagslivet med dets Kamp og Strid og Sorg og Savn i hele dets knugende Elendighed . . . . Har De ikke læst mit Forlags sidste fortræffelige Roman «Skarnkisten»? O, den burde De sandelig studere! Jeg skal med Fornøjelse laane Dem den. Kan De skrive mig et saadant Værk, skal det være mig en Fornøjelse at forlægge det; jeg tør da indestaa Dem for, at De skal blive berømt.»

Den unge Digter skridtede ilsomt hjem til sit fattige Kvistkammer og kastede sig over den medbragte Bog. Den store Forlæggers Ord var falden som Gløder i hans Sjæl. Med brændende Kinder gennemfløj han uden Standsning det bindstærke Værks trettenhundredogsyvoghalvtresindstyve Sider; og da han var færdig, kastede han sine Vers paa Ilden.

Han kendte nu sin Vej og sit Maal.

Straks den næste Dag begyndte han at arbejde. Nætter og Dage stod han ved sin Pult. Og mens Hungeren huserede i hans Tarme og Kulden blaanede hans Fingre, skriftede han for Papiret sit korte Livs lange Kummer, skildrede dets Kamp og Savn

og bristede Forhaabninger. Og Aar gik efter Aar. Thi fuldbaarent skulde Værket udgaa fra hans Hænder. Hele sin Sjæl vilde han aande ind i disse Blade, der skulde give hans Navn Udødeligheden.

Da Bogen omsider var færdig, sendte han den til den store Forlægger, og Ugedagen efter stod han atter i det Allerhelligste.

Forlæggeren var i Mellemtiden bleven rund og fed. Istedetfor det alvorsfulde Profetskæg havde han anlagt sig en fiks Moustache, og i Knaphullet paa hans Fløjlsjakke sad en duftende Rose.

«Ja, min Herre!» udbrød han straks. «Jeg har nu læst Deres Bog, og jeg maa gentage, hvad jeg sagde Dem sidst: De er et Talent, maaske et Geni. Men hvorfor følger De dog sletikke med Tiden, kære? Hvad er det dog for nogle mørke og uhyggelige Skildringer, De her har givet mig? Alene denne afskrækkende Titel! «I Armods Arme». Det er dog virkelig altfor gammelt! Saadan noget vil Folk sletikke have mere. Herregud! Hvorfor skal ogsaa alting være saa trist og grumt? Se Dem dog om, Menneske! Saalænge Verden endnu har Sol og Druer og skønne Kvinder — hvorfor skal vi da gøre den til et eneste aadselstinkende Hospital? . . . Det undrer mig virkelig, min Herre, at De, der dog saa aabenbart sidder inde med et smukt og rigt Talent . . . at De ikke har givet Agt paa Publikums tydeligt udtalte Trang til atter at høre Livets Lyst og Glæde besunget . . . Gaa hjem, kære Ven, og skriv et rigtigt sprudlende og farverigt Digt. Jeg for min Del skal da gøre mit. Naar jeg lader det trykke med fed Schwabacherskrift og paa lækreste Bøttepapir, tør jeg love Dem, at det skal vække Opsigt!» — —

Halvt iblinde tumlede Digteren nedad Trapperne og ud paa Gaden. Stormen jog om Hushjørnerne, og Regnen piskede ham i Ansigtet, idet han sneg

sig bort og gik hjem for paa sit kolde og ensomme Tagkammer at forkynde Livsglædens Evangelium.

Og atter begyndte de lange Dages og Nætters fortærende Feber. Kunstnerbegejstringens Ild luede endnu usvækket i hans Sjæl; og mens han sad der i sit fattige Lampeskær, var det for hans funklende Øje, som om Kammerets nøgne Mure løftede sig paa Stensøjler, og Buer af Marmor og broget Mosaik hvælvede sig over hans Hoved. Gennem sit lille Tagvindue skuede han ud over solbeskinnede Lande med Bjærge og blaa Søer, i hvis Vover underskønne Nymfer badede sig. Og Aarene gik; men han mærkede det ikke. Og hans Haar graanede; men han saae det ikke. Han havde næppe det skimlede Brød, og Klæderne hang i Pjalter om hans ynkeligt afpillede Legeme. Men han følte sig som en Konge, der ejede den evige Ungdom og herskede over Alverdens Skatte.

. . . Saa stod han endelig atter hos den store Forlægger.

Ogsaa denne var i Mellemtiden bleven gammel. Han nærmede sig i gravsorte Klæder, med Hovedet paa Hæld og det blege Ansigt lagt i lange, stive Folder.

«Min Herre!» læspede han næsten uhørligt og foldede Hænderne foran Brystet. «De har behaget at tilsende mig et Værk, der rent ud har forfærdet mig. Sandelig, jeg fatter ikke, hvorledes De for Alvor har kunnet tro, at jeg vilde kunne forlægge det. Alene denne Titel, min Herre! «Elskovsfantasier». Sligt vil Publikum slet ikke længer have. Familiefædrene forbyder os paa det bestemteste at tilsende dem den Art Poesi. Jeg nægter stadig ikke, min kære Herre, at De har Talent, betydeligt Talent. Men De har — tillad mig — aldrig forstaaet at følge med Tiden. Det tilsendte Værk tør jeg altsaa desværre slet ikke befatte mig med. Skulde De der-

imod have nogle Salmer liggende, en Prædikensamling, eller skulde De være tilbøjelig til at skrive en liden Postille, skal det være mig særdeles kært atter at forhandle med Dem. De kan jo nu tænke over mit Forslag. Jeg tør indestaa Dem for, at De ikke vil komme til at fortryde det, ifald De skulde gøre mig den Glæde at tage det i Betragtning. — Farvel i Jesu Navn! Vorherre være med Dem!»

Den gamle Digter stod fortumlet. Han syntes igen at se alle de støvede Digterbuster smile medynksfuldt ned til ham.

Saa vandrede han hjem til sit tomme Tagkammer og hængte sig. —

Muldskud.

Der ligger i en smilende Egn mellem Skov og Sø en øde, bestandig ubeboet Villa, halvt et Slot, bygget af smukke røde Sten, med et lille Taarn, sirlige smaa Karnapper og en lukket Glasveranda, der om Efteraaret ganske skjules af en blodrød vild Vin.

For henved en Menneskealder siden blev denne Villa opført af et formuende Ægtepar, der ønskede her at indrette sig et lille jordisk Eden, hvor de kunde henleve deres Dage borte fra den urolige Verdens Larm og nyde deres Velstand og Lykke i Fred og uforstyrret Harmoni.

Paa Pladsen havde der forhen staaet en beskeden Hytte, fra hvis Tid de gamle Træer i Parken skrev sig; og Jordsmonnet havde været fuldt af store Sten, der skulde brydes, og Tuer, der skulde jævnes — saa det kostede baade lang Tid og mange Penge, inden Slot og Have blev bragt til den attraaede Fuldkommenhed.

Men da alt endelig stod færdigt efter den lagte Plan, var det ogsaa et Mønsterværk, et virkeligt lille jordisk Paradis, i hvilket ikke let nogen Mislyd af Verdens Tummel eller nogen Mindelse om Livets

Jammer og Elendighed skulde kunne trænge forstyrrende ind.

Naar man stod ude paa Terrassen foran Verandaen og saae ned over det cirkelrunde Springvands-Bassin midt i Haven, hvori alle Herlighederne spejlede sig; eller naar man sad nede paa Familjens Yndlingsplads, det japanesiske Lysthus mellem de duftende Rosenbede; eller naar man vandrede mellem de kunstfærdig klippede Ligusterhække, hvorover hist og her en Stenvase eller en snehvid Marmorstatue hævede sig — overalt lukkede det tætte Bladehang for enhver Udsigt, og den omgivende Verdens Tilstedeværelse anedes kun gennem Glammet af Landsbyens Hunde og den fjerne Rumlen af Vogne paa Landevejen.

I dette Eden levede Ægteparret ganske alene sammen med et Par ældre Tjenestefolk, der efterhaanden havde uddannet deres Livsvaner i nøje Overensstemmelse med deres Herskabs.

Børn havde de aldrig haft og heller aldrig ønsket sig. De vidste, at den, Gud giver Børn, giver han ogsaa Sorger, og det havde netop været Formaalet for enhver af deres Handlinger saavidt muligt at sikre sig imod enhver Bekymring.

Derimod havde de en lille fed Hund, der om Natten sov paa en rød Fløjlspude inde i sit eget Sovekabinet, — og en hundredaarig, grøn Papegøje, der sagde «Papa» og «Mama», saasnart Herskabet viste sig.

I adskillige Aar levede Ægteparret virkelig her i uforstyrret Glæde. Begge var de smaa, trivelige Skikkelser med denne ejendommelige Søskende-Lighed, der kan udvikle sig hos Ægtemager efter et langt og trofast Samliv. Ja saa fuldkommen var deres Lykke, at de bogstavelig kun havde et eneste lille Ønske tilbage, det nemlig, at det engang maatte

forundes dem ogsaa at følges ad til Evighedens Porte og tilsammen træde det lille Skridt fra deres selvgjorte Eden ind i Himmelens store og evige Paradishave.

Saa var det en Sommermorgen. Husets Herre traadte ud paa Verandaen i Silkeslobrok, med den guldbaldyrede Kalot og de perlestukne Fløjlssko, der udgjorde hans sædvanlige Morgendragt.

Han lod med Henrykkelse Øjet glide ud over Haven for at inddrikke det fine Morgenlys, der sigtedes ned gennem en let, gylden Dis, hvori alle Omgivelserne endnu ligesom blundede. Han indaandede med Velbehag den friske, fugtige Luft, der var svanger med sød Blomsterduft, og han smilte ved Lyden af Lærkerne, der hørtes inde over Skoven.

I det samme kom Havekarlen ganske bleg og forpustet løbende, stansede nedenfor Trappen, rakte Hænderne ivejret og udbrød:

«Herre! Herre! Hvad skal jeg sige . . . hvad skal jeg dog sige! Her er sket en forfærdelig Ulykke!»

«Ulykke! . . . Ulykke her!» raabte Herren og stirrede gennem Brillerne ned paa sin skrækslagne Tjener. «Hvad vil det sige? Hvordan er det muligt! . . . Forklar dig!»

«Aa, jeg kan ikke, Herre! . . . Mine Ben bævrer under mig . . . Aa, jeg forvinder aldrig det skrækkelige Syn!»

«Men saa fortæl . . . fortæl dog!» skreg den lille Mand og stampede med sin Fløjlsfod.

«Jo, se . . . Herren kan jo nok huske ham, den Vagabonder, der var her igaar udenfor Gitterporten og saae saa udkrepert ud?»

«Javist, javist! Du bragte ham vel den Skærv, jeg gav dig til ham. Hvad er der saa ivejen?»

«Aa, Herre — han er her igen idag.»

«Idag! Hvad vil han da? Hvor er han?»

«Han er inde i Haven, Herre!»

«I Haven? Har man kendt Mage til Frækhed . . . Kald øjeblikkelig paa Jens og Peter og faa ham bort. Jeg vil ikke se ham . . . hører du? Hvordan er han dog kommet derind?»

«Ja, men — han er død, Herre!»

«Død?» gentog den lille Mand og stirrede ned paa sin Tjener. «Her?»

«Ja, og det er meget værre, Herre — for han har inat hængt sig dernede ved det joppenesiske Lysthus!»

I det samme lød et hjærteskærende Skrig bagved dem. Det var Husets Frue, der var kommen frem i Døren og nu bevidstløs sank om med den lille fede Hund i sine Arme.

Der blev en forfærdelig Bestyrtelse. Mens Ægtemanden knælede ned hos sin afmægtige Hustru og raabte om Hjælp; mens Papegøjen gentog hans Fortvivlelsens Skrig, og mens Hunden løb hylende omkring i de genlydende Sale, samledes Husets Tyende og Folk fra Landsbyen nede omkring den stakkels Stymper, der hang der som et Fugleskræmsel under Træets Grene med svulne, blaa Kinder og en lang, sort Tunge ud af Munden.

Det var en midaldrende Fyr med kønne, endnu i Døden talende Træk, men saa mager og afpillet, at der ikke var Fugls Føde paa hans Krop. I hans gennemvaade Pjalter, i hans mørke Skæg og paa Enderne af hans krampagtigt krummede Fingre hang klare Dugperler og skinnede i Solen som Guld og Ædelstene.

Naturligvis blev han hurtig skaaret ned og bragt bort, og det gamle Ægtepar fik ham aldrig at se.

Men alligevel var det, som om han blev ved at hænge der. Endnu længe efter turde Ægteparret slet ikke komme ned i Haven. Selv efter at de havde faaet deres Yndlingslysthus fjernet og det Træ

fældet, hvori den Morkets Gærning var fuldbyrdet, syntes alle Træernes Blade at hviske til dem om Menneskelivets Elendighed. Det dejlige Rosenflor udaandede Liglugt, og i stormfulde Nætter, naar den gyldne Vejrfløj skreg over Taget, lød det i deres Øren, som om den sang: Suk, Nød, — Sult, Død.

En Dag brød de pludselig op og rejste bort for aldrig mere at gense Stedet. Og der fortaltes, at de drog ud i Verden og fandt en ny og varigere Lykke ved at øve Barmhjærtighed.

Naar Vildgæssene trækker forbi.

Adolf hed en agtværdig Mand og Familiefader, der ernærede sig som Kontorchef i et af Ministerierne. Som saa mange andre retskafne Ægtemænd foretrak han landlig Fred og Ensomhed for den store Bys Tummel og boede af den Grund ude paa en af de frederiksbergske Villaveje i et lille eenetages Hus bag en hvidmalet Stakitlaage og en Have, der var saa stor, at tre Mennesker meget godt kunde opholde sig i den paa een Gang.

Villaen hed *Mon Cœur* og indeholdt — som Adolf ufravigeligt udtrykte sig — fem smaa Hjærterum, «rigtig hyggelige». Den laa lidt langt fra Venner og Bekendte, men hverken Adolf eller hans Kone var af dem, der bortødslede Tiden i Selskabslivet. De foretrak at tilbringe Aftenerne i Hjemmet, hvor de sad og læste højt for hinanden af en eller anden sund, helst belærende Bog, en historisk Roman eller en Rejsebeskrivelse. Undertiden spillede de et Parti Bezigue, inden de gik i Seng — dog gik det ikke ofte paa, og i hvert Fald blev Spillet aldrig af lang Varighed, fordi Leopoldine ikke godt taalte at tabe.

Men dette var ogsaa omtrent hendes eneste Fejl i Adolfs Øjne. Han var en lykkelig Mand.

Hver Morgen kunde man se hans lille, runde Skikkelse spasere ind ad Gammel Kongevej paa Vejen til Kontoret. Han holdt i Haanden sin tiaarige Datter, som han hver Dag fulgte til hendes Skole; og udenfor Skoleporten tog han Afsked med hende under en lille, hjærterørende Scene, der fik forbigaaende gamle Damer til at vende sig af Glæde. Saa gik han med forstærkede Skridt videre ind i Byen, spredende Ærefrygt omkring sig med sin store, hemmelighedsfuldt udseende Dokumentmappe, der indeholdt hans beskedne Smørrebrødsfrokost, den friske Morgenberlinger og et Par ovntørrede Sokker.

Saaledes var den agtværdige Mand Adolf. —

En Dag, da han vendte hjem efter at have tilbragt det reglementerede Antal Timer paa sin Kontorstol med en velgørende Følelse af at udfylde sin Plads her i Verden, at være en Pryd for sin Stand, sit Familjenavn til Ære, sine Børn et efterlevelsesværdigt Eksempel, fandt han paa sit Skrivebord et Brev fra sin Barndomsven Feliks.

Denne — en Læge — var ogsaa Ægtemand og havde, trods et temmelig uregelmæssigt Ungdomsliv, efterhaanden generhvervet sine Medborgeres Agtelse og skaffet sig en indbringende Praksis. Dog gjorde Synet af Vennens Haandskrift den agtværdige Adolf lidt urolig, og først efter at have forvisset sig om, at han var alene i Stuen, skar han Brevet op og læste det. De — forøvrigt ret uskyldige — Udskejelser, han endnu af og til i Hemmelighed tillod sig, forledtes han nemlig til af denne Ven, der fra sine Ungkarledage havde bevaret en Forkærlighed for smaa Restaurations-Middage og lange L'hombreaftener med høje Beter og stærke Havannacigarer. Leopoldine kunde derfor heller ikke lide ham.

Men denne Gang var der andet paa Færde. Adolf

læste Brevet tre Gange igennem og sank saa ligbleg ned paa en Stol.

Vennen meddelte ham nemlig i et Par — aabenbart meget hastigt nedskrevne — Linjer, at han havde afhændet sin Praksis og ladet sig skille fra sin Kone, og at han endnu samme Aften rejste til Udlandet med en «højtelsket Veninde». Han tilføjede, at dersom Adolf vilde sige ham Farvel, kunde han træffe ham paa Hotel X. indtil Klokken syv. Selv følte han Trang til, inden han rejste, at trykke sin gamle Vens Haand og mundtlig give ham nærmere Forklaring.

Efter at den første Bestyrtelse havde sat sig, dukkede følgende halvglemte Begivenhed op i Adolfs Erindring:

En Dag for et Par Uger siden var han og Feliks kommen gaaende gennem Løvstræde. I en Marskandiserbods Vindue, hvorover der hang et Skilt med Navnet Isac Cohn, havde Feliks faaet Øje paa et gammelt Sølvsmykke, som han straks forelskede sig i; og de var derfor gaaet derind for at forhøre om Prisen. Butikken var en kældermørk og muggent lugtende Stue, overfyldt med alskens Skrammel, lige fra Violiner til skimlede Støvler. Rummets Uhygge forøgedes yderligere ved den mærkelige, næsten højtidelige Stilhed, der herskede derinde. Endnu efter flere Minutters Forløb havde der ingen vist sig; og de besluttede derfor at gaa. Men i det samme — næsten som havde man blot biet paa dette Øjeblik — bevægedes en falmet, mørkerød Portiere i Baggrundens Mørke, og en ung, sortøjet og sorthaaret Pige, øjensynlig Husets Datter, viste sig i Døraabningen, hvor hun blev staaende i halvt bortvendt Stilling og temmelig uvenligt spurgte, hvad de ønskede.

Adolf havde ikke bevaret noget særdeles levende

Billede af denne unge Pige. Han huskede akkurat en meget rød Mund og et særdeles velformet Bryst i et sort, tætsluttende, ikke helt pletfrit Kjoleliv. Derimod erindrede han, at Feliks, da de atter var kommen ud paa Gaden, i høje Toner havde lovprist hendes Dejlighed, havde talt om hendes «vilde Skyhed», kaldt hende ganske shakespearsk, en genfødt Jessica o. s. v. Og med Forfærdelse tænkte han nu paa, om denne smudsige Jødetøs kunde være den «højtelskte Veninde», Vennen omtalte.

«Fra hvem fik du Brev?» spurgte Leopoldine, der var kommen ind fra Køkkenet og nu stod henne i Døren med det store Smækkeforklæde, der er den gode Husmoders Pryd og Smykke.

Adolf foer op fra sin Stol og gav sig til at løbe rundt i Stuen. Aldeles fortumlet — med Brevet i sin sammenknugede Haand — meddelte han sin Kone det oprørende Budskab.

Leopoldine hørte til den Slags sjælsstærke Kvinder, der — naar det ikke netop gælder Tab i Kortspil eller en sønderslaaet Tallerken — under alle Livets Tilskikkelser bevarer samme velgørende Sindsligevægt. Hun erklærede, at hun aldeles ikke blev overrasket, og tilføjede, at hun altid havde anset Feliks for en Skurk.

«Men dette er jo aldeles sindssvagt,» blev Adolf ved at raabe op. «At forlade Kone og fire Børn . . . Og i hans Alder . . . Og netop nu, da han saa heldigt har fundet sin Bændelorms-Specialitet . . . har begyndt at faa Navn, at gøre Karriere! Men det skal heller ikke ske. Lille Dina, sæt Sødsuppen paa Bordet! Jeg vil tale med ham. Denne Forbrydelse skal ikke fuldbyrdes. Saasnart vi har spist, vil jeg gaa til ham!»

Adolf traf sin Ven paa det i hans Brev angivne

Hotelværelse, travlt optaget af at lægge den sidste Haand paa Indpakningen.

«Saa er det altsaa virkelig sandt!» udbrød han straks ved Synet af de aabne Kufferter og det øvrige brogede Rejseudstyr, der laa spredt omkring i Værelset.

Feliks var en høj, rødmusset, stærkt bygget Mand, der mere lignede en vendsysselsk Herremand end en københavnsk Specialist i Bændelorm. Naar Leopoldine og andre retskafne Hustruer aldrig havde kunnet lide ham, var det tildels, fordi de følte en instinktmæssig Frygt for ham. Navnlig holdt de ikke af hans Øjne — et Par smaa, urolige Rotteøjne, tindrende af Livslyst og Mandsvilje.

«Tak, fordi du kom,» sagde han og trykkede varmt Vennens Haand. «Kom — sæt dig og lad os tale sammen; jeg har endnu et Kvarter. Du blev vel overrasket, kan jeg tænke!»

«Det er altsaa virkelig dit Alvor, Feliks! Du vil forlade din — —»

«Alt! Alt! Og ti Gange mere, om det forlangtes,» afbrød han ham straks og lagde sin Arm om hans Skuldre. «Fordøm mig ikke! Du ser her for dig det lykkeligste Menneske paa Jorden.»

Adolf sank ned paa en Stol med Paraplyen mellem sine Knæ.

«Jeg forstaar dig ikke, Feliks! At du var letsindig, det vidste jeg, . . . men dette! Endnu for fjorten Dage siden holdt du af din Kone, forgudede du dine Børn . . . og nu. Du himmelske Gud! Hvordan er dog dette sket?»

«Ja, forklar mig det, du! Hvordan sker Mirakler? . . . At jeg gamle Mand endnu havde saa megen Lykke i Vente! Jeg forstaar det ikke selv! . . . Nej, sig intet, Adolf! Det nytter ikke, at du vil forsøge paa at tale mig til Fornuft!»

«Vil du blot tillade mig eet Spørgsmaal, Feliks? Den Dame, der . . . saa fordomsfrit, vil jeg sige . . . ledsager dig paa din Rejse, det er da for Guds Skyld ikke —»

«Jessica fra Løvstræde. Du har gættet rigtigt!»

Adolf sprang op.

«Men det er jo sindssvagt, Feliks! En Marskandiserdatter! En Jødepige!»

«Et Solens Barn — ja. En Omstrejfer-Natur, ligesom jeg selv. En stolt Vildfugl — du! — som jeg har faaet Lykke til at udfri af et skummelt Fangebur, og som derfor elsker mig! Hvad anden Forklaring kan jeg give? Nej . . . stille! Spørg ikke mere! Vi er paa hellig Grund her! . . . Og jeg veed jo intet selv!»

Adolf havde atter sat sig.

«Og nu rejser du altsaa,» sagde han, efter at de begge i et langt Minut havde været tavse. «For bestandig?»

«Ja! Jorden brænder under mig her . . . jeg maa bort! Som du kan vide, har jeg haft slemme Dage i den sidste Tid . . . og frygtelige Nætter . . . især for Børnenes Skyld. Men nu er det ovre. Ogsaa den, der har Børn, har dog en Ret til at blive lykkelig, ikke sandt? Og — som sagt — nu er det ovre! . . . Omtrent!»

Han tilføjede det sidste Ord med halv Stemme, mens han strøg Haanden over Panden og et Sekund lukkede Øjnene.

«For min Kone og Børnene har jeg sørget,» fortsatte han derpaa. «Selv ejer jeg nu i hele Verden ikke andet, end hvad du ser her — og saa lidt Rejsepenge. Det vil saamænd ikke blive lutter Solskin for hende, Stakkel! Men hun har Mod til alt, — det har hun sagt. Og heldigvis har en Læge jo et Arbejdsfelt allevegne.»

«Og hvor agter du . . . I . . . jer saa hen?»

«Jeg veed det knap. Til Amerika foreløbig, — der har jeg jo været før. Og derfra rimeligvis videre ud i Verden . . . til en eller anden lille Ø i Stillehavet maaske . . . hvad veed jeg!»

«Men du gode Gud, Feliks! Mellem Negere og Vilde!»

«Ja vist, det er Vanvid! Jeg veed det godt! Men jeg er nu engang gal. Og dog misunder jeg ikke jer andre! . . . Lad mig fare med Fred!»

Adolf gik tankefuld hjemad. Skønt Aftenen var taaget og mørk, gik han ad en Omvej — ud og ind gennem nogle Sidegader — fordi han følte Trang til at afsvales. Feliks' glødende Lidenskab havde gjort Luften omkring ham hed; hans Kinder brændte.

Da han endelig naaede tilbage til *Mon Cœur* og stod ved den hvidmalede Stakitlaage, fandt han for første Gang Pladsen foran Haven noget indskrænket. Ogsaa generede det ham denne Aften, at han aldrig kunde tage Frakken af ude i Forstuen uden at støde Knoerne mod Væggen.

Inde i det inderste, kakkelovnslumre Hjærtekammer sad Leopoldine og syede paa en udtraadt Morgensko, og skønt dette Syn ingenlunde var ham noget uvant, stødtes han deraf, ligesom han følte sig lidt ilde berørt af den temmelig ublide Maade, hvorpaa hun straks gav sig til at udtrykke sin Misfornøjelse med hans lange Fraværelse.

«Kære Dina,» sagde han med en for ham ualmindelig Bestemthed «Du maa pardonnere mig, at jeg i et saa alvorligt Anliggende ikke kan tage Hensyn til Tiden. I det hele . . . der er noget ubehageligt . . . noget trykkende . . . ved saaledes bestandig at vide sig kontrolleret. Du vilde gøre mig en Tjeneste, kære Dina, ved at aflægge den Vane.»

Hvorpaa han, uden at agte paa det forbavsede

Blik, hvormed hans Kone under denne Udgydelse havde betragtet ham, gav sig til at redegøre for Resultatet af sit Besøg hos Vennen.

«Der var jo desværre ikke noget at udrette,» sagde han med et forholdsvis mildt beklagende Skuldertræk. «Det er jo ogsaa saa sin egen Sag at blande sig i den Slags Affærer. Man kan jo — som udenforstaaende — vanskeligt bedømme Værdien af de Bevæggrunde, som — —»

«Jeg haaber da ikke, du vil forsvare —»

«Ingenlunde, kære Dina!» afbrød han hende, idet han standsede midt paa Gulvet og løftede Haanden med en afværgende Bevægelse. «Jeg mener blot, at man — til en vis Grad — dog er nødt til at anerkende Lidenskabens og de store Følelsers Ret.»

«Ret?» gentog Dina med sit grove Mæle. «At rende væk fra Kone og Børn, . . . og ovenikøbet for et saadant Fruentimmers Skyld!»

«Ja, kære — man er vistnok noget for tilbøjelig til at overvurdere Standsforskellens Betydning i saadanne Sager. I Kærlighedsaffærer, min Ven, gælder Ungdom og Skønhed nu en Gang mere end selv en Grevindetitel.»

Han havde sagt dette med en Antydning af et letsindigt Smil og fortsatte sin Gang over Gulvet, idet han stak begge Hænderne i Bukselommerne og raslede med sine Nøgler.

Dina svarede ikke, og der blev i det hele ikke talt mere om Sagen. Adolf satte sig hen ved Bordet med en Avis, og for første Gang i elleve Aar hvilede der en tordensvanger Stemning over de fem smaa Hjærterum.

Adolf var ikke langt fra at finde en Tilfredsstillelse i den uvante Situation. Denne Elektricitet i Luften behagede hans Selvfølelse. Han sagde til

sig selv, at han i Grunden aldeles ikke var skabt til en saadan velreguleret Kontormandstilværelse som den, han førte. Ogsaa i ham var der nedlagt mægtige Lidenskaber, vilde Drifter, som han maaske i noget for høj Grad havde anstrengt sig for at underkue. Feliks havde ikke helt Uret. Ogsaa den, der havde Børn og var gift, havde et Krav at gøre gældende med Hensyn til Personlighedens frie Udfoldelse.

Han kom til at tænke paa en Dame, en ung Frøken, der forestod et Konditorudsalg paa Vesterbro, hvor han af og til gik ind paa Tilbagevejen fra Kontoret for at faa lidt Konfekt med hjem til Børnene. Han troede nok at turde sige, at han havde gjort et vist Indtryk paa den unge Dame. Visselig havde han ingensinde i sine smaa Tilnærmelser overfor hende forglemt, hvad han skyldte Hensynet til Dina; men han havde dog nogle Gange, naar de var alene i Butikken, tilladt sig en lidt dristig Spøg med hendes Haand, ja ved en enkelt Lejlighed strøget hende ned ad den runde Arm, uden at hun paa nogen Maade havde taget ham det ilde op. — —

Det ringede ude i Forstuen. Pigen kom ind og overbragte Fruen Aftenens Post, der bestod af et husmoderligt Ugeblad og et Brev. Ved Synet af det sidste blev Dina lidt rød. Med en hurtig Fingerbevægelse fik hun det skjult under en af Bøgerne paa Bordet; hvorpaa hun — lidt nervøs — gav sig til at tale med Pigen om nogle Husholdningsanliggender.

Saasnart Pigen var gaaet, løftede Adolf Øjnene fra sin Avis og sagde:

«Kære Dina, kunde du ikke vænne dig til at afgøre dine Køkkenforretninger andre Steder end netop i Dagligstuen. Det virker saa . . . saa ind-

snevrende. Et Hjem er dog andet end et Madskab og et Sovekammer.»

«Det kan jeg saamænd gærne,» svarede hans Kone med den hende egne, ophøjede Sindsro. «Men du plejer jo ellers ikke at mangle Interesse for Køkkenaffærer, Adolf . . . tværtimod.»

«Hvad mener du?»

«Det er da ikke længere siden end igaar, at du bad om Lov til at stege Frikadellerne, . . . og Husholdningsbogen vil du jo ogsaa helst føre selv.»

«Naa ja,» svarede han, mere og mere blussende. «Jeg vil jo nødigt, at du skal overbebyrdes. Jeg gør sandelig ikke den Slags Ting for min Fornøjelse, og det er just ikke smukt af dig at lønne min Opmærksomhed med Spydigheder. I det hele, Dina — du har faaet en Maade at tale til mig paa, som jeg ikke kan finde mig i. Jeg maa paa det bestemteste — —»

Men nu var Dinas Taalmodighed til Ende.

«Nu skal du holde din Mund,» sagde hun paa sin ærlige Maade. «Vil du blot sidde her og gøre Kvalm, maa du hellere gaa ind paa dit Værelse.»

Naar hun talte i denne Tonart, plejede Adolf ellers hurtigt at overbevises og afslutte Diskussionen. Men idag sprang han op og sagde med harmdirrende Stemme:

«Jeg tror, du viser mig ud af mine egne Stuer! Det skulde du dog vogte dig for, Dina! Jeg kunde gøre Alvor deraf paa en Maade, som — som du ikke har tænkt dig!»

Skønt han sagde de sidste Ord efter en Kunstpavse og med mystisk Betoning, svarede Dina atter fuldkommen rolig, endog med et Smil:

«Du gør mig jo helt bange, Adolf!»

«Du behager at spøge, tror jeg. Du beroliger dig maaske med, at jeg aldrig vil faa over mit

Hjærte at . . . foretage noget afgørende Skridt. Men du kender mig ikke, Dina! Jeg vil sige dig, — jeg er frygtelig, naar jeg tirres. Jeg kender da intet Hensyn, anerkender ingen Skranker — —»

Han var traadt et lille halvt Skridt hen imod hende, og for at give sine Ord forøget Vægt tog han en Bog fra Bordet og løftede den over sit Hoved. Men herved aabenbaredes det Brev, som Fru Dina saa behændigt havde skjult der, og dets rosenfarvede Konvolut bragte ham til at studse.

«Hvad er det for et Brev?» spurgte han.

«Det er mit . . . det skal du ikke bekymre dig om.»

Men den Ilfærdighed, hvormed Fru Dina lagde sin Haand over Brevet, for at han ikke skulde læse Udskriften, og derefter puttede det i sin Kjolelomme, gjorde ham mistænksom.

«Det forekommer mig, at du faar saa mange Breve i den senere Tid, Dina?»

Og da hun intet svarede, vedblev han:

«Jeg haaber da ikke, du har nogen Hemmelighed for mig. Fra hvem er det Brev?»

«Det siger jeg dig ikke.»

«Se se! Og naar jeg nu forlanger det? Jeg er dog vel din Mand og Herre her i Huset. Hører du? Jeg forlanger at se det Brev.»

«Du forlanger —!»

«Ja, jeg har Ret dertil. Du har gærne villet være eneherskende her i Huset, Dina, men der skal fra idag ske en Forandring heri! Og nu fordrer jeg til en Begyndelse, at du lader mig se det Brev.»

«Ja ja — har du Ret dertil — saa værsgo'! Her er det. Det er forresten blot et Fotografi af mig og Tulle. Du har jo længe ønsket at faa et nyt Billede af os. Du skulde først have haft det

paa Torsdag til din Fødselsdag — men nu har du faaet din Vilje en Gang.»

«Nu — hvorfor tager du det ikke?» vedblev hun, da Adolf blev staaende foran hende uden at modtage Brevet.

«Dina!» fremstammede han; hans Læber bævede, og hans Øjne stod fulde af Taarer. Og pludselig greb han angergiven hendes Haand og bedækkede den med Kys: «Dina, — kan du tilgive mig?»

Den følgende Morgen spaserede Adolfs lille, trivelige Skikkelse atter lykkeligt smilende ind ad Gammel Kongevej med den ærefrygtsindgydende Dokumentmappe under Armen og den lille Skolepige ved Haanden. Om Eftermiddagen, paa Hjemvejen fra Kontoret, gik han ind i Konditori-Udsalget paa Vesterbro; og da Jomfruen netop var ene i Butikken, satte han sig et Øjeblik ned ved Disken for at passiare lidt med hende, og ved Bortgangen klappede han hende faderligt paa Armen.

Ved Middagsbordet sagde Dina, der havde tilbragt Formiddagen ved sit Skrivebord, beskæftiget med et langt, moderligt ømt Formaningsbrev til en ung, teologisk Student, som een Gang ugentlig fik gratis Middagsmad hos dem, og hvis Lidenskaber var bleven opflammet af Fru Dinas anselige Person:

«Jeg har tænkt paa, Adolf, at naar din forhenværende Ven Feliks nu skriver dig til — hvad han rimeligvis gør — saa bør du ikke svare ham. Det vilde vistnok ogsaa være rigtigst, om du overalt — til Bekendte og oppe i Ministeriet — lod dig forlyde med, at du har afbrudt enhver Forbindelse med ham. Det kunde ellers let skade dig i din Karriere.»

«Meget rigtigt, lille Dina! Det har jeg netop selv tænkt paa. Mennesker som Feliks er i Sand-

hed farlige. Saadanne Folk uden al Selvbeherskelse er i Grunden mere samfundsødelæggende end de egentlige Forbrydere. De har virkelig deres sande Hjem blandt Negere og Vilde.»

Og Adolf holdt Ord. Skønt Feliks fra det fjærne sendte Brev paa Brev, besvarede han dem ikke. Han var en rettænkende Mand. Fornylig er han da ogsaa bleven forfremmet, og det er hans Haab, at han inden ret længe vil kunne overraske Dina ved at møde med den længselsfuldt ventede lille Roset i Knaphullet.

Saaledes var, er og forbliver i al Evighed den agtværdige Mand Adolf.

De Vises Sten.

Der levede engang en Ungersvend; han havde hørt Tale om de Vises Sten, der stillede alle Savn og lægede alle Saar og dulmede alle Smerter; — og da han havde faaet Dun paa Hagen, drog han ud i Verden for at opsøge den.

Han søgte ved Kærlighedens Kilde, hvor Byens smukke Piger hver Aften kom for at hente Vand i store Lerkrukker. Han drog med Pilgrimstaven op til Troens Himmeltinder, og han steg ned i Visdommens dybeste Sjakter . . . men intetsteds fandt han Husvalelse for sine Savn eller Lægedom for sine Saar.

Da hørte han om en Mand, der levede ene ude i Ørkenen i Selskab med et Ulvekuld. Det var en fordreven Konge, som havde hersket over alt Land fra Morgenrødens Hav til Aftenskyggens Sletter. Han havde boet i et Slot med fem hundrede Guldtinder og haft Jordens skønneste Datter tilægte. Nu levede han som en Tigger i en ussel Jordhytte, forraadt af sit Folk, forladt af sin Hustru, forhaanet og forstødt af sine egne Sønner, der havde udstukket hans Øjne og drevet ham ud i Elendigheden.

Ungersvenden, der var vandret ud i Ørkenen for at opsøge denne haardt prøvede Mand, traf ham siddende paa en Sten foran sin Jordhule i Færd med at lege med fem Ulveunger, der laa paa Ryggen og sprællede i Sandet omkring ham. Hans Haar og Skæg var hvidt som en Oldings, hans Kæmpeskikkelse var bøjet, og han havde næppe Pjalter nok til at dække sin Nøgenhed med.

Da han hørte den Fremmede nærme sig paa Sandet, løftede han sit mægtige Hoved — og over det solbrunede Ansigt med de dybe, tomme Øjenhuler gled et Smil.

Den unge Vandringsmand undredes saare, og han sagde til ham:

«Er det dig, der har været Konge og har hersket over alt Land fra Morgenrødens Hav til Aftenskyggens Sletter?»

Den Gamle nikkede.

«Ja, det er mig,» sagde han stadig smilende.

«Og er det dig, der har levet i et Slot med fem hundrede Guldtinder og haft Jordens skønneste Datter tilægte?»

«Ja, min Søn, — det er mig.»

«Og er det dig, der blev forraadt af dit Folk, forladt af din Hustru, forhaanet og forstødt af dine egne Sønner, som stak dine Øjne ud og drev dig herud i Elendigheden?»

«Aa — ja vist! Ja vist!»

«Og endda smiler du!»

«Nu, — hvorfor skulde jeg ikke smile?»

Da faldt der som et Lyn over den unge Vandrer. Og han udbrød:

«Sandelig, saa har du ogsaa fundet de Vises Sten, der stiller alle Savn og læger alle Saar og dulmer alle Smerter . . . Sig mig det! Har du ikke?»

Oldingen studsede.

«De Vises Sten?» sagde han. «Nu, ja — du har vist Ret, min Ven!»

«Men hvor er den da?»

«Dybt herinde!» svarede den Gamle og pegede paa sit Bryst.

«Hvad mener du? . . . O, sig mig det!» udbrød Ynglingen og faldt paa sine Knæ med fremstrakte Hænder. «Hvad er de Vises Sten, der stiller alle Savn og læger alle Saar og dulmer alle Smerter?»

Da rejste sig den stolte Konge, og han sagde:

«Det er den dybe, tavse Menneskeforagt!»

MINDER.

(AF *MAG.* GLOBS PAPIRER.)

Ankomst.

Tirsdag.

Den københavnske Damper tumlede i Nattens Løb over Kattegat. I Storm og Mørke huggede den sig frem gennem brølende Vande, der aabnede sig omkring den med tusinde fraadende Gab som for at opsluge den. Suk og hjerteskærende Klage steg op fra dens menneskefyldte Jernvom, og Sukkene blandede sig med Skibssidernes uhyggelige Bragen, med Maskinens anstrengte Stønnen og med de enkelte Brøl af dump Fortvivlelse fra det sammenstuvede Kvæg, der paa det aabne Fordæk fik Søerne over sig, hver Gang Skibet duvede.

Endelig i Morgenbrækningen kom vi ind i mere smult Vand. Netop som den østlige Himmel bag os begyndte at flamme, øjnedes Land forude, og Skibet styredes ind imod et bredt Svælg, en aaben Port i Kystens høje Ringmur . . . Randersfjordens Indløb.

Vi sagtnede vor Fart og gik sønden om nogle smaa Grunde af Sand, der syntes at vugge op og ned med Vandskorpen ligesom hvide, opsvulmede Buge af drivende Kæmpefiskaadsler. En Flok Sælhunde, der laa i Sandet og ventede paa de første

Solstraaler, lod sig plumpe ned i Vandet, idet vi passerede; — og med Rederflaget hejst paa Formasten stod vi ind i Fjorden.

Endnu var alt derinde indhyllet i Nattedis og Taagedamp. Længe kunde vi ikke med Tydelighed skælne andet end en lille skorstensrygende Bondeby, der laa paa Toppen af en endnu usynlig Bakke og derfor syntes at svømme ovenpaa Taagerne. Helt eventyragtigt præsenterede den sig med sine kalkede Mure og frodige Frugthaver, der allerede skinnede af det første Morgenguld.

Men lidt efter lidt afsløredes Landskabet . . . et højt og nøgent Bakkeland, hvori Fjorden skød sig ind med sine smilende Følgesvende: de lysegrønne Enge. En Samling røde Smaahuse, en lille Grøfte-Mølle og et Par rødmalede Gaarde med hvide Vinduesrammer dukkede efterhaanden op af Disen midt paa Engen. Tilsidst øjnedes helt nede ved Bredden en Bygning med Toldskilt, en Signalstang og en skumoversprøjtet Stenkaj.

Herfra styrede en Baad ud. Skibet standsede. Det var Udbyhøj, — raabte Styrmanden.

Udbyhøj! . . . Det løb som et Befrielsens Budskab ned til de Ulykkelige i de overfyldte Rum under Dækket. Halvdøde Kroppe begyndte at røre sig paa Sofaerne dernede; grønblege Ansigter løftede sig fra Puderne og stirrede med fortumlede Blikke omkring i den lille Spisesalon, hvor Morgenens graa og kolde Lys ubarmhjertigt afslørede et uhyggeligt Billede af moderne dansk Rejseliv.

Hulter til bulter, saadan som Søsygen havde henslængt Folk og Skibets Slingren rystet dem sammen, laa her en ynkværdig Ragout af Mænd, Kvinder og ferierende Skolebørn — nogle paa smalle Hylder under Loftet og langsmed Væggene, andre oppe paa Bordene eller under Bordene, ja helt op ad Kahyts-

trappen laa Passagererne stuvet sammen som en Sildestime i en Hvalfiskebug.

Om en Fremmed havde været Vidne til denne Scene, var han uden Tvivl henfalden i tankefuld Forbavselse. Selv om han forud skulde have hørt et og andet fordelagtigt om den danske Nations blide og fredsommelige Karakter, havde han sikkert spærret Øjnene op. Nu var der dog virkelig enkelte, der under de natlige Rædsler havde ladet sig henrive til temmelig uærbødige Ytringer om Dampskibsselskabet, Kaptajnen, den «nationale Slendrian» o. s. v. Navnlig var der en fornem Herre med en ualmindelig lang Næse, der hele Natten, skønt Søsygen hvert Øjeblik i bogstaveligst Forstand stoppede Munden paa ham, i de lidenskabeligste Udtryk havde sat sin Amtmandsære i Pant paa, at denne Skandale ikke skulde gaa upaatalt hen.

Ubeskrivelig blev Forvirringen, da man, efter nogenlunde at have faaet Rede paa sig selv, skulde til at opsøge sine Ejendele. Afkastede Klæder, Støvler, «Bakker» — alt var rutschet omkring paa Gulvet og malet sammen paa den mest trøstesløse Maade. Hist fandt en gammel Mand sine Briller i knust Tilstand midt imellem Bakkerne. Her halede en Yngling med en humoristisk Grimace en Støvle forsigtig op mellem to Fingre og bortfjernede sig skyndsomst og under almindelig Munterhed ud til Jomfruen.

Thi midt i Elendigheden fremkaldte den lykkelige Bevidsthed om, at alt nu var overstaaet, en næsten overgiven Stemning hos alle. Selv inde fra det lille skumle Abtritt, der benævnedes «Damekahytten», og hvorfra unge Pigestemmer hele Natten i de ømmeste Udtryk havde paakaldt Døden, hørtes Latter og lystige Udbrud. Og næppe var Skibet

kommet i Bevægelse paany, før man begyndte at mylre op paa Dækket.

Den friske, fugtig-salte Morgenluft virkede ned igennem Legemet som en Styrkedrik. Man hyllede sig ind i sine Plaider og gjorde sig det mageligt omkring paa Agterskibets Bænke. Og efterhaanden som nu ogsaa Damerne viste sig paa Dækket, og mens Skibet langsomt og roligt gled frem i det lysegrønne, dugbesprængte, morgentindrende Englandskab, der stedse klarere og mere vidtstrakt aabenbarede sig til alle Sider, glemtes hurtigt alle Nattens Genvordigheder.

Selv den ophidsede Amtmand blev efterhaanden ganske formildet. Han indsnuste med synlig Velbehag Saltvandsduften gennem sin ualmindelig lange Næse, trykkede Kaptajnen anerkendende i Haanden og istemte tilsidst med Overbevisning den almindelige Forsikring om, at det dog, naar alt kom til alt, havde været en baade smuk, interessant og overordentlig behagelig Rejse.

Imidlertid var Solen staaet op.

Allerede en Stund havde det gæret og glødet derude i Øst over Havets skummende Vande. Som fra en uhyre, flammende Esse, pustet op af Vestenvindens vældige Blæsebælg, havde det gnistret og blusset højt op paa Himlen, mens store, blaagraa Skyer var forsvundne i det gloende Svælg som uformelige Stykker Ved. Omsider brast Himmelranden. En Ildflod strømmede ud over Havet. Højtidsfuldt steg den nystøbte Solkugle op imellem Flammerne. —

Fjorden tabte hurtigt Havets Karakter; Lugten af Tang og Saltvand veg for fade Mosevandsdampe og den krydrede Duft af sødt Sommerhø. Fra begge Sider voksede Engene ud i Strømløbet, der tilsidst

indsnevredes til en ganske smal Rende — mange Steder ikke bredere, end at Skibet akkurat kunde presse sig igennem med nogle faa Alen Vand paa hver Side.

Stadig langsommere og forsigtigere gled vi frem i den frugtbare, fuldkommen vandflade Dalbund, hvorigennem Fjorden beskrev en uafbrudt bugtet, undertiden ganske brat svingende Linje, der fra ethvert Punkt syntes at ende ganske blindt midt i Engen. Det var tilsidst helt forunderligt at sidde der paa Dækket og følge Manøvreringen under denne mærkelige Sejlads paa Landjorden, — at iagttage Vandets vekselvise Synken og Stigen, den fuldstændige Udsugning af Strømlejet i det Øjeblik, Forstavnen passerede, og den derpaa følgende, hastige Fyldning, naar den skummende Kølvandsbølge kastede sig ind over Bredden, anrettende Ødelæggelse mellem Sivene og Forskrækkelse blandt det nysgærrige Kvæg, der alle Vegne fra drev ned imod Vandet for at hilse paa det dampende Søuhyre.

Her er Kronjydens rette Hjemstavn, et sandt Slaraffenland for Bønder.

Man skal ikke let kunne tænke sig et Sted, hvor den gamle Drøm om at «høste, hvor ingen saaede» er bleven nærmere virkeliggjort end her. Uden anden Omsorg end Naturens egen Røgt og Pleje dækkes Dalbunden hvert Foraar af et Grønsvær saa højt og saftfuldt, at man ved Synet deraf lig en anden Nebukadnezar kan ønske sig omskabt til en Ko. Naar Bonden har indbjerget Aarets duftende Førstegrøde og omgivet sin Gaard med en Vold af taarnhøje Hæs, driver han sit sortbrogede Kvæg ud over Engene, for at det i Sommerens Løb kan belægges med Jordens Fedme. Han har ikke stort andet at bestille end at købslaa med Prangere, at prutte med Studehandlere, at tinge og tuske med al denne Vor-

herres rige Velsignelse, der saa at sige af sig selv forvandles til Kød og Hø og Hundredkronesedler.

Og Slægten har faaet sit Præg heraf!

Vi havde i Udbyhøj faaet en Flok Bønder ombord — plumpe, rødmossede Skikkelser i grovt Vadmel og med Merskumspiben hængende tungt ud af Mundkrogen. Man behøvede ikke at lytte længe til disse Folks larmende Passiar om Stude og Korn og «engelsk Tarif» for at overbevises om den altid vaagne Handelsaand, for hvilken Befolkningen i dette grønne Fladland fra gammel Tid var bekendt. Men man behøvede heller ikke at stirre længe ind paa den tætte Række stolte Landsbyer, der laa derinde under Bakkeskrænterne paa begge Sider af Fjorden og Engene, før man overbevistes om, at her havde Bondens sidste syv magre Aar ikke formaaet at sluge de fede. Hvor man end fæstede sit Blik derinde — overalt stod de lange, rødkalkede Studestalde, de mægtige Ladebygninger, de høje Hæs og gamle, skyggefulde Æblehaver som umiskendelige Tegn paa uformindsket Velstand i dette Sølvknappernes, Sølvspændernes og de sølvbeslagne Pibers gamle Hjem. —

Ved Færgestedet Voer forlod jeg Skibet for herfra at tilbagelægge de sidste to Mil til Randers med Apostlenes Tospand. Dette skyldtes ikke et flygtigt Indfald af mig, men skete i en bestemt Hensigt. Jeg vilde benytte Dagen til at gennemstrejfe gammelkendte Egne og paa denne Maade forberede mig til Gensynet af den By, hvor jeg var vokset op.

Hertil havde jeg udrustet mig med en Egekæp, en Tobakspibe og en Pægl gammel Jamaica Rom, og med denne Oppakning stod jeg nu paa den lille Færgebro og blev ved at stirre efter den bortdragende Damper . . . efter dette store Skibsskrog, der skred som en Kæmpe-Dampplov hen over Dal-

bunden og -- magtstolt — væltede en tyk, ulden Kulrøg ned over Blomsterengen.

Med et lille romantisk Hjærtesuk, der ufrivilligt undslap mig ved dette Syn, vendte jeg mig endelig bort og gik ind i Landet.

Overalt Eng og Eng og atter Eng. Overalt duftende Høstakke og smørgule Blomster og «Mælkebøtter» og Grøfter med grønt Vand og atter Høstakke og stort, fedrygget Kvæg, der med fremstrakt, saftdrivende Mule gloede paa mig, som om jeg var en rødmalet Ladeport. Og overalt Sværme af Storke! . . . Thi Storken hører Egnen til, ligesom Hjejlen tilhører Hederne, Gøgen Skovene. Storken er i dobbelt Forstand Frugtbarhedens Fugl. Den er Velstandens og det fede Levneds selvbudne Gæst. I Hundredtal saae jeg dem spankulere med kræsen Mine omkring over Sumpenes rigt dækkede Taffel; og da jeg naaede ind til den nærmeste Landsby, sad de her rækkevis oppe paa Bøndernes Tage, som de formelig havde overbygget med et Buskads af Reder — ofte fire-fem Stykker paa en og samme Gaard. Med Hovedet og det lange, røde Næb trykket ned i det oppustede Bryst sad de og knebrede mæt og søvnigt — som Forsamlinger af fornemme Fraadsere, der med omhyggeligt Velbehag lader Frokostens forskellige Lækkerbidskener «repetere» under Siestaen.

Det var imidlertid bleven højt op paa Dagen. Solen var steget tilvejrs paa en fuldkommen skyfri Himmel og brændte allerede ganske hedt. Høstakkenes seglformede Slagskygger paa Engen krøb mere og mere ind. Om et Par Timer vilde der ikke være en Skygge at øjne over hele den milelange Dalbund.

Jeg søgte op til en Række Smaaskove, der dækkede Bakkeskrænterne i Nord, og efter nogen Vandren gennem et fuldkomment Vildnis af alenhøjt Græs

naaede jeg ind i en skyggefuld Alle, for Enden af hvilken der pludselig aabenbarede sig en tung, taarnløs Bygning med mange Vinduer og hvide Markiser og forgyldt Vindfløj — Støvringgaards uadelige Frøkenkloster.

Herregud, tænkte jeg og lod mit Blik glide rundt om den ærværdige Fortidslevning, — det er virkelig Støvringgaard! Jeg blev ganske bevæget. Med hvilken hjærtebankende Ærefrygt har jeg ikke som Barn betraadt den hvælvede Bro og overskredet den mørke Ringgrav, der syntes mig at omslutte det fredhellige Tempel som en bevogtende Slange! Hvor levende følte jeg ikke dengang, at her betraadte jeg en Plet, der ikke var af denne Verden. I overjordisk Renhed spejlede de røde Klostermure sig i Ringgravens sorte Vande, hvor tavse Svaner gled frem med hvide Englevinger saa lydløst og gravitetisk, som var de Genfærd af gamle, hedengangne Klosterdamer. Aldrig var der et levende Væsen at øjne noget Sted, og saa gribende syntes mig den Stilhed, der herskede overalt, at naar jeg nu og da standsede og gav mig til at lytte, lød det rustne Gavlurs tunge Tikken i mit Øre som en Røst dybt inde fra Evigheden.

Uvilkaarligt en Smule paavirket af disse Barneforestillinger nærmede jeg mig nu igen med en Fornemmelse af at betræde noget hinsidigt. Uden at møde et eneste Menneske gik jeg langsmed Kanalens Bred, kom over en hvælvet Bro og traadte herfra ind i en virkelig Paradishave, — at sige: ikke en saadan vildtfrodig, skyggekølig, vellugtsvanger, kilderislende Kærlighedshave som den, hvor Adam og Eva i sin Tid favnedes i Palmers og Kæmpebananers Skygger, men en pyntelig, strengt regelmæssig, svagt lavendelduftende Gammeljomfrupark med linjeret tilklippede Buksbomgange og halvkugleformede Lindelysthuse.

Jeg tog Plads paa en Bænk i Havens Udkant og faldt i Tanker.

Jeg tænkte, at et saadant Sted maatte det være godt at kunne krybe i Ly med et Livs brudte Lykke og fejlslagne Forhaabninger. Bag disse høje Løvmure, der stængede den ganske Verden ude, maatte man kunne glemme og forglemmes. I disse snorlige Gange, mellem disse nøjagtigt tilklippede Buksbomhækker, der med deres strenge Regelmæssighed syntes bestemte til at tøjle alle endnu flagrelystne Tanker, i denne Stilhed endelig, kun afbrudt af Lærkernes Himmeltoner og Skovduens fromme Kurren, maatte hver jordisk Længsel dødes, hvert Hjærtets Skrig forstumme.

Pludselig vaktes jeg af mine Drømmerier ved at se . . . først een, derpaa endnu een og lidt efter en tredje Stork komme flyvende hen over Haven. Og hvad saae jeg nu! Med en Forkærlighed, der tog sig ud som den blodigste Haan, havde disse Ammestuens og Børnekammerets Fortrolige valgt at yngle og bygge, om ikke netop paa Jomfruburets Tage, saa dog paa den tilgrænsende Godsforvalterbolig og i de nærmeste høje Trætoppe. Og nu anbragte de tre Spottefugle sig oppe omkring en Skorstenspibe paa selve Kyskhedens Tempel og begyndte her en Helvedeskoncert, saa skaanselsløs, saa satanisk, at jeg virkelig fik ganske ondt af to bedagede Jomfruer, der imidlertid var dukket op henne mellem Buksbomhækkerne.

Og i Tankerne tiltalte jeg dem med en lille Præken, der uvilkaarligt formede sig for mig til et Vers:

Byg ej Bro til Evigheden,
falskt er hvert et jordisk Eden.
først i Graven faar du Fred.

Først naar tyst du lægges ned
mellem fire Fjælevægge,
naaer du under Grønsværsdække
Intethedens Salighed.
Ej du mærker Ormens Gnaven;
Stormens Hyl i Dødninghaven,
Regnens Dryp paa Kistebund —
Intet vækker dig af Blund.
O, hvor er det godt at vide,
efter Livets lange Kvide
mildeligt vi smuldrer hen,
bli'er en Haandfuld Jord igen!

Onsdag.

Hele den lummervarme Dag igaar strejfede jeg omkring i Skovene; det blev Aften, inden jeg naaede de to Mil ind til Randers.

Som et kobberrødt Ansigt var Solen just dukket ned i Engenes vældige Dampbad, da jeg støvet og mødig gik ind ad Byens østre Gade — med Hjærtet bankende af den højtstemte Forventning, hvormed man efter mange Aars Fravær igen betræder de Brosten, paa hvilke man har leget som Barn. Allerede det første Glimt af Byens Kirkespir havde jaget mig Blodet op til Kinderne; og for hvert Skridt, jeg nærmede mig, følte jeg mig bestyrket i Haabet om her at genfinde lidt af Barneaarenes tabte Fred og sollyse Lykke.

Det første Indtryk fremkaldte Skuffelse. De mange nye Huse, de livligt befærdede Gader og alle de fremmede Ansigter virkede forstyrrende paa min ophøjede Forestilling om Byen som mine Minders hellige Stad, Barnesjælens fredlyste Mausoleum. Alt syntes mig i første Øjeblik forandret og profaneret. De Evighedens Fodspor, jeg ventede at finde, har

Tiden overalt udslettet. Endog det gamle Barndomshjem søgte jeg forgæves paa den kendte Plet. Den lille Bindingsværks-Idyl med Vedbendrankerne, Gadespejlet, Skomagerskiltet over Døren og de to smaa grønmalede Bænke ved Siden af Indgangen var bleven jævnet med Jorden, forvandlet til en uryddelig Byggeplads mellem tomme Gavle og høje, nøgne Brandmure. Med en forstærket Følelse af Hjemløshed, af den sidste, fagre Illusions Bristen, vandrede jeg ud og ind ad Gaderne, hvor alle betragtede mig forskende, men ingen genkendte mig, hvor selv Husene syntes at stirre nysgærrigt paa mig gennem deres hundrede blanke Rudeøjne, som om de vilde sige: Hvem søger du her, tavse Fremmede?

Men ud paa Natten rejste jeg mig fra den mørke Krog i Hotellets Restavration, hvor jeg ved Hjælp af et Par stærke Romtoddyer havde forsøgt at glemme min Skuffelse, og hyllede mig ind i min Kappe for paany at begive mig ud i Staden. Og efterhaanden som jeg da i Sommernattens Halvdunkelhed igen fordybede mig i de nu ganske stille og menneskefomme Gader, hvor kun Lyden af mine egne Skridt forfulgte mig omkring Hushjørnerne, — fandt jeg Byen som forvandlet.

Hist opdagede jeg over en lav Dør et ældgammelt Lavgsskilt, forestillende to springende Løver paa hver sin Side af et Par korslagte Kæmpenøgler, der hang ud over Fortovet paa et Par stærke Jernarme. Her overraskedes jeg ved Synet af en Række pluskæbede Englehoveder, der smilte til mig fra Bjælkeenderne i et gammelt Hus, hvis Grund var sunken skævt i Jorden. Ikke langt derfra snublede jeg over en fremspringende Hustrappe med et kunstfærdigt Smedejernsrækværk, der syntes i samme Øjeblik at være skudt frem af Murens Skygge. Og med dyb Bevægelse genkendte jeg her det Sted, hvor jeg som

Barn spillede Klink med Kammeraterne om Tinknapper.

Det var, som om Kirkeurets tolv dumpe Midnatsslag havde manet den gamle By frem af den nyes Ham. Selv Murenes ejendommeligt skarpe Genklang af mine Skridt lød med eet i mit Øre som en gammelkendt Stemme, der kaldte paa mig fra Forgangenheden.

Pludselig standsede jeg foran et bedaget, brunmalet, to-etages Hus, der ovre fra den anden Side af Gaden stirrede paa mig gennem en Række smaa Vinduer, . . . stirrede paa mig med et uslippeligt, hemmelighedsfuldt Genkendelsesblik, der fik mig til at studse og næsten gjorde mig angst. Hvorledes? — tænkte jeg. Dette lavstammede Hus, denne cikoriebrune Farve, denne Række smaa Vinduer! Ja, hvordan var det nu? . . . Jo, nu huskede jeg det! Deroppe paa første Sal var det, hun boede . . . hende . . . hvad var det nu, hun hed? . . . Eleonora! Anna Eleonora! . . . den gyldenblonde Skønjomfru, der første Gang tændte Elskovens Alterlue i mit unge Hjærte. Og her — netop paa denne Flisesten — var det, at jeg stod de lange Nætter og stirrede op paa hendes Sovekammervindues blomsterbemalede Rullegardin, der i mine lyksalige Drømme forvandledes til en maanebelyst Urskov, mellem hvis Palmer og Lianer jeg tyst vandrede med den Elskede.

Ak ja, den første Forelskelse! Hvor ofte er den ikke bleven latterliggjort! Og dog . . . hvornaar elskede vi i Grunden med oprigtigere Ømhed, end da vi som halvvoksne Drenge tænderklaprende trodsede Vinternætternes Kulde og vore Fædres strenge Forbud — blot for at have den Lykke at kunne indbilde os, at vi som en Riddervagt vaagede over vor Elskedes Slummer? Hvornaar tilbad vi ildfuldere og mere uegennyttigt, end da vi i vor Liden-

skab med Lyst vilde have hugget en Finger af vor Haand, om vi dermed havde kunnet glæde den Tilbedte — og uden at vente anden Løn derfor end at høre hendes Læber sige: «Det er forresten en kæk Dreng, den lille Ludvig Glob.»

Hvem veed? Maaske elsker man i Virkeligheden kun denne ene Gang i sit Liv. Senere kan vel vor Attraa paa forskellig Maade blive vakt. Men kun een Gang — den første Gang — kommer Kærligheden over os som det Lyn, der aabner Underverdenens Afgrunde for vore Fødder og bygger Salighedens syv Himle over vort Hoved. Hvem veed? Maaske stemmes da for Livstid alle Hjærtets dybe Strenge, saa de, som senere berører dem og faar dem til at klinge, kun fremkalder Toner, hin første Drøm har skabt. Vi aner det blot ikke selv, fordi vi tror saa meget glemt og dødt, som endnu fører en usporlig Spøgelsetilværelse i alle vore Tanker og Følelser og faar os til at begaa Handlinger, for hvilke vi ikke formaar at gøre os Regnskab, og som forfærder os, fordi vi tror at være under en fremmed Viljes Herredømme.

Da staar du en Sommernat indhyllet i din Kappe og stirrer op paa et skummelt, brunmalet Hus. Og pludselig aabner en Verden — Forgangenhedens Genfærdsverden — sig for dine Øjne, og det er, som om Lyden af et Navn drager dig aandeagtigt forbi. Og Lyden yngler i dit Øre. Eleonora! Anna Eleonora! klinger det i Luften rundt omkring dig. Og det er, som om du nu først forstaar dig selv . . . forstaar, hvorfra de kom, de fjerne, kaldende Stemmer i dine Nætters urolige Drømme.

Et Væld af Spørgsmaal strømmer ind paa dig og gør dit Hjærte bevæget, mens du i Sommernattens Halvdunkelhed langsomt fortsætter din Vej ned ad den øde og gravstille Gade. Hvorledes var det nu?

Hvad blev der tilsidst af hende? Blev hun ikke ulykkelig gift . . . eller hvordan?

Med genopvakt Lidenskab fortaber din Tanke sig i det svundne. Alt nærværende svinder bort i Forglemmelse.

Saa befinder du dig med eet nede ved Aaen, ved Broen og Havnen, bag hvilken en gusten Fuldmaane hænger lavt over Engenes elverhvide Taager og spreder et fattigt Lys over den drømmende Skov af Skibsmaster. Oppe paa den tunge Vindebro, der fører over Havneløbet, staar der — aldeles som i fordums Dage — en tre-fire tavse Nattefilosofer og stirrer ned i den maanebelyste Strøm. Og dette Syn fra Fortiden fuldbyrder for dig Omgivelsernes eventyrlige Forvandling.

Virkeligheden eksisterer ikke længer for dig; du lever kun i Erindringen. Du er igen den halvvoksne Dreng, der har listet dig ned fra dit Loftskammer og svunget dig over Naboens Plankeværk for at sværme i Nattestilheden. Og som ledet af et genopvakt Instinkt gaar du hen og indtager din gamle Plads ved Rækværket i Nærheden af de andre tavse Drømmere. Og Time efter Time bliver du staaende der og stirrer ned i den gyldent rindende Strøm.

Drukken af Minder staar du der endnu, naar Hanerne rundt om i Købmandsgaardene forkynder den nye Dags Frembrud.

Byen.

Torsdag.

Den, som en ganske tidlig Morgen for godt en Snes Aar siden kom ned til den gamle, tunge Trævindebro med høje Galger og svære Jernkættinger, der endnu fører fra Randers Brygge over Gudenaaen, kunde være sikker paa her at træffe en Forsamling af velnærede, merskumspiberygende Skikkelser, som under en lavmælt Samtale, der i Frastand lød som en flerstemmig Grynten, iagttog Vindens Retning, Skyernes Drift og Engtaagernes langsomme Hensvinden.

Disse Mænd var kommen inde fra de store, vidtløftige gamle Købmandsgaarde, der dengang som vildsomme Labyrinter af Pakhuse, Studestalde, Tømmergaarde og Brænderibygninger indtog Kvartererne nærmest Havnen, og hvis tunge Porte de ved Solopgang havde slaaet op med rungende Brag, der ligesom en Kanontorden forkyndte Dagens Frembrud. I Skjorteærmer, hvide Lærredsfrakker eller — i Tilfælde af daarligt Vejr — indsvøbte i lange, mørkeblaa Chenillekapper og med Hovedet bedækket af en storskygget Kasket havde de i værdig Skridtgang fulgt Fortovenes smalle Fliserækker og opvakt Lyden i de tomme Gader med deres sømbeslaaede Træsko og smækkende Pibelaag.

Og nu stod de her for med Alvor og Grundighed at drøfte Sædpriserne, Fedestudenes Vægt og det sidste Bynyt.

Det var Byens hævdvundne Børs, der hver Morgen holdtes paa denne Plads mellem Tørvekaage, Pæreskuder, Tøndestabler og Kulbunker. Denne halve Snes støtte, velnærede Mænd med de grove Træk i de ubarberede Ansigter; disse halvt bondeagtige Skikkelser, der var klædt i luvslidte Dragter og førte et Sprog, der bestod af en snurrig Blanding af Landbomaal og Købstadjysk, var intet mindre end Spidserne af Randers gamle, stormægtige Købmandslag, Kronjydens berømmelige Smaakonger, Eneherskere fra Kattegat til Bjerringbro, fra Mariager til Ebeltoft.

De lurvede Bryggesjovere, der var krøben frysende frem paa Hjørnerne af de mørke Smug, som gik ned til Havnen, hilste dem ogsaa med alle Tegn paa den dybeste og frygtsomste Ærbødighed. Ligesaa Toldbetjenten, hvis forsovede Rubinansigt og hvide Haartotter dukkede frem i Toldkammervinduet. Og de høje Købmandsherrer, som agtpaagivende fulgte hvert Tegn paa vaagnende Liv, besvarede naadigt disse Hilsener ved langsomt at føre Pibespidsen op til de store Kasketskygger.

Der var et Fællespræg af aargammel, uantastet Myndighed udbredt over dem alle. Man saae det paa dem: de stod der, hvor deres Fædre stod, og frygtede intet Angreb. Arbejdsvognene, der nu begyndte at skramle ned imod Havnen med Jernstænger og tomme Tønder, Landslagternes hastige Kærrer, det agende Bondelæs, der Skridt for Skridt skumplede over Vindebroens knirkende Dække, Tørvekællingerne, der efterhaanden forsamlede sig paa den indre Brygge, Begrøgen fra Skibsværftet og Fjordfiskernes Baade, der med graahvide Sejl skød sig

frem af Engtaagerne . . . intet undgik i denne Time de strenge Herrers mønstrende Blik.

Først naar de saaledes havde inspiceret deres By og forvisset sig om, at dens Opvaagnen havde været normal, trak de sig i sluttet Trop tilbage ind ad den brede Søndergade.

Her var imidlertid alt kommet paa Benene; alle Portene var aabnede, hist og her et Vindue slaaet op med flagrende Gardiner. Langs ad Gaden, fra Kælderhals til Kælderhals, fyldtes Fortovene med Træskomændenes og «Pottekonernes» Lerkar og Trævarer. Hist aabnede en gammel rødnæset Skomager sin Bod, idet han med et søvnrustent «Godmorgen, Mester» hilste over Gaden til sin Ven og Genbo, den tykke Feldbereder, der i godt Humør tog sig en Morgenpris oppe paa Toppen af sin høje Flisetrappe. Her aabnedes et Vindue paa første Sal, et natkappeprydet Hoved kom tilsyne og lod et spejdende Blik glide op og ned ad Gaden, hvor buttede Tjenestemøer færdedes til og fra Bagerens Trappe med store Hankekurve hængende over Armens lange, strikkede Ærmeskaft, mens en lille bebrillet og puklet Adjunkt ilsomt listede paa udtraadte Sko henad Fliserne med en Bunke Stilebøger under Armen og Hænderne skubbede ind i Frakkeærmerne som i en Muffe.

I Døren til en splinterny Butik, hvis store Glasruder og pyntelige Vinduesudstilling — en Citronpyramide, der hvilede paa en Sokkel af marmoreret Stangsæbe — tog sig besynderlig fremmedartet ud i de ærbare, gammeldags Omgivelser, stod en ung Mand med elegant broderede Morgensko og nystrøgen Nankinsjakke. Mellem hans pragtfulde, blonde Bakkenbarter fremblomstrede et medynksfuldt Smil i det Øjeblik, da han saae Stadens værdige Fædre nærme sig træskoklaprende op ad Gaden. Dog, idet Troppen

gik ham forbi, forputtede han Smilet og bøjede respektfuldt sit indsalvede Hoved.

De gamle Købmænd besvarede næppe nok hans Hilsen og fortsatte ubekymret deres Gang op ad Gaden, hvor de nu lidt efter lidt tog Afsked med hinanden for hver ad sin Kant at fordybe sig i deres vildsomme Labyrinter af Studestalde, Tømmergaarde, Kornlofter og store skumle Butikslokaler med tilhørende Skænkeboder, ved hvis lange Egeborde Bønder og Havnedragere allerede sad bænkede i tætte Rader med Dagens første Pæglemaal mellem Hænderne.

Imidlertid havde den unge Salvede atter trukket Smilet frem mellem sine pragtfulde Bakkenbarter. Og idet han stak Hænderne i Jakkelommerne og bøjede sig tilbage paa Hælene, raabte han gennem Butiken ind til sin unge, københavnske Frue, der endnu laa i Sengen med Morgenkaffen foran sig paa Dynen:

«Amanda! Nu forduftede Træskoklubben!» —

Det var den gamle og den ny Tid, der her mødtes — saadan som gamle og ny Tider i Reglen mødes. Nu er de fleste af den gamle Borger-Garde gaaet bort; og de faa, der endnu er tilbage, har den unge Slægt allerede overbærende glemt. Stille og ubemærkede trisser de om med deres bøjede Nakker og sløvt grublende Blik — som Folk, der har set en Verden ramle sammen over deres Hoveder. Med tavs og sky Forundring betragter de disse straalende Butiker, der har rejst sig i alle Gaderne, Damperne i Havnen, Vareballerne paa Kajen, hele dette nye, travle Liv paa Torv og Brygge, som de ikke forstaar og ikke længer tilhører. Og hovedrystende rokker de hjem til deres egne tomme Gaarde og rustne Brænderier, hvor nu Rotterne holder Hof,

— indtil de endelig en Dag finder den saa længe forønskede Hvile i deres Fædres store, snehvide Himmelsenge og køres bort paa en skumplende Rustvogn, fulgt af en Graver, to Bedemænd, en halv Snes Borgere og en Droske.

Det er den ny Tidsaand, Jernbane-Aarhundredets hastigt rullende Blod, der omsider har fundet Vej til Jyllands gamle Hjærte og paany bragt det til at svulme. Det er den unge Mand med de elegante Whiskers, det friserede Haar og det velvillige Smil, der har knust de gamle Kæmper under sin broderede Morgensko. Det er de store Spejlglasruder, de lokkende Citronpyramider, Kommis'ernes belevne Spillen, alle disse smaa galante Artigheder i Blik, Buk og forbindtlige Øjekast, der lidt efter lidt har erobret Sindene, og som endog det fede Oplands sølvbeslaaede Bønder tilsidst har foretrukket for de Gamles faderlige Omsorg — og blodige Despoti.

En gammel Randersianer, der efter mange Aars Fravær ser sig omkring i de nu saa livligt befærdede Gader, hvor militært uniformerede Politibetjente med hvide Handsker staar Vagt paa Hjørnerne, og hvor modepyntede Damer og himmelblaa Dragonløjtnanter spejler sig i Butiksruderne, . . . eller som om Eftermiddagen mellem fem og syv søger ud i de smukke offentlige Lystanlæg østen for Byen, hvor i fordums Dage Borgernes trivelige Madammer traskede ud med deres velspækkede Madkurve for efter Maaltidet at oplive deres Aand ved at høre Fuglene synge, men hvor nu Bankmænd og unge Grosserere med deres Fruer promenerer omkring til Tonerne af de nyeste Operettemelodier, der spilles af et militært Orkester i fuld Uniform — — han kan næsten tro sig hensat til en ganske fremmed By.

Endog i Borgerklubben (dette en lille Byes sædvanlige Pulterkammer for Fortidens skimlede Efter-

ladenskaber), er de gamle Tyranners Bondetobak og Stalddufft forlængst luftet ud. Her, hvor de hver Aften sad med deres Merskumspiber og huggede Kortene i Bordene under drøje Eder, sidder nu adstadige Kontormænd og spiller en forsigtig Whist, mens unge Sagførere, unge Handlende, unge Læger — Byens lille toneangivende Klike — breder sig i Sofaerne som Borgervellets og det fremblomstrende Kulturlivs fødte Bærere.

Man maa i det mindste op i de afsides beliggende Smaagader paa «Nordre Bakke» og omkring «Slyngborgtoften» for atter at fornemme et Pust af Fortids stille Liv og stille Lykke. I disse fjerne Kroge, hvor Stadens Larm dør bort, og hvor Græsset gror fredeligt mellem de toppede Sten, kan man endnu hist og her se en aldrende Haandværksmester sidde paa en lille grønmalet Bænk ved Siden af sin Forstuedør og eftertænksomt nyde sin Aftenpibe, mens busserunneklædte Smaapiger i uforstyrret Sorgløshed danser Kringlekrans midt paa Kørebanen.

Eller man maa ned i hine mærkelige gamle Smøger og Smug — Peberslippen, Provstegyden og hvad de nu alle hedder — der som et helt forglemt Kvarter, indelukket mellem Pakhusgavle og høje Mure, lever et eget hemmelighedsfuldt Liv bag den inderste Brygge. I disse snevre, ubeboede, solforladte Krinkelgange, mellem disse fugtige og nøgne Mure, der kaster Lyden af den vandrendes Skridt tilbage med et hult klingende Ekko, og som fra gabende Lemme og tomme Luger forfølger ham med en spøgelseagtig Stirren, — her synes selve Middelalderen at have forputtet sig med al sin Skummelhed og klamme Uhygge. Man vilde slet ikke forbavses synderligt, om man midt i Stilheden pludselig saae en af Fortidens smudsige Lübecker-Pebersvende (der havde deres Boder her) kigge ud

bag en halvaaben Dør med sit listige Snogeøje. Dette Halvmørke, disse halvt fortærede Bjælkehoveder og tungtludende Tagskæg hidser Fantasien; og idet man atter naaer ud i de lyse og befærdede Gader, trækker man Vejret med en befriende Fornemmelse, som om man var steget op fra en muggen Gravkælder.

Anna-Eleonora.

Torsdag Aften.

Hvor det maa have været en underlig overgemt By, og hvad det dog har været for et besynderlig forældet Liv, der indtil for faa Aar siden levedes i denne fordums Laksestad! Jo længere jeg idag drev omkring i Byens forskellige Kvarterer; jo mere levende Skikkelser og Begivenheder fra Barndomsdagene dukkede op i min Erindring, des oftere maatte jeg spørge mig selv, om jeg ikke bedrog mig, om jeg virkelig selv havde oplevet hine halvt middelalderlige Tider, . . . om jeg ikke forvekslede mine egne Minder med Fortællinger, jeg som Barn har hørt berette af gamle Folk.

Er der virkelig ikke hengaaet mere end trettenfjorten Aar siden hin mørke Vintereftermiddag, da den tykke Maren Doss under Beboernes glade Jubel blev trukket døddrukken gennem Dytmærsch-Strædet af en Sværm hujende Drenge, der ved et langt Reb slæbte hende efter sig gennem Gadesnavset, saa hendes oppustede Legeme hoppede paa den toppede Stenbro som en stor Bylt Klæder, mens Pjalter af hendes Skørt og Blod fra hendes forstødte Ansigt blev liggende efter hende henad Gaden?

Er det heller ikke længer siden, at den gamle gale Frøken, ogsaa kaldet den «hvide Dame», Børns

og unge Pigers Skræk, trippede skældende og smældende gennem Byen og med den ene Haand løftede Skørterne højt op over sine hvide, slunkne Strømpeskafter, mens hun under rasende Fagter truede med sin Ibenholtsstok ad enhver, der kom i hendes Nærhed?

Og «Messias!» . . . Lyslevende ser jeg atter for mig denne gaadefulde Olding, denne gamle, afsindige Billedhugger, der — Gud veed hvordan! — var havnet her i Jyllands Midte. Iklædt mørkeblaa Livkjole med forgyldte Knapper, gule Nankinsbukser og alenhøj Silkehat, med brusende Kalvekrøs i Brystet, lange, pibede Manchetter og med det hvidgule Haar hængende som en Paryk af Høvlspaaner ned over Nakke og Skuldre, stavrede han frem midt ad Gaden uden at lade sig anfægte af den larmende Drengesværm, der altid fulgte ham i Hælene. Hist og her standsede han udenfor et Hus, udfoldede med sine ringbesatte, af store gule og røde Stene funklende Hænder et mægtigt Dokument og begyndte med skælvende Gammelmandsrøst og i et Sprog, hvoraf kun enkelte Ord kunde forstaas, at oplæse en aaben Henvendelse til Gud, til Kristus eller Kongen, — alt mens Byens Borgermænd i Træsko og Støvler gik smilende forbi paa Fortovet og herfra tilraabte ham et opmuntrende:

«Raav højere, Messi's. Hejsen ka' Worherre it hør' ham!»

Men fremfor alt er der eet Billede, een Erindring, hvorved min Tanke idag har dvælet. Det er Mindet om Garnisonens Revy paa Fredriksspladsen, naar Kongen holdt Fødselsdag.

Paa det store Torv stod Dragonregimentet opstillet med Solen lige i Øjnene. De snorlige Rækker af lyseblaa Ryttere, de sølvskinnende Hjælme, de udtrukne Klinger, Standarterne, som Fjendens Kugler

havde sønderflænget, Officerernes Galauniformer og «Musikkens» blanke Messinginstrumenter, alt indrammet af et forventningsfuldt Publikums uroligt bølgende Masse . . . det var et Syn, som i hin Tid, kort efter den ulykkelige Krigs Afslutning, fik selv Børnenes Hjærter til at svulme højt i patriotisk Begejstring.

I et Hjørne af den Del af Torvet, som Politibetjent Raffenstein og tre Natvægtere med Blikskilte paa Brystet holdt afspærret for den skuelystne Folkemængde, stod Byens Honoratiores, Byraadet og Embedsmændene; de sidste i guldbroderede Uniformer og med Glacéhandsker. Størst Opsigt vakte her Byens populære Brandmajor — til daglig Skorstensfejermester — prydet med en mægtig trekantet Hat fra Frederik den sjettes Tid, brandgul Pompon og Slæbeslire; samt den urgamle, krumbøjede «Stadthauptmann» — en allersidste Levning fra den henfarne Slægt — der regelmæssig ved denne Lejlighed følte det som sin Soldaterpligt at forlade sin Sygestol og indfinde sig her paa Loyalitetens Alarmplads — i fuld Galauniform, iført den gamle Borgervæbnings skarlagensrøde, højt vatterede Officerskjole med korte Skøder og store Rabatter.

En af de sidste Gange, jeg overværede denne Højtidelighed, blev jeg Vidne til en Scene, der i og for sig var ganske betydningsløs, og som jeg da heller ikke i mange Aar har skænket en Tanke, men som nu med forunderlig Klarhed dukker op igen i min Erindring og fylder mig med en sær Uro. Det hele Optrin husker jeg pludselig saa nøje, som om det var foregaaet for et Par Dage siden.

Foran anden Eskadron paraderede en i Byen meget omtalt Ritmester von Mohrhof, en kæk og smuk, men meget udsvævende Officer, hvis mørke Krigeransigt og kulsorte (Misundere sagde sværtede)

Moustache havde vakt en sand Elskovsstorm i de unge Pigehjærter. Han var kommen hertil efter Krigen og havde med udfordrende Ugenerthed ført alle Feltlivets Uregelmæssigheder og vilde Vaner med sig til den fredelige Spidsborgerby. Utallige var de Historier, der fortaltes om hans Erobringer hos de Skønne, og det var ingenlunde nogen helt ualmindelig Overtro, at han maatte være i Besiddelse af «hemmelige Midler» til at vinde Kvindernes Gunst, . . . det var den eneste Maade, hvorpaa man kunde forklare sig, at endog Damer af Byens og Omegnens bedste Familjer udsatte deres Rygte for hans Skyld, idet det var vitterligt, at han havde tabt Ungdommens første Friskhed og endog bar en lille «Plade».

Nu holdt han der paa en uroligt dansende Graaskimmel, — smilende, med Haanden krigerisk støttet paa Laaret, og kastede et sidste Mønstringsblik ud over sin Skare. Thi endnu manglede Obersten, hvem man allerede en Tid havde ventet paa, og som ikke plejede at forhaste sig.

Selv stod jeg hin Dag som en tyk, tolvaars Dreng sammen med et Par Kammerater midt i Tilskuersværmen. Min Opmærksomhed var efterhaanden bleven henvendt paa en Skikkelse, som jeg havde opdaget i min Nærhed, — en lille, bebrillet Mand med et skægløst Ansigt, hvori der sad tre-fire Kødvorter, og med en Fortykkelse over Ryggen, som man vel ikke kunde kalde en Pukkel, men i hvert Fald en unaturlig høj Skulder.

Det var en vis Adjunkt Hammer, en begavet, efter Sigende endog en lærd Mand, en stor Sproggransker, men tillige en stor Pedant, om hvis Vaners Regelmæssighed der gik det Ord, at han aldrig forrettede selv de nødtørftigste Ærinder uden nøje at have raadført sig med sit Ur. I sin Klædedragt lignede han en Præst. Han bar lang, sort Skøde-

frakke, flad Silkehat og sorte Handsker, gik oftest med Galosker og altid med en Paraply under den højre Arm. Hans Holdning og Mine røbede gammeljomfruagtig Pertentlighed parret med en majestætisk Selvfølelse.

Om denne Bogmaddike, der hidtil havde siddet nedgravet mellem græske og latinske Leksika og røbet den samme hoffærdige Foragt for Damer og Damers Selskab som for grammatikalske Bommerter . . . om denne Mand vidste hele Byen, at han var kommen for Skade at forelske sig i den ganske unge Frøken Ankersen. Det var en Tildragelse, der vakte den største Opsigt og Spænding; thi vel var Frøken Ankersen Datter af en af Byens mindre og uformuende Købmænd, men til Gengæld var hun ubestridt en af de smukkeste og mest beundrede i den Overflod af unge smukke Damer, der i hin Tid med Rette var Randers Stolthed.

Desuden var hun netop den, for hvem ogsaa Ritmester v. Mohrhof i den sidste Tid havde røbet en ildfuld Interesse. Ved det sidste Borgerbal i Klubben — hvor Adjunkt Hammer, opflammet af Kærligheden, for første Gang optraadte som Balkavaler og under almindelig Munterhed tumlede afsted over Gulvet som en Hat i en Østenstorm, — havde Ritmesteren hele Aftenen med den dristigste Ligegyldighed for Folks Omdømme snappet Frøken Ankersen bort lige for Næsen af alle Herrerne. Adjunkten havde været ude af sig selv af Raseri, og Kapellan Sørensen, Provisor Spreckelsen og alle hendes øvrige Tilbedere var tilsidst geraadet i en saadan Forbitrelse, at det paa et hængende Haar var udartet til Haandgribeligheder.

Denne Adjunkt Hammers triste Skæbne var Grunden til, at jeg hin Dag blev ved at iagttage ham med en saa levende og oprigtig Medfølelse.

Endelig ankom Obersten, fulgt af sin Adjudant. Hans Tilsynekomst vakte straks en temmelig respektstridig Munterhed blandt den forsamlede Gadeungdom, hvorfor Politibetjent Raffenstein vendte sig om imod den med et strengt Blik og hviskede: «Stille, Drenger!» Oberstens Person var nemlig af et saadant Omfang, at man kun med Møje kunde finde en Hest, der var istand til at bære ham. Desuden havde han en Ansigtsfarve som en røget Skinke og en Bomuldstot i hvert Øre.

Efter at have hilst paa de tilstedeværende Avtoriteter, red han hen for Fronten af sit Regiment, blottede sin Klinge og udbragte derpaa i syv Ord og med en Stemme, som galdt det om at opvække Døde, et Leve for Majestæten, der besvaredes med svungne Sabler og taktfaste Hurraer af Soldaterne samt af mindre disciplinerede men ikke mindre oprigtige Leveraab fra den øvrige Forsamling.

Derefter fremtraadte en benradmager, glatraget Mand, Byens Borgmester, der med undselige Manerer blottede et lillebitte skaldet Hoved og begyndte paa en Tale, hvoraf ingen, end ikke de nærmeststaaende, kunde høre et Muk. Til dette Uheld bidrog Gadens Hunde, der altid under Borgmesterens Foredrag foer ind paa den afgrænsede Del af Torvet og her opførte en vild Runddans under Hylen og Bjæffen. Paa et Vink fra Politifuldmægtigen skred Betjent Raffenstein med embedsmandsmæssig Alvor over Torvet for at fjerne Urostifterne; men hans Bestræbelser forøgede blot Dyrenes Raseri. Idet den ene bed sig fast i den andens Nakkeskind, foer de lige ind mellem Soldaterrækkerne og fik Hestene til at fnyse og stejle, saa det et Øjeblik saae helt betænkeligt ud.

Imidlertid blev Borgmesteren staaende som fastgroet til Torvets Brosten og fortsatte uforstyrret sin

Tale, der i det hele syntes aldrig at skulle faa Ende. Adskillige af Tilhørerne begyndte at trække bort, deriblandt Adjunkt Hammer, der rimeligvis ikke længer udholdt Synet af sin sejrsbevidste Rival.

Jeg havde næsten ikke haft Øjnene fra ham, og idet han nu vendte sig, saae jeg, at det ligesom gav et Ryk i ham. Men i det samme blev jeg selv greben af heftig Sindsbevægelse og følte Blodet strømme mig hedt til Kinderne.

Lidt borte fra Folkemængden stod to unge Piger med hinanden under Armen, begge klædte i omfangsrige Krinolinekjoler, korte Jaketter og smaa Blomsterhatte paa de store Chignoner, der hørte til Datidens Mode. Den ene var lang, mørk og grim, den anden omtrent af Middelhøjde, meget smuk, barnligt blaaøjet og ganske lys, næsten gyldenlys.

Denne sidste var den unge Frøken Ankersen, Anna Eleonora Ankersen, Adjunktens Tilbedte, Ritmester v. Mohrhofs forventede Bytte og — hvorfor fortie det nu efter saa mange Aars Forløb? — Genstanden for min egen sværmeriske Drengeforelskelse.

Hvordan hun i det enkelte saae ud? Næsens og Pandens Form, Læbernes Tommemaal? Jeg er skam ikke istand til at sige det. Men hvortil hjælper ogsaa et Signalement? . . . Jeg erindrer af hendes Ydre, foruden Haarets og Øjnenes Farve, egentlig kun, at hun var hvid og rød af Ansigt og — skønt næppe atten Aar — yppig som en ung Moder. Ganske tydeligt husker jeg derimod det Indtryk af noget uendelig blidt og hjærterørende troskyldigt, ja — Gud forlade mig Ordet! — næsten en Smule enfoldigt, som hendes lyse Skikkelse frembragte. «Guldlammet» havde man kaldt hende som Barn; og skønt en Smaakøbmands Datter, var hun aldeles ikke bleven fordærvet af den Forgudelse,

hun havde været Genstand for lige siden den allerførste Gang, hun deltog i Juleballet i Borgerklubben. Tværtimod. Hendes letskræmte Væsen røbede, hvor raadvild og ulykkelig hun følte sig overfor de mange opspilede Mandfolkeøjne, der altid stirrede paa hende, fulde af Appetit, — hvor uforstaaende hun i sin barnlige Uskyldighed værgede sig i Kampen mod det halsende Begær, som hun ganske imod sin Vilje opvakte omkring sig.

Der var dog dem, der mente, at denne Ufølsomhed for Herrernes Hyldest havde en anden Aarsag . . . den nemlig, at hun i Stilhed gik og bar paa en trofast Kærlighed til en ung, smuk Student, en Fætter til hende, som for et Aarstid siden havde været her i Besøg om Sommeren og dengang sejlet meget sammen med hende paa Aaen, men som ikke siden havde ladet høre fra sig. Enkelte Skumlere tilføjede endog, at den gode Fætter vistnok paa en højst uheldig Maade havde misbrugt sin Kusines alt for store Godtroenhed. Dog, den almindelige Mening havde forlængst nedslaaet denne Mistanke, der kun en ganske kort Tid havde formaaet at udelukke den unge Pige af Byens gode Selskab. Ganske vist, hun havde vist sig i høj Grad uforsigtig i Omgangen med sin Fætter, der var en Døgenigt og en ryggesløs Person; men hun var dengang ikke stort mere end et Barn, og det var overhovedet hendes svage Side, at hun aldrig kunde sanke Mod til med Eftertryk at tilbagevise sine Tilbedere, end ikke dem, der udsatte hendes Rygte ved deres Lidenskabelighed. Hun havde altid saa daarligt kunnet bringe over sit Hjærte at forvolde noget Menneske Sorg, havde fra Barnsben haft en sand Skræk for Synet af vrede eller blot fornærmede Ansigter. Allerede i Skoletiden var det blevet til et Mundheld mellem hendes Kammerater, at Eleonora ikke kunde sige nej.

. . . Adjunkt Hammer vilde gaa forbi de to Damer med en stum Hilsen; men den grimme, mørke af dem, den altid overgivne og slagfærdige Dorothea Nielsen, standsede ham, idet hun sagde:

«Goddag, Hr. Adjunkt — og glædelig Kongens Fødselsdag!»

Jeg havde med bankende Hjærte nærmet mig nogle Skridt, og nu saae jeg, hvordan Eleonora Ankersen angstfuld rykkede sin Veninde i Armen, som om hun vilde sige: «Gud, Thea! Hvor tør du dog!»

Adjunkten var standset. Gennem sine cirkelrunde Brilleglas stirrede han maabende fra den ene til den anden af de to Damer uden at sige et Ord. Den dristige Pennehelt, der i en berømt Afhandling, for hvilken han var bleven belønnet med Universitetets store Guldmedalje, havde sønderlemmet selve Ciceros Veltalenhed, stod der slagen med Stumhed overfor et ungt, enfoldigt Pigebarn, — ja i sin Forfjamskelse troede han endog, at det vår Eleonora, der havde tiltalt ham, og svarede derfor, da han endelig fik sit Mæles Brug:

«Jeg takker . . . i lige Maade, Frøken Ankersen!»

«Hvad for noget? Kalder De nu mig for Frøken Ankersen!» lo Frøken Nielsen. «Nej, veed De hvad, Hr. Adjunkt! Skønt lærde Herrer jo har Lov til at være lidt distrait, kunde man virkelig fristes til at bruge det gamle Ord, at hvad Hjærtet er fuldt af osv.»

Eleonoras Kinder blussede som en Ild. Hun kneb sin Veninde i Armen og vilde trække hende bort.

Adjunkten tilkastede den lange et rasende Blik. Saa lettede han en Smule paa sin Hat og sagde:

«Jeg undskylder Dem, Frøken Nielsen! Jeg veed jo, at Synet af Militær gærne sætter Dem i en overstadig Stemning! . . . Jeg anbefaler mig!»

Derpaa fortsatte han sin Vej med bred Mund og højt opløftet Næse.

Eleonora havde trukket sig ud af sin Venindes Arm. Hun var tydelig stødt og sagde, mens Folk rundt om raabte Hurra efter Borgmesterens endelig afsluttede Tale:

«Det var stygt af dig, Thea! . . . Jeg kan ikke forstaa, at du altid kan være saa glad til at gøre Nar af Folk. Det er ikke rigtigt.»

«Man skulde virkelig tro, mit Lam, at du var begyndt at blive et Ko'n skudt i den opblæste Pedant! Maa jeg spørge dig, er det hans Pukkel eller hans store Koøjne, du har forliebet dig i?»

«Aa, hvor du snakker, Thea! . . . Man kan vel have ondt af et Menneske, som alle skal gøre Nar af, uden at være forelsket i ham.»

«Tror du?»

«Om jeg tror!» udbrød Eleonora og saae helt forfærdet op paa sin Veninde. — «Aa, jeg vil slet ikke længer snakke med dig . . . du er jo helt forrykt idag, Thea! Kom, lad os gaa!»

Af denne Samtale, der førtes i den randersianske Borgerdialekt, som røbede Slægtens nære Forbindelse med Omegnens Bonde, hørte jeg hvert et Ord. Hvem lægger nemlig Mærke til saadan en tyk, tolvaars Dreng, der springer omkring med sin Boldt, som om han heller ikke selv i mindste Maade tænker paa at blive bemærket? Og hvor mange falder det ind, at saadanne smaa Fyre er Mestre i Forstillelseskunst og med oprejst Hoved og et frejdigt Smil kan skjule en ulykkelig Lidenskab, der vilde bøje mangen Mand i Knæ.

Den grimme Frøken Nielsen var bleven ved at le. Hun stak indsmigrende sin Haand ind under Eleonoras Arm og sagde:

«Maa jeg sige dig noget?»

«Hvad vil du sige mig?»

«Noget . . . noget meget fortroligt.»

«Du er altid saa underlig, Thea! Hvad er det nu igen?»

«Ja, men du maa ikke blive vred?»

«Det veed du jo godt, at jeg aldrig kan blive paa dig. Sig mig bare, hvad det er!»

«Det er . . . at dersom jeg var i dit Sted . . . saa vidste jeg nok, hvem jeg vilde forelske mig i.»

«Ja saa! I hvem da?» spurgte Eleonora ganske ulykkelig.

I det samme aabnede der sig et Gab i Folkemassen, Højtideligheden var tilende, og under larmende Musik drog Soldaterne bort fra Festpladsen. Foran anden Eskadron glimrede Ritmester von Mohrhofs araberbrune Krigerskikkelse.

«I ham d e r!» hviskede Frøken Nielsen og viste med glinsende Øjne op imod ham.

«Aa . . . lad os bare gaa!» sagde Eleonora urolig og vilde bort.

«Nej, veed du hvad, min Pige — nu vil vi virkelig se dem trække her forbi. Det er et storartet Syn!»

Et Øjeblik efter red Ritmesteren forbi dem i Spidsen for sin Deling. Med sine kulsorte Øjne saae han fast ned paa de to Damer, navnlig paa Eleonora, hvem han smilende ligesom overskyggede med sin utilslørede Attraa. Samtidigt sænkede han hilsende sin Klinge dybt mod Jorden.

«Er han ikke storartet!» hviskede Frøken Nielsen. «Det kalder jeg da endelig et Mandfolk! Det maa du dog indrømme mig, min Pige, at han er ikke til at holde ud for Dejlighed!»

— — Nøjagtig saaledes faldt Ordene. Jeg husker det ganske tydeligt. Og nu, da jeg genkalder mig Eleonora Ankersens sørgelige Historie, kommer jeg

til at tænke paa, om dette Møde paa Kongens Fødselsdag og Venindens Fristerord muligt kan have faaet Indflydelse paa hendes Skæbne.

Derfor er Erindringen om denne Scene bleven ved at forfølge mig idag paa min ensomme Vandring gennem min Barndomsbys Gader. Den stemmer mig iaften helt sørgmodig.

I de dødes Rige.

Fredag Nat.

Nede ved Gudenaaen, bagved den gamle Kaag-Brygge, ligger et lille, rødt Hus, som er velkendt af alle Randersfolk. Foran Muren staar en Bænk, og paa denne sidder Hyttens Beboer, en ældre Mand . . . nej, en Flodgud, muskelstærk, blid og rolig: et Billede af den jydesindige Strøm, hvis trofaste Vogter han er.

Manden er Baadebygger og skaffer sig en Bifortjeneste ved at udleje «Lystfartøjer». Jeg kom derned i en af de første Eftermiddagstimer og naaede næsten helt hen til ham, uden at han hørte mig. Først da jeg traadte ham ganske nær, løftede han Hovedet fra sin barkbrune Haand og saae op paa mig med et Par store, milde, ferskvandsblaa Øjne.

Derpaa sagde han tilsyneladende uden Overraskelse, og idet han med et Smil blottede et Maskineri af hvide Kæmpetænder:

«Hva' . . . det er jo . . .»

Han havde virkelig genkendt mig.

Jeg tog Plads paa Bænken ved Siden af ham, og ligesom i gamle Dage faldt vi i en sindig Passiar

om hans «Rollinger», d. v. s. den lille Eskadre af smaa Baade, der laa og vippede ved Bolværket.

Tilsidst steg jeg ned i en af dem og fik sat Sejl op.

«De skal ikke vente mig tilbage for det første,» sagde jeg. «Jeg gaar op over Fladbro og bier etsteds deroppe indtil Aftenstid, naar Vinden har lagt sig. Saa kan jeg inat lade mig drive hjemad med Strømmen.»

«Aa ja . . . det kan jo nok la'e sig gøre, det!»

«Ja, lad saa kun gaa, Olufsen!»

Men just som den Gamle med sin Jættefod vilde støde Baaden fra Bolværket, faldt der mig et Spørgsmaal paa Tungen.

«Aa, vent et Øjeblik! Sig mig, Olufsen, De kendte naturligvis i sin Tid hende . . . Frøken Ankersen . . . Eleonora Ankersen . . . De husker nok hende, der engang sejlede saa meget med sin lange Fætter, hvad der kom saa megen Snak af»

«Ankersen? Datter af salig Købmand Ankersen paa Vestregrave?»

«Javel! De erindrer nok, at det siden gik hende rent forkert . . . hun havde den slemme Historie, De veed. Men hvordan gik det egentlig til? Jeg kan ikke længer huske de nærmere Omstændigheder.»

«Ja, hvordan var det nu?» sagde Olufsen og skubbede sin brede Sømandshat bag i Nakken for med alle sine fem barkbrune Fingre at klø den kridhvide Skaldepande. «Det var jo ham, den gale Ritmester, — ham, Mohrkopf, som de kaldte ham.»

«Ja vel! Men hvordan gik det egentlig til? Jeg forstaar ikke —»

«Ja, Gu' veed! Der var saa mange Fruentimmerhistorier dengang, saa En maa undre sig over,

hvordan Vorherre selv vil kunne hitte Rede i dem paa Dommens Dag.»

«Naa ja, det kan for Resten ogsaa være lige meget! . . . Ja ja, paa Gensyn altsaa!»

Jeg stak Sejlet ud for Vinden og strøg afsted — egentlig glad over, at jeg intet havde faaet at vide. Jeg var overbevist om, at jeg nu lettere vilde kunne løsrive mine Tanker fra det Spind af gamle Minder, hvori de i de sidste Dage var bleven saa fast hildede, at det næsten begyndte at blive mig generende. Formaalet med denne Eftermiddags-Udflugt var netop at sejle mine Tanker flot. Jeg havde blot i sidste Øjeblik ikke kunnet modstaa Fristelsen til at fritte den gamle Baadebygger lidt.

Det varede nu virkelig ikke længe, før jeg fik andre Ting at tænke paa.

Det er nemlig saa sin egen Sag at styre en Sejlbaad op ad Gudenaaen. Fra hvad Kant Vinden end blæser — hvert Øjeblik tvinges man til paa Grund af Aaens slangeagtige Slyngninger at krydse op imod den stride Strøm, ofte i et Løb af kun et Par Baadlængders Bredde. Bedst som man sidder ved Roret med en bekvem Sidebrise og i sorgløs Ro smøger en Pibe Tobak, drejer Aaen op imod Vinden, Sejlene begynder at klapre, og Strømmen faar Magt.

Det gælder da i Hast at hale ind paa Skøderne og «lade falde» saa meget, at Baaden faar Fart til at gaa over Stag. Men dette er her — med kun faa Alen Vand paa begge Sider — ikke saa let en Sag. Løjer Vinden lidt af under Vendingen, eller indtræffer der det mindste Uheld under Manøvreringen, presser Strømmen paa med en studestædig Kraft, der mangen Gang kan blive skæbnesvanger for en ærekær Idrætsmand, som af Erfaring veed, at der altid rundt om paa Engene staar Folk, der med skadefro Smil følger ham i hans Kamp mod Ele-

menterne. For ikke at trænges tilbage griber han i sin Fortvivlelse fat i Breddens Siv, tvinger Stævnen og den klaprende Fok op imod Vinden, haler sig Huden af Fingrene paa Skøderne, bander, stønner, skummer af Raseri. Men Sejlet vil ikke over, Baaden lystrer ikke Ror. I det kritiske Øjeblik slaar saa Storsejlet ham Hatten af Hovedet, en Aare ruller ud . . . og inden han faar sanset, tager Strømmen Magten over Fartøjet og fører det i et Nu et langt Stykke ned ad Aaen.

Andre Steder gaar Sejladsen til Gengæld des fredeligere. Paa enkelte Punkter udvider Aaen sig nemlig og danner store Søer, saa rolige og blanke som en Mølledam og fuldkommen overgroede af mandshøje Siv. Kun et Par smalle Sejlløb holdes ved Kunst aabne gennem den tætte, mørke Skov af slanke Rør, der spejler sig i de umærkeligt glidende Vande. Man kan paa saadanne Steder faa en Fornemmelse af at glide ind i en fortryllet Verden. Mens man sidder paa Toften og lytter til Sivenes aandeagtige Hvisken og i Forbifarten stirrer ind i Eventyrskovens grønlige Tusmørke, kan man selv ved højlys Dag tro at se hvide Glimt af flygtende Nymfelegemer. — Et herligt Skjul for et Par Elskende!

Efter en god Times Sejlads naaede jeg op til Fladbro Kro, et almindeligt Landevejsbedested, hvor jeg — følgende god gammel Skik — forfriskede mig med en Flæskekage og en Bøtte Tykmælk. Her forlod jeg Gudenaaen for at trænge ind i Landet ad en anden Vej, nemlig gennem en Aa, der hedder Skjern Aa, og som netop her optages i Østjyllands store Hovedaare.

Naar jeg titulerer dette Vandløb «Aa», giver jeg det dog mere, end det strengt taget kan gøre Fordring paa. Egentlig er det ikke for mere at regne

end en stor Bæk, men saa til Gengæld en Bæk, der er lumskere og mere ondskabsfuld end nogen Aa i hele Verden. Dette være sagt, ikke alene paa Grund af den bændelormsagtige Maade, hvorpaa den kroer og krymper sig frem gennem den flade, fede Engbund, hvori den har gnavet sig ned. Men som om den fuldt bevidst lagde an paa at drille og fortumle enhver, der har ladet sig vildlede af dens ringe Vækst og uanselige Udseende, skifter den hvert Øjeblik Karakter. I Begyndelsen stryger dens Vande kattekælent langsmed Engens Blomsterbred, troskyldigt missende mod Solen. Men pludselig rejser den Børster, hvæser og springer frem som et helt lille Vandfald. Andre Steder skyder den Ryg i Form af en stor Sandbanke, der ligger tværs over Løbet, saa man maa trække Strømper og Sko af for at hale Baaden over. Og ikke tyve Skridt derfra flyder den atter tung og dorsk som Olje henover favnedybt Mudder, hvori ikke selv den længste Aare kan finde Bund.

Der er noget af det samme lunefuldt omskiftelige ogsaa over det Landskab, hvorigennem Aaen krumbugter sig. Ved Udløbet i Gudenaaen breder Engene sig i endog usædvanlig Magelighed til begge Sider, og Drifter af stort Slagtekvæg sopper om til op over Knæene i det saftigste Græs. Men efterhaanden trænger Bakkerne sig frem fra Nord med bratte, nøgne Grusskrænter, ja hist og her stikker Lyngen sit mørke Aasyn frem mellem de dyrkede Agre — som strøg der allerede her et Pust fra Heden henover det frodige østjydske Landskab.

Udmattet af den besværlige Sejlads tøjrede jeg tilsidst min Baad ved Bredden og begav mig ind i Landet.

Efter en halv Times Vandring befandt jeg mig

mellem en Samling øde, mørke Lynghøjder, et fuldkomment Ørkenland, i hvis alvorsfulde Slugter en enlig Bondemand agede møjsommeligt frem med knirkende Hjul og søvnige Stude gennem Vejens foddybe Sand. Men pludseligt bredte en Bøgeskov sig — sællandsk frodig — for Enden af Vejen Et friskt Kildevæld af Toner — Mejsers og Bogfinkers overgivne Sladren — strømmede ud fra dens Løv. Store, mætte Krager sad og dovnede langs Skovbrynet, og inde i de kølige Skygger rislede smaa, muntre Skovbække klingende hen mellem Bregner og mosklædte Skrænter.

Jeg søgte ind i Skovens Tykning for at oplede et Skjul, hvor jeg kunde finde en Smule Erstatning for to søvnløse Nætter i Hotellets lumre Værelse.

Intetsteds sover man saa kongeligt som midt i en stor Skovs dybe Ensomhed. Aldrig vaagner man mere forfrisket, aldrig er Faldet fra det luftige Drømmerige til Virkelighedens muddergraa Verden mindre smerteligt, end naar man slaar Øjnene op under susende Trækroner og højt over de højeste Toppe ser det langsomt kresende Høgepar, der har vækket En med sine Elskovsskrig. Det er først i det næste Øjeblik, at man ængstelig ser sig omkring med en knugende Fornemmelse af at have trængt sig ind paa Enemærker, hvor Menneskets Aand er bleven landflygtig, og hvor hans Fodspor forfølges af usynlige Væsners Forbandelser.

Jeg fandt snart et mageligt Leje paa en blød Mospude i Nærheden af en halvt udtørret Kilde . . . og dog var det mig ikke muligt at finde Hvile. Netop som mine Øjne var ved at falde i, kom jeg til at tænke paa, at ogsaa herude havde jeg jo set hende — min Barndoms Eleonora.

Jeg kunde temmelig nøje genkalde mig i Erindringen, hvorledes alt var gaaet til. Det var en

Sommereftermiddag . . . en ualmindelig hed Dag . . . paa en Skovtur med en Del af Byens unge Damer. Jeg havde faaet Tilladelse til som en Slags opvartende Groom at benytte Pladsen ved Siden af Kusken paa den lange Charabanc, fordi en af mine Kusiner var med i Selskabet. Efter Ankomsten til Skoven drak vi først Chokolade henne ved Hegnshuset hos den gamle Ane Mari' med Krykkestaven og de store Fregner i Ansigtet. Derefter gav Damerne sig til at spille Ring paa en aaben Grønning inde i Skoven. Men Heden var altfor overvældende, Spillet blev hurtigt opgivet, og man anbragte sig i en stor Gruppe henne paa en Skrænt under en kæmpemæssig Eg.

Og hvilken Gruppe!

For tre Ting ejede Randers endnu i hin Tid Landery: for sine fede Laks, sine bløde Handsker og — ikke mindst — for sine skønne Borgerdøtre. Yppige og smilende som selve det blomstrende Engparadis, der i Aarhundreder havde været Slægtens Hjem, hvide og lyserøde af Huld som Rubenske Nymfer, med blondt, blødt, bølgekruset Haar og en svulmende Hals, der slog Folder over Kjolelinningen . . . saadan var disse unge Piger, hvis Lov blev sunget fra Skagen til Kongeaaen. Og nu hvilede de der i doven Ynde paa den mosgrønne Skrænt med de brede Sommerhatte hængende i Baand bag paa Ryggen og med Markblomster flettet i Haaret, alle i lyse Dragter af disse halvt gennemsigtige Sommerstoffer, hvorigennem man synes at kunne skimte det nøgne Legeme. Kæmpeegens vildt forvredne Grenetag indfangede dem alle i sin mægtige Skygge; men hist og her mellem Bladene dryssede Lyset ned som en gylden Regn og overstænkede de unge Damer med smaa, runde Solpletter, der skin-

nede i Skødet af deres Kjoler som Danaës Guldpenge.

Det hele Billede mindede om hine landlige Fester, disse et livsglad Aristokratis muntre Hyrdescener, som de gamle Flamlændere har foreviget paa deres farvestraalende Lærreder. Der var den lattermilde, svanehalsede Olivia, Hertuginde af Arkadien, klædt i Kornblomstblaat med en Buket Margariter i Brystet. Der var den barmsvulmende, grønligøjede Alma, Fyrstinde af Slaraffenland, i hindbærfarvet Musselin og en mægtig Straahat smykket med hvide Strudsfjer. Men frem for alle var der min egen gyldenlokkede Eleonora, Dronning af Skønhedens, Uskyldighedens og Trofasthedens forenede Riger.

Hun sad lidt ovenover de andre, med Kinden støttet til den runkne Egestamme, og stirrede drømmende op i Løvet. Aldrig havde jeg set hende saa dejlig! Hun var helt klædt i hvidt og bar paa sit blottede Haar en Krans af Valmuer, som Veninderne havde fæstet paa hende. Som en smykket Brud, der sidder omgivet af sine muntert spøgende Brudepiger, . . . med Kinden farvet af bange Jomfruelskov . . . saadan sad hun der med Hænderne foldede i Skødet og stirrede op i Løvet. Aldrig havde jeg set hende saa glad og lykkelig! Tænkte hun maaske paa sin Brudgom . . . paa Fætteren, som netop denne Sommer havde besøgt hendes Familje og nys forladt Byen. Stakkel! Hun kendte den Gang endnu ikke hans Troløshed . . . vidste endnu intet om den Skæbne, der rammer de ulykkelige, som ikke kan sige nej!

En Storm af Latter og Haandklap vakte hende af Tanker. Den lystige Olivia havde faaet den Ide, at de alle skulde gaa hen og bade sig i Skovsøen, der laa ganske tæt derved . . . et Forslag, der i første Øjeblik var bleven mødt med energiske Pro-

tester, fordi det «ved Gud ikke gik an», men som nu pludselig blev vedtaget under eenstemmig Jubel.

Først blev Olivia sammen med en anden af Veninderne sendt ud for nærmere at undersøge Forholdene; men da de efter faa Minutters Forløb vendte tilbage med den Besked, at der ikke var et Menneske at se i Nærheden, brød hele Selskabet op og stormede ned imod Søen, der laa blot et Par hundrede Alen borte, omkranset af høje Siv og indesluttet af tætte, skjulende Træer.

Forinden var dog en tre-fire af Damerne bleven udstillet som Vagtposter rundt om Søen for at sikre mod en Overraskelse; og endelig var ogsaa min egen mandlige Ubetydelighed bleven erindret, idet jeg havde faaet strengt Tilhold om ikke at forlade Stedet og ikke at vende Ansigtet mod den Kant, hvor Søen laa.

Jeg husker endnu, hvor jeg følte mig højtidelig beklemt i det Øjeblik, da jeg blev ladet alene under Egetræet sammen med Parasoller, Handsker, broderede Lommetørklæder og alskens Pakkenelliker, der laa henkastede paa Skrænten, — omgivet af den store, aabne Grønning, der bredte sig foran mig i fuldt Sollys, rød af Valmuer. Mangen dunkel Salighedsanelse fik mit unge Hjærte til at banke tungt og uroligt, mens jeg anspændt lyttede til den undertrykte Kvindelatter og de halvkvalte Skrig, der trængte op til mig gennem Skovstilheden.

Pludselig — just som jeg syntes at have hørt det første Plask i Vandet — lød der et højt Hvin dernede fra, og et Øjeblik efter hørtes en forvirret Støj af raslende Løv og knækkende Kviste.

Jeg sprang op. Nede mellem Træerne foran Søen mylrede det med hvide Kvindeskikkelser, der brød sig Vej gennem Underskoven. Var det en

Drøm? . . . Alle de Rubenske Nymfer befandt sig i vild Flugt op imod mig!

Enkelte var næsten nøgne, de fleste kun halvt paaklædte. Alle var de blege af Forfærdelse, nogle skændtes med hæse Stemmer, et Par af dem græd . . . Alle havde de Favnen fuld af Klædningsstykker, som de i Skyndingen tabte og snublede over.

Da de fik Øje paa mig, udstødte de nye Hvin. Som en anskudt Flok af hvide Hinde spredtes de i et Nu til alle Sider og styrtede ind i et højt Hindbærbuskads, hvor de forsvandt for mit Blik.

Jeg stod som himmelfalden. Det hele Syn var faret mig saa hastigt forbi, at jeg halvt om halvt troede det et Foster af min ophidsede Fantasi. Jeg havde af alle Skikkelserne kun genkendt Alma den Barmsvulmende, der havde løbet aldeles forvildet om i det blotte Underlinned med blegrødt Korset og i denne Dragt havde røbet, at hun med lige saa fuld Ret kunde bære Hædersnavnet Alma Kallipygos.

Jeg foer sammen . . . Atter raslede det i Løvet nede ved Søen. En ældre, fredsommeligt udseende Herre kom gaaende inde under Træerne med en langhaaret Vandhund i Hælene. Da han fik Øje paa min lille Person, kom han hen til mig, lagde det kolde Sølvhaandtag af sin Stok paa min Næse og spurgte smilende, hvad det var for Damer, der besøgte Skoven i Dag. Da jeg havde givet ham tilfredsstillende Oplysninger, lo han lunt og fortsatte derpaa rolig sin Gang, søvnigt fulgt af sin langhaarede Hund.

Der hengik nu en rum Tid, inden Damerne igen viste sig; og da de endelig dukkede frem fra deres forskellige Skjulesteder, hvor de havde fuldført deres Paaklædning, begyndte der et livligt Skænderi.

Alle kastede Skylden for det passerede paa Thea

Nielsen, — hin høje, grimme Dame, som jeg Aaret efter saae i Selskab med Eleonora ved Garnisonens Revy paa Fredrikspladsen. Hun havde nemlig staaet Vagt henne paa den Kant, hvorfra den fremmede Herre var kommen, og de fleste paastod rent ud, at hun med Vilje ikke havde varskoet i Tide, fordi det altid morede hende at bringe andre i Fortræd.

Thea forsøgte ivrigt at forsvare sig, og det ene heftige Ord tog det andet. Den tykke Almas kugle-runde Kinder blussede som Pæoner, mens hun overdængede sin Veninde med Beskyldninger og Skældsord, der aabenbart ikke alle var beregnede for mine Øren. Det saae næsten ud til, at de to ophidsede unge Piger kunde være kommen i Haarene paa hinanden, dersom ikke Eleonora i sin barnlige Skræk for vrede Ord og lidenskabelige Ansigter havde kastet sig imellem og stiftet Fred.

«Se dog til, at I kan forliges!» raabte hun og holdt dem hver en Haand for Munden. «Vi er dog kommen herud for at more os.»

«Ja, lad os nu blive fri for mere Vrøvl,» istemte andre. «Lad os komme hen og spille Ring. Nu er det ikke længer saa varmt.»

«Ja, lad os spille Ring!» raabte tilsidst alle for at faa Ende paa Tvisten.

Men først maatte man hen for at oplede de forskellige Smaating, som man i Skyndingen havde glemt nede ved Søen eller tabt under den forvirrede Flugt. En savnede en Sko, en anden et Bælte, en tredje et Strømpebaand; og mens man nu søgte efter det tabte rundtom mellem Buskene og samtidigt fortalte hinanden smaa Episoder fra det vilde Jag gennem Skoven, forvandledes efterhaanden Begivenheden for dem til et lystigt Eventyr, og Latter og muntre Raab lød atter under Bøgekronerne.

Imidlertid samledes en stadig større Rundkres ved Ringspillet ude paa den aabne Grønning. Røde, blaa og lilla Krinolinenederdele svævede hen over Græsset som halvfyldte Balloner, og de trefarvede Ringe fløj hid og did i Solskinnet. Alle de spillende Damer havde smøget det højre Kjoleærme helt op til Skuldren for at kunne bevæge sig mere frit; hvide, fyldige Arme med Smilehuller i Albuen hævedes og sænkedes med yndefulde Bevægelser; Øjne straalede og Kinder blussede omkap med Græssets Valmuer.

Herligst af Alle straalede for mine Øjne Eleonora. Jeg sad derhenne paa Skrænten under den store Eg og slap hende ikke et Øjeblik afsyne. Aldrig havde jeg set hende saa dejlig, aldrig saa foraarsglad som paa denne Dag! Det saae ud, som om hun endnu var beruset af det sidste, stormende Kærlighedsmøde med den bortdragne Fætter; som om hendes Kinder endnu glødede af hans Kys; . . . og jeg stakkels Fyr sad der som en syg Hund og led alle Skinsygens skrækkelige Kvaler.

— — —

«Men er jeg da rent forrykt!» udbrød jeg pludselig ganske højt og sprang op fra den Plet midt inde i den mørke Skovs Ensomhed, hvor jeg havde ligget og drømt med vaagne Øjne.

Ganske fortumlet skyndte jeg mig bort, ud af Skoven og ned til Aaen, hvor min Baad laa fortøjet. Det var allerede blevet Aften. Oppe paa Bakkerne bag Skoven stod Hytter og Gaarde og stirrede med røde Øjne ud imod den Plet i Nordvest, hvor «Dagens Dronning» var sunken ned i sin Purpur-Alkove. Snart slukkedes den sidste Skyfakkel om hendes Leje, de fjerne Højder blaanede, og henover Aaens rindende Blod vævede Engene deres lette, bølgende Taagespind.

Jeg var netop sluppen lykkeligt ned ad den lumske Skjernaa til Gudenaaens bredere Vande, da Natten kom svævende ind paa sine lydløse Flaggermusvinger. Graa og klam sænkede den sig som en Kæmpe-Vampyr ned over den fredeligt slumrende Jord, sugede de sidste Farver, drak det sidste Liv.

Jeg lagde Aarerne ind, satte mig mageligt tilrette ved Roret — med Fødderne oppe paa Baadens Ræling — og gav mig Strømmen og Natten i Vold.

Det var som at glide ind i Dødens Riger. Paa begge Sider: de mørke, øde, tavst henstrakte Enge med ensomme, sorte Piletræer, — Bakkerne i det disede Fjerne. Oven over: den kolde, dødningeblaa Himmel med Sommernattens brustne Stjærneøjne. Og ikke en Lyd. End ikke disse Roman-Stilhedens «fjerne Hundeglam». Blot en enkelt Gang et Plask af en Fisk i Vandskorpen eller det pludselige, gennemtrængende Skrig af en Ugle, der som en Skygge flakkede henover Engen.

Det eneste levende var den mumlende Strøm, der ilede hen i Natten med Baaden paa sin Ryg. I al denne tavse Slummer syntes den et besjælet Væsen, der med beraad Hu havde valgt denne sindigt slyngede Vej for at undvige al Modstand og ikke at forhaste sig. Der, hvor de store Sivskove drømte deres Eventyrdrøm bag spindelvævslette Taager, standsede den endog næsten helt sin Fart, — det var, som vilde den indtrængende opfordre sin natlige Rytter til at dvæle ved Synet af deres overjordiske Dejlighed.

«Et Ly for Elskende!» gentog jeg i Tankerne, mens jeg paany i tyst Forbigliden stirrede ind i det hemmelighedsfulde Vildnis. Og jeg sank hen i Drømme . . .

Jeg drømte om en idyllisk Plet dybest derinde i Eventyrskovens Dyb, en lille, aaben Plads paa de umærkeligt glidende Vande, . . . en cirkelrund, dun-

hammer-kranset Dam, hvor Aakander fredeligt breder deres svømmende Blade og gule Blomster. I en Baad, hvis Forstavn rager et lille Stykke ind i Dammen, men som ellers ligger ganske skjult i de høje Siv, sidder Eleonora, helt klædt i hvidt, med en Krans af hvide Vandliljer paa sit udslaaede Guldhaar. Ved Siden af hende sidder en ung Mand og holder Armen om hendes Liv. Det er Fætterens smukke, slanke Skikkelse, . . . det er hans store, mørktkrusede Digterhaar og vilde Øjne. Hele Eftermiddagen har de sejlet om og er bestandig trængt dybere ind i Urskoven, hvor de som to overgivne Børn har nydt alle en Verdensopdagers eventyrlige og spændende Tildragelser. Nu hviler de her i den stille, rødgyldne Solnedgangstime, tavse, betagne, — magtstjaalne af Skovens trolddomsagtige Stilhed, en Stilhed, der er som sammenvævet af Sivenes hemmelighedsfulde Hvisken og de rindende Strømmes Sirenesange. Eleonoras Kinder er blevne blege, og Fætteren, der kan føle hendes Hjærte banke feberagtigt mod hans Haand, bøjer sig sagte ned over hende og hvisker hende et Ord i Øret. Hun svarer ikke, rører sig ikke, men en Taare lister stille ned ad hendes Kind. Da drager han hende til sig for at kysse hende . . .

Jeg foer sammen og vaagnede.

. . . Og videre gik Farten ned gennem Skyggelandet, ned mellem døde, tomme, mørke Engflader med skumringsblaa Bakker i det disede Fjerne.

Med eet vaktes jeg af en sælsom Lyd. Det var, som om der et Sted langt borte aabnedes en Dør, og lidt efter hørte jeg ganske tydeligt en Aandestemme raabe ud i Natten. Fire Gange gentoges Raabet, hver Gang mod et nyt Verdenshjørne. Saa lukkedes Døren igen, — og atter var der kun den

mumlende Strøm, der gled hen under den blege Stjærnevrimmel.

Jeg havde hurtigt genkendt Lyden. Den kom fra Taarnvægteren oppe under Randers Kirkespir. Det var Klangen af hans Raaber, der hver Time og i mere end en Mils Afstand kan høres over Dalbunden.

Snart dukkede ogsaa selve Randers By op af Engdisen forude. Men det var nu ikke længer den By, jeg forlod. Lille og genfærdsagtig svævede den over de blaalige Dampe — blot et Par Hustage omkring nogle tunge Taarne. Det var, som om Middelalderens gamle Klosterstad i denne natlige Stund var stegen op af Graven. Ganske tydeligt syntes jeg at se de trange, mørke Smug mellem Kirkernes høje Stræbepiller og Munkeklostrenes skumle Mure — Peberslippen, Kejsergaarden, alle Lübeckernes stinkende Krinkelgange med de smaa, lerklinte Boder og dunkle Hornruder. Hist stod den mægtige Sct. Klemens, her Sct. Petri med sit Klokketaarn, og midt imellem dem rugede Helligaandshusets tunge Masse, hvor laskede Graabrødre laa og snorkede som Orner bag de favnetykke Mure.

. . . Alt som Baaden hastede frem, voksede Byen langsomt. Det var, som fulgte jeg Skridt for Skridt dens Vækst op igennem Tiderne. Skibsmaster dukkede frem bag Vindebroens høje Galger, Husrækker skimtedes . . . men alt utydeligt, uvirkeligt, som et koglende, bestandig skiftende Skyggebillede paa en Væg af halvklar Nat.

Nu laa Byen ret foran mig, bygget terrasseformigt op ad Skraaningen som en Samling Huse fra en Legetøjsæske — en lille, sirlig By fra Allongeparykkernes Tid, overraget af det firkantede Kirketaarn, hvor Vægteren regelmæssig træder frem i sin Luge som Kukkeren i et Nürnberg-Ur. Neden under ham snoer sig de dødsstille Gader, Række ved Række

af pyntelige Bindingsværkshuse med fremspringende Karnapper og rigt udskaarne Vinduesposter, nogle røde, andre blaa eller grønne i de murede Felter, alle med spraglede Blomsterhaver foran Gavlene. Stejle Flisetrapper med et kunstfærdig smeddet Jernrækværk fører op til de mørke Egedøre, hvis blanke Messinghaandtag skinner i Natten. Og inde under de bredt udfaldende Tagskæg hænger yndefulde Svalegange, der skygger ned over de smaabitte, flaskegrønne Ruder, bag hvilke fyldige Borgermænd fredeligt slumrer Side om Side med fyldige Borgerkoner i store, snehvide Himmelsenge. Henne paa en Rundbænk under en mægtig Lind, der groer midt paa den ujævne Gade og strækker sine løvrige Grene saa langt ud over den, at de næsten berører Hustagene til begge Sider, sidder en gammel Vægter og storsnorker over sin Morgenstjærne. Pludseligt farer han op ved Taarnvagtens Raab, gaber og skutter sig, hvorpaa han melankolsk syngende fortsætter sin Vej nedad den øde Gade. Ved et Havehjørne standser han og kaster et Blik ud over et ødelagt Stræde med store, sorte Brandtomter, sønderskudte Bygningsrester og Ruinen af et Kloster, — en Uhyggens Staddel, hærget af Ilden, af Helsot og fjendtlige Indfald.

Histovre falder et ensomt Lysskær ud over Gaden fra et ovalformet Gavlvindue i et stort Hus med gule Tegl. Derinde sidder en statelig Mand i en halvslidt Gyldenlæders Lænestol, omgivet af smukke Egepaneler og Reoler fulde af vægtige Bøger i Svinelæder og Pergament. Et udskaaret Husalter dækker Stuens ene Væg, og i Hjørnet staar en sæbegrøn Fajanceovn med bibelske Reliefer. Det er velbyrdig Digter og Sognepræst Laurits Nielsen Randrop, Forfatter af den i hine Dage bekendte Klagesang, betitlet: «Randers Marsch, det er Randers

Stads Drifters Beskrivelse, Dyders Berømmelse, itzige Ringheds Beklagelse, med Forønskning til Forbedring». Der hviler en Gaasefjer i hans hvide, fyldige, ringbesatte Haand, og idet han nu og da tankefuldt stryger sig ned ad sit sorte, spidst studsede Hageskæg, nedprenter han omstændelig sirlige Snørkler paa et Blad Papir, som ligger foran ham paa Bordet:

«Ja, Vulcanus med sit glumme Øje,
med brandgul Gab og røde Flab,
bed og blæste saa paa dig, at bedste Midler floje
hen, men ej kom igen,
som Røg og Damp for Vinde svinde . . .»

Her bliver han afbrudt. Døren aabnes sagte, og ind træder en lysblond Kvinde i en hvid, fodsid Musselinsdragt, der falder i to lange, kyske Folder fra Armhulerne ned mod Gulvet. Men under Halsen er Kjolen dybt udskaaren, og den pragtfulde Barm svulmer nøgen frem over Livstykket, lige til de rosenrøde Brystvorter, der skælmsk kigger op over Kniplingskanten. Smilende lægger hun Haanden paa sin Husbonds Skulder og minder ham om, at det allerede er langt frem paa Natten, at han bør standse sit Arbejde og søge Hvile.

«Du har Ret, min hjærte Eleonora!» svarer han — og der glider et selvtilfreds Smil over den velbyrdige Hr. Pastors godmodige Ansigt — «Aanden bør standse udi sin Flugt og lig Skovens Fugle vende hjem til sin Rede for atter aarle at opstaa!»

Med disse Ord sætter han Pennen i Blækhornet, tager begge sin Hustrus Hænder, der er endnu hvidere, endnu fyldigere og besat med endnu flere Ringe end hans egne, og trykker ærbødigt — efter Tidens Skik — et Kys paa hendes hvide Barm.

Saa rejser han sig og aabner det ovalformede

Vindue, hvorigennem en sød Duft af Hyazinth, Levkøj og Krusemynte strømmer ind fra Haven nedenunder. En Stund staar de begge tavse og ser ud over den lille, slumrende By, ud imod Engenes mørke Uendelighed og den staalblinkende Aa. En ensom Baad glider derude. Men alt er stille. Ingen Lyd forstyrrer Nattens dybe Fred.

Da aabnes en knirkende Dør højt over deres Hoveder. Og ud i Stilheden lyder et søvndrukkent Raab.

— — —

Jeg hører i dette Øjeblik — to hundrede Aar derefter — det samme Raab over mit Hoved:

«Klaaken er slav-gen tow! Vinden er Sydvest!»

Hjernespind.

Lørdag Morgen.

Efter et Par Timers urolig Søvn i Hotellets Seng, hvis Hovedpude lugtede af Handelsrejsendes Pomade, og hvis Fjedermadrats sang og sukkede som et Orgelværk, hver Gang jeg vendte mig, vaagnede jeg nu til Morgen ved en heftig, nervøs Rykning gennem hele mit Legeme. Jeg satte mig overende i Sengen, trykkede Ansigtet ned i mine Hænder og udbrød ganske højt: «Ja — rigtigt! . . . rigtigt!»

Og paa Papiret fortsætter jeg nu:

Ja, saadan var det! Adjunkt Hammer friede paa Gammelmandsballet i Klubben! Først havde han gjort en Visit, derefter sendt et Brev og en Blomst, og endelig friede han mundtligt midt under en Inklinationsdans. Den ganske By talte i mange Dage ikke om andet. Alle mente at kende Begivenheden i dens mindste Enkeltheder, lige til Ordlyden af Frierbrevet. Baade Adjunktens Husholderske, den tykke Madam Lumholdt, og Købmand Ankersens Kokkepige, der under Adjunktens Besøg «ganske tilfældigt» var kommen til at staa bag ved Spisestuedøren, havde givet interessante Oplysninger; men

navnlig havde Eleonoras Veninde og Fortrolige, den grimme Dorothea Nielsen, været fuld af Historier, som hun med sædvanlig Skadefryd betroede enhver, der vilde høre paa hende.

. . . Forunderligt! Jeg har i Drømme genfundet Traaden i Eleonora Ankersens sørgelige Historie. Jeg vil nu forsigtig lægge den ind paa Fantasiens Væverstol og forsøge, om det skulde kunne lykkes mig at genfremstille de forskellige Scener af dette tragiske Skuespil, der i sin Tid kostede mig saa mange vaade Lommetørklæder.

Altsaa: det var en Dag i Maj, eller maaske allerede i Slutningen af April. Ligemeget, — Foraar var det i hvert Tilfælde; og denne Omstændighed, Foraarsluftens Indflydelse paa Menneskenes erotiske Trang, har muligvis ikke været uden Skyld i, at Adjunkt Hammer havde kunnet lade sig rive saa fuldstændigt hen af sin Lidenskab for en ubetydelig Borgerpige, Datteren af en simpel Bondekræmmer, endog uden nævneværdig Formue. Der blev i hvert Fald en Gang sagt om ham, at han havde haft ganske anderledes højtflyvende Planer med Hensyn til sin ægteskabelige Fremtid, og at det først var efter en lang Kamp med sin Stolthed, at han tog den Beslutning at tilbyde Eleonora Ankersen Meddelagtighed i hans Berømmelse.

Hvorledes dette nu end forholdt sig . . . en skøn Dag skyndte han sig fra Skolen hjem til sin lille Pebersvendebolig paa Hjørnet af Hovmeden og den lange, kedelige Vestergade. Her gjorde han et omstændeligt Toilette foran sit store Hjørnespejl, ordnede med den Omhu, han altid anvendte paa sin Person, de virkeligt smukke, mørkebrune Haarlokker, der bagtil hang ham næsten ned paa Skuldrene, bandt sit lange Flagreslips, trak et Par splinternye, rødbrune Handsker paa sine store Hænder og anbragte

under den ene Arm den lille, sølvknappede Stok, hvormed han i de sidste Dage, forlokket af Kærligheden, yderligere havde latterliggjort sin Person.

En Timestid senere steg han op til Beboelseslejligheden paa første Sal i Købmand Ankersens cikoriebrune Købmandsgaard midt paa Vestregrave.

Eleonora var alene i Dagligstuen. Hun sad ved et ovalt Sybord henne under det ene Vindue i sin blegrøde, med mælkehvide Knapper besatte Morgenkjole — o, hvor husker jeg den nu! — der sluttede stramt om hendes næsten altfor høje Barm. Ved Siden af hende i Vindueskarmen stod der fuldt af blomstrende Potteplanter og mellem disse det lille Glas med Violer — hendes Yndlingsblomst — som man gærne om Foraaret kunde se bag Ruden, naar man gik forbi nede paa Gaden.

Straks da den lille Adjunkt havde rakt Eleonora Haanden og bemærket den Bleghed, som hans Tilsynekomst havde fremkaldt i hendes Ansigt, forstod han, at hun anede Hensigten med hans Besøg — og dette forøgede den Adspredthed, hvoraf han regelmæssig blev greben, saasnart han befandt sig Ansigt til Ansigt med hende. Hertil bidrog desuden en anden Omstændighed. Han havde ved sin Indtrædelse faaet Øje paa Glasset med Violer henne i Vindueskarmen, og dette Syn optændte straks hans skinsyge Mistænksomhed.

Skulde disse Blomster være fra en Herre? tænkte han. I saa Fald maatte de jo være fra en, hun satte Pris paa, og hvem hun vilde vise et Tegn paa sin Bevaagenhed. Maaske var de fra den latterlige Provisor Spreckelsen eller — naturligvis! — fra Dragonen Mohrhof! At tænke sig, at her sad han, Forfatteren til «Cicero og den romerske Veltalenhedskunst», indviklet i en erotisk Kappestrid med saadanne Personer!

Han havde taget Plads i en Armstol lige overfor hende og stirrede i fuldkommen Selvforglemmelse — med opspilede Øjne — hen paa hende gennem sine cirkelrunde Brilleglas. Eleonora havde bøjet sig dybt ned over sit Haandarbejde og lod, som om hun broderede meget ivrigt. Men — ak! — hendes Fingre røbede, hvor hun skælvede.

Pludselig foer de begge sammen ved en larmende Trommehvirvel nede fra Gaden.

Det var Stadens offentlige Udraaber, der paa denne Vis paakrævede Beboernes Opmærksomhed. Med sin kællingeagtige Stemme forkyndte han Ankomsten af en Sending fersk Fisk, der bortsolgtes paa Fredrikspladsen, samt efterlyste en Guldbrosche, som den foregaaende Aften var tabt i Tøjhushaven og mod en Findeløn af to Rigsdaler kunde afleveres hos Garvermester Vang paa Brødregade. Trommelommelom . . . bom!

En ny Trommehvirvel og taktfaste Skridt henad den stille Gade.

Denne Larm vakte endelig Adjunkten af hans Adspredthed. Han trykkede med sin udspilede Haand Brillerne tættere ind mod Øjnene og begyndte stammende at tale om Gammelmandsballet, der samme Aften skulde afholdes i Klubben. Egentlig var det noget ganske andet, han vilde have begyndt med. Han havde i Forvejen forberedt sig paa en omstændelig Fremstilling af sine personlige Forhold og sine Fremtidsudsigter; og da de nu i nogen Tid havde vekslet Bemærkninger om ligegyldige Ting, besluttede han at skride til Værket.

Men hver Gang han gjorde et Tilløb i den antydede Retning, var det, som om en drilsk Husnisse iværksatte et eller andet forstyrrende Uheld. Den ene Gang tabte Eleonora sin Broderesaks, saa han maatte rejse sig og tage den op. En anden Gang

gav Stuens gamle Sangværks-Ur sig til at slaa Heltimeslag, hvorefter den ligesom spottende aflirede Melodien til «Ach, du lieber Augustin!»

Og netop som han for tredje Gang havde rømmet sig for at begynde paa sin Selvforherligelse, trampede Eleonoras Fader ind ad Døren.

Den lille, muntert trivelige Mand, en af Byens Originaler, viste sig i sin sædvanlige Krambods-Mundering: Skjorteærmer, en firkantet Kasket med en Knap oven i Pulden, Kaptræsko og den uundværlige Merskumspibe.

«Goddaw,» sagde han paa uforfalsket Jysk uden at tage Kasketten af Hovedet eller Pibespidsen fra Mundkrogen. «Naa, saa her sitter Jen og gør Kærresteri med min Datter. Ja ja, væssego', Godtfolk! — Ellers Goddaw og Walkommen, Hr. Jespersen!»

«Hammer,» rettede Eleonora undseligt henne over sit Sytøj.

«Hammer . . . mener A natyrligvis. Ja ja! Væssego', sit ner igen, go'e Mand! Og du, bitte Nore, du har vel en Kaffetaar at byde paa. De drikker jo sagtens et Slat med, Hr. Lange!»

«Hammer», rettede Eleonora igen.

«Ja vist . . . Hammer, mener A. Naa, hva' har saa vi to hejsen at snakke om? La' os se! A tænker, at han skal vel ogsaa med til dette hersens Benbrækkeri i Aften paa Klubben, hva'? Ja ja! Vi Gammelfolk maa sgu osse hen og svinge Tøserne.»

Adjunkten vred sig paa Stolen. Han var i sit Raseri lige ved at springe op og minde denne Tølper om, hvem han talte til. Men ogsaa i denne Kamp vandt Kærligheden Sejr over hans Stolthed; ja, for Eleonoras Skyld tvang han sig endog til at drikke en halv Kaffepunsch med den plumpe Bonde, skønt han afskyede Spiritus og øjeblikkeligt følte sig svimmel.

Kort efter tog han Afsked og skyndte sig hjem. Men Synet af Eleonora — og tildels den varme Kaffepunsch — havde bragt hans Lidenskab i Flamme, og af det Glossarium, han kaldte sin Hjærne, udsprang der paa Hjemvejen en virkelig poetisk Tanke. Fast besluttet paa at bringe Sagen til en Afgørelse endnu samme Dag gik han ind til Handelsgartner Bursche og udvalgte her to pragtfulde gule Roser, som han bar med sig hjem i et stort Kræmmerhus. Den ene af dem lagde han varsomt ned i en Papæske, som han udfyldte med en Tot af den Bomuld, han plejede at stoppe sine Øren med, lagde forsigtigt et Laag over, bandt det hele til med en Snor og forseglede.

Derpaa anbragte han sig ved Skrivebordet og nedskrev uden foregaaende Overvejelser følgende Linjer:

«Frk. Eleonora Ankersen!

Jeg tager næppe fejl, naar jeg formoder, at De fattede Hensigten med mit Besøg hos Dem idag. Deres Hr. Faders Ankomst forhindrede mig i at faa udtrykt, hvad jeg havde paa Hjærtet. Tillad mig nu ved disse Linjer at fremsætte det Spørgsmaal, hvormed jeg tav. Jeg tror at turde forudsætte, at saavel mine nuværende Forhold som de ikke ganske almindelige Forhaabninger, jeg tør gøre mig med Hensyn til Fremtiden, er Dem ret vel bekendte, saa jeg skal i den Henseende lade den offentlige Mening tale for mig.

Jeg har taget mig den Frihed at ledsage dette Brev med en Blomst, en Rose, og jeg beder Dem, Frøken, at svare mig ved denne. Dersom jeg ikke er Dem ligegyldig, vil De da bære denne Rose paa Deres Dragt i Aften? Skulde jeg derimod have taget fejl af Deres Følelser for mig, anmoder jeg

Dem om at tilintetgøre saavel Blomsten som dette Brev.»

Saasnart han havde lukket Konvoluten, rejste han sig og ringede paa sin Husholderske, den lille, fedryggede Madam Lumholdt.

«Madam Lumholdt!» sagde han, idet han løftede sig i Skoene. «Behag at bringe dette Brev og denne Æske hen til Frøken Ankersen . . . De veed nok, paa Vestergrave. Det er blot en Bog, Frøkenen har ønsket at læse, men jeg ønsker ikke desmindre, at De, om muligt, overbringer begge Dele i Frøkenens egne Hænder, — forstaar De!»

«Det skal saamænd ske, Hr. Hammer,» svarede Madammen, idet et lunt Smil ligesom overfedtede hele hendes Ansigt, hvorpaa hun puttede baade Brev og Æske ind under Forklædet og løb afsted, som om hun bortbar en Kammerpotte.

Efter en halv Times Forløb vendte hun forpustet tilbage og meddelte, at hun havde udført alt nøjagtigt efter Ordren. Hun havde sneget sig op ad Bagtrappen og overleveret alt til Frøkenen selv, uden at nogen saae det.

«Det er godt, Madam Lumholdt! . . . Sagde Frøken Ankersen ellers ikke noget?»

«Aa Gud . . . dertil blev hun saamænd altfor altereret, kan Adjunkten vel tro! Hun kom saamænd straks til at græde, det bitte Skind!»

«Herregud . . . gjorde hun det, Madam Lumholdt!» sagde Adjunkten med blødt bevæget Stemme og saae et Øjeblik bort. Men straks efter rettede han sig igen i Vejret og fortsatte: «Nu er De saa god, Madam Lumholdt, at gaa ind til Jomfru Mikkelsen og anmode hende om at være her præcis med mit Vadsketøj. Paalæg hende navnlig at gøre sig Umage

med Manschetlinnedet . . . jeg var slet ikke tilfreds med det sidst!» — — —

Solen skinnede endnu paa Byens røde Tage, og Fuglene kvidrede lysteligt rundt om i Smaahaverne, da Byens eneste Droske begyndte at rulle til og fra Borgerklubben «Harmoniens» Lokale med sin hvidgule Krikke, hvis store, tomme Vom under Løbet rumlede med en hul Lyd, som om der blev spillet Kegler inden i den.

Hist og her i de Gader, som Vognen skumplede igennem, blev et Vindue smækket op, og en Stemme raabte efter den:

«Eriksen . . . hvornaar kommer De til os?»

Og regelmæssigt mumlede Droskekusken trevent til Svar:

«Ja, tøv et bitte Stød . . . A kommer stravs.»

Rundt omkring i Lejlighederne sad de unge Piger pyntede foran Spejlet og ventede i Utaalmodighed paa deres Tur til at blive afhentet. Mange af dem havde allerede siddet i adskillige Timer ubevægelige paa samme Stol — af Frygt for at forstyrre deres høje, buddingeformede Haaropsatser, sande Kunstbygninger af Valker og tykke Haaruldspølser, hvis Opførelse havde kostet megen bitter Møje. Byen ejede nemlig heller ikke mere end een anerkendt Frisørinde, og denne havde maattet begynde sin Virksomhed allerede tidlig om Morgenen for at blive færdig med alle sine Kunder, inden Ballet begyndte.

«Men hvor bliver dog Eriksen af!» klagede de unge Piger, mens Fødderne trippede inde under de struttende Krinoline-Skørter. «Tys! Kommer der ikke en Vogn? . . . Jo! Gud ske Lov! Der er han endelig!»

Men heller ikke denne Gang standsede han . . . eller det var slet ikke Eriksen, men en af de store

Købmænds tunge, med bovnende Bryggerheste forspændte Selvejerkarosser, gennem hvis smaabitte Ruder man skimtede et Paradis af Tyll, Blomster og hvide Kvindearme.

Henne i «Harmonien» begyndte Balsalens nybonede Dansegulv saa smaat at fyldes. Blandt dem, der først havde indfundet sig, var Adjunkt Hammer. Med den ene af Gartner Bursches store gule Roser i Knaphullet gik han uroligt frem og tilbage foran de brede Trappetrin, der førte fra de øvrige Klublokaler ned til Balsalen.

Af Eleonora Ankersens andre Tilbedere saas desuden den dystre, langskæggede Kapellan Sørensen, «Evangelisten Sørensen», samt den blege Provisor Spreckelsen, et særdeles respektabelt Menneske, der blot havde den Fejl, at han ved den mindste Sindsbevægelse overfaldtes af en ildelydende Hikke. Derimod var Ritmester von Mohrhof endnu ikke kommen. Han havde for Vane først at indfinde sig ud paa Natten, naar Luften i Salen var danset hed, og Vinen havde lagt Taager for Fædrenes og de unge Ægtemænds Øjne.

Lige i det sidste Øjeblik, før Dansen skulde begynde, viste Eleonora sig paa Trappen ved sin bredtsmilende Faders Arm. Hun bar en hvid Dragt, besat med smaa, røde Silkesløjfer, og saae i sin barnlige Uskyldighed saa indtagende ud, at hendes Ankomst formelig vakte Bevægelse i Salen. Adjunkt Hammer stod nogle Skridt fra Trappen og stirrede med vildt opspilede Øjne efter sin Rose. Han søgte paa hendes Haar, paa hendes Barm, i hendes Haand, paa hendes Kjole . . . Var det muligt? . . . Skulde han være forsmaaet? . . . Intetsteds fandt han sin Blomst!

I det samme bruste Musikens første Toner gennem Salen og skabte en vild Forvirring i det bro-

gede Menneskemylr. Ogsaa Eleonora blev straks omringet af en Sværm Herrer, deriblandt den blege Provisor Spreckelsen, der dog i samme Øjeblik blev overfaldet af sin ulyksalige Hikke og skyndsomst maatte bortfjerne sig i Retning af Restavrationen.

Og endelig begyndte da Dansen over det store, nybonede Gulv, der laa som et Spejl under de dansendes Fødder, hvorfor Damerne i Begyndelsen følte sig saa generede, at de ikke rigtig vilde flytte Benene. Skønt det var Spidserne af Byens Købmands- og Embedsstand, der var samlet, vilde man forgæves have ledt efter nogen Udfoldelse af Velstand. De unge Pigers Dragter kunde ikke være mere prunkløse: hvidt, grønt og lyserødt Tarlatan eller Moll, hvide Bomuldsstrømper og hæleløse Safianssko, hvorfra to brune Baand var bundet korsvis op over Vristen. Til denne borgerlige Tarvelighed svarede den strengeste Anstændighedsfølelse. Herrerne holdt under Dansen deres Damer ud fra sig i stiv Arms Længde, og Damekjolernes Udskæringer røbede intet af det, der svulmede nedenfor Kravebenet. Armene var kun blottede indtil lidt over Albuen; men til Gengæld havde rigtignok Handskerne højst to Knapper og naaede ikke stort over Haandleddene.

Da første «Vals» var tilende, blev der en kort Pavse, hvorunder to Tjenere i Kuskeliberi og med hvide Bomuldshandsker ombar Bakker med Syltetøj, Limonade og lignende Forfriskninger til Damerne, medens de gamle Bondekøbmænd — allerede lueröde og gennemsvedte af Dansen — styrtede op til Restavrationslokalerne og med høje, nødlidende Brøl forlangte «Skyllevand». I Grunden vilde de have foretrukket en Snaps og et Glas godt Skillingsøl eller i hvert Fald en halv Flaske Portvin; men det var nu en Gang en fast Regel, at der paa en Dag

som denne kun kendtes een Drik «Skyllevandet», d. v. s. Champagnen. Propperne knaldede, og den skummende Vin flød i Strømme til enhver, der bare rakte sit Glas frem.

Midt under den muntre Klinken hørtes der et heftigt Skænderi ude fra Forstuen. Det viste sig at være Adjunkt Hammer, der havde villet tage sit Ydertøj for at gaa hjem og derved var kommen i Klammeri med Garderobekonen. Aldrig havde man set det lille Menneske i en saadan Ophidselse. Hans Ansigt var ganske fordrejet, og han formelig spyttede Ordene ud af lutter Forbitrelse.

En af hans Medlærere, den gamle, godmodige Overlærer Asmussen med de store Fadermordere, der ogsaa var kommen tilstede, lagde Haanden paa hans Skulder og søgte at tale ham til Fornuft. Men dette gjorde Hr. Hammer endnu umedgørligere, og længe efter at de andre Herrer, bortkaldte af Musikens Toner, var vendt tilbage til Balsalen, blev de to lærde Kolleger staaende overfor hinanden i et højst uvidenskabeligt Skænderi.

Tilsidst sagde den gamle Overlærer tørt: «Naai De er i et saa daarligt Humør, Hr. Hammer, saa gør De saamænd ogsaa bedst i at gaa hjem. Her fordærver De dog blot andres Fornøjelse.»

Men disse Ord bragte Adjunktens Raseri til Højdepunktet. Han løftede sig i Skoene og skreg: «Men jeg ønsker aldeles ikke at tage hjem nu. Aldeles ikke! Og maaske jeg maa bede mig fritaget for, at De overhovedet blander Dem i mine Sager. Det agter jeg ikke at finde mig i!»

Hermed kastede han sin Hat og Overfrakke i Hovedet paa Garderobekonen og vendte tilbage til Balsalen.

Her havde imidlertid Eleonora mere og mere tildraget sig Opmærksomheden. Baade under denne og den

første «Vals» havde hun siddet urolig og fuldkommen stum ved Siden af sin Kavaler og nu og da set sig ligesom søgende omkring i Salen med det forskræmte, ja — Gud forlade mig min Synd! — næsten lidt faareagtige Udtryk, som hendes Ansigt kunde faa, naar hun havde maattet forvolde nogen Sorg. Straks ved hendes Indtrædelse i Salen havde enkelte skarpe Blikke opdaget, at hendes Øjne var røde, som om hun kunde have grædt; og rundt om paa de lange Hyndebænke langsmed Væggene, hvor de ældre Damer sad i metalglinsende Silkekjoler og med flødefarvede Krepsjaler, blev der en ivrig Spørgen og Hvisken. Takket være Veninden Theas Aabenmundethed oplystes det efterhaanden, at disse Foraarsdage havde sat den stakkels Eleonoras Hjærte paa mangen haard Prøve. Baade Evangelisten Sørensen og Faderens Krambodsvend havde sendt hende Kærlighedserklæringer paa Vers, og fra Ritmester von Mohrhof skulde hun have modtaget en rosenrød Billet, hvori han ligeud anmodede hende om et Stævnemøde bag ved Tøjhushaven.

Et Øjeblik efter, at Adjunkt Hammer havde vist sig paa Trappen med vildt forvredne Træk og Slipset i Uorden, dansede hun ud med sin Kavaler. Det var en Dans med saakaldt «almindelig Inklination»; og til almindelig Forbavselse saae man nu Eleonora ved sin Kavalers Arm gaa hen imod Adjunkt Hammer og neje dybt for ham.

Adjunkten selv blev saa overrasket, at han formeligt stod og maabede. Med Øjne saa store som Toskillinger blev han ved at stirre paa hende, mens han — som det var hans Vane — med den udspilede Haand trykkede Brillerne tættere ind mod Ansigtet. Først da Eleonora anden Gang nejede for ham, bukkede han meget stift og dansede ud.

I Begyndelsen talte han slet ikke til hende. Tilsidst sagde han dog, meget fornemt:

«Tillad mig, Frøken . . . gør De dette af Medlidenhed med mig?»

Hun svarede ikke.

«Jeg mener . . . inklinerede De for mig for at trøste mig?»

Hun tav fremdeles.

«Jeg vil dog bede Dem,» fortsatte han men blev i det samme afbrudt af den opførende Herre, der klappede i Hænderne og raabte:

«Stor Runde . . . til Snegl!»

Under høje Bravoraab fra Herrerne tog alle Parrene hinanden i Hænderne, saa de kom til at danne en lang Kæde langsmed Salens Vægge. Ledet af den opførende Kavaler blev denne hundredleddede Menneskeslange nu ført op ad Trappen og under stormende Munterhed trukket gennem alle Klublokalerne, helt op til det maanebeskinnede Tørreloft under Taget for herfra at føres tilbage til Dansesalen.

Da Adjunkt Hammer og Eleonora, der tilfældigt var kommen til at danne Slangens Afslutning eller Hale, under denne vilde Frémstormen naaede ind i et lille, halvmørkt Værelse, der i Øjeblikket var ganske tomt, slap Hr. Hammer pludselig sit Tag i det næstsidste Par og frigjorde derved baade sig selv og sin Dame fra det øvrige Følge.

«Men Hr. Hammer! . . . Hvad gør De dog?» raabte Eleonora ligbleg, mens Larmen af det fremstormende Mennesketog hurtigt tabte sig i fjerne Trapper og Gange.

«Frøken Ankersen!» stammede Adjunkten, aldeles betaget af sin Lidenskab. «Jeg forstaar Dem ikke. De maa sige mig, hvad der er Deres Mening . . . hvad De tænker om mig.»

Skælvende af Angst trykkede Eleonora sig op ad Væggen og holdt afværgende Hænderne ud for sig.

«De maa sige mig Sandheden, Frøken . . . Jeg elsker Dem. Hører De? Jeg elsker Dem! . . .»

«De maa lade mig gaa,» raabte hun i grædefærdig Fortvivlelse. «Her kan jeg ikke være. De maa føre mig ned i Salen, Hr. Hammer!»

«Men De maa og skal først svare mig, Frøken! Har De slet ikke noget tilovers for mig. Har De ikke?»

«Jeg veed ikke . . . Jeg veed ingenting . . . De maa tale med min Fader,» svarede hun aldeles ude af sig selv og bedækkede Ansigtet med sine Hænder.

«Er det sandt! Jeg tør tale med Deres Fader! Jeg tør anholde om Deres Haand! Men hvorfor bærer De da ikke min Blomst, saadan som jeg bad Dem om?»

«Aa — lad mig gaa!» bønfaldt hun og brast nu virkelig i Graad.

«Men bedste . . . kæreste Frøken! De maa dog svare mig. Græd dog ikke! Hvorfor bærer De ikke min Blomst? De fik jo mit Brev?»

«Ja, ja . . . men jeg kunde det ikke.»

«Men hvorfor? Naar jeg dog maa tale med Deres Fader —»

«Nej . . . nej.»

«Men hvad skal det sige? . . . Jeg forstaar Dem ikke. Forklar Dem dog!»

«Aa Gud . . . nej, jeg kan ikke . . . jeg kan ikke! Og . . . jeg kunde jo da heller ikke bære en gul Rose til mine røde Baand.»

Det faldt hende saadan ud af Munden. Hun vidste knap selv, hvad hun sagde. Hun søgte blot for enhver Pris at faa en Ende paa dette og slippe bort.

Men paa Adjunktens Ansigt bredte der sig et straalende Fuldmaanesmil. Han slog sig paa Panden og udbrød:

«Aa, jeg Dosmer! Derpaa havde jeg ikke tænkt! Det er altsaa Forklaringen!»

Han udbredte sine korte Arme for straks at omfavne hende. Men i det samme hørtes Trin — Ritmester v. Mohrhof traadte frem i Døren ind til Sideværelset.

«Ah! — Undskyld! — Jeg forstyrrer!» udbrød han, synlig forbløffet, og vilde trække sig bort.

Men Adjunkten kaldte ham tilbage. Triumferende raabte han:

«Hr. Ritmester! Tillad mig at præsentere: Frøken Ankersen — min Forlovede.»

Den erfarne Kvindeven saae et Øjeblik fra den ene til den anden med et prøvende Blik. Derpaa traadte han med et forstaaende Smil et Skridt nærmere og sagde paa sit holstenske Maal:

«Hr. Adjunt! Tillat mig at inske Dem til Likke. I Sandhet! Nu har De for Alvor vundet den store Guldmedalje!» — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —

Saa langt kan jeg forfølge Begivenhedernes Gang i Eleonora Ankersens triste Livshistorie. Men her støder min Tanke paa en Mur, som den ikke kan overspringe. Rimeligvis har den ulykkelige unge Pige bag efter villet forklare sig for Adjunkten men enten ikke kunnet samle Mod dertil eller ikke evnet at bringe ham ud af hans Vildfarelse. Og i sin fuldkomne Værgeløshed, og træt af den evige Kamp mod Mændenes Stormløb, har hun da med lukkede Øjne givet sig sin Skæbne i Vold. I hvert Fald erindrer jeg, at Adjunkt Hammer allerede den næste Dag saaes paa Gaden med Eleonora under

Armen, og at der om Aftenen var stort Forlovelsesgilde hos Købmand Ankersen med «Overflødighedshorn» fra Konditor Præstrud og Fyrværkeri i Haven.

Men hvad saa? . . . Hvorledes udfinde Tragediens fjerde Akt, det hemmeligsfulde Optrin, der hidførte den endelige Katastrofe?

Jeg har forhørt mig hos Folkene paa Hotellet her men uden Resultat. Opvarteren, der var herinde med min Morgenkaffe, kunde ingen Oplysninger give mig; han var ikke her fra Byen men «født i Hovedstaden», som han overlegent meddelte. Jomfruen mener at kunne huske, at hun en Gang har hørt om en ung Pige, der for godt en halv Snes Aar siden blev funden druknet i Gudenaaen; men om de nærmere Omstændigheder ved Begivenheden veed hun ingen Besked.

Jeg vil dog ikke opgive Haabet. Jeg vil gaa ud i Byen og blive ved at spørge mig frem hos alle dem, jeg kommer i Berøring med, indtil jeg har faaet Sammenhængen fuldt og nøjagtigt oplyst. Jeg føler, at jeg ikke vil faa Fred i min Sjæl, før jeg kommer til Klarhed og i Tankerne kan følge Eleonora Skridt for Skridt til hendes sidste Hvilested.

Hallucinationer.

Lørdag Middag.

Man gaar ikke mange Skridt gennem Gaderne idag uden at opdage, at det er Lørdag, — Byens Torvedag. Vadmels-Skikkelser og tunge Støvler, Hvergarnskjoler og Bondemaal fylder overalt Gader og Stræder, hvor spraglede Tørklæder, brogede Baand, Kapper og Sjaler vinker Folk imøde fra de aabentstaaende Butiksdøre. Brølende Kvæg og brægende Faar drives ugenert gennem Gaderne, mens mavesvære Bønder med Tobakspiben i den ene Haand og Smørbrikken i den anden eller med en Pose fuld af skrigende Pattegrise over Nakken flokkes paa Torvet foran Raadhuset, hvor Niels Ebbesens harniskklædte Kæmpeskikkelse knejser mellem Rokkedrejere, Pottekoner, Skomagertelte og Marskandiserboder.

Midtpunktet for Bevægelsen er dog Kirketorvet. Her bølger et oprørt Hav af Landslagtere, Frugthandlere, Grøntkoner, Æggeprangere og Bønder, hvorimellem Købstadfruer og Tjenestepiger skubbes og trænges. En forvirret Larm, en Raaben og Prutten og Kævlen blander sig her med Hanernes kvalte Galen nede i Kurvene og Pattegrisenes ynkelige Skrig, naar de ved det ene Bagben haledes op af Poserne, mens Duften af Kaalblade, Frugt og gammel Ost stiger som

en verdslig Røgelse op om den ærværdige Munke kirkes tavse Mure.

Jeg færdedes en Stund omkring mellem alle disse Mennesker; men trods Larmen og Uroen, trods Puf og Stød var det mig ikke muligt at løsrive mig fra Minderne fra de svundne Dage. Mens jeg gik og betragtede disse Skarer af nymodens Bønder, som Jernbaner og Dampskibe har sendt ind over Gaderne, og for hvem en Byrejse er en slet og ret Forretningssag, som de søger at faa afgjort hurtigst muligt for atter at komme hjem til deres Mælkeriregnskaber, Komitemøder og politiske Foreninger . . . saae jeg i Aanden de endeløse Rækker af skumplende, tilstøvede Bøndervogne, der i sin Tid hver Lørdag Morgen rumlede langvejsfra ind i Byen med store, fedtbovnende Heste tungt dansende under de strammede Liner og med Fruentimmerne opstablede bag i Agestolen, hvor de — selv i den mest stegende Sommerhede — sad indsvøbte i tykke Hovedklæder og svære, grønne Hvergarnskaaber med Sølvspænder i Halsen. Jeg saae for mig Fortidens gamle Købmandsgaarde, hvis mægtige Gaardsrum efterhaanden fyldtes med indtil halvandet Hundrede af de stive, tunge Fjællevogne med kurveflettet Bagsmække, som den Gang brugtes selv af den rigeste Storbonde. Oppe paa Stentrappen stod Købmandens Kone — «Madammen» — og bød Velkommen og gav Haanden, mens Krambodsvenden uden Forlov tømte Vognbunden for dens Indhold af Æg, Uld, Flæsk og Huder og bragte det altsammen ned i Lagerkælderen. Kun Smørbrikken blev taget med op i Butikken og her tømt ud i et stort Samlingskar, i hvilket to stærke, bararmede Piger midt i det overfyldte Lokales Os og Tobaksrøg æltede alle Stykkerne sammen til en fedtgraa Vællingmasse. Inde i Stuerne var Halvdelen af Møblerne flyttet ud for at skaffe Plads, og fra den tidlige Morgen beværtedes

der med Kaffe og Smørrebrød, men især med Brændevin i Overflod. Enhver Bonde betragtedes som Husets Gæst; og af og til gik «Manden» selv igennem Stuerne med sin Merskumspibe og sin storskyggede Kasket og bad Folk gøre sig tilgode. Til Gengæld blev der stiltiende fordret, at Bønderne overlod Købmanden deres Varer til den Pris, han selv fastsatte, og at de gjorde deres Indkøb i hans Butik og hans Tømmergaard.

Ogsaa den Gang bølgede der ude paa Gaderne en støjende, snakkende, kævlende og spyttende Strøm af indtil titusinde Landboere, der paa denne Dag uhindret tog Byen i Besiddelse som deres retmæssige Ejendom. Især paa de saakaldte «Frilørdage», de nærmeste Lørdage efter tilendebragt Høst, naar alt, hvad der i Sommerens Løb havde kunnet føre et Mejerede eller en Rive, strømmede hertil med Høstlønnen i Lommen, var Tilstrømningen overvældende. Hvor tydeligt jeg endnu ser det hele Røre for mig! Lige oppe fra Gaderne under «nordre Bakke», hvor Kvæget samledes, og ned til Fredrikspladsen med dens Honningkagetelte, Karuseller, Menneskeædere og Lirekassemænd var Byen forvandlet til en broget Markedsplads. Her saaes gamle Mænd i Fløjls Knæbenklæder og lange, hvide Uldhoser, med Spændesko, høje Uldhatte og korte Vadmelstrøjer besat med store Sølvknapper. Kvinderne bar næsten alle Hovedet indbundet i et stramtsluttende Klæde af mørkt Stof, der var knyttet over Issen; kun enkelte af de unge Piger havde allerede den Gang brudt med Overleveringen og anbragt smaa, giftigt farvede Blomsterhatte over deres glatkæmmede Haar og fregnede Ansigter.

Henad Fortovets Fliserække kom en lille, bebrillet Mand i lyse Permissioner og med en sølvknappet Lapsestok under Armen. Hans Holdning var saa

overlegen, hans Mine saa bister, at de tunge Bønderkroppe uvilkaarligt veg til Side for ham og med opspærret Mund blev ved at stirre efter ham, som var det selve «Bettefanden», der gik dem forbi.

Adjunkt Hammer — thi ham var det — var altid om Lørdagen i sit ondeste Lune. Før sin Forlovelse havde han saa vidt muligt holdt sig hjemme paa denne Dag og fordybet sig i Udarbejdelsen af sin store Bog om Livius, dette Værk, der — som han engang skulde have ytret — «vilde gøre hans Navn til Evropas Ejendom». Men saa fuldstændigt havde Kærligheden omskabt dette Slobroksmenneske, at end ikke hans kære latinske Leksikon længer formaaede at fængsle ham. Bedst som han sad med Haanden under Kinden og Pegefingren paa den lærde Bogs tættrykte Side, hensank han som en Skoledreng i kødelige Drømmerier. Saaledes ogsaa idag. Skønt han vidste, at ogsaa hans Svigerfaders Hus var oversvømmet af Folk, og at Eleonora var fuldt optaget af at beværte det foragtelige «Bønderkvæg», havde det ikke været ham muligt at bekæmpe sin Længsel efter hendes friske, røde Mund.

Han drejede ned imod Vestregrave og sneg sig ind i Svigerfaderens lille Have, hvorfra man havde Udsigt til Bagsiden af Stuehuset; og trods Spektaklet derinde fra hørte han straks sin Forlovedes Stemme gennem de aabentstaaende Køkkenvinduer paa første Sal.

«Pst! Pst!» kaldte han og strakte sig paa Tæerne som en forelsket Hankat.

Men ingen svarede.

«Pst! Pst!» mjavede han igen men med samme Resultat.

Da fik han Øje paa en tyk, tolvaars Dreng, der fra en Sidegyde kiggede ind gennem Tremmerne i Havelaagen. Uden at ane, at samme Dreng havde

forfulgt ham gennem Gaderne for at belure hans Færd, kaldte han ham til sig, klappede ham paa Kinden med sin klamme Haand og bad ham om at gaa op i Køkkenet og sige til Frøken Ankersen, at hendes Forlovede ventede nede i Haven og ønskede at tale med hende.

Men Drengen kom tilbage med den Besked, at Eleonora ikke havde Tid; Huset var fuldt af Gæster, og hun havde ikke et Øjeblik at afse.

«Hvadbehager!» svarede Adjunkten i et Raseri, der gjorde Ansigtet med dets tre store Kødvorter ganske blodrødt. «Vil du gaa op igen og sige, at det er ganske nødvendigt, at jeg faar talt med hende, og at hun maa komme straks . . . Hører du: straks!»

Drengen tilkastede Adjunkten et saa hadefuldt Blik, som havde han haft mest Lyst til at hugge Øjnene ud paa ham. Men Hr. Hammer var hans Lærer, og han adlød.

Lidt efter styrtede Eleonora ned ad Køkkentrappen i stort Smækkeforklæde og med Kjoleærmerne smøget op over de buttede Haandled.

«Jeg har virkelig ikke Tid,» begyndte hun; . . . men ved at se Adjunktens ophidsede Ansigt holdt hun forskrækket inde og begyndte stammende at undskylde sig. Der havde virkelig været saa mange Folk . . . han maatte ikke være vred . . . det havde ikke været hende muligt at komme ned . . .

Synet af den Elskede formildede Hr. Hammers oprørte Sind. Uden at høre paa hendes Selvforsvar stak han sin Arm ind under hendes og trak hende med sig ind i det lukkede Lysthus i Hjørnet af Haven.

Men helt lukket var Lysthuset ikke. Den tykke Dreng, der med mørk Mine og knyttet Haand var bleven staaende henne ved den lille Laage ud til Sidegyden, kunde herfra se, hvorledes Adjunkten tog

Eleonora paa sit Skød og nærmede sin skægløse, gummiblode Mund til hendes Ansigt. Mens Taarer traadte ham i Øjnene, saae han paa, hvordan den ulykkelige unge Pige blev blegere og blegere, mens den lille Menneskeorm tavst og forslugent mættede sig med Kys paa hendes Kinder, Mund og dejlige, hvide Hals.

— — — Ude omkring i Byen steg Spektaklet jævnt i Løbet af Dagen, indtil det hen paa Eftermiddagen udartede til et fuldkomment Orgie. Lange Rækker af brændevinsstinkende Karle, Arm i Arm med blussende Piger i rødbrune, blaa og olivengrønne Hvergarnskjoler, drog vrælende og syngende gennem Gaderne, som de ganske spærrede fra Fortov til Fortov. Overalt var man Vidne til de uhyggeligste Optrin af Folk, der paa denne Dag havde taget Erstatning for maaske et helt Aars ensomme og trælbundne Liv ude i en eller anden fjern og trist Afkrog ved Havet . . . Folk, der laa døddrukne og rallede midt i Rendestenen; gamle, hvidhaarede Bønder, der skrigende, med stive Øjne og Fraade om Munden tumlede fra Husmur til Husmur eller — vaklende paa Vognens Agebrædt — lod de balstyrige Heste styrte med slappe Liner ud ad de samme Veje, hvor de om Morgenen var rullet adstadigt ind. Især paa Fredrikspladsen, omkring Karusellerne, Lirekasserne, Beværtnings- og Menneskeæderteltene, var Spektaklet øredøvende; og i den næsten uigennemtrængelige Menneskemasse sneg Byens Drenge sig tavse og grinende omkring og drev allehaande Spilopper, kneb Bønderpigerne i Bagen eller syede i Smug Piger og Karle sammen, saa de ikke kunde komme fra hinanden. Pigernes Hvin og de drukne Karles Banden, Lirekassetoner og Telt-Udraabernes hæse Stemmer blandedes til en sand Helvedeskoncert.

Endnu sent paa Aftenen kunde man høre Vognene buldre gennem Gaderne med larmende Bønder og forskræmte Heste. Først henimod Midnatstid faldt Byen til Ro. Købmandsgaardenes tunge Porte lukkedes; og mens Vægterens enstonende Sang hørtes fra det mørke Stræde, tømte Købmændene deres Butiksskuffers rige Skat af Sølvdalere ned i rummelige Lærredsposer, som de tog med sig ind i Sovekammeret og gemte bag Hovedpuden i den store, snehvide Himmelseng.

Ogsaa Eleonora var gaaet ind i sit Kammer, træt af Dagens Uro. Hun aflaasede sin Dør og rullede Gardinet for Vinduet; thi end ikke denne Aften kunde hun gaa til Hvile uden at have set til sin dyrebare, hemmelige Skat. Hun satte sig ved et nedbrændt Tællelys, støttede Hovedet med sine Hænder og gav sig til at stirre i nogle gulnede Papirer.

Det var den troløse Fætters gamle Breve — alle hans brudte Eder og svegne Løfter. Det var lange, fantastiske Udviklinger om Kærligheden, den store Verdensaand og Urdybets Gaader, afbrudte af Vers i Tidens følelsesfulde Stil. Uden mindste Bitterhed og stadig lige dybt grebet af de mange blomstrende og kærlighedsfulde Ord gennemlæste hun andægtigt alt, især Digtene, skønt hun kunde dem udenad Linje for Linje.

Solen synker over Byen,
Uvejrsrødt i Vesten brænder,
Dagen dør, — med Gyldenskyen
Bud og Hilsen jeg dig sender.

Sidder du i Skumringsdrømme?
Hører du, hvor Vinden sukker?
Se — det er mit Hjærtes ømme
Vemod, som din Rude dugger.

Kommer Storm iaften silde,
vækker dig af dybe Tanker,
husk — det er mit Hjærtes vilde
Længsel, der paa Porten banker.

Slumrer du i hvide Klæder,
hører Regn paa Ruden strømme,
tænk: det er din Ven, der græder, —
send mig da et Kys i Drømme!

Stille lukkede hun Brevet sammen og tog fat paa det næste. Hun græd, — det vil sige, hendes himmelblaa Øjne stod fulde af store Taarer, hvoraf nu og da een rullede ned ad hendes runde Kind. Anden Slags Graad kendte hendes Hjærte den Gang endnu ikke.

Du spørger, hvorfor ej jeg skrev,
om jeg har glemt «min Due»,
om ej jeg fik dit sidste Brev
og Blomsten til min Stue.

Hvad skal jeg svare? Ordet kan
ej rumme Takkens Varme.
Ak — hvorfor ligger Hav og Land
imellem vore Arme?

Du veed, du er mig alt paa Jord,
mit sidste og mit første;
men siig — hvad hjælper skrevne Ord,
naar vore Læber tørste?

O siig, hvad baader Blæk og Pen
i Nattens Timer sorte
vel den, som har sin Hjærtensven
saa lange Mile borte?

Tys! Midnatsklokken hører jeg
fra Kirketaarnet runge.
Siig — er det dig, som kalder mig
med Klokkemalmets Tunge?

Se. — sadlet staar vor Drømmehest!
Kom, Elskte! Lad os sove!
Nu ride vi til Bryllupsfest
i store, stille Skove.

Ved det sidste Vers piblede Taarerne rigeligere ud af hendes smukke Øjne, og hun bøjede sig ned mod sin Kjolelomme og pudsede Næsen i en udhængende Snip af sit Lommetørklæde.

— — —

For Pokker! Sidder jeg ikke her og drømmer med Pennen i Haanden! — Jeg er gal!

To Timer senere.

Endnu intet Resultat. De Folk, jeg har turdet antaste og udspørge — Havnedragerne. Bybudene, Jomfruen inde hos Konditoren o. lign. — veed ingenting; og til dem, der rimeligvis kunde give Besked, har jeg ikke Mod til at henvende mig. Hvilket Paaskud skulde jeg vel ogsaa give for at paatrænge mig vildfremmede Mennesker i et saadant Anliggende?

Jeg føler mig mere og mere urolig og nedstemt. Det nytter ikke, at jeg ler af mig selv og søger at spotte over det taabelige i denne genopvakte Lidenskab for en forlængst afdød . . . i denne skinsyge Jagt efter en Skygge, et Genfærd eller — hvem veed? — maaske et blot og bart Fantom. Ja, for jeg begynder at nages af Tvivl. Jeg spørger mig selv, om ikke min Fantasi er løben løbsk med mig. Er virkelig de Begivenheder, som jeg mener genopvakte af en trofast bevarende Erindring, en Række i sin Tid fuldbyrdede Kendsgærninger, eller er det alt, lige til

Adjunkt Hammer og Eleonora Ankersens Forlovelse, bare en Slags Erindrings-Hallucinationer, udsprungne af min mindeberuste Hjærne? Snak! . . . Og dog! Hvormeget er Sandhed, hvormeget Indbildning? Jeg raster ikke, før jeg veed det!

Ritmester v. Mohrhof.

Tre Timer senere. Aften.

Da jeg i Eftermiddag spaserede nede omkring Havnen, fik jeg her Øje paa en sværtbygget, ældre Herre med Sølvbriller og graa Bakkenbarter, i hvem jeg genkendte en af mine gamle Lærere og Adjunkt Hammers Medlærere . . . en Mand, hvem jeg huskede som en ualmindelig paapassende Iagttager, egentlig lidt af en Lurer, der da ogsaa i sin Tid havde været frygtet paa Grund af sit fortrolige Indblik i alle Byens private og offentlige Forhold. Det foer mig gennem Hovedet, at her havde jeg netop fundet den Mand, jeg søgte. Hos ham vilde jeg sikkert kunne faa de paalidelige, nøjagtige og udtømmende Oplysninger, jeg tørstede efter.

Med en rask Beslutning gik jeg hen til ham og forestillede mig. Han optog min Tilnærmelse ret venligt, ytrede, at han dunkelt erindrede mig fra Skolen, o. s. v., og efter at vi saaledes havde udvekslet nogle almindelige Talemaader, fulgtes vi ned ad Gaden.

Af sig selv gled vor Samtale hen paa Fortiden. I den belærende Tone, som Skolemænd aldrig formaar helt at aflægge overfor deres gamle Elever, om ogsaa disse selv er begyndt at faa graa Haar i

Livets Strid, talte han til mig om Nutiden og dens Ungdom og hævede naturligvis den gamle Tid paa den nuværendes Bekostning. Jeg lod ham snakke. Forsigtig førte jeg lidt efter lidt Talen hen paa Eleonora Ankersen, og jeg fornam snart, at han virkelig havde hele hendes Historie nærværende i Hukommelsen og vidste Besked om den indtil dens mindste Enkeltheder.

Da jeg saae, at han gik og tyggede paa en halvt udgaaet Cigarstump, bød jeg ham i stor Ærbødighed mit Futteral, hvorover han synligt studsede. Jeg kunde se paa ham, at han fandt det lidt for voksent af mig at holde Futteral. Dog tog han en Cigar, og i en halv Timestid gik vi frem og tilbage langs Havnebolværket.

Hvad han her fortalte mig om Eleonora Ankersens sidste Dage, vil jeg nu søge at sammenføje med mine egne, spredte Erindringer, idet jeg atter her drister mig til at udfylde ved Fantasiens Hjælp, hvad der endnu mangler i det fuldstændig Billede, som det er mig en Trang at fremstille og bevare af min Barndoms Elskede og hendes tragiske Endeligt.

Det var — efter min gamle Lærers Sigende — til en Dag i Oktober, at Bryllupet var berammet. Købmand Ankersen, som var stolt af at have faaet en saa lærd Svigersøn, der talte Græsk og Latin lige saa flydende som sit Modersmaal, havde længe i Forvejen gjort store Forberedelser og navnlig forsynet sin Vinkælder saa rigeligt, som om det var hans Hensigt at drukne hele Bryllupsselskabet i en Syndflod af «Skyllevand».

Adjunkt Hammer og Eleonora saaes hver Dag i Skumringstimen at spasere Arm i Arm gennem Gaderne ud til det offentlige Lystanlæg østen for Byen — han som sædvanligt med Næsen højt oppe under Hatteskyggen og Stokken under Armen, hun med

Blikket forsagt mod Jorden og med falmede Roser paa Kinderne. Det paastodes af Folk, der var gaaet Kæresteparret forbi og havde opsnappet nogle Ord af Adjunktens Tale, at den opblæste Pedant benyttede disse Spasereture til for sin vordende Hustru at udvikle Betydningen af sit Skrift om «Cicero og den romerske Veltalenhedskunst». Særlig blandt Byens Ungdom blev Eleonora inderlig beklaget.

Saa var det en Dag i Midten af September, da de to Forlovede gik deres sædvanlige Aftentur i «Tøjhushaven», at det hændte, der skulde blive saa skæbnesvangert. Adjunkt Hammer foretrak bestandig de skjulteste og mørkeste Stier, fordi han der mere ugenert kunde hengive sig til forberedende Øvelser i Nydelsen af de ægteskabelige Glæder. Men heller ikke herinde forblev de denne Aften ganske uforstyrrede. Midt under en erotisk Situation foer de begge sammen ved at høre Skridt bag ved sig, — og Adjunkten begyndte atter med megen Lærdom at tale om Cicero og den romerske Veltalenhedskunst.

«Got Aften,» lød det et Øjeblik efter med holstensk Akcent ved Siden af dem.

Det var v. Mohrhof.

Synet af denne Damernes Helt, hvis lyseblaa Felthue sad forsorent ned over det ene Øre, og som i det hele syntes at befinde sig i den oprømte Stemning, hvori han gærne forlod Klubben, fremkaldte paa den tilkommende Ægtemand samme Virkning som en kalkunsk Hane paa en Gase. Han akkurat gengældte Ritmesterens militære Hilsen og trak uvilkaarligt Eleonora beskyttende ind til sig.

Med en lille overgiven Latter besvarede Ritmesteren hans Uhøflighed og slog uanfægtet Følge med dem gennem den halvmørke Gang, hvor hans lange Ryttersabel slæbte larmende efter ham i Gruset.

Idet hans smaa, mørke og fyrige Øjne søgte at fange Eleonoras Blik, holdt han sin højre, blottede Haand ud i Luften og snoede hurtigt den hvide Handske frem og tilbage omkring sin oprejste Pegefinger, alt mens han i en nærgaaende Tone talte om det smukke Vejr, der ret maatte egne sig for et Par Forlovede til at sværme i. Guds Død, — sagde han — hvor det maatte være dejligt at have sig en Hjærtenskær. Desværre! Selv var han ikke forlovet, men han bad hver Aften til Vorherre, at han snart maatte blive det. — Og efter at have kastet sin Handske lidt i Vejret og grebet den igen, trykkede han den til sit Hjærte og citerede:

«Alferdens Guld jaj gifer daj,
naar blot du lidt fil elske maj.»

«Eleonora!» sagde Adjunkten. «Vi sætter os her paa denne Bænk. — Vi beklager, Hr. Ritmester, ikke længer at kunne nyde Deres Selskab!»

Men den overmodige Officer lod sig ikke afvise. Smilende slog han Hælene sammen, saa de lange Sporer klirrede, og idet han samtidigt kavalermæssigt løftede Haanden op til Huen for Eleonora — hvem han hele Tiden titulerede «min Naadige» — udbad han sig Tilladelse til at gøre «det ærede Herskab» Selskab. Og uden at vente paa noget Svar tog han Plads paa Bænken ved Siden af den unge Pige — dog i høflig Afstand fra hende — og fortsatte sin Passiar. Han spurgte til det ærede Herskabs Befindende og lykønskede Adjunkten til det forestaaende Bryllup, som «maatte være ytterst angenemt at hafe i Utsigt».

Adjunkt Hammer svarede blot med en snerrende Strubelyd, der røbede hans indædte Raseri. Eleonora end ikke aabnede Munden. Hun sad og saae

ned i sit Skød, men hele hendes Legeme skælvede af Angst.

De havde da heller ikke siddet længe, før hun mærkede, hvordan Ritmesteren i Talens Løb sagte nærmede sig hende; . . . og pludselig tog han hende om den Haand, som hun uforsigtig havde ladet hvile ved Siden af sig paa Bænkens Tremmeværk, og holdt den fast. Hun kvalte et Skrig. Det var efterhaanden bleven næsten mørkt under Træerne, hvor de sad; og Adjunkten, der — for ret at vise sin Ringeagt for den paatrængende Soldat — stadig vendte Ansigtet til den anden Side, saae ingenting. Selv turde hun ikke røre sig. Hun vidste, at om hendes Kæreste opdagede Ritmesterens Uforskammethed, vilde han i sin Forbitrelse anfalde ham med sin Stok, og det vilde blive til en Skandale, som aldrig vilde glemmes.

I sin fortvivlede Hjælpeløshed maatte hun da i flere Minutter sidde rolig og lade sig kærtegne af den dristige Officer, der — paa samme Tid som han holdt hendes Haand fangen — blidt lod sine varme, bløde Fingre glide frem og tilbage henover den og opover hendes nøgne Haandled ovenover Handsken. Samtidigt sad Adjunkten paa hendes anden Side og klappede beroligende hendes anden Haand med sin kolde og klamme Lab.

Da foer det atter igennem hende. Hun havde følt Ritmesterens Haand gøre en Bevægelse hen imod hendes Barm.

«Hvad er der, min Pige?» spurgte Adjunkten, der havde mærket et Ryk i sin Arm.

«Lad os gaa» fik hun med Besvær presset frem og rejste sig i det samme med en heftig Bevægelse for at rive sin Haand til sig. Men forinden havde v. Mohrhof faaet Lejlighed til at putte en lille Billet ind bag hendes Sommerkjoles brede Livbaand —

lige under det Sted, hvor Hjærtet hamrede, som om det vilde bryde sig Vej gennem hendes Side.

Ogsaa Ritmesteren rejste sig nu og tog en udsøgt høflig Afsked.

Paa Hjemvejen mælte Eleonora ikke et Ord. Brevet brændte hende under Bæltet som en Ildglød.

«Hvad er der i Vejen med dig?» spurgte Adjunkten og betragtede hende med et mistænksomt Blik.

Hun foregav et Ildebefindende, og saasnart de naaede hjem, skyndte hun sig ind i sit Kammer. Med rystende Haand rev hun Brevet ud og kastede det ulæst i Kakkelovnen og tændte Ild i det.

Om Natten kunde hun ikke sove men laa og græd af Fortvivlelse over, hvad der var sket. Hvormed havde hun dog forbrudt sig, at man turde byde hende en saadan Fornærmelse? Hvad havde hun dog gjort, at man ikke kunde lade hende i Fred? . . . For første Gang rejste der sig i hendes forpinte Hjærte noget som en Anklage mod den troløse Fætter. Hun laa og hviskede ned i den taarevædede Pude: «Aa, Erik! Erik! — Hvorfor kom du ikke tilbage!»

Den næste Dag ved Middagstid modtog hun med Posten en længere, snildt affattet Skrivelse fra Ritmester v. Mohrhof.

Han skrev, at han — efter den Tilnærmelse, hun Aftenen i Forvejen havde tilladt ham — ikke havde Ret til at tvivle om, at de endelig var kommen til Forstaaelse med hinanden. At han elskede hende med glødende Lidenskab, havde forhaabentlig hans lille Billet allerede sagt hende. Han ventede nu en Meddelelse fra hende om, hvor og hvornaar de kunde mødes for at træffe Aftale om Fremtiden; men skulde han — imod Forventning — ikke høre nærmere fra hende i Løbet af Dagen, vilde han til-

lade sig at indfinde sig i hendes Bolig Klokken seks præcis for at anholde Faderen om hendes Haand.

Da Eleonora havde sluttet Læsningen, sank hun ned paa en Stol og blev siddende der med Ansigtet skjult i sine Hænder uden at røre sig. Brevets skamløse Tone — Truslen om at udstrække Forfølgelsen til hendes eget Hjem — Udsigten til at vanæres nu tre Uger før sit Bryllup . . . det var mere, end den stakkels Pige kunde bære.

Den første bevidste Tanke, der opstod hos hende, var den at opsøge Dorothea Nielsen, betro hende hele Forholdet og bønfalde hende om et Raad. Thea var hendes bedste Veninde, — den eneste, til hvem hun havde fuld Tillid. Thea maatte hjælpe! — Thea maatte give hende et Raad! Ellers var hun fortabt!

Hun tog sit Tøj paa; men hun var kommen saadan til at skælve, at hun næppe kunde knappe en Knap eller binde et Baand. Kuldegysning paa Kuldegysning gennemfoer hendes Legeme, som om hun stod nøgen under aaben Himmel. Da hun gik gennem Gaderne, syntes hun, at alle Folk vendte sig om efter hende. «Skulde de allerede have faaet noget at vide!» tænkte hun, og det var, som om Stenbroen sank dybere og dybere ned under hendes Fødder.

Thea var ikke hjemme. Tjenestepigen, der lukkede op, forklarede, at hun netop var gaaet ud og ikke kunde ventes hjem for det første.

«Ja, vil De saa være saa god at hilse,» sagde Eleonora med sit vante, venlige Smil, skønt det sortnede for hendes Øjne. Som en beruset vaklede hun ned ad Trapperne, idet hun med Haanden støttede sig til Væggen. Nu vidste hun ikke sit arme Raad.

Da hun naaede ned til Indgangsdøren, hørte hun Raadhusuret lige overfor slaa tre. Hun stand-

sede. «Tre,» sagde hun ganske højt. — Inden tre Timer maatte hun have Hjælp! Inden tre Timer maatte hun træffe Thea! Ellers var det ude med hende!

«God Dag, min Naadige!» lød det i det samme ved Siden af hende.

Det var v. Mohrhof. Han holdt tre Fingre op til Huen og fortalte, at han havde set hende gaa over Torvet og tilladt sig at oppebie hendes Ankomst, da han meget ønskede at tale med hende.

«Tør jeg letsage Dem lidt herind i de smo Gater? . . . Vi har vel lidt at tale om?»

Uden at mæle et Ord fulgte Eleonora Opfordringen. Med bøjet Hoved gik hun ind med ham i de smaa, mørke, mennesketomme Gyder og Krinkelgange, der krummede sig bag Byens gamle Raadhus. Hun havde fattet en Beslutning. Hun vilde i sin Nød tale ligefrem til sin Forfølger . . . vilde bede, ja trygle ham om at lade hende i Fred og ikke gøre hende ulykkelig.

Ritmesteren trykkede sig tæt op til hende og hviskede hende bagfra i Øret:

«Hvor De ser søt ut idag! Men saa blek — saa blek, min Naadige! Er De ikke gladt? . . . De har faaet mit Bref, ikke sandt? — — Men Guds Dødt . . . jaj har en stor Synd paa min Samvittighet, som jaj mo bekende Dem. Jaj var altfor likkelig ved at vide, at De elskede maj . . . ok saa kom jaj i Morges for Skade at fortælle det til et Par af mine Kammerater. — Det er skrækkeligt!»

«Hvad har De sagt?» — skreg Eleonora og standsede.

«At vi var forlofede . . . Ja, nu blifer De vredt paa maj, ok jaj har det fortjent! Men jaj kunde ikke gøre for det! Jaj var altfor likkelig!»

«Men jeg er jo forlovet med Adjunkt Hammer!» vedblev hun i Fortvivlelsens Desperation.

«Min søte Frøken! De kan dok ikke være forlofet med to paa eet Gang. De kan dok ikke være forlofet med den ene og late Dem karessere af den andre. Har jaj ikke Ret? . . . Herre Jesus, Frøken! Hvad er der i Vejen? De falder jo!»

Eleonora var virkelig begyndt at vakle; det saae ud, som om hun skulde segne om. Men Ritmesterens Raab vakte hende. Og pludselig gav hun sig til at løbe.

«Men, min Naadige! . . . Saa hør maj dok,» sagde han og vilde følge hende.

Men da vendte hun sig lynsnart om imod ham og hævede begge Armene over Hovedet ligesom til Forsvar. Med vildt fortrukkent Ansigt udstødte hun et højt Skrig — en Vanvittigs skingre Rædselsskrig — der fik Forfølgeren til at standse.

Før han var kommen sig af sin Forbavselse, var hun forsvunden. — Han saae sig slukøret om. Gud ske Lov! Der var Ingen, der havde set dem.

. . . Paa Slaget seks indfandt Adjunkt Hammer sig i den brune Gaard ved Vestregrave for at afhente sin Kæreste til den sædvanlige Aftenspaseretur. Da han ikke fandt hende hjemme, blev han i høj Grad opbragt; thi for denne levende Timeviser var det ikke at passe Klokkeslettet en Dødssynd, for hvilken der ikke fandtes Tilgivelse. Han begyndte at gaa op og ned ad Gulvet i Dagligstuen og saae hvert andet Minut snerrende paa sit Kronometer.

Men Klokken blev halv syv, og Klokken blev syv . . . og oppe paa Hjørnepiedestalen nynnede det gamle Sangværksur saa besynderlig melankolsk sin lille Vise: «Ach, du lieber Augustin, alles ist weg! — weg! — weg!»

Nu viste ogsaa Svigerfaderen sig i Stuen og blev

højlig forundret over ikke at finde Aftensbordet dækket. Det var aldrig nogensinde før hændet, at hans Datter havde forglemt sine huslige Pligter, og hun plejede altid at sende Besked hjem, saasnart hun forblev hos sine Bekendte udover Spisetiderne.

Da Klokken var bleven otte, uden at hun var kommen, skikkede den bekymrede Fader et Bud til alle Datterens Veninder for at forhøre om hende. Men Budet kom tilbage uden Oplysninger. Kun fra den skadefro Thea Nielsen blev der bragt den Besked, at Eleonora havde været hos dem Klokken tre og da set saa bleg og daarlig ud, at Pigen, der havde lukket op for hende, var bleven ganske forskrækket.

Da blev den gamle Bondekøbmand for Alvor urolig. Han forestillede sig alle mulige Ulykker, der kunde have ramt hans Datter. Han tænkte sig, at hun laa syg og hjælpeløs i en Port eller i en af de store Tømmergaarde, hvorigennem der var Passage fra Gaderne; og da der atter var forløbet en Time i forgæves Venten, greb han i sin Skræk til et højst usædvanligt Middel.

. . . Med hvilket bævende Liv hele denne Aften nu staar for min Erindring! Det var stille og stjerneklart . . . ret en fredelig Septemberaften. Rundt om paa Gadehjørnerne lyste Lygterne med et døsigt Skær; i de snævre Gyder og Stræder var der ganske mørkt. Bag de fleste Vinduer var Lysene allerede slukkede, Beboerne var gaaet til Ro. Der hørtes ingen anden Lyd over hele Byen end Taarnvægternes Raab og nu og da et ynkeligt Hyl af Tømmergaardenes løsslupne Hunde.

Klokken kunde vel være lidt over ni. Jeg var nylig kommen hjem fra en Kammerat og befandt mig ene med min gamle, vattersotige Faster, der sad i sin Armstol henne ved Kakkelovnen og drak

den Kop dampende Kaffe med Kandissukker til, uden hvilken ingen indfødt Randerskvinde kunde finde Nattero. Min Fader var gaaet hen i den nyoprettede Haandværkerforening, i hvilken han som Byens største Skomager beklædte Posten som Formand.

Jeg sad med Pegefingerenderne stoppet ind i Ørene og læste i en gammel Almanak, og saa stille var der i hele Huset, at man kunde høre Dødningeurene tikke inde i Møblerne.

«Ludvig!» sagde pludselig min Faster. «Hvad er det, jeg kan høre?»

«Kan Faster høre noget?» spurgte jeg og tog Fingrene ud af Ørene. I det samme sprang jeg op. «Bytrommen!» raabte jeg. «Der er Brand!»

I et Nu var jeg henne ved Vinduet og fik det aabnet. Rundt om i Husene var der kommet Lys, og natteklædte Skikkelser strakte sig ud af Vinduerne, raabte til hinanden over Gaden og saae op mod Himlen for at opdage Lysskæret fra den formodede Ildløs. Vor Genbo, Ligkistesnedkeren, stak sit store Skaldehoved ud og brølte som en Tyr: «Hvor er Ilden?»

I det samme drejede Trommemanden omkring Hjørnet af vor Gade; men før vi kunde opfange, hvad hans kællingeagtige Stemme raabte, fik vi af en forbiilende Mand at vide, at det var Købmand Ankersens Datter, der var bleven borte fra Hjemmet og formentes at ligge i syg og hjælpeløs Tilstand et eller andet Sted i Byen.

Ikke saa saare havde jeg hørt dette frygtelige Budskab, før jeg foer ud af Stuen, ned ad Trappen og ud i Byen. Aldeles forvildet — med bart Hoved og i Filtsko — løb jeg omkring i Gaderne, hvor Folk overalt var kommen til Vinduerne og raabte og spurgte.

Den næste Morgen blev Eleonoras Lig fisket op af Gudenaaen et Stykke nedenfor Havnen. I lang Tid troede man, at der forelaa et simpelt Ulykkestilfælde, og Sorgen i Byen var almindelig. Den gamle Fader var utrøstelig. Derimod rettede Adjunkt Hammer sig forholdsvis hurtigt efter det tunge Slag, idet hans Afhandling netop i de samme Dage blev særdeles rosende omtalt i et tysk Fagtidsskrift.

Først flere Aar efter betroede Ritmester v. Mohrhof i et lystigt Øjeblik en Kammerat sit Eventyr med den gyldenlokkede Borgerpige . . . og ad denne Vej sivede efterhaanden en Mistanke og tilsidst den fulde Sandhed ud imellem Byens Folk.

Afsked.

Søndag Morgen.

Jeg forlader om et Øjeblik Byen.

Jeg har ikke kunnet sige den Farvel uden at have besøgt det eneste Sted, hvor et Spor af min Barndoms Elskede virkelig endnu findes, — Kirkegaarden. Ganske tidligt i Morges, mens hele Byen endnu sov trygt under Engenes tunge Taagedyne, sneg jeg mig ned ad Hoteltrappen og ud til de dødes Have. Idet jeg sagte aabnede den store Gitterport derude, frembragte dens rustne Hængsler en Lyd, der fik mig til at gyse let. Det lød i mine Øren som et Signal . . . et Varsko-Raab til et eller andet forsinket Genfærd derinde i Taagen over Gravene.

Efter nogen Leden fandt jeg Eleonoras Gravsted i et fredeligt Hjørne af Kirkegaarden, indenfor en indhegnet Plads, hvor ogsaa hendes gamle Fader havde fundet Hvile. Paa den halvt forvitrede Marmorplade, der dækkede Graven, stod i knap længer læselige Bogstaver hendes fulde Navn — Anna Eleonora Ankersen — Fødsels- og Dødsaaret samt Ordene: «Herre, forbarm dig!»

Jeg satte mig paa en lille Træbænk, der fandtes indenfor Indhegningen, og faldt hen i Tanker.

Alle de sidste Dages vekslende Stemninger, al min genopstandne Lidenskabs hvileløse Uro fik paany mit Hjærte til at banke. Vemodig kom jeg til at tænke paa, hvorledes jeg for ikke mere end fire Dage siden var kommen til Byen opfyldt af Haabet om her at genfinde Barndommens tabte Fred og lyse Paradislykke.

Ak nej. Livet giver saavist ikke det en Gang tabte tilbage, og hvad man finder, er i det højeste en Belæring, der gør sørgmodig.

«Byg ej Bro til Evigheden,
falskt er hvert et jordisk Eden,
først i Graven faar du Fred.»

Jeg har virkelig ved disse Dages Fortabelse i Fortiden høstet en Erfaring. Dette Mindernes Mareridt, hvorunder jeg har stønnet, har givet mig lige som en Forsmag paa Alderdommen. Jeg veed nu, hvordan det er at blive gammel, at maatte vandre Livets afmægtige Krebsegang tilbage mod Evigheden. Saa bittert maa det altsaa føles i de Aar, hvori «Sindet forynges under de graanende Haar» og Hjærtet, frigjort for Ungdommens Selviskhed og forfængelige Higen, atter aabner sig til fuld og varm og uegennyttig Hengivelse, — da at maatte flygte ind i Forgangenhedens Genfærdsverden for der at stille sin Kærlighedstrang hos Skyggerne.

Der gaar en Kuldegysning igennem mig. Jeg overfaldes med eet af en brændende Utaalmodighed efter at komme bort. Hvorfor sidder jeg her? Hvad vil jeg allerede mellem Skyggerne? Tiden er jo endnu ikke udrunden! Lad de døde være døde, det glemte være glemt. I Jorden med alle Spøgelser!

Afsted!

INDHOLD AF BIND I.

Fra Hytterne: Pag.

Naadsensbrød ... 3
Knokkelmanden ... 11
Et Grundskud ... 26
Hans og Trine ... 33
En Fiskerrede ... 57
En Bonde ... 76
Ane-Mette ... 101
Idyl ... 112
En stor Dag ... 129
En Vandringsmand ... 132

Isbjørnen ... 141

Krøniker:

Menneskenes Børn ... 203
Örneflugt ... 211
En lille By ... 217
Morgendug ... 226
Den stærke Skrædder ... 237
Den kloge Mand ... 240
Havfruens Sang ... 248
Digterliv ... 254
Muldskud ... 259
Naar Vildgæssene trækker forbi ... 264
De Vises Sten ... 277

Minder ... 281

RETTELSE

Pag. 120, 11 L. f. n.; Lade — læs: *Lude.*